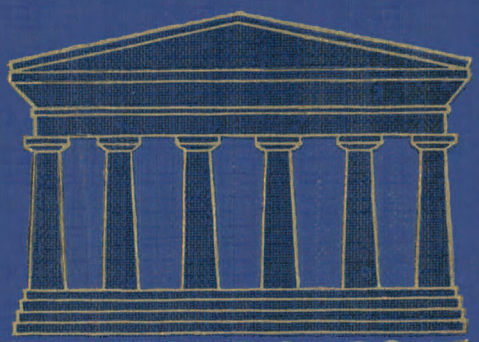

EEN STRIJD OM ROME

FELIX DAHN

I

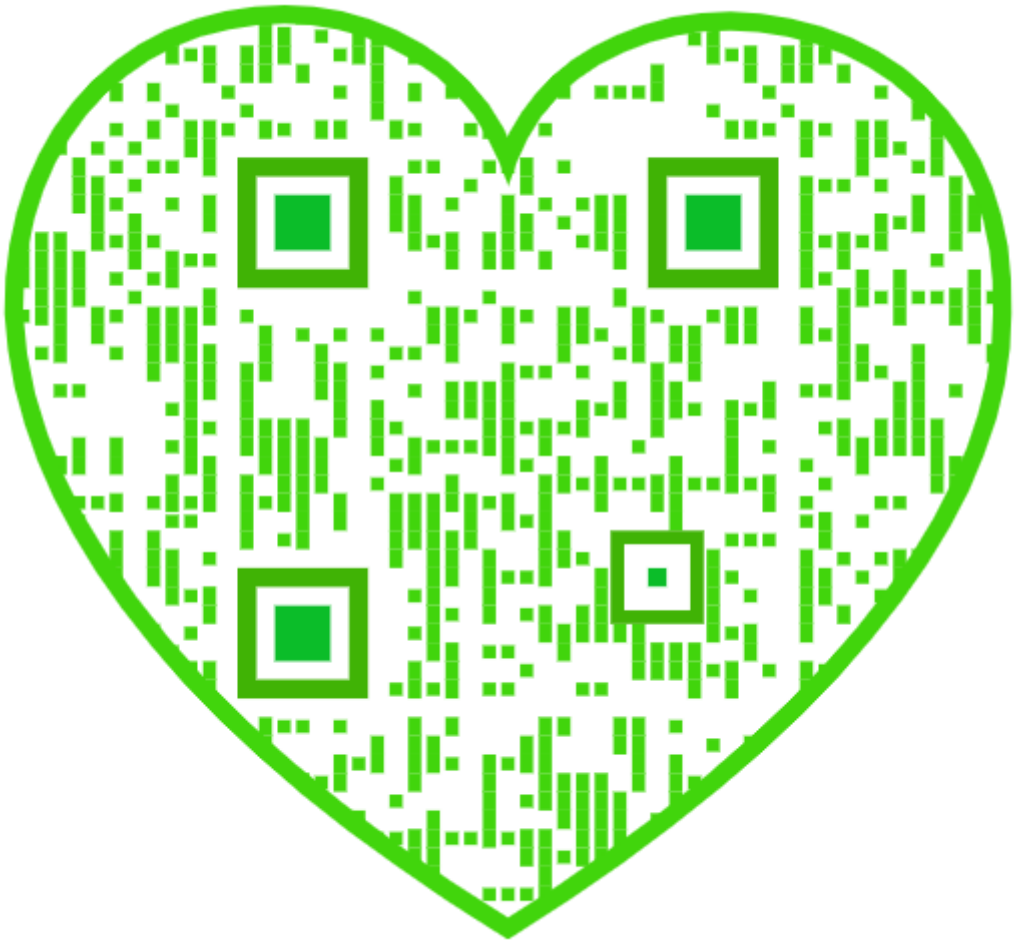

FELIX DAHN

FELIX DAHN

EEN STRIJD OM ROME

GEÏLLUSTREERD DOOR H. SCHOTEL

EERSTE EN TWEEDE DEEL

HOLLANDSCH UITGEVERSFONDS
AMSTERDAM

INLEIDING.

Felix Dahn werd in 1834 in Hamburg geboren, waar zijn vader, Friedrich Dahn, een bekend tooneelspeler van het stadstheater was. Zijn moeder was de in haar tijd zeer bekende actrice Le Gay.

In 1834 ging de familie Dahn naar München, waar de ouders van Felix groote rollen speelden bij de opvoeringen van het Duitsche classieke drama.

Felix Dahn studeerde hier in München en later in Berlijn rechten en philosophie en zijn eerste studies, die hij publiceerde, over de geschiedenis van het Germaansche Godsoordeel, trokken reeds zeer de aandacht. Kort daarop, op drieentwintig-jarigen leeftijd, werd hij docent in het Germaansche recht aan de universiteit te München en zes jaar later werd hij benoemd tot professor aan dezelfde universiteit in het Germaansche recht.

Zijn wetenschappelijke studies omvatten voor alles de vroegste geschiedenis van het Germaansche ras en zijn werken op dat gebied zijn niet alleen door hun groote kennis van zaken zeer belangrijk, maar vormen door hun rijkdom aan schilderachtige bijzonderheden, hun machtig dichterlijk inzicht, onvergankelijke monumenten op historisch gebied.

Zijn groote bekendheid verwierf hij zich echter door zijn historische romans. Een lange rij werken legden getuigenis af van zijn groot scheppend vermogen.

Zijn meesterwerk is echter: „Een Strijd om Rome", wat wij het genoegen hebben hier in een nieuwe vertaling te brengen.

Dahn beheerschte volkomen de geschiedenis van deze tijden, terwijl de grondslagen voor alle figuren in dit werk te voren reeds beschreven waren in zijn groot historisch meesterwerk „Die Könige der Germanen". Met een wonderlijk vermogen had hij echter uit de droge, dorre bronnen geput, en door zijn fijnen, scherpen en critischen geest, wist hij

aan wat oude kroniekschrijvers pijnlijk nauwgezet weergaven, een tintelend leven te geven.

De klaarheid, waarmede hij de Romeinsche en de opkomende Germaansche beschaving tegenover elkaar weet te stellen, in figuren als een Cethegus en Koning Witichis, is van een grootsche schoonheid.

Dikwijls voelen wij zijn sympathie naar den kant der Gothen overslaan; het edele, droomerige en phantastische van deze oude heldennaturen voelt hij zelf in zijn eigen bloed, in zijn eigen geest, maar toch, met welk een onpartijdigheid, een fijnheid van inzicht, weet hij die zoo geheel andere grootheid van dezen energieken, practischen Romeinschen geest van Cethegus te schilderen. Ook voor hem bewondering, achting en eerlijke onbevangenheid.

De schildering van Procopius, den geschiedschrijver van Belisarius, is een zeldzaam juweel van historisch inzicht. Stuk voor stuk, weet hij de karaktertrekken uit de eigen werken van dezen fijnen, spottenden Griek naar boven te halen.

Zoo heeft Felix Dahn door zijn romans een oude wereld voor ons doen herleven, te voorschijn gehaald, door moeizamen arbeid, uit stoffige kronieken. Hij weet niet alleen zijn eigen liefde voor deze voorbijgegane tijden ons mede te deelen, maar zijn figuren zelf slepen ons mede, brengen ons in spanning en vervoeren ons.

Een zoodanig vermogen is slechts weinig schrijvers gegeven.

DE UITGEVER.

EERSTE DEEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

Het was een zoele zomernacht van het jaar 526 na Chrsitus. Dichte wolken pakten zich samen boven de donkere oppervlakte van de Adriatische Zee, waarvan de kusten en wateren door de duisternis ineensmolten. In de verte wierp de bliksem hier en daar een trillend licht over het zwijgende Ravenna, terwijl de wind bij ongelijke tusschenpoozen door de eiken en pijnboomen op een hoogte, die zich op een goeden afstand westelijk van de stad verhief, waar eens een tempel van Neptunus stond, die toen reeds half vervallen, nu op eenige overblijfselen na, geheel verdwenen is. Het was stil, alleen een door den storm losgeraakte rotsklomp, rolde nu en dan over de uitstekende punten maar beneden en sloeg kletterend in het moerassige water van de kanalen en grachten, die den geheelen omtrek van de zeevesting omringden, of in den ouden tempel raakte een verweerde lijst van het dak los en viel op de marmeren trappen uiteenspringende naar beneden, als voorbode van de dreigende ineenstorting van het geheele gebouw.

Dit onheilspellend geluid scheen niet den minsten indruk te maken op den man die onbeweeglijk op de twee hoogste treden van de tempeltrap zat en met den rug tegen de bovenste trede aanleunde; hij keek zwijgend en voortdurend in een en dezelfde richting over de hoogte heen, naar de stad. Langen tijd zat hij stil en in gespannen verwachting, zonder erop te letten, dat de wind hem den regen in het gezicht sloeg, of zijn baard die tot zijn gordel hing en zijn breede borst met zilverwitte haren bedekte, in de war bracht.

Eindelijk stond hij op, liep eenige trappen af en zei:

„Daar komen zij aan."

Snel naderde het licht van een fakkel in de richting van

den tempel. Men hoorde krachtige voetstappen en kort daarop klommen drie mannen naar boven.

„Heil meester Hildebrand Hildungszoon," reip de voorste fakkeldrager, de jongste van hen in het Gothisch met een welluidende stem, toen hij de vervallen zuilenrij van den pronaos, het portaal had bereikt.

Het heldere licht van de fakkel, die hij in een metalen ring van een der middenzuilen had geplaatst, viel op een schoon gelaat met lachende lichtblauwe oogen. Midden op zijn voorhoofd verdeelde zich het lichtblonde haar in twee lange afhangende lokken die rechts en links op zijn schouders golfden. Zijn neus en mond waren van volmaakten vorm, fijn besneden, terwijl het zachte dons van een opkomenden goudgelen baard, de vriendelijke lippen en de eenigszins gespleten kin bedekte. Hij droeg slechts witte kleeren, een oorlogsmantel van fijne wol, vastgemaakt op zijn rechter schouder door een gouden gesp en een Romeinsche tunika van witte zijde met goud doorwerkt; witte lederen riemen bevestigden sandalen aan zijn voeten en waren kruiselings gesloten tot aan zijn knieën. Om zijn naakte schitterende witte armen had hij twee gouden armbanden en toen hij met de rechterhand een lange lans vasthield, die hem als stok en wapen diende en zijn linkerhand in de zij zettend naar zijn metgezellen keek, scheen het alsof een jeugdige God opnieuw in den ouden tempel was gekomen.

Ofschoon de tweede, die achter hem kwam, dezelfde familietrekken had, als de fakkeldrager, vertoonde zijn gelaat toch een geheel andere uitdrukking. Hij was eenige jaren ouder en steviger gebouwd, terwijl het dikke en korte bruine haar tot op zijn stierennek viel. Daarbij had hij een reusachtigen lichaamsbouw. Op zijn gezicht lagen niet dezelfde zonnige en levensblijde trekken, welke de jonge broeder had, maar inplaats hiervan gaf zijn geheele verschijning den indruk van een buitengewone kracht en moed. Hij droeg over een eenvoudig wollen wambuis een ruig wolfsvel, waarvan de muil als een kap zijn hoofd bedekte en op zijn rechterschouder een korte kware knots van het harde hout van den wortel van een eik.

Met bedaarde stappen kwam de derde man aan. Hij was van middelbare grootte, met een verstandige uitdrukking op zijn gelaat, hij droeg een stalen helm, een zwaard en den mantel van het Gothische voetvolk. Zijn glad lichtbruin

haar was in een rechte lijn langs het voorhoofd afgesneden, volgens de oude Germaansche gewoonte, die reeds op de Romeinsche triomfzuilen te zien is en bewaard is gebleven bij de tegenwoordige Duitsche boeren. Uit de regelmatige trekken van zijn openhartig gelaat en uit zijn grijze zekere oogen sprak mannelijke vastberadenheid en koele rust. Toen ook hij de cella van den tempel had bereikt en den ouden man begroet had, riep de fakkeldrager met levendige stem:

„Nu meester Hildebrand, het moet wel een mooi avontuur zijn, waarvoor je ons in zulk een ruwen nacht en te midden van deze wildernis van natuur en kunst hebt uitgenoodigd. Spreek .... wat zal het zijn?"

Inplaats van te antwoorden, vroeg de oude man, terwijl hij zich tot den laatst aangekomene wendde:

„Waar blijft de vierde, dien ik heb uitgenoodigd?"

„Hij wilde alleen gaan, je weet hoe hij is."

„Daar komt hij reeds," riep de schoone jonge man, naar een anderen kant van den heuvel wijzend.

Werkelijk naderde de hoogst eigenaardige verschijning van een man. Het volle licht van de fakkel viel op een spookachtig bleek gelaat, dat bijna bloedloos was. Lange glinsterende zwarte lokken hingen als donkere slangen van zijn onbedekt hoofd neer op zijn schouders. Hoog opgetrokken wenbrauwen en lange wimpers beschaduwden de groote melancholische, donkere oogen vol ingehouden gloed. Een adelaarsneus boog zich scherp geteekend naar den fijnen gladgeschoren mond, waarom een trek van ingehouden smart lag. Houding en gestalte waren jeugdig, maar zijn ziel scheen voor zijn tijd door smart gerijpt te zijn. Hij droeg een pantser van ringen en beenstukken van zwart staal en in zijn rechterhand glinsterde een strijdbijl met een langen steel.

Door een knik met het hoofd groette hij de anderen, ging achter den ouden man staan, die hen nu alle vier bij de zuil waaraan de fakkel was bevestigd, liet komen, terwijl hij met gedempte stem begon te spreken:

„Ik heb jullie hier laten komen omdat ernstige dingen besproken moeten worden, onbeluisterd en met trouwe mannen, die hulp kunnen bieden. Ik heb maanden lang mijn oogen over het gansche volk laten gaan. Jullie heb ik uitgezocht. Wanneer jullie naar mij gehoord hebt, dan zullen jullie begrijpen, dat over dezen nacht niet gesproken mag worden. De derde aangekomene met den stalen helm, zag den oude ernstig aan,

„Spreek," zei hij rustig. „Wij zullen hooren en zwijgen. Waarover wil je met ons spreken?"

„Over ons volk, over het rijk van de Gothen, dat aan den rand van den afgrond staat."

„Van den afgrond?" riep de blonde jongeling levendig uit.

Zijn geweldige broeder hief glimlachend het hoofd op.

„Ja, aan den afgrond," riep de oude man en „jullie alleen kunt het redden."

„Dat de hemel je deze woorden moge vergeven," viel de blonde man hem levendig in de rede. „Hebben wij nog niet onzen koning Theoderik, dien zelfs zijn vijanden „den Groote" noemen? De grootste held en wijste vorst van de wereld. Hebben wij niet het prachtige land Italië met al zijn schatten? Wat kan men op aarde met het rijk der Gothen vergelijken?"

De oude man ging verder.

„Hoor, koning Theoderik, mijn dierbare meester en lieve zoon, wat deze waard is en hoe groot deze is, dat weet het beste Hildebrand Hildungszoon. Ik heb hem meer dan vijftig jaar geleden op deze armen naar zijn vader gebracht en gezegd: dat is een goed ras, daar zult u vreugde van beleven; en toen hij grooter werd heb ik den eersten pijl voor hem gesneden, de eerste wond voor hem uitgewasschen, ik heb hem vergezeld naar de goudstad Byzantium en daar over zijn lichaam en ziel gewaakt. En toen hij den strijd begon tegen dit schoone land, ben ik hem vooruit gegaan, voet voor voet en heb het schild voor hem gehouden in dertig veldslagen. Misschien heeft hij sindsdien knappere raadsmannen en vrienden gevonden dan zijn ouden wapenmeester, maar een die voorzichtiger is en trouwer, dat geloof ik niet. Hoe krachtig zijn arm is geweest, hoe scherp zijn oog, hoe klaar zijn hoofd, hoe vreeselijk hij was in wapenrusting en hoe vriendelijk bij den beker, dat heb ik honderdmaal ervaren, lang voordat jou, jonge nestvalk, de zon bescheen.

„Maar de oude adelaar is vleugellam geworden.

„Hij is raadselachtig zoowel naar lichaam als naar ziel in zijn gouden zaal daar beneden in de Ravenstad. De geneesheeren zeggen dat, hoe sterk hij nog is, iedere hartslag hem kan dooden als de bliksem en bij elken ondergang van de zon ook de dood kan nederdalen. En wie is dan zijn erfgenaam? Wie zal het rijk dan dragen? Amalaswintha, zijn dochter en Athalarik, zijn kleinzoon? Een vrouw en een kind?"

„De vorstin is verstandig," sprak de derde met den helm en het zwaard."

„Ja, zij schrijft Grieksch aan den keizer en spreekt Latijnsch met den vromen Cassiodorus. Ik twijfel echter of zij Gothisch denkt. Wee onzer, wanneer zij temidden der stormen het roer zal moeten houden."

„Ik zie nergens storm," lachte de fakkeldrager en schudde met zijn lokken. „Uit welken hoek zou hij waaien? De keizer is weer verzoend, de bisschop van Rome is door den koning aangesteld. De Frankenvorsten zijn zijn neven, de Italianen hebben het onder ons schild beter dan ooit."

„Ik zie geen gevaar, nergens. Keizer Justinus is slechts een zwakke grijsaard," sprak de man met het zwaard.

„Maar ken je zijn neef, die hem weldra zal opvolgen en nu reeds zijn rechterhand is? Ondoorgrondelijk als de nacht en valsch als de zee is Justinianus. Ik ken hem en vrees zijn plannen. Ik vergezelde het laatste gezantschap naar Byzantium. Hij kwam aan ons feestmaal. Hij dacht dat ik dronken was de dwaas. Hij weet niet wat Hildungszoon drinken kan, en vroeg mij nauwkeurig alles wat men moest weten om ons ten onder te brengen. Hij heeft natuurlijk van mij een goed antwoord gehad. Ik weet het echter zeker, zoo zeker als mijn naam, dat deze man dit land, dit Italië terug wil hebben, opdat geen Goth meer hier een voetstap zal kunnen zetten."

„Als hij kan," bromde de broeder van den blonde.

„Juist vriend Hildebad en hij kan veel. Byzantium kan veel."

De anderen haalden de schouders op.

„Weet je hoeveel?" vroeg de oude boos. „Twaalf jaar lang heeft onze groote koning met Byzantium geworsteld en heeft nog nooit overwonnen. Maar toen was jij nog niet geboren," voegde hij er kalm aan toe.

„Ja," kwam de ander zijn broeder te hulp, „maar toen stond de Goth in een vreemd land. Nu hebben wij echter een tweede helft erbijgewonnen, wij hebben een eigen land, Italië, wij hebben wapenbroeders, de Italianen?"

„Italië ons eigen land?" riep de oude bitter. „Dat is een waanidee, en zouden deze Italianen ons helpen tegen Byzantium? Dwaas!"

„Dat zijn de eigen woorden van den koning," antwoordde de berispte.

„Ik ken die drogredenen wel, die allen er onder zullen bren-

gen. Vreemd zijn wij hier, vreemd op dit oogenblik even goed als voor veertig jaar, toen wij over de bergen kwamen en vreemd zullen wij in dit land nog zijn na duizend jaren. Wij zijn hier altijd Barbaren."

„Ja, maar waarom blijven wij Barbaren? Wiens schuld is dat anders dan de onze. Waarom leeren wij niets van hen?"

„Zwijg," riep de oude boos, „zwijg Totila. Zulke denkbeelden zijn de vloek van mijn huis geworden." En zich met moeite tot kalmte brengend ging hij verder: „De Romaansche volkeren zijn onze doodsvijanden, niet onze broeders, wee over hen, wanneer wij hen vertrouwen. Had de koning mijn raad maar opgevolgd en na de overwinning hen allen uitgeroeid, allen die zwaard en schild konden voeren. Zij zullen ons altijd haten en zij hebben gelijk. Maar wij zijn dwazen om hen te bewonderen."

Er ontstond een kleine pauze. De jongeling vroeg ernstig:

„En houdt je dan elke vriendschap tusschen hen en ons voor onmogelijk?"

„Geen vrede tusschen de zonen van Gaut en dit volk van het zuiden. Een man komt het gouden hol binnen van den draak. Hij drukt het hoofd van den draak met ijzeren vuist naar beneden. Hij smeekt om zijn leven. De man spaart den draak om zijn glinsterende schubben en bewondert de schatten in het hol. Wat zal het monster doen? Van achteren zal hij hem aanvallen, zoodat hij, die zijn leven spaarde, zelf zal sterven."

„Laat zij komen die Griekjes," riep de reusachtige Hildebad uit, „en laat het addergebroed tegen ons opklauteren. Wij zullen ze wel vernietigen, . . . zoo."

En hij hief de knots op, liet hem neervallen, zoodat de marmeren plaat werd verbrijzeld, en de oude tempel van den klap dreunde.

„Ja zij zullen het probeeren," riep Totila, en uit zijn oogen schoot een oorlogszuchtig vuur, dat hem nog schooner maakte, „wanneer deze ondankbare Romeinen ons verraden, wanneer de valsche Byzantijnen komen." En hij keek met liefdevollen trots naar zijn sterken broer. „Zie, oude, wij hebben nog mannen als eiken."

De oude wapenmeester knikte goedkeurend.

„Ja, Hildebad is zeer sterk, ofschoon niet zoo sterk als Winithar en Walamer en anderen uit mijn jeugd en tegen de Noormannen was kracht een goed ding. Maar dit volk uit

het zuiden," ging hij toornig verder, „strijdt ook van torens en tinnen. Zij voeren oorlog alsof zij een som uitrekenen en weten eindelijk een leger van helden zoo in hun hoek te rekenen dat het zich niet meer verroeren of bewegen kan. Ik ken zoo'n man in Byzantium, dat is geen man en overwint toch mannen. Gij kent hem ook Witichis?" vroeg hij den man met het zwaard.

„Ik ken Narses;" zei deze, die zeer ernstig was geworden en nadenkend, „wat je gesproken hebt, Hildungszoon, is jammer genoeg zeer waar. Dezelfde gedachten zijn ook mij reeds door het hoofd gegaan, maar onduidelijk, vaag, meer uit den grauwen nevel. Je woorden zijn niet te weerleggen, de koning ligt op sterven, de vorstin is, een half Grieksche vrouw, Justinianus loert, de bewoners van Italië zijn valsche slangen, de veldheeren van Byzantium zijn toovenaars maar," hier haalde hij diep adem, „wij staan niet alleen, wij Gothen. Onze wijze koning heeft genoeg vrienden en bondgenooten. De koning van de Wandalen is zijn zwager, de koning der West-Gothen zijn kleinzoon, de koning der Boergondiërs, der Herulers, der Thuringen en der Franken zijn hem allen verwant, alle volkeren eeren hem als een vader, de Zarmaten, ja zelfs de Esthen aan de Oostzee bewijzen hem hun hulde, door het zenden van bontwerk en geel barnsteen. Is dat alles." ...

„Dat is alles niet. Vleierij is het en bonte lappen. Zullen de Esthen ons met hun barnsteen helpen tegen Belisarius of Narses. Wee ons als wij niet allen kunnen overwinnen. Deze zwagers en schoonzonen vleien zoolang zij sidderen en wanneer zij niet meer sidderen, zullen zij dreigen. Ik ken de trouw der koningen. Wij hebben vijanden overal, openlijk en in het geheim en geen andere vrienden dan ons zelf."

Er ontstond een zwijgen. Allen overwogen met bezorgdheid de woorden van den oude. Toen sprak eerst Witichis het hoofd opheffend zeker en bedaard:

„Groot is het gevaar, maar hopelijk nog niet onafwendbaar. Zeker had je ons niet hier laten komen, om alleen onze wanhoop te zien. Er moet geholpen worden. Spreek, wat meent gij dat helpen kan."

De oude man kwam naar hem toe en pakte zijn hand en sprak:

„Flink Witichis Waltaris' zoon, ik ken je wel, en zal nooit vergeten dat jij het eerst een mannelijk woord hebt gevonden.

Ja, ik denk evenals jij. Nog is hulp mogelijk, en om deze te vinden heb ik jullie hierheen geroepen, waar wij door geen Italianen beluisterd kunnen worden. Geef jullie nu eerst je raad en dan zal ik spreken."

Toen allen zwegen, wendde hij zich tot den man met het zwarte haar: „Wanneer jij evenzoo denkt als wij, Teja, spreek dan. Waarom heb je tot nu toe gezwegen?"

„Ik zwijg, omdat ik er anders over denk."

De anderen keken verbaasd op.

„Jij ziet de zaak te donker in. Wie durft te wanhopen voor den strijd," meende Witichis.

„Moeten wij met het zwaard in de scheede en zonder strijd ondergaan?" riep Totila.

„Niet zonder strijd Totila, en niet zonder roem, dat weet ik," antwoordde Teja, terwijl hij zijn strijdbijl even bewoog. „Strijden zullen wij, zoodat men het nooit meer zal vergeten, strijden met den grootsten roem, doch zonder overwinning. De ster der Gothen gaat onder."

„Ik denk dat hij nu eerst hoog zal stijgen," riep Totila ongeduldig uit, „laten wij naar den koning gaan en zeg jij Hildebrand tot hem, wat je tot ons hebt gezegd, hij is wijs, hij zal raad vinden."

De oude schudde het hoofd.

„Twintigmaal heb ik hem daarover reeds gesproken, hij hoort niet meer naar mij, hij is moe en wil sterven en in zijn ziel is het donker. Ik weet niet waarom. Wat denk jij Hildebad?"

„Ik denk," sprak deze, zich hoog oprichtend, „dat zoodra de oude leeuw zijn moede oogen heeft gesloten, wij twee legers uit moeten rusten. Met het eene rukken Witichis en Teja naar Byzantium om het te verbranden, met het andere gaan mijn broer en ik over de Alpen, om Parijs het drakennest der Merovingers voor eeuwig te vernietigen. Zoo zal er rust zijn in het Oosten en in het Noorden."

„Wij hebben geen schepen om Byzantium aan te vallen," sprak Witichis.

„En de Franken zijn zeven tegen een van ons," zei Hildebrand.

„Maar gij hebt goeden moed, Hildebad. Zeg, Witichis, welken raad geef jij?

„Ik zou een bondgenootschap aanraden, met eed bezworen en door gijzelaars bekrachtigd van alle noordelijke stammen tegen de Grieken."

„Jij gelooft aan trouw omdat je zelf trouw bent mijn vriend. Alleen de Gothen kunnen de Gothen helpen, men moet ze er aan herinneren dat zij Gothen zijn. Jullie bent allen jong, houdt van allerlei dingen en hebt velerlei genoegens, de een houdt van de vrouw, de andere van de wapens, de derde heeft een of andere hoop of koestert een haat, die hem zijn als een geliefde. En gelooft mij er komt een tijd .... en de nood kan dien nog in de dagen van je jeugd brengen ... dat al die vreugde en zelfs ook de smart waardeloos wordt, als de verwelkte kransen van het feestmaal van gisteren. Dan blijft ons echter nog over de liefde, de alvermogende liefde voor ons volk, voor het geslacht dat den naam van Gothen draagt en dat de vriendelijke taal onzer ouders spreekt. Deze liefde voor ons volk blijft. Zij is als het offervuur in ons gemoed dat nog brandt, als alle andere gloed verdwenen is. Zij is het inniggeliefde heiligdom, het hoogste in elke mannenborst, de sterkste macht van zijn ziel, die hem trouw blijft tot in den dood en onoverwinnelijk is."

Zijn oogen glinsterden trots en na een korte tusschenpoos ging hij verder:

„Dit alles is het, wat ons heden nog redden kan, laten de Gothen eerst voelen dat zij strijden voor dit hoogste, voor de de bescherming van dat geheimzinnige kleinood, dat in de taal, in de gewoonte van een volk ligt. Dan kunnen zij lachen met den haat van de Grieken en de listen van de vreemdelingen en nu wil ik voor alles ernstig en plechtig vragen: Voelen jullie het zoo duidelijk, zoo krachtig, dat de liefde voor ons volk het hoogste is, onze grootste schat, en ons sterkste schild? Kunnen jullie evenals ik zeggen: Mijn volk is voor mij het hoogste en al het andere niets. En dat volk wil ik opofferen wat ik ben en wat ik heb. Zeg mij willen jullie dat?"

„Ja, dat wil ik, ja dat kan ik," zeiden de vier mannen.

„Goed, dat is goed," zei de oude, „maar niet alle Gothen voelen dat zooals wij, en toch moeten zij het voelen, wanneer wij helpen willen. Geloof mij dus, dat ook jullie van dit oogenblik af onophoudelijk jullie zelf en ons geheele volk hebt te vervullen met den geestdrift van dit oogenblik. Velen, zeer velen zijn verblind geworden door den vreemden glans, velen hebben Grieksche kleeren en Romeinsche denkbeelden aangenomen. Zij schamen zich Barbaren te heeten. Zij willen vergeten en anderen doen vergeten dat zij Gothen zijn. Wee

over deze dwazen. Zij hebben het hart uit de borst gescheurd en willen toch leven. Zij zijn gelijk aan bladeren die zich trots van den stam hebben losgemaakt en de wind zal komen en zal hen vervagen en de stam blijft staan midden in den storm en zal in het leven doen blijven, wat trouw aan hem vast blijft hechten. Daarom moeten jullie het volk opwekken en vermanen overal en altijd. Vertel de kinderen de sagen van hun voorvaderen, van de Hunnenslagen en van de overwinningen op de Romeinen. Laat de mannen het dreigende gevaar zien, en zeg hen, hoe alleen onze volksaard ons schild kan zijn. Vermaan jullie zusters, dat zij niet met Romeinen omgaan en hen in hun armen sluiten, leert je bruiden en vrouwen, dat zij zichzelf en jullie aan het geluk der Gothen moeten opofferen en dat wanneer de vijanden komen, zij een sterk volk vinden, trotsch, eensgezind, standvastig, waarop zij zich te pletter zullen stooten als de golven tegen een rots. Willen jullie mij daarmede helpen?"

„Ja," zeiden zij, „dat willen wij."

„Ik geloof jullie," ging de oude verder, „ik geloof jullie op je woord. Volg mij nu, niet om jullie nog vaster te binden, want wat zou een valschaard binden . . . maar omdat ik trouw blijf aan oude gebruiken en omdat datgene wat volgens de gebruiken van onze voorvaderen geschiedt is, beter is."

TWEEDE HOOFDSTUK.

Met deze woorden nam hij de fakkel uit de zuil en ging naar de achterzijde van het gebouw. Zwijgend volgden de mannen den oude, die hen de trappen af naar buiten bracht.

Na eenige schreden stonden zij onder een oerouden eik, wiens machtige takken als een dak storm en regen afweerden.

Onder dezen boom deed zich aan hen een vreemde vertooning voor, die hen echter dadelijk aan de oude Gothische zeden van het hooge noorden deed denken. Onder den eik was een strook van een voet breed, maar verscheiden ellen lang, van het gras opgescheurd, de beide einden van deze strook zaten nog los aan den grond bevestigd, doch in het midden werd deze omhoog gehouden door drie ongelijk in den grond gespietste speren. In het midden stond een lange speer zoodat het geheel een driehoekig dak vormde waaronder gemakkelijk eenige mannen konden staan. In de op deze wijze gevormde gleuf stond een bronzen ketel, gevuld met water, daarnaast lag een puntig, scherp slachtmes, met een heft van hoorn van den oeros, en een lemmet van vuursteen. De grijsaard stak de fakkel naast den ketel in den grond, stapte toen met den rechtervoet vooruit in de groeve, keerde zich naar het Oosten en boog het hoofd , dan wenkte hij zijn vrienden nader bij te komen en vermaande hen met den vinger op den mond te zwijgen. Zij traden naar hem toe, gaven elkander een hand en vormden een plechtige keten. Toen liet de oude man Witichis en Hildebad die naast hem stonden, los en knielde neer. Eerst wierp hij een handvol aarde over zijn linker schouder, en daarna sprenkelde hij met zijn hand water uit den ketel rechts achter zich. Hierop blies hij in de stormachtige nachtlucht die door zijn langen baard waaide. En eindelijk zwaaide hij met de fakkel boven zijn hoofd van rechts naar links, stak hem dan in den grond en mompelde zacht voor zich heen:

„Hoor mij, oude aarde, bruisend water, lichte lucht,

flikkerende vlam! Hoor mij goed en bewaar mijn woord: Hier staan vijf mannen uit het geslacht van Gaut, Teja en Totila, Hildebad en Hildebrand en Witichis zoon van Waltaris.

Wij staan hier in het stille uur
Om te sluiten een bond van bloedbroeders,
Voor immer en eeuwig en alle dagen.
Wij zullen elkander zijn als van een familie,
In vrede en veete, bij wraak en recht.
Een hoop, een haat, een liefde, een lijden,
Zooals wij tot een drop vereenigen
Ons bloed als bloedbroeders."

Bij deze woorden ontblootte hij den linkerarm, de anderen deden hetzelfde; dicht naast elkaar strekten zij de vijf armen boven den ketel uit, de grijsaard hief het scherpe steenen mes in de hoogte en schramde met een snede zichzelf en de vier anderen den voorarm open, zoodat het bloed in roode druppels in den bronzen ketel liep.

Toen namen zij hun vorige houding weer aan, terwijl de oude mompelend voort ging:

„En wij zweren den duren eed,
Om te offeren al het onze,
Huis en hof en have,
Ros, rusting en rund,
Zoon, familie en dienstvolk,
Vrouw en wapen en lijf en leven,
Aan roem en geluk van het geslacht van Gaut,
den goeden Gothen.
En wie van ons zou mogen weigeren,
Den eed te eeren met alle offers"

En nu stapten hij en de anderen op zijn wenk uit de groeve en allen plaatsten zich onder de grasstrook:

„Diens bloed zal vloeien ongewroken.
Als het water onder de graszoden." —

Hij nam den ketel op, goot het bloedige water in de groeve en nam hem met de andere dingen eruit:

„Op zijn hoofd zullen de hemelgewelven
„Dof neder donderen en hem verpletteren,
„Zwaar als deze zoden."

Met een slag sloeg hij de drie lansenschachten neer en dof viel het dikke zodendak neer op de groeve. De vijf mannen gingen nu, met ineengesloten handen, op de weer door grazoden bedekte plaats staan, terwijl de oude zei:

„Zeg mij, makkers, zal het den snoodaard zoo vergaan?"

„Zoo zal het geschieden," antwoordden de vier mannen hem.

„Ik zal je nu laten zien, waarom dit voor mij, en thans ook voor jullie een gewijde plek is. En zoo sprekend heeft hij de fakkel op en ging achter den machtigen stam van den eik, waarvoor zij hun eed hadden gezworen. Zwijgend volgden zijn vrienden tot zij aan den anderen kant van den boom waren gekomen en hier tot hun verbazing, vlak tegenover de groeve, een geopend graf zagen, waarvan de rotsplaat, die het bedekte, was afgewenteld. Hier in de diepte rustten, spookachtig beschenen door de fakkel, drie witte lange geraamten; eenige verroeste wapens, lansspitsen en schildgespen lagen er naast. Verrast keken de mannen nu eens in de groeve dan weer naar den grijsaard. Deze keek lang naar het graf en zei toen kalm: „Mijn drie zonen. Meer dan dertig jaren liggen zij reeds hier. Zij vielen op dezen berg, in den laatsten strijd om de stad Ravenna. Zij vielen in een uur tijds op denzelfden dag als vandaag. Jubelend sprongen zij in de speren . . . voor hun volk."

Hij hield op. Ontroerd keken de mannen voor hen uit. Eindelijk richtte de oude man zich hoog op. „Het is genoeg," zei hij, „de sterren verbleeken. Middernacht is al lang voorbij. Gaat terug naar de stad. Jij, Teja, blijft zeker bij mij. — Meer dan anderen bezit je de gave van het lied en van de rouw — en houdt met mij bij deze dooden de eerewacht."

Teja knikte en ging, zonder iets te zeggen, aan den voet van het graf zitten. De oude man reikte Totila de fakkel over en ging tegenover Teja tegen de rotsplaat staan. Wuivend namen de andere drie afscheid van hen. Ernstig en in zwijgende gedachten verzonken gingen zij naar beneden, naar de stad.

DERDE HOOFDSTUK.

Eenige weken na deze nachtelijke samenkomst in den omtrek van Ravenna, vond te Rome een vergadering plaats, eveneens in het geheim en door het nachtelijk duister beschermd.

De mannen, die hier samengekomen waren, hadden echter een geheel ander doel op het oog. Het gebeurde aan den Appischen weg bij het Coemeterium van den heiligen Calixtus in een half ingevallen gang van de Catacomben, die raadselachtige onderaardsche wegen, welke onder de straten en pleinen van Rome, bijna een tweede stad vormden en waarin niemand zonder zeer vertrouwde geleide zich zou durfde wagen. Maar de mannen, wier geheime samenkomst wij willen beluisteren, vreesden geen gevaar. Zij hadden een goeden gids in Silverius, den katholieken Aartsdiaken van de oude kerk van den heiligen Sebastiaan. Uit de crypte van zijn basiliek kon hij zijn vrienden langs steile trappen in deze zijgangen van de onderaardsche gewelven brengen. De Romeinsche priesters hadden ook den naam, dat zij sinds de eerste dagen van het christendom, de kunst, om in dit labyrinth den weg te weten, van geslacht tot geslacht overgeleverd hadden.

Behave Silverius waren nog eenige andere rechtgeloovige priesters aanwezig en een groot aantal voorname Romeinen uit de adellijke geslachten van het westelijk keizerrijk, die sinds eeuwen de hooge waardigheden van stad en staat in bijna erfelijk bezit hadden. Zwijgend en opmerkzaam sloegen zij de bewegingen van den Aartsdiaken gade, en nadat deze de saamgekomenen opgenomen had en een onderzoekenden blik geworpen had in de donkere zijgangen, waar men te midden der schemering de gestalten van de jonge priesters die de wacht hielden, kon ontdekken, maakte hij aanstalte om de vergadering plechtig te openen.

„Geliefden," zei hij, „in den naam van den drieëenigen God. Weer zijn wij eens bij elkaar gekomen voor een heilig werk.

Het zwaard van Edom is over ons hoofd uitgetrokken en koning Pharao dorst naar het bloed van de kinderen Israëls. Wij vreezen echter niet alleen diegenen, die het lichaam kunnen dooden en de ziel niet kunnen schaden, wij vreezen veeleer dengene die en ziel en lichaam beide kan verderven door het eeuwige vuur. Wij vertrouwen in den donkeren nacht op de hulp van Hem, die zijn volk door de woestijn heeft gevoerd, bij dag door rookwolken, bij nacht door de vuurwolken, en daaraan willen wij ons houden en willen het nooit vergeten, dat wij lijden ter wille van God; wat wij doen, doen wij tot eer van Zijn naam. Laten wij Hem danken, want Hij heeft ons offer gezegend; klein als van het Evangelium, was ook ons begin, maar reeds zijn wij gegroeid als een boom aan frissche waterstroomen. Vol vrees en angst kwamen wij hier in het begin bij elkaar. Groot was het gevaar, zwak de hoop; het edelste bloed van ons had gestroomd. Maar nu wij vaststaan in het geloof, kunnen wij het stoutmoedig zeggen: de troon van Pharao wankelt op zijn voetstuk en de dagen der ketters in dit land zijn geteld."

„Ter zake," riep een jonge Romein met zwart gekruld haar en schitterende zwarte oogen opeens. Ongeduldig wierp hij het sagum van de linkerheup over den rechter schouder naar achteren, zoodat het korte zwaard zichtbaar werd.

„Ter zake, priester, wat moet er vandaag gebeuren?"

Silverius wierp op den jongeling een blik, die duidelijk bewees, dat hij het niet geheel eens was met zulke brutale zelfstandigheid. Scherp ging hij voort:

„Ook zij, die aan de heiligheid van ons doel niet gelooven, zouden toch het geloof aan deze heiligheid bij anderen niet mogen verstoren. Vandaag echter, Licinius, mijn haastige vriend, moet een nieuw welkom lid in onzen bond opgenomen worden. Zijn toetreden is een zichtbaar bewijs van de Goddelijke genade."

„Wien wilt gij opnemen? Zijn de voorwaarden vervuld? Staat gij borg voor hem, onvoorwaardelijk? Of hebt gij een anderen borgtocht?" vroeg een man van rijpen leeftijd met gelijkmatige trekken, die met een staf tusschen de voeten, rustig op een stuk muur zat.

„Ik sta borg," mijn Scaevola. Overigens staat zijn persoon zelf borg . . ."

„Niets van dat alles, het reglement van onzen bond eischt borgstelling en ik sta erop," zei Scaevola rustig.

„Nu goed dan, ik blijf borg voor hem, gij meest taaie van alle juristen," herhaalde de priester glimlachend.

Hij wenkte naar een gang aan de linkerzijde. Twee jonge ostiarii leidden nu een man in het midden van de ruimte, op wiens omsluierd hoofd aller oogen gericht waren. Na een poosje nam Silverius den doek van het hoofd en schouders van den nieuw aangekomene.

„Albinus," riepen de anderen met verrassing, angst en toorn. De jonge Licinius greep met de hand naar het zwaard. Scaevola stond langzaam op. Wild klonk het van alle kanten:

„Wat? Albinus de verrader?"

Met angstige blikken keek de beschimpte om zich heen; in zijn slappe trekken kom men aangeboren lafheid lezen. Hij keek den priester aan met oogen, die om hulp smeekten.

„Ja, Albinus," zei deze rustig. „Wil een van de bondgenooten misschien zijn bezwaren tegen hem laten hooren? Laat hij dan spreken."

„Bij mijn genius," riep Licinius uit. „Heeft men nog noodig dat uiteen te zetten? Wij weten allen wie Albinus is en wat hij is; een laffe schandelijke verrader . . ." Van toorn kon hij haast geen woord uitbrengen.

„Beschimpingen zijn geen bewijzen," hernam Scaevola; „maar vraag het hem zelf, hij moet hier voor alles bekennen. Albinus ben jij het of ben jij het niet, die, toen de bond in het begin aan den tyran verraden was, en toen jij nog alleen van ons allen aangeklaagd was, het aan kon zien, dat de edele mannen Boëthius en Symmachus, onze bondgenooten, omdat zij jou moedig tegen den tyran verdedigden, vervolgd, gevangen genomen van hun vermogen beroofd en vermoord werden? Ja, terwijl jij, de eigenlijke aangeklaagde, door een smadelijken eed om je voortaan niet meer met den staat te bemoeien, en door een plotseling verdwijnen, jezelf gered hebt? Spreek! Ben jij het door wiens lafheid de kinderen van ons vaderland gevallen zijn?"

Een onheilspellend gemompel ging door de vergadering. De beschuldigde bleef stom en beefde. Zelfs Silverius verloor een oogenblik zijn tegenwoordigheid van geest.

Toen richtte zich de man op, die recht over hem tegen den muur geleund had en kwam een stap vooruit. Zijn nabijheid scheen den priester kracht te geven en hij begon weer:

„Vrienden, het is gebeurd, wat jullie zegt, maar niet zooals jullie het zegt. Voor alles moeten jullie weten, dat Albinus het

minst schuldig is; wat hij heeft gedaan, heeft hij op mijn raad gedaan.

„Op jouw raad? Dat durf je te zeggen?"

„Albinus was aangeklaagd door het verraad van een slaaf, die het geheimschrift in den brief naar Byzantium had ontcijferd. De argwaan van den tyran was opgewekt. Elke schijn van tegenstand van saamhoorigheid moest het gevaar vermeerderen. De onstuimige moed van Boëthius en Symmachus waarmede zij hem verdedigden, was edel, maar onverstandig, want het toonde aan de Barbaren de gezindheid van den geheelen adel van Rome en hieruit bleek duidelijk, dat Albinus niet alleen stond. Zij handelden tegen mijn raad en moesten het ook met den dood boeten. Hun ijver was ook overbodig, want de verraderlijke slaaf werd door de hand des Heeren plotseling weggerukt, voor hij verder nog iets gezegd had en men was er eveneens in geslaagd den geheimen brief van Albinus voor diens arrestatie te vernietigen. Maar gelooven jullie, dat Albinus onder folteringen, onder bedreigingen met den dood zou gezwegen hebben, wanneer hij gered kon worden door het noemen van zijn bondgenooten. Dat gelooven jullie niet, dat gelooft Albinus zelf niet. Daarom moest voor alles tijd worden gewonnen, om de folteringen uit te stellen. En dit gelukte door zijn eed. Weliswaar verloren en Boëthius en Symmachus intusschen hun leven, dat is zoo. Zij waren niet te redden, doch van hun zwijgen ook gedurende de folteringen waren wij zeker. Albinus werd echter door een wonder uit zijn kerker bevrijd, evenals de heilige Paulus te Philippi. Men zei, dat hij naar Athene gevlucht was en de tyran vergenoegde zich ermee, om hem den terugkeer te verbieden. De drieëenige God had hem echter in Zijn tempel een toevluchtsoord gegeven, tot het uur der vrijheid zal zijn aangebroken. In de eenzaamheid van zijn heilig asyl heeft de Heer het hart van dezen man wonderlijk geroerd; niet afgeschrikt door het doodsgevaar, dat hem eens bedreigd had, komt hij weer in onzen kring en biedt zijn gansch onmetelijk vermogen aan ten dienste van God en het vaderland. Luistert, hij heeft al zijn goederen aan de kerk van de sancta Maria Major vermaakt. Wilt gij hem en zijn millioenen versmaden?"

Na een oogenblik van verbazing riep eindelijk Licinius uit:

„Priester, je bent zoo slim als een priester, maar mij bevalt zulke slimheid niet. Silverius, je mag de millioenen nemen," zei de jurist, „dat staat je wel aan, maar ik was de vriend van

Boëthius. Het staat mij niet aan met dezen lafaard betrekkingen te onderhouden. Ik kan hem niet vergeven."

„Weg met hem, weg met hem," werd er van alle kanten geroepen.

Scaevola had de gevoelens van allen weergegeven.

Albinus verbleekte, zelfs Silverius beefde te midden van deze algemeene losbarsting.

„Cethegus," fluisterde hij zachtjes, „help mij."

Toen trad een man in het midden, die tot nu toe aldoor het zwijgen had bewaard en met koele blikken naar de sprekenden had geluisterd. Hij was groot en mager, maar krachtig, met breede borst en zijn spieren schenen van staal. Een purperen zoom aan zijn toga en sierlijke sandalen verrieden rijkdom, rang en smaak, maar overigens omhulde een lange bruine soldatenmantel de geheele onderkleeding van deze gestalte. Zijn hoofd vergat men nooit meer, wanneer men het eens had gezien. Zooals hij daar naar voren trad met rustige voornaamheid, terwijl hij zijn blikken op de opgewonden menigte liet vallen, zooals hij boeiend begon te spreken, kwam iedereen in de vergadering onder den indruk van zijn meerderheid en maar zeer weinigen voelden zich niet klein worden door zijn nabijheid.

„Wat twist gij toch?" vroeg hij koud, „over dingen, die moeten gebeuren? Wie het doel wil, moet ook het middel willen. Gij wilt niet vergeven? Goed, daaraan is niets gelegen, maar vergeten moet gij en dat kunt gij ook. Ik was een vriend van de gestorvenen, misschien een van hun intiemste vrienden, en toch wil ik het vergeten, ik doe het juist, omdat ik een vriend was. Hij alleen, Scaevola, heeft hen lief, die hen wreekt; ter wille van de wraak, Albinus, je hand."

Allen zwegen, overweldigd zoowel door de persoonlijkheid als door de overtuiging van den redenaar, alleen de jurist merkte nog op:

„Rusticiana, de weduwe van Boëthius, de dochter van Symmachus, een der invloedrijkste vrouwen, is onzen bond toegedaan. Zal zij blijven, wanneer hij wordt aangenomen? Zal zij ooit kunnen vergeven en vergeten? Nooit!"

„Zij kan het, geloof niet mij, maar geloof haar oogen."

Met deze woorden wendde zich Cethegus snel om en liep naar een der zijgangen, waarvan hij den uitgang tot nu toe met zijn rug had bedekt. Vlak bij den ingang stond luisterend een gesluierde gestalte. Hij greep haar hand.

„Kom," fluisterde hij, „kom nu."

„Ik kan niet , ik wil het niet," was het antwoord. „Ik vervloek hem, ik kan hem niet zien, den ellendeling."

„Het moet. Kom, je kunt en je wilt, want ik wil het."

Hij sloeg haar sluier terug. Nog een blik en zij volgde hem willoos. Zij kwamen uit den ingang te voorschijn.

„Rusticiana," riepen allen uit.

Hij legde de hand van de weduwe in de bevende rechterhand van Albinus.

„Zie, Rusticiana vergeeft. Wie wil nu nog langer tegenstreven?"

Overweldigd en verbaasd verstomden allen. Cethegus scheen in al het overige zijn belangstelling verloren te hebben. Hij keerde zich om en ging met de vrouw terug.

De priester sprak echter:

„Albinus is lid van den bond."

„En zijn eed, dien hij aan den tyran gezworen heeft?" vroeg Scaevola schuchter.

„Die was hem afgeperst en de heilige Kerk heeft hem daarvan vrijgemaakt. Maar het is tijd, om uiteen te gaan, alleen de zaken, die het meeste spoed vereischen, de laatste berichten, die kunnen wij nog behandelen. Hier, Licinius, is het vestingplan van Neapolis. Morgen moet je het nageteekend hebben, dit gaat naar Belisarius. Hier Scaevola, zijn brieven uit Byzantium van Theodora, de vrome gemalin van Justinianus, je moet ze beantwoorden. Hier Calpurnius, hier is een bewijs voor de half millioen solidi van Albinus. Je kunt ze aan den Frankischen Majordomus zenden, die zet zijn koning tegen de Gothen op. Hier Pomponius een lijst van patriotten in Dalmatie. Je weet hoe het daar staat met dingen en menschen. Kijk eens na of er nog belangrijke namen ontbreken. En aan allen heb ik mede te deelen, dat volgens brieven, die heden uit Ravenna zijn gekomen, de hand des Heeren zwaar drukt op den tyran. Diepe zwaarmoedigheid, te laat berouw over al zijn zonden, moesten hem ter neer slaan, terwijl de troost van de ware kerk verre van hem blijft. Dus nog een weinig geduld, de stem van den vertoornden rechter zal hem bij zich roepen en dan komt de dag der vrijheid. Op de volgende Iden, op hetzelfde uur komen wij weer bijeen. De zegen des Heeren zij met U."

Met een handbeweging nam hij afscheid van de vergadering.

VIERDE HOOFDSTUK.

Silverius, Cethegus en Rusticiana gingen de trappen af waarlangs zij de crypte van de Basiliek van den heiligen Sebastiaan weer konden bereiken. Vandaar gingen zij door de kerk naar het direct daarnaast gebouwde huis van den Aartsdiaken. Binnengetreden overtuigden zij zich dat alle huisgenooten sliepen, behalve een oude slaaf die in het atrium bij een half uitgebrande lamp de wacht hield. Op een wenk van zijn meester stak hij de naast hem staande lamp met zilveren voet aan en drukte op een voege in het marmeren paneelwerk. De marmeren platen draaiden om hun as en lieten den priester die het licht had gegrepen met de beide anderen in een klein laag vertrek treden, terwijl de opening dadelijk weer werd gesloten, zonder eenig geruisch te maken. Geen reet gaf meer te kennen dat hier een deur was. In het kleine vertrek bevond zich een hoog kruis van hout, een bidstoel en eenige christelijke symbolen op een gouden achtergrond. In de dagen van het heidendom had het kleine vertrek klaarblijkelijk, zooals ten minste, de langs den wand aangebrachte rustbedden nog aantoonden, gediend voor die kleine feesten van twee of drie gasten, waarbij een vroolijke vrije toon heerschte, dien Horatius zoo dikwijls bezongen heeft. Nu was het het toevluchtsloord waar de diaken zijn geheimste geestelijke, zoowel als wereldlijke plannen smeedde. Zwijgend nam Cethegus plaats op den lagen lectus, terwijl hij een vluggen blik van een verwenden kunstkenner wierp op het tegenover hem in den wand ingelegd mozaïek. Terwijl de priester bezig was uit een mengvat met hooge opengewerkte hengsels de reeds gereedstaande bekers met wijn te vullen, en een ijzeren schaal met vruchten op de drievoetige bronzen tafel te plaatsen, stond Rusticiana tegenover Cethegus, terwijl zij hem met verontwaardigde en verwonderde blikken opnam.

Nauwelijks veertig jaren oud vertoonde deze vrouw sporen van een zeldzame eenigszins mannelijke schoonheid, die

minder door haar leeftijd dan door de heftige hartstochten had geleden. Reeds was hier en daar niet alleen grijs, maar zelfs wit haar tusschen de ravenzwarte vlechten te zien. Haar oogen hadden een onbestemden blik, en sterke plooien omgaven haar steeds in beweging zijnde mondhoeken.

Terwijl zij met haar hand op de tafel leunde, zeide zij, zonder den blik van Cethegus af te wenden:

„Mensch, zeg mij toch, wat de macht is, die je over mij uitoefent. Ik gevoel geen liefde meer voor je, ik moet je eigenlijk haten. Ik haat je ook en toch moet ik je wil volgen evenals een vogel door het oog van een slang in bedwang wordt gehouden en je hebt mijn hand, deze hand in de hand van een schurk gelegd. Zeg eens wat is toch die macht?"

Cethegus zweeg. Eindelijk zei hij, terwijl hij achterover leunde: „Gewoonte Rusticiana."

„Jawel gewoonte, gewoonte van een slavernij, die bestaat. Dat ik als meisje den mooien buurjongen bewonderde was zeer natuurlijk, dat ik meende dat je van mij hield was te vergeven; je hebt mij gekust en wie kon toen weten dat je niet lief kon hebben, niemand, zelfs jezelf niet. Dat de echtgenoote van Boëthius deze waanzinnige liefde niet heeft verstikt was een zonde, die de kerk mij echter vergeven heeft, maar dat ik nu nog na jaren blindelings je demonischen wil volg, is een dwaasheid om in lachen uit te barsten"

Schel lachte zij en streek met haar rechterhand over haar voorhoofd. De priester hield even op en keek tersluiks naar Cethegus. Hij was benieuwd wat er zou volgen. Cethegus nam de bokaal in zijn rechterhand. „Je bent onrechtvaardig, Rusticiana," zei hij kalm. Je vermengt het spel van Eros met de daden van Eris en de Erinyen. Je weet dat ik een vriend van Boëthius was. Je weet ook dat ik deze Gothen haat en dat ik den wil en meer dan anderen, ook de kwaliteiten heb, door te zetten wat jij zelf wilt, je vader en je man op deze Barbaren te wreken. Kom, ga naar huis, je slavin zit slaapdronken in het vestibulum. Zij gelooft dat je te biecht bent bij onzen vriend Silverius. Die biecht mag niet te lang duren. Ook hebben wij nog zaken te bespreken. Groet Camilla, dat lieve kind van je en leef wel."

Hij stond op, greep haar hand en bracht haar naar de deur. Zij volgde hem, knikte den priester tot afscheid toe, keek nog eens naar Cethegus en ging met haar hoofd schud-

dend weg. Cethegus zette zich er neer en dronk de bokaal uit.

„Een vreemde strijd in deze vrouw," zei Silverius en ging met griffel en wastafeltjes, brieven en documenten bij hem zitten.

„Niet zoo vreemd. Zij wil het onrecht tegen haar echtgenoot goedmaken door hem te wreken en dat zij aan deze wraak door een vroegeren geliefde gevolg kan geven, maakt haar heiligen plicht bijzonder zoet. Dat is wel alles onbewust in haar, maar wat valt er te doen?"

En nu begonnen de beide mannen hun arbeid en zulke punten van de samenzwering met elkaar te bespreken, waarvoor zij het niet raadzaam oordeelden aan alle leden van den bond bericht te geven. Na een uur van ingespannen arbeid waren de dringendste zaken in orde gebracht en de gastheer legde de documenten weer in het geheime vak onder het groote kruis in den muur.

De priester was moe en zag met afgunst naar zijn metgezel wiens stalen lichaam en onvermoeiden geest door geen laat opblijven, ingespannen arbeid afgemat konden worden. Hij maakte een dergelijke opmerking, toen Cethegus den zilveren beker opnieuw vulde.

„Oefening vriend, sterke zenuwen en een goed geweten, dat is het heele raadsel."

„Neen, in ernst, Cethegus, gij zijt voor mij in andere opzichten een raadsel."

„Waarom? Slechts één ding voel ik, dat ik een hekel heb aan die Gothen." Met dezen zin wierp hij zijn hoofd achterover, drukte zijn oogen toe en dronk met kleine teugen den wijn op.

„Dat de Barbaren weg moeten," sprak de ander, „daarover zijn wij het eens, want ik wil immers de bevrijding van de Kerk van deze ketters en Barbaren die de Goddelijkheid van Christus ontkennen en slechts een halfgod van Hem willen maken. Ik hoop dat de Roomsche Kerk dan het primaat dat Haar toekomt in het geheele gebied der Christenheid onbestreden ten deel zal vallen, maar zoolang Rome in handen van de ketters is, terwijl de Bisschop van Byzantium door den alleen rechtgeloovigen en rechtmatigen keizer ondersteund wordt..."

„Zoolang is de bisschop van Rome niet de eerste bisschop van de Christenheid, zoolang is hij geen Heer van

Italië. En daarom zelfs wanneer de roomsche stoel door Silverius ingenomen werd, niet dat wat hij worden moet, namelijk het hoogste en dat wil Silverius toch?"

Verrast keek de priester op.

„Blijf kalm, vriend Gods, ik weet dit al lang en heb je geheim bewaard, ofschoon je het mij niet toevertrouwd hebt. Nu verder."

Hij schonk opnieuw in ... „Die wijn van Falerno heeft zich goed gehouden, maar is te zoet ... je kunt eigenlijk alleen wenschen dat deze Gothen van den troon der Caesars gaan en niet dat de Byzantijnen in hun plaats komen, want indien dit gebeurt staat de bisschop van Rome weder onder Byzantium en een keizer. Voor jou is het dus te hopen dat de plaats door Gothen niet wordt ingenomen, niet door een keizer maar ja, door?"

„Welnu," viel Silverius hem vol vuur in de rede, door een keizer van het Westersche Rijk."

„Die," vulde Cethegus den zin aan, „slechts een speelbal zijn moet in handen van den heiligen Petrus ... of een Roomsche republiek en een kerkelijke staat waarin de bisschop van Rome Heer is, en waarvan Italië het hoofdland uitmaakt, terwijl de Barbaren-koningen van Gothië, Germanië en Spanje de gehoorzame zonen van de kerk zijn."

„Goed mijn vriend, alleen moeten eerst de vijanden vernietigd worden, wier bezittingen je reeds verdeeld hebt. Laten wij daarom de oude Romeinsche spreuk herdenken: Wee den Barbaren."

Hij stond op en dronk den priester toe.

„De laatste nachtwacht gaat voorbij en mijn slaven moeten mij morgen in mijn slaapvertrek vinden. Leef wel."

Hiermede trok hij de cucullus van den mantel over het hoofd en ging heen. De gastheer zag hem na.

„Een zeer belangrijk werktuig," zei hij, „goed dat het alleen maar een werktuig is, laat het altijd zoo blijven."

Cethegus ging van de Via Appia door de kerk van den heiligen Sebastiaan, den ingang van de Catacomben naar het noordwesten in de richting van het kapitool, aan wiens voet bij het noordelijk gedeelte van de Via Sacra zijn huis was gelegen, ten noorden van het Forum Romanum. De koele morgenlucht streek verfrisschend langs zijn hoofd.

Thuisgekomen vond hij in zijn slaapkamer op een cederhouten tafel voor zijn bed een toegebonden en met koninklijk

zegel voorzienen brief. Met een dolk sneed hij de banden los, sloeg de dubbele wastafel open, en las:

Aan Cethegus Caesarius. De Princeps Senatus, Marcus Aurelius Cassiodorus senator. Onze Heer en koning ligt op sterven, zijn dochter en erfgename Amalaswintha wenscht u nog voor zijn dood te spreken. Gij moet het gewichtigste ambt in het rijk aanvaarden. Haast u terstond naar Ravenna.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Er lag een zware bange spanning over het koninklijk paleis te Ravenna met zijn sombere pracht en zijn groote ongezellige ruimte. De oude burcht der Caesars had in den loop der eeuwen reeds menige verandering ondergaan die met den bouwstijl in tegenspraak was, en sinds de Gothenkoning met zijn Germaanschen hofstoet de plaats had ingenomen van de Imperatoren, was het uiterlijk van het gebouw al minder en minder harmonisch geworden. Daar de hofhouding van den Gothenkoning een militair karakter droeg, moesten verschillende muren neergehaald worden, om de kleine kamers van het oude gebouw, in wapenzalen, drinkhallen en wachtkamers te veranderen. Op andere plaatsen had men weer nieuwe muren doen verrijzen om afzonderlijke huizen met het paleis te verbinden om op deze wijze een vesting midden in de stad te maken. In den piscina maxima, den uitgedroogden vijver speelden nu blonde jongens wilde spelen en in de marmeren zalen van de palestra hinnikten de paarden van de Gothische wacht. Voor een deel zag het groote gebouw eruit als een ruïne en voor een ander deel als een nieuw gebouwd huis, dat nog niet klaar was. Op deze wijze kon de koningsburcht het symbool zijn van het Romeinsch-Gothische rijk, dat half voltooid en half vervallen was.

Den dag, dat Cethegus na jaren hier weer kwam, lag een groote nevel van spanning, droefheid en somberheid over het geheele gebouw, omdat de koninklijke ziel ervan het voor immer zou gaan verlaten.

Cethegus ging met een blik van geringschatting door de zalen heen. Hij kwam in een vertrek dat bestemd was als ontvangzaal voor de vreemde gezanten; hij vond er een aantal voorname Gothen, hertogen, graven en edelen, die klaarblijkelijk beraadslaagden over de troonopvolging en over de dreigende gebeurtenissen die gingen komen. Daar waren de dappere hertogen Thulun van Provincia, die de stad Arles

heldhaftig tegen de Franken verdedigd had, Ibba, van Liguria, de veroveraar van Spanje, Pitza van Dalmatië, de overwinnaar van de Bulgaren en Gepieden, geweldig aanzienlijke heeren, trotsch op hun ouden adel, die weinig minder was dan van het koningshuis van de Amalers, — want zij waren uit het geslacht van de Balthen, dat bij de westelijke Gothen door Alarik de kroon had verkregen — en op hun krijgskundige verdiensten waardoor het rijk beschermd en uitgebreid was. Ook Hildebrand en Teja stonden bij hen. Dat waren de aanvoerders van de partij die reeds langen tijd gewenscht hadden, dat de Italianen, door hen gehaat en geschuwd, op harde wijze behandeld zouden worden. Wilde blikken van haat schoten uit hun midden op den voornamen Romein, die tegenwoordig wilde zijn bij het sterven van den grooten held der Gothen.

Kalm en rustig ging Cethegus hen voorbij, hief den zwaren voorhang op die de nabijzijnde kamer scheidde en dat de voorkamer was van het ziekenvertrek. Binnen gekomen begroette hij met diepe buiging van het hoofd, een lange koninklijke vrouw, die in een zwart rouwgewaad gehuld, ernstig en zwijgend maar krachtig en zonder tranen voor een marmeren tafel stond die met documenten bedekt was; dit was Amalaswintha, de dochter van Theodorik, die sinds eenigen tijd weduwe was. Zij was een vrouw midden in de dertig, maar nog van buitengewone, hoewel wat koude schoonheid. Zij droeg het rijke donkere haar op Grieksche wijze gescheiden en gegolfd. Het hooge voorhoofd, de groote ronde oogen, de rechte neus, de trots van haar bijna mannelijke trekken en de majesteit van haar volle gestalte verleenden haar een groote waardigheid. Aan haar arm hing een knaap of jongeling van ongeveer zeventien jaar, Athalarik, haar zoon en de erfgenaam van het Gothenrijk.

Hij leek niet op zijn moeder, maar had de natuur van zijn ongelukkigen vader Eutharik, dien een hartziekte in den bloei van zijn leven, in het graf had gebracht. Zorgelijk keek Amalaswintha daarom haar zoon aan, die in alles het evenbeeld van zijn vader scheen te worden, en het was geen geheim meer aan het hof van Ravenna dat alle sporen dier ziekte zich reeds bij den knaap vertoonden. Athalarik was schoon als alle leden van dit van goden afstammende huis.

Ver van hen beiden af, onder de open bogen van het vertrek, dat uitzag op de Gothische krijgers, die zich op de mar-

meren trappen bevonden, stond, in mijmeringen verzonken, een vrouw — of was het een meisje — van verrassende, overweldigende schoonheid; dat was Mataswintha, Athalariks zuster. Zij leek op haar moeder door den adel en grootte van haar gestalte, maar in haar scherpe trekken stond een vurig en hartstochtelijk karakter te lezen, dat zich slechts moeilijk onder uiterlijke koelheid verborg. De betoovering van hooge, rijpe meisjesschoonheid lag over haar geheele wezen. Haar rijkgolvend haar was donkerrood met een schitterenden metaalglans, en van zulk een buitengewone weelde, dat de vorstin van dit volk, wiens vrouwen bekend stonden door hun prachtige gouden haren, den naam „schoonhaar" had gekregen. Haar wenkbrauwen en de lange wimpers waren glanzend zwart en deden het witte voorhoofd en de albasten wangen schitterend uitkomen. De fijngebogen neus met zijn teere en zacht trillende vleugels boog zich een weinig over de weelderige lippen. Maar het meest opvallende van deze opvallende schoonheid waren de grijze oogen, niet zoo zeer door de tamelijk vage kleur, als wel door de wonderlijke uitdrukking, waarmee zij, hoewel meestal in gepeins verzonken, soms met verzengenden hartstocht op konden flitsen. En zoo groot was de macht van haar schoonheid, dat zelfs Cethegus, in wiens borst het vuur van den hartstocht reeds was gedoofd, en die de vorstin reeds lang kende, toch opnieuw getroffen werd, toen hij bij het binnenkomen, langs haar kwam. Hij werd echter onmiddellijk in beslag genomen door den laatste die zich nog in het vertrek bevond, door Cassiodorus, den geleerden en trouwen minister van den koning. Deze was een der eerste voorstanders van de hopelooze verzoeningspolitiek, die nu reeds een menschenleeftijd in het rijk der Gothen werd toegepast.

De grijsaard op wiens gelaat niet alleen de smart over het verlies van zijn koninklijken vriend stond te lezen, maar ook de zorg voor de toekomst van het rijk, stond op om den binnenkomende, die hem eerbiedig begroette, tegemoet te gaan. Met tranen in de oogen keek de oude man hem aan, en zonk eindelijk zuchtend aan de koude borst van Cethegus, die hem om deze weekhartigheid verachtte.

„Wat een dag," klaagde hij. „Een noodlottige dag," zei Cethegus ernstig; „hij vraagt van ons kracht en bedaardheid."

„Je hebt gelijk, Patricius, en spreekt als een Romein," zei de vorstin, die zich van Athalarik losmaakte. — „Wees

gegroet." Zij gaf hem de hand, die niet beefde; haar oog was helder.

„Patricius," begon Amalaswintha, „de prefect Praetorio heeft mij jou voorgesteld, al had ik je niet reeds sinds lang gekend. Je bent dezelfde Cethegus, die de eerste beide zangen van de Aeneis in Grieksche hexameters heeft vertaald." — „Infandum renovare jubes, regina, dolorem. Een jeugdzonde koningin," antwoordde Cethegus glimlachend. „Ik heb alle afschriften opgekocht en verbrand op den dag, dat de vertaling van Tullia verscheen." Tullia was het pseudoniem van Amalaswintha. Cethegus wist dit, maar de vorstin vermoedde dit niet. Hij had haar in haar zwak getroffen, maar zij ging voort: „Je weet, hoe het hier gesteld is. De uren van mijn vader zijn geteld. Naar het oordeel van de geneesheeren kan hij, hoewel nog kalm en sterk elk oogenblik instorten. Hier, Athalarik is de erfgenaam van zijn kroon. Voor hem neem ik echter het regentschap waar, terwijl hij onder mijn voogdij staat, totdat zijn tijd gekomen is. — „Zoo is de wil van den koning en de Gothen; en de Romeinen zijn het al lang eens met dit wijs besluit," zei Cethegus.

„Dat waren zij, maar de menigte is veranderlijk. De ruwe mannen verachten de heerschappij van een vrouw," en toornig trok zij bij deze gedachte haar voorhoofd op.

„Het is in ieder geval in tegenspraak met het staatsrecht van de Romeinen en van de Gothen, vergoelijkte Cassiodorus, „het is iets geheel nieuws, dat een vrouw . . ."

„De ondankbare rebellen," mompelde Cethegus.

„Hoe men er ook over denkt," hernam de vorstin, het is zoo. Ik durf mij wel op de trouw der barbaren te verlaten, al werpen eenigen van den adel wel een begeerigen blik op den troon. Ook van de Italianen hier in Ravenna, evenals in de andere steden, vrees ik niets. Maar ik ben bang voor Rome en de Romeinen." Cethegus hoorde op, een plotselinge ontroering maakte zich van hem meester, maar uiterlijk bleef hij koud als ijs.

„Rome zal nooit gewennnen aan de heerschappij der Gothen, het zal zich eeuwig tegen ons verzetten — hoe zou het anders kunnen!" voegde zij er zuchtend aan toe. Het was alsof de dochter van Theoderik een Romeinsche ziel had.

„Daarom zijn wij bang," — ging Cassiodorus verder, — „dat op de tijding, dat de koning is gestorven, in Rome een opstand tegen de regentes losbreekt, hetzij om zich bij Byzan-

tium aan te sluiten, of dat men een eigen Westerschen keizer op den troon wil plaatsen."

Cethegus sloeg de oogen neer, alsof hij over deze woorden nadacht.

„Daarom," viel de koningin terstond in, „moet reeds voor het nieuws Rome bereikt, alles gebeurd zijn. Een vastbesloten, mij trouwgezind man, moet de bezetting voor mij, — ik meen voor mijn zoon, — beëedigen, de belangrijkste poorten en pleinen bezetten, den senaat en den adel in toom houden, het volk op mijn hand brengen, en mijn heerschappij onwankelbaar bevestigen, voordat zij bedreigd wordt. En om dit alles te volbrengen heeft Cassiodorus u voorgeslagen. Wilt gij dat doen?"

Bij deze woorden was de gouden griffel uit haar handen gevallen. Cethegus bukte om hem op te rapen. Hij had alleen dit oogenblik om de honderden gedachten, die door zijn hoofd gingen, te regelen.

Was de samenzwering in de Catakomben, was hij misschien zelf verraden? Trachtte de sluwe heerschzuchtige vrouw hem misschien een strik te spannen, of waren de dwazen misschien zoo blind hem juist dit werk op te dragen? Terwijl hij zich bukte had hij het argeloos en vertrouwelijk gezicht van Cassiodorus gezien, en sprak op vasten toon terwijl hij de griffel overhandigde: „Koningin, ik neem de opdracht aan."

„Dat is goed," zei de vorstin. Cassiodorus drukte hem de hand.

„Dat Cassiodorus mij voorstelt voor deze opdracht, is weer een bewijs van zijn menschenkennis," hernam Cethegus.

„Hij heeft daardoor getoond, dat hij door de schaal tot den kern weet door te dringen."

„Hoe bedoelt gij dat?" vroeg Amalaswintha.

„Koningin, de schijn kon hem bedriegen. Ik geef toe, dat ik de Barbaren — vergeef mij de Gothen, niet gaarne in Italië zie heerschen."

„Deze vrijmoedigheid doet u eer aan en ik vergeef het den Romein."

„Daarbij komt dat ik sinds jaren geen deel meer neem aan het openbare leven. Na vele passies, leef ik zonder eenigen hartstocht, onbekommerd over de zorgen van koningen, mij alleen met de spelende Musen of wat lichte studie bemoeiend, op mijn villa's."

„Beatus ille qui procul negotiis," citeerde de geleerde vrouw zacht bij zich zelf.

„Maar juist omdat ik de wetenschap vereer, omdat ik, een leerling van Plato, wil, dat wijzen zullen regeeren, wensch ik, dat een koningin mijn vaderland regeert, die slechts door geboorte Gothische, door haar karakter Grieksche, en door haar deugd Romeinsche is.

„Ter wille van haar wil ik mijn rust opofferen voor deze gehate dingen. Maar slechts op een voorwaarde, dat dit mijn laatste staatsambt is. Ik neem de opdracht aan en sta voor Rome met mijn hoofd in."

„Goed hier zijn de volmachten en documenten, die gij noodig hebt."

Cethegus liep de oorkonden door. „Dit is het manifest van den jongen koning aan de Romeinen, met uw onderschrift. Zijn handteekening ontbreekt nog."

Amalaswintha doopte de schrijfveder in de vaas met purperen inkt, waarvan zich de Amalers, evenals de Romeinsche imperatoren bedienden: „kom teeken je naam, mijn zoon."

Athalarik had gedurende de geheele verhandeling Cethegus scherp aangekeken. Nu richtte hij zich op, en gewoon als hij was, zoowel de rechten van een troonopvolger, als die van een zieke te gebruiken, zei hij heftig:

„Ik teeken niet. Ik vertrouw dien kouden Romein niet. — Neen, ik vertrouw je niet, trotsche man, maar ik vind het ook verschrikkelijk, dat terwijl mijn grootvader nog adem haalt, men over zijn kroon beschikt, jullie dwergen over een kroon van reuzen. Achter deze gordijnen sterft de grootste held van zijn eeuw — en jullie denkt slechts aan de verdeeling van zijn koninklijk gewaad."

Hij keerde hun den rug toe en liep langzaam naar het venster, waar zijn schoone zuster stond. Hij ging naar haar toe en streelde haar lokken.

Lang had hij reeds bij haar gestaan toen zij plotseling fluisterde: „Athalarik, wie is die man, daar, met zijn blauwen stalen helm, die juist om de zuil komt? Zeg 't toch, wie is dat?"

„Laat eens zien," zei de jongeling. „Dat is graaf Witichis, de overwinnaar der Gepieden, een wakker held!" En hij vertelde haar de daden en triomfen van den graaf uit den laatsten oorlog.

Ondertusschen had Cethegus de vorstin en den minister

vragend aangezien. „Laat hem maar gaan," zei Amalaswintha. „Wanneer hij niet wil, kan geen kracht ter wereld hem dwingen."

Cethegus kon niet verder vragen, daar het driedubbele gordijn; dat het slaapvertrek tegen elk gedruisch uit het voorvertrek beschutte werd opgelicht.

Elpidios, de grieksche geneesheer, kwam zeggen, dat de zieke juist was ontwaakt, en hem had weggezonden, omdat hij alleen wilde zijn met Hildebrand, die nooit van zijn zijde week.

ZESDE HOOFDSTUK.

Het slaapvertrek van Theoderik dat reeds door de keizers voor hetzelfde doel was gebruikt, was geheel in den laten Romeinschen somberen stijl gehouden. De overladen reliefs aan de muren, evenals de gouden ornamenten van de zoldering waren nog schilderijen van overwinningen en triomftochten van de Romeinsche consuls en imperatoren.

De legerstede van den grooten koning was door haar eenvoud een merkwaardige tegenstelling hiervan. Nauwelijks een voet boven den marmeren vloer verhief zich het ovale bed van ruw eikenhout, slechts voorzien van enkele dekens. Aan een zuil op den achtergrond hing het ijzeren schild en het breede zwaard van den koning, dat sinds vele jaren niet meer was gebruikt. Aan het hoofdeinde van het bed stond met gebogen hoofd de oude wapenmeester, die zorgvuldig de trekken van den zieke onderzocht. Deze steunde op zijn linkerarm en keerde hem zijn mannelijk en majestueus gelaat toe. Langen tijd liet hij het goudbruine adelaarsoog met liefde en dankbaarheid op den reusachtigen ziekenverpleger rusten. Eindelijk reikte hij hem de magere maar gespierde rechterhand.

„Oude vriend," zeide hij, „wij moeten nu afscheid nemen."

De grijsaard zonk op zijn knieën en drukte de hand van zijn koning aan de breede borst.

„Kom oude, sta op, moet ik je troosten?"

Hildebrand bleef op zijn knieën liggen en hief nu het hoofd op om den koning in zijn oogen te zien.

„Kijk," sprak hij, „Hildungszoon, ik weet dat jij van je vader en voorvaderen veel meer kennis hebt geërfd over de ziekten en genezing der menschen, dan al deze Grieksche dokters en Lydische kwakzalvers en vóór alles, heb jij meer waarheidsliefde. Daarom vraag ik je mij te zeggen wat ik

zelf voel. Moet ik sterven? Vandaag nog, voor de nacht aanbreekt?"

Oprecht zeide de oude man:

„Ja, koning der Gothen, erfgenaam van de Amalers, sterven moet gij. De hand van den dood heeft over uw gelaat gestreken. Gij zult de zon niet meer zien ondergaan."

„Dat is goed," zei Theoderik, zonder zijn wimpers te bewegen. „De Griek, dien ik heb weggezonden, hij heeft mij den geheelen dag voorgelogen. En ik heb mijn tijd noodig. Ik wil nu met jou alles bespreken. Vertel mij, wat zegt men onder het volk en wat geloof jij van de oorzaken van de zwaarmoedigheid, die mij plotseling overvallen heeft, mij in deze ziekte gestort heeft."

„Italianen zeggen, dat het berouw is over den dood van Boëthius en Symmachus."

„Geloof jij dat ook?"

„Neen, ik kan niet gelooven dat gij u zoudt bekommeren over het bloed van verraders."

„Dat is waar, zij waren misschien niet volgens de wet den dood schuldig, en van Boëthius heb ik zeer veel gehouden, maar verraders waren zij, duizendmaal verraders. Ik heb hen Romeinen hooger gesteld dan de besten van mijn volk. Neen, ik heb geen berouw over de ondankbaren, ik veracht hen. Maar zeg mij, wat heb jij geloofd?"

„Koning, uw erfgenaam is een kind en gij hebt rondom u heen vijanden."

De zieke trok de wenkbrauwen te zamen.

„Ik heb altijd de zwakte van mijn rijk geweten, in bange nachten heb ik gezucht over de innerlijke ziekheid, al kon ik 's avonds nog bij de feestmaaltijden met vreemde gezanten mij wel in al mijn trots vertoonen. Maar niemand mocht mij zien beven, geen vriend en geen vijand. Anders zou ook mijn troon wankel zijn. Als ik eenzaam was, heb ik mijn zorgen alleen gedragen."

„Gij zijt de wijsheid zelf, mijn koning, en ik was een dwaas," zei de oude man.

„Ik weet al lang," ging de koning voort, „wat jij niet goed vond in mij. Ik ken dien blinden haat tegen de Italianen; geloof mij, hij is blind, meestal even blind als mijn liefde voor hen. Ik weet dat mijn rijk, het werk van mijn roemvol en moeilijk leven, kan vallen, gemakkelijk kan vallen zelfs en misschien is mijn eigen grootmoedigheid tegen deze Romeinen

daarvan de schuld. Maar niets wat door menschen opgebouwd is, is eeuwig en de schuld, voortgekomen uit goede beginselen, wil ik dragen. Maar Hildebrand, op een nacht, dat ik niet kon slapen, omdat ik zorgen had over de gevaren die mijn rijk bedreigden, kwam het beeld van een andere schuld mij voor oogen. Niet uit goedheid, maar uit roemzucht, door bloedig geweld veroorzaakt. En wee mij, wanneer het volk der Gothen moet ondergaan uit straf voor Theoderik's wandaden. Zijn beeld kwam mij voor de oogen."

De zieke sprak nog met moeite en wachtte een oogenblik.

„Wiens beeld? Wien meent gij?" vroeg de oude man zacht.

„Odovakar," fluisterde de koning.

Hildebrand liet het hoofd zakken. Theoderik brak eindelijk het lange zwijgen af.

„Ja oude, je weet hoe deze rechterhand den geweldigen held doorstak, toen hij bij mij te gast was. Het warme bloed spoot mij in het gezicht en een haat zonder einde laaide op in zijn brekende oogen. Enkele maanden geleden in dienzelfden nacht verscheen mij een bleek, bloedig, vertoornd beeld als een God der wraak. Koortsachtig kromp mijn hart ineen, ontzettend weerklonk een stem in mij: „Terwille van deze bloedige daad, zal uw rijk uiteenvallen en uw volk ondergaan."

Na een oogenblik begon toen Hildebrand, terwijl hij trots zijn hoofd omhoog hief:

„Koning, waarom maakt gij u angstig als een vrouw! Hebt gij niet honderden verslagen met eigen hand en uw volk geen duizenden op uw bevel? En wat beteekent dan het bloed van één man? Vier jaren heeft hij u weerstaan, tweemaal heeft hij u en uw volk aan den rand van den afgrond gebracht, honger, oorlog en ziekte maaiden de Gothen weg en eindelijk is het weerspannige Ravenna gevallen. Toen kwam de waarschuwing. Hij zinde op verraad. Nog eenmaal wilde hij den vreeselijken strijd opnemen. In den nacht van denzelfden dag wilde hij u en de uwen aanvallen, Wat moest gij doen? Hij was schuldig en niets kon hem meer redden. Onversaagd zijt gij hem voor geweest en gij deed 's avonds wat hij 's nachts had willen doen. Die eene daad heeft uw geheel volk gered, heeft een nieuwen, wanhopigen kamp voorkomen. Zijn volk hebt gij begenadigd, gij hebt Gothen en Italianen dertig jaar lang laten leven als in een hemel en nu wilt gij u pijnigen over deze daad. Twee volkeren danken u in de eeuwigheid daarvoor. Ik had hem zevenmaal verslagen." De oude hield

op, zijn oogen schitterden en hij zag er uit als een toornige reus, maar de koning schudde het hoofd.

„Dat is het niet. Honderdmaal heb ik het zelfde gezegd en fijner nog fijner dan jouw woestheid het kan doen; dat helpt niet. Hij was een held, de eenige die mij gelijk stond en ik heb hem vermoord zonder bewijs van zijn schuld, door argwaan, jaloerschheid misschien, ja zelfs uit vrees om nog eenmaal met hem te moeten strijden. Dat is en blijft een misdaad. Neen deze drogredenen konden mij geen rust geven. Toen zond Cassiodorus mij bisschoppen en priesters. Zij konden mij niet helpen. Ik kan niet gelooven dat mijn bloedige daad door het bloed van een onschuldigen God, die aan het kruis is gestorven, verzoend is."

Een glans van vreugde verspreidde zich over het gezicht van Hildebrand.

„Gij weet," zei hij, „dat ik nooit deze kruispreekers heb kunnen gelooven. Zeg mij, gij gelooft toch nog aan Thor en Odin? Hebben deze u bijgestaan?"

Lachend schudde de koning zijn hoofd.

„Neen, onverbeterlijke heiden, jouw Walhalla is niets voor mij. Luister, gisteren zond ik de bischoppen weg en keerde diep tot mijzelf in. Ik dacht aan God en smeekte Hem en ik werd rustiger. En zie, 's nachts kwam een diepe slaap over mij, zooals ik dat in deze lange maanden niet heb gekend. Toen ik wakker werd, was de koorts weg. Ik was rustig en helder en dacht: Ik heb het gedaan en geen genade, geen wonder van God kan dit ongedaan maken. Ik wijd mij en mijn geslacht aan de wraak des Heeren. Hij mag ons vernietigen, dat is rechtvaardig, maar omdat hij rechtvaardig is, kan hij niet dit edele volk der Gothen laten sterven door de schuld van een ander. Hij kan het niet vernietigen om de misdaad van zijn koning. Neen, wanneer dit volk eens moet ondergaan, dan is dat niet door mijn daad. Voor mijn misdrijf geef ik mij en mijn huis aan de wraak des Heeren over en zoo kwam vrede over mij en moedig kan ik nu sterven."

Hij zweeg. Hildebrand boog het hoofd en kuste de rechterhand, die Odovakar verslagen had, . . . dit was mijn afscheid van jou, mijn testament, mijn dank voor een heel leven van trouw. Laten wij nu de rest van den tijd gebruiken voor dit groote volk. Kom, help mij opstaan, ik kan niet sterven in bed. Daar hangen mijn wapens, geef ze mij."

Hildebrand gehoorzaamde. De zieke stond op, sloeg een

grooten purperen mantel om de schouders, gordde zijn zwaard aan, zette een kleinen helm met getande kroon op het hoofd en steunde op de schacht van zijn zware lans, terwijl hij met zijn rug tegen de breede Dorische zuil leunde die midden in het vertrek stond.

„Roep nu mijn dochter en Cassiodorus en de anderen die nog buiten staan."

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Rustig stond hij daar, terwijl de grijsaard de gordijnen voor de deur aan beide kanten terug sloeg, zoodat de slaapkamer en de voorhal één groote ruimte vormden. Allen die buiten stonden, — er waren nog meer Romeinen en Gothen gekomen, — naderden met verwondering en een eerbiedig zwijgen den koning.

„Dochter," sprak deze, „zijn de brieven klaar, die mijn dood en de troonopvolging van mijn kleinzoon aan Byzantium moeten berichten?"

„Hier zijn zij," sprak Amalaswintha.

De koning doorliep de papyrusrollen. „Aan keizer Justinus. Nog een aan zijn neef Justinianus. Juist, deze zal spoedig de kroon dragen en is nu reeds meester van zijn gebieder. Cassiodorus heeft ze opgesteld, dat zie ik. Maar halt." En zijn hoog, helder voorhoofd verduisterde, „mij aanbevelend in uwe keizerlijke bescherming. Bescherming? Wee dengene die aangewezen is op de bescherming van Byzantium. In vriendschap mij aanbevelend. Dat is genoeg voor den kleinzoon van Theoderik."

Hij gaf de brieven terug.

„En hier is een derde geschrift aan Byzantium."

„Aan wie?"

„Aan Theodora, de edele echtgenoote van Justinianus."

„Wat? Aan de danseres van den circus? De schaamtelooze dochter van een ruwen oppasser?"

Zijn oogen fonkelden.

„Zij heeft grooten invloed op haar echtgenoot," merkte Cassiodorus op.

„Neen, mijn dochter schrijft aan geen deern, die de eer van alle vrouwen bezoedeld heeft."

En hij verscheurde de papyrusrol en liep over de stukken heen naar de Gothen, die midden in de zaal stonden.

„Witichis, dappere man, wat zult gij doen na mijn dood?"

„Ik zal het voetvolk in Tridentum in oogenschouw nemen."

„Niemand is daar beter voor geschikt. Je hebt nog altijd niet een wensch gedaan, dien ik toestond na de overwinning op de Gepieden. Heb je nog altijd geen wensch?"

„Toch wel, mijn koning."

„Eindelijk? Dat verheugt mij, spreek."

„Vandaag zal een arme gevangenbewaarder, omdat hij weigerde een aangeklaagde op de pijnbank te leggen en zich verzet heeft tegen den Lictor, zelf gefolterd worden. Koning, laat dezen man vrij, folteren is schandelijk."

„De gevangenbewaarder is vrij en van dit oogenblik af zal het folteren niet meer gebruikt worden in het rijk der Gothen, zorg daarvoor Cassiodorus. Wakkere Witichis, geef mij de hand, opdat iedereen weet, hoe ik je eer, schenk ik je Wallada, mijn licht bruin paard als een nagedachtenis aan dit scheidensuur en ben je ooit in gevaar," en hier sprak hij hem zachtjes toe, „fluister hem dan mijn naam in zijn oor. Wie zal Neapolis besturen? Hertog Thulun was te ruw. Het vroolijke volk daar moet ook door een vroolijk gezicht gewonnen worden."

De jonge Totila zal daar de havenwacht op zich nemen," zei Cassiodorus. „Totila, een zonnige knaap, een Siegfried, een lieveling der goden."

Hij ging verder.

„Wie staat ons in voor Rome en den senaat?"

„Cethegus Caesarius," zei Cassiodorus met een handbeweging, deze edele Romein."

„Cethegus? Ik ken hem wel. Kijk mij aan Cethegus."

Met inspanning van al zijn krachten, hield deze het adelaarsoog, dat door zijn ziel heendrong, kalm uit.

„Het was verkeerd, Cethegus, dat een man als jij zich zoo lang uit het staatsleven teruggetrokken heeft. Misschien was het zelfs gevaarlijk en misschien is het nog gevaarlijker, dat je thans de staatszaken weer aanvaardt."

„Het is ook niet mijn wensch, koning."

„Ik sta borg voor hem," zei Cassiadorus.

„Stil, vriend, op aarde mag niemand borg staan voor een ander, nauwelijks voor zichzelf. Maar," ging hij met een uitvorschenden blik voort, „deze trotsche Caesarkop zal Italië niet aan de Grieken verraden."

Daarop greep de koning den man, die zich moeilijk goed

kon houden onder den scherpen blik van het adelaarsoog bij den arm en fluisterde hem toe:

„Luister waarvoor ik je waarschuw. Geen koning zal meer kunnen aarden op den troon van het westen. Stil, geen tegenspraak, ik heb je gewaarschuwd. Wat is dat voor een rumoer buiten?" vroeg hij, zich snel omkeerend.

„Niets koning, niets van beteekenis, vader," zei zijn dochter, die juist bezig was fluisterend met een Romein te spreken.

„Wat? Geheimen voor mij? Willen jullie nu reeds heerschen zoolang ik nog ademhaal? De deuren open."

De deuren bij de voorkamer werden geopend.

Talrijke Gothen en Romeinen klein van gestalte en in vreemde kleederdracht, met lange wollige schapenvachten, die hun over den rug hingen en met wambuizen uit wolfsvel, kwamen te voorschijn. Verrast en overweldigd door den plotselingen aanblik van den koning die hoog opgericht op hen toeschreed, vielen de vreemdelingen op de knieën.

„Ah, gezanten der Awaren, dat roofzuchtige gespuis van ons Oostermarken. Hebben jullie de verschuldigde schatting meegebracht?"

„Heer, wij brengen u ditmaal pelswerk, wollen tapijten, zwaarden en schilden, daar hangen zij, daar liggen zij, maar het volgend jaar hopen wij, zouden wij willen zien . . ."

„Jullie wilt zien of de grijze Diederik van Bern nog niet door ouderdom verzwakt is, jullie hoopten dat hij dood was, dan konden jullie mijn opvolger de schatting weigeren."

Hij nam een der zwaarden, die de gezanten voor hem hadden neergelegd, uit de scheede, nam het met een hand bij den greep, met de andere bij de punt, deed een ruk en wierp in twee stukken hun het ijzer voor de voeten.

„Het zijn slechte zwaarden, die de Awaren dragen," zei hij rustig. „Kom, Athalarik, toon hun, hoe je mijn speer kunt hanteeren."

De jongeling vloog toe. Gloeiend rood der eerzucht bedekte zijn bleek gelaat. Hij greep de zware speer van Theoderik en slingerde haar met volle kracht op een schild, dat de gezanten tegen een der stijlen van het portaal hadden gezet, zoodat ze er suizend doorheen vloog en de punt diep in het houtwerk drong. Trots legde de koning zijn hand op het hoofd van zijn kleinzoon en riep den afgezanten toe:

„Ga naar huis terug en vertel wat gij gezien hebt."

Hij keerde zich om. De deur ging dicht.

„Geef mij een beker wijn, onvermengd, op Germaansche wijze. Dank, oude Hildebrand voor dezen dronk, mij zoo hartelijk toegereikt. Ik drink op het heil der Gothen."

Langzaam ledigde hij de bokaal en plaatste hem met vaste hand op de marmeren tafel. Plotseling kwam met snelheid, wat de geneesheeren lang verwacht hadden. Hij wankelde, greep naar de borst en stortte achterover in de armen van Hildebrand, die hem langzaam neer liet glijden op den marmeren vloer, terwijl hij het hoofd met den kroonhelm in zijn armen liet rusten. Een oogenblik hielden allen den adem in, maar de koning bewoog zich niet meer. Met een luiden gil wierp Athalarik zich over het lijk heen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Niet zonder reden vreesden de vrienden en hoopten de vijanden in dit oogenblik de moeilijke gevaren, die het jonge Gothenrijk bedreigden.

Het was nog geen veertig jaar geleden, dat Theoderik in opdracht van den keizer van Byzantium met zijn volk de Isonso overschreed en den dapperen avonturier Odovakar, die door een opstand der Germaansche soldaten op den troon van het westelijke rijk was gekomen, kroon en leven ontnomen had. Alle wijsheid en grootheid van den koning had geen eind kunnen maken aan de onzekerheid, die in zijn meer dappere, dan voorzichtige natuur lag. Ondanks zijn mild bestuur voelden de Italianen, en wij zullen ons wel wachten om zulk een gezindheid te beoordeelen, zeer diep den smaad van de vreemde overheersching en deze vreemdelingen waren bovendien als Barbaren en ketters dubbel door hen gehaat. Volgens de opvattingen uit dezen tijd beschouwde men het westelijke en oostelijke Romeinsche rijk als een ondeelbaar rijk, en toen de keizerlijke waardigheid in het westen was verdwenen, meende men dat de Oost-Romeinsche keizer de eenige rechtmatige heerscher van het westen was. De oogen van alle Romeinsche patriotten waren op Byzantium gericht. Het was de hoop van alle rechtgeloovige katholieken van Italië; van Byzantium verwachtte men de bevrijding van het juk der ketters, Barbaren en tyrannen. Aan macht en lust om deze hoop te vervullen, ontbrak het Byzantium niet. Ook al waren de onderdanen van den Imperator niet meer Romeinen uit den tijd van Caesar en Trajanus, toch stond het Oostersche rijk door alle middelen van beschaving en lang bestaand staatswezen, ver boven de Gothen. Theoderik had Italië dus slechts in naam en op gezag van den keizer veroverd, zoodat hij als een stadhouder het bewind voerde. Toen hij echter de overwinning had behaald, en zijn rijk in Italië had gevestigd,

ontplooide hij zijn groote geestesgaven en verwierf een plaats die hem ondanks alle hoffelijke betrekkingen geheel onafhankelijk van Byzantium maakte. Alleen wanneer het zijn eigen belang was, bijvoorbeeld om den afkeer van de Italianen te verzwakken, beriep hij zich op de opdracht van den keizer, in werkelijkheid heerschte hij echter over de Italianen als over de Gothen, niet als stadhouder en in naam der Byzantijnen, maar krachtens zijn eigen door overwinning verkregen recht, als koning der Gothen en Italianen.

Natuurlijk gaf dat aanleiding tot onaangenaamheden met den keizer, waardoor dikwijls openlijk tusschen beide rijken oorlog ontstond.

Er bestond dus geen twijfel, dat men te Byzantium gaarne bereid was de Italianen te helpen bij hun verlangen het juk der Barbaren af te werpen. En de Gothen hadden geen bondgenooten tegen deze binnenlandsche en buitenlandsche vijanden, want de roem en het aanzien van Theoderik, evenals zijn politiek van verzwagering met alle Germaansche vorsten, hadden hem wel een soort van protectoraat gegeven, maar hadden hem geen zekere versterking van zijn macht kunnen verschaffen. Wat den Gothen ontbrak, wier rijke en geniale persoonlijkheid al te vermetel midden in het hart van de Romeinsche beschaving te voorschijn was geroepen, was juist de vereeniging met nog niet aan de Romeinen onderworpen volkeren. Hun ontbrak de geregelde toevoer van frissche Germaansche elementen, waardoor het rijk der Franken dat gelijktijdig ontstond, altijd weer verjongd werd. Zoolang Theoderik de machtige schepper van dit roekelooze werk leefde, schitterde de glans van zijn naam over de gevaren en zwakheden van zijn schepping. Maar terecht was men angstig voor het oogenblik, dat het stuur van het schip in de handen zou overgaan van een vrouw of een zieken jongeling. Opstanden van de Italianen, inmenging van den keizer, afval van de onderworpenen, aanvallen van vijandelijke Barbarenstammen waren te vreezen. Ofschoon het gevaarlijke oogenblik kalm voorbijging, was dit in de eerste plaats te danken aan de ijverige en behoedzame werkzaamheid van Cassiodorus, den vriend des konings en diens vertrouwden minister. Reeds weken te voren was hij werkzaam geweest en zijn activiteit verdubbelde hij na den dood van Theoderik. Om de Italianen in bedwang te houden, vaardigde men een manifest uit, dat de troonsbestijging van Athalarik

onder de voogdij van zijn moeder als een reeds lang tot stand gekomen feit, aan Italië en de Provinciën bekend werd gemaakt. Dadelijk werden ook naar alle deelen van het rijk beambten gezonden, die het volk den eed van trouw afnamen, maar ook in naam van den jongen koning onder eede beloofden dat de nieuwe regeering alle rechten en vrijheden der Italianen en Provincialen zou eerbiedigen en in alles de mildheid en de liefde van den grooten doode voor zijn Romeinsche onderdanen tot voorbeeld zou nemen. Gelijktijdig zorgde men er ook voor, dat het leger van de Gothen bij de grenzen en in de belangrijkste en onrustigste steden van het rijk een zoo indrukwekkende macht kon ontwikkelen, dat daardoor aan binnenlandsche en buitenlandsche tegenstanders de lust tot vijandelijkheden ontnomen werd. Met het keizerlijk hof werd de goede verstandhouding door gezantschappen en zeer toegenegen brieven bevestigd of hernieuwd.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Naast Cassiodorus was er nu slechts een man die in deze dagen van overgang een buitengewone en hoogst verdienstelijke rol speelde. Dat was niemand anders dan Cethegus. Hij had het belangrijke ambt van stadsprefect van Rome op zich genomen. Hij was dadelijk nadat de koning zijn oogen had gesloten, spoorslags uit het paleis van Ravenna naar de hem toevertrouwde Tiberstad geijld en was, vóór eenig bericht van het gebeurde Rome had bereikt, aangekomen. Hij had, voor den dag aanbrak de senatoren in het senaatsgebouw bijeengeroepen en het gebouw door Gothentroepen laten omsingelen. Hij deelde daarna den verrasten senatoren, waarvan er verscheidene waren die hij kort geleden nog in de Catacomben had gezien, de reeds plaats gehad hebbende troonwisseling mede, terwijl hij met een kort woord dat geen tegenspraak dulde, en waarbij hij niet vergat op de uit de zaal zeer goed zichtbare duizenden speren der Gothen te wijzen, den eed van trouw aan Athalarik afnam. Hij verliet het senaatsgebouw waar hij de vaderen opgesloten hield, totdat hij in het Slavische amphitheater, waar hij een volksvergadering der Romeinen had bijeen geroepen eveneens onder bewaking van een sterke Gothenbezetting de gemakkelijk in vervoering te brengen Quirieten door een meesterlijke rede voor den jongen koning in vuur had gebracht. Hij somde de weldaden op van Theoderik, beloofde hun dezelfde mildheid van zijn kleinzoon die tenslotte door heel Italië, de Provinciën en de senatoren van de stad erkend was, kondigde een algemeene uitdeeling van brood en wijn aan het Romeinsche volk af als de eerste regeeringsdaad van Amalaswintha en besloot zijn rede met een aankondiging van spelen, die zeven dagen zouden duren, wedrennen met een en twintig Spaansche vierspannen waarmede hij zelf de troonbestijging van Amalaswintha en zijn eigen aanstelling als prefect wilde vieren. Uit duizend monden weerklonken met luide jubelkreten de

naam van de regentes en haar zoon, nog luider echter de naam van Cethegus. Het volk was verheugd en de opgesloten senatoren werden vrijgelaten en de eeuwige stad was voor de Gothen behouden. De prefect liep echter snel naar huis, sloot zich op en schreef vlijtig berichten aan de regentes. Even later werd er echter onstuimig aan de ijzeren voordeur van het huis geklopt. Het was Lucius Licinius, de jonge Romein, dien wij in de Catacomben hebben leeren kennen. Hij werd gevolgd door Scaevola den jurist, die eveneens gevangen had gezeten, met zwaar gerimpeld voorhoofd, en door Silverius den priester die een uitdrukking van twijfel op zijn gezicht had. De ostiarius loerde voorzichtig door een verborgen luikje in den muur en liet, toen hij Licinius herkende, de mannen binnen. Opgewonden stormde de jongeling de anderen voorbij door het vestibulum naar de studeerkamer van Cethegus. Deze verhief zich toen hij de naderende schreden hoorde, van zijn lectus, waarop hij lag te schrijven en deed zijn brieven in een capsula met zilveren deksel.

„De bevrijders van het vaderland," zei hij hen lachend tegemoetkomende.

„Schandelijke verrader," riep Licinius tegen hem met zijn hand aan het zwaard. Hij kon van woede niet verder spreken en rukte het breede ijzer half uit de scheede.

„Laat hij zich eerst verdedigen wanneer hij kan," hijgde Scaevola, terwijl hij den arm van Licinius vasthield.

„Hij kan onmogelijk de zaak van de heilige Kerk in den steek hebben gelaten," zei Silverius, toen hij binnen kwam.

„Onmogelijk?" lachte Licinius, „zijn jullie gek, of ben ik het? Heeft hij ons ridders niet in hun huizen opgesloten gehouden? Heeft hij de poorten niet dicht gehouden en het volk een eed aan de Barbaren doen afleggen? . . ."

„Heeft hij niet," zei Cethegus verdergaande, „de edele vaders van de stad, driehonderd in getal, in de curia evenals muizen in een val vastgehouden? Driehonderd hoogedele muizen."

„Hij durft ons nog te hoonen, zullen wij dat dulden?" riep Licinius uit en Scaevola werd bleek van woede.

„En wat zouden jullie gedaan hebben, wanneer men jullie vrij had laten handelen?" vroeg de prefect kalm, de armen over de breede borst kruisend.

„Wat wij gedaan zouden hebben?" antwoordde Licinius, wat wij honderdmaal ook met jou afgesproken hebben, zoodra

het bericht van den dood van den tyran tot ons gekomen was, zouden wij de Gothen in de stad verslagen hebben, de republiek hebben uitgeroepen en twee consuls hebben benoemd...

„Licinius en Scaevola geheeten, want dat is de hoofdzaak nietwaar? En wat vervolgens?"

„Wel dan zou de vrijheid hebben gezegevierd."

„De dwaasheid zou gezegevierd hebben," donderde Cethegus den verschrikten mannen toe. Hoe goed dat men jullie de handen heeft gebonden. Alle hoop hadden jullie voor altijd teniet gedaan. Gaat heen en dank mij op de knieën. Hij nam uit een papyruskast een oorkonde en bood hun dit ter lezing aan.

„Hier leest, de vijand was gewaarschuwd. Als ik niet zoo had gehandeld, stond op dit oogenblik graaf Witichis met tienduizend Gothen voor de Salarische poort; in het noorden, morgen versperde de jonge Totila met de vloot van Neapolis ten zuiden de monding van den Tiber en bij het grafmonument van Hadrianus en de Aurelische poort was hertog Thulun met twintigduizend man van het westen in aantocht. Zoo gij dus heden morgen den Gothen een haar had gekrenkt, wat zou dan het gevolg zijn geweest?"

Silverius haalde diep adem, de beide anderen zwegen beschaamd. Licinius antwoordde het eerst.

„Wij zouden de Barbaren achter onze muren getrotseerd hebben."

„Ja, als ik deze muren hersteld heb, dan kunnen wij dat eeuwig volhouden, mijn Licinius, maar zooals de muren nu zijn niet een dag."

„Wij waren dan gestorven als vrije burgers," sprak Scaevola.

„Dat had je drie uur geleden in de curia ook kunnen doen," zei Cethegus spottend, de schouders ophalend.

Silverius liep met open armen, alsof hij hem wilde kussen op hem toe. Met een voornaam gebaar wees Cethegus hem terug.

„Je hebt ons allen, je hebt kerk en vaderland gered, ik heb nooit aan je getwijfeld."

Toen greep Licinius de hand van den prefect, die dit gewillig toeliet.

„Ik heb aan je getwijfeld," zei hij openhartig, „vergeef mij, jij groote Romein. Dit zwaard, dat je heden moest doorboren, staat je van nu af aan en eeuwig ten dienste en als de dag der

vrijheid aanbreekt, dan geen consuls meer, maar heil dictator Cethegus."

En met blijde schitterende oogen liep hij weg. De prefect keek hem na met een blik vol bevrediging.

„Dictator, doch alleen voor de zekerheid van de republiek," zei de jurist en volgde hem.

„Jawel," glimlachte Cethegus, „dan zullen wij Camilus en Brutus weer opwekken en zullen de republiek weer verder leiden waar zij haar hebben achtergelaten. Is dit niet zoo Silverius?"

„Prefect van Rome," sprak de priester, „gij weet dat ik eerzuchtig genoeg was, de zaak van het vaderland, als wel van de kerk te leiden, die eerzucht heb ik van dit oogenblik niet meer. U is het bestuur toevertrouwd, ik zal volgen. Beloof mij slechts dit eene: Vrijheid voor de Roomsch Katholieken, vrije Pauskeuze."

„Jawel," zei Cethegus, als Silverius eerst Paus geworden is. Goed ik neem het aan."

Met een glimlach op de lippen, met angst in het hart, nam de priester afscheid.

„Ga heen," zei Cethegus na een poosje de drie nastarend, „jullie zult geen tyrannen vernietigen, jullie hebt tyrannen noodig."

Deze dag, dit uur was beslissend voor Cethegus. Bijna zonder zijn wil werd hij door de gebeurtenissen voortgedreven tot nieuwe stemmingen en beschouwingen tot een doel,dat hij zich nog nooit zoo helder voor oogen had gesteld, of dat hem slechts als droomen voor oogen had gestaan. In deze oogenblikken was hij alleen meester van de omstandigheden; de beide groote partijen, de regeering der Gothen en hun vijanden, de samenzweerders had hij volkomen in zijn macht. De drang, ja de behoefte om te heerschen maakte zich op eenmaal met alle kracht van het rijke leven van dezen man meester.

Cornelius Cethegus Caesarius was de afstammeling van een oud en een onmetelijk rijk geslacht. De stamvader, die naar men beweerde een zoon van Caesar was, had onder de regeering van dezen machtigen dictator den roem van zijn huis als veldheer en staatsman in den burgeroorlog gegrondvest. Onze Cethegus had van de natuur de veelzijdigste gaven, de heftigste hartstochten ontvangen en door zijn onmetelijke rijkdommen was hij in staat gesteld zich zooveel zijdig mogelijk

te ontwikkelen. Hij had de meest zorgvuldige opleiding gehad, die toen een jonge edele Romein ten deel kon vallen. Kunst, wetenschap, genot, ambtelijke waardigheden, krijgsroem, alles had hij genoten, en alles had hij in den steek gelaten. Onbevredigd. Heerscher te zijn, de eerste te zijn, overwinnaar met alle middelen van kracht en verstand onder alle omstandigheden en dan over knarsende menschen met vaste hand te regeeren, daarnaar had hij onbewust en bewust gestreefd en daarin voelde hij zich op zijn plaats. Het kookte op het oogenblik in zijn gemoed, hij, de ijskoude, gloeide op bij de gedachte, dat hij over de beide grootste vijandelijke machten uit dezen tijd, Gothen en Romeinen, vandaag met een wenk zijner oogen heerschte en over dit wellustgevoel van zijn macht, kwam met overweldigende kracht de overtuiging bij hem op, dat er voor hem en zijn eerzucht nog maar een doel was wat het leven en de moeite van het leven waard kon zijn. Hij had nog slechts één doel, onbereikbaar voor anderen en ver als de zon . . . hij geloofde graag aan zijn afkomst van Julius Caesar en hij voelde het bloed van Caesar in zijn aderen stroomen bij de gedachte: Caesar, imperator van het westen, keizer van de Romeinsche wereld!

TIENDE HOOFDSTUK.

Maar niet alleen voor Cethegus was deze dag van groote beteekenis, maar ook voor de samenzweerders uit de Catakomben, voor Italië en het rijk der Gothen.

De pogingen van de patriotten hadden, omdat zij zelf nog niet goed wisten, wat er gedaan moest worden, weinig vorderingen gemaakt, totdat Cethegus, verreweg de begaafste man van de partij, de leiding krachtig ter hand nam.

Alle hoofden van den bond, tot zelfs Silverius, naar het scheen, hadden zich aan den prefect onderworpen, die door zijn overleg hen voor het gevaar behoed, en hun zaak gered had.

Eerst nu werd de geheime bond werkelijk gevaarlijk voor de Gothen.

Onvermoeid was Cethegus bezig de macht en veiligheid van hun rijk aan alle kanten te ondermijnen. Met zijn groote kunst de menschen te doorzien, ze voor zich te winnen en te beheerschen, wist hij het aantal leden van de partij evenals haar middelen van dag tot dag te doen toenemen.

Niet minder handig deed hij alle moeite elken ontijdigen opstand van de zijde der samenzweerders te voorkomen. Want niets was gemakkelijker voor hem geweest op een dag alle Barbaren op het schiereiland te overvallen en de Byzantijnen, die hier al lang op wachtten, het land binnen te halen. Maar dat strookte niet met de geheime plannen van den prefect. Hij vervolgde een geheel ander doel. En om dat te bereiken, moest hij in Italië eerst een machtspositie veroveren als geen ander dit had.

Hij moest de machtigste man in het land zijn, voor dat een Byzantijn hun land binnenviel, voor dat een Goth werd aangevallen.

Alles moest zoo voorbereid worden, dat de Barbaren met de minste mogelijke hulp der Byzantijnen uit Italië verdreven konden worden door Cethegus, zoodat de keizer na de overwinning niets anders kon doen dan het bevrijde land, zij het

in het begin als stadhouder, aan den bevrijder over te laten. Hij had dan tijd en aanleiding genoeg den nationalen trots der Romeinen tegen de heerschappij der „Griekjes", zooals zij de Byzantijnen verachtelijk noemden, op te zetten.

En wanneer het hem gelukte het opnieuw opgewekte nationale gevoel zoo aan te vuren, dat hij den aanvalsoorlog over de Alpen kon ondernemen en te Aurelianum en Parijs de heerschappij van den Romeinschen imperator over het Westen weer herstellen kon, dan was de poging niet meer te vermetel, om het losgescheurde Oostelijke Rijk tot gehoorzaamheid te dwingen, en alles weder onder het eeuwige Rome te brengen en haar wereldheerschappij aan het strand van den Tiber voort te zetten, waar Trajanus en Hadrianus haar hadden achtergelaten. Om Italië te beheerschen, als keizer te beheerschen, moest Cethegus voor alles Rome hebben, want alleen aan haar kon hij zijn denkbeelden knoopen. Daarom besteedde de nieuwe prefect zijn grootste zorgen aan de hem toevertrouwde stad. Rome moest hem, zoowel in moreelen als physieken zin een burcht worden, die hem alleen toebehoorde en hem niet meer ontnomen kon worden.

Cethegus verstond het meesterlijk zijn positie als prefect uit te buiten. Gemakkelijk had hij alle standen voor hem gewonnen; de adel vereerde in hem het hoofd van de samenzwering uit de Catacomben; door Silverius, die de rechterhand en openlijk de opvolger van den grijzen Paus was, beheerschte hij de geestelijkheid. Het lagere volk bond hij aan zijn persoon niet door spijsuitdeelingen of spelen uit eigen beurs te betalen, maar door geweldige ondernemingen, die vele duizenden jarenlang arbeid en onderhoud op kosten van de Gothische regeering, verschaften. Hij wist er bij Amalaswintha op aan te dringen, dat zij bevel gaf de vestingen van Rome, die sinds de dagen van Honorius door den tijd en door de baatzuchtigheid der Romeinsche bouwmeesters meer nog dan door de Westgothische en Wandaalsche veroveraars hadden geleden, volkomen en snel weer te herstellen, „ter eere van de eeuwige stad en" — zooals zij meende — „ter bescherming tegen de Byzantijnen."

Met den grootsten ijver was hij bezig de geweldige stad in haar geheelen omvang door een vesting van den eersten rang te omgeven. De duizenden arbeiders, die wel wisten, wien zij dit rijk betaalde werk te danken hadden, jubelden den prefect toe, wanneer hij zich op de schansen vertoonde alles

onderzocht, de menschen aanspoorde, of zelf de hand aan het werk sloeg. En de bedrogen vorstin stelde het eene millioen solidi na het andere voor den bouw ter beschikking, waartegen de geheele strijdmacht van haar eigen volk weldra te pletter zou stooten.

Het meest belangrijke punt van deze vestingwerken was het grafmonument van Hadrianus.

Dit prachtwerk door Hadrianus van Parische marmerblokken gebouwd, die zonder eenige bindmiddel samengevoegd waren lag een steenworp van de Aurelische poort af, wier zijmuren er door overvleugeld werden.

Met zijn scherp oog had Cethegus ontdekt, dat dit onvergelijkelijk sterke gebouw, dat nu een vesting tegen de stad was door een eenvoudig middel in een hoofdbolwerk *voor* de stad kon worden veranderd. Hij liet twee muren vanaf de Aurelische poort met het graf verbinden en er tegelijk omheen bouwen. Zoo was de torenhooge marmeren burcht een stormvrije schans voor de Aurelische poort, terwijl de Tiber er vlak voor nog een een natuurlijke vestinggracht vormde. Boven op het mausoleum stonden ongeveer driehonderd prachtige beelden van marmer, brons en metaal, ten deele nog daar aangebracht door Hadrianus zelf. Men vond er zijn schoonen gunsteling Antinous, een Zeus Soter, de Pallas als beschermgodin van de stad, een slapende Faun en vele andere beelden.

Cethegus hield van deze plaatsen, waar hij iederen avond placht te wandelen, ten einde zijn Rome te overzien en den voortgang der werkzaamheden na te gaan. En daarom had hij een groot aantal prachtige beelden uit zijn eigen verzameling hier nog neer laten zetten.

ELFDE HOOFDSTUK.

Er was nog een tweede plan, waarbij Cethegus echter veel voorzichtiger te werk moest gaan. Om de Gothen en zoo noodig ook de Byzantijnen in Rome, tegenstand te kunnen bieden, had hij niet alleen wallen noodig, maar ook soldaten om deze te verdedigen. Hij dacht direct aan huurlingen en lijfknechten, die in zijn tijd dikwijls door hooge beambten, staatsmannen of veldheeren werden gehouden. Maar wilde hij zijn middelen, die hij nog voor zooveel andere doeleinden noodig had, niet uitputten, dan kon hij toch slechts een kleine massa samenbrengen en dan was het ook onmogelijk om deze huurlingen, zonder de argwaan van de Gothen op te wekken, in groote getale naar Italië en naar Rome te brengen en ten slotte moesten toch ook de Romeinen Rome redden en beschermen, zoodat al zijn verdere plannen er hem toe noodzaakten zijn landslieden weer aan de wapenen te gewennen. Theoderik had wijselijk de Italianen uit het leger gehouden en in de onrustige dagen tijdens het proces tegen Boëthius had hij een algemeene ontwapening der Romeinen afgekondigd. Al was het laatste ook niet streng doorgezet, toch kon Cethegus niet hopen, dat de regentes hem zou veroorloven tegen den wil van haar grootvader in en tegen het algemeen belang, een of andere strijdmacht van beteekenis uit de Italianen samen te stellen. Hij overreedde haar echter alleen, dat zij door een onschadelijke inwilliging zich bij de Romeinen zeer geliefd kon maken, wanneer zij slechts den gehaten maatregel van Theoderik wilde opheffen. En hij stelde haar voor hem te veroorloven slechts tweeduizend man van de Romeinsche burgers als een burgerwacht van Rome uit te rusten en te oefenen en altijd onder de wapenen te houden. De Romeinen zouden haar reeds voor den schijn, dat de eeuwige stad niet alleen door Barbaren beschermd werd, oneindig dankbaar zijn.

Amalaswintha, die veel geestdrift voelde voor Rome en

haar hoogste doel vond om de liefde der Romeinen te winnen, gaf haar toestemming, en Cethegus begon zijn landweer, zooals wij het zouden zeggen, te vormen. In een proclamatie, die klonk als een klok, riep hij de zonen van de Scipio's naar de oude wapenoefeningen terug. De jonge edele Romeinen uit de Catacomben, maakte hij Romeinsche ridders en krijgstribunen. Elken Romein, die zich vrijwillig kwam aanmelden, beloofde hij uit eigen middelen verdubbeling van de door de vorstin vastgestelde soldij, en wat het belangrijkste was, dat hij zorg droeg om hen, die voldoende geoefend waren, met behoud hunner wapens te ontslaan, om dan weder nieuwe manschappen te kunnen oproepen. Tengevolge van dezen maatregel bevonden er zich nooit meer dan het door Amalaswintha bepaalde aantal onder de wapenen, maar stonden in zeer korten tijd vele duizenden gewapende en geoefende mannen den door hen verafgoden aanvoerder ten dienste.

Terwijl Cethegus zoo zijn aanstaande residentie versterkte en toekomstige praetorianen vormde, troostte hij zijn eedgenooten, die onophoudelijk hem aanspoorden er op los te gaan, met te wijzen op het tijdstip, dat alle voorbereidende maatregelen zouden zijn afgeloopen en dat oogenblik kon natuurlijk hij alleen bepalen. Later zullen wij zien, hoeveel er in dit opzicht naar wensch ging, maar veel ook tegen den wensch van den prefect plaats vond.

Intusschen was de buit, waarover hij in zijn geest reeds met den keizer twistte, nog altijd in de handen der Gothen. Het was daarom het streven van Cethegus hen zooveel mogelijk in slaap te wiegen, in partijen te verdeelen en een zwakke regeering in stand te houden. Het eerste was niet moeilijk, want de sterke Germanen verachtten met trotsche minachting alle openlijke en geheime vijanden en ook aan allerlei partijen ontbrak het bij dit volk niet. Men had de trotsche edele geslachten, de Balthen, met hun wijd vertakte families, aan wier hoofd de drie hertogen Thulun, Ibba en Pitza, stonden en de Wölsungen, groote landbezitters, aangevoerd door de broeders hertog Guntharis van Tuscië en graaf Arahad van Asta en vele anderen, die in hun schitterende afkomst de Amalers weinig toegaven en met groote ijverzucht hun plaats dicht naast den troon krachtig handhaafden. Er waren velen die met vreeze de voogdijschap van een vrouw en de heerschappij van een knaap verdroegen en die gaarne voor een oud volksrecht het vorstenhuis voorbij waren gegaan, om een

van de helden der natie als aanvoerders op het schild te heffen; aan den anderen kant telden de Amalers warme aanhangers, die zulk een handelwijze als trouweloosheid beschouwd zouden hebben. En dan was het heele volk verdeeld door een ruwe partij, die al lang ontevreden was over de zachtheid die Theoderik en zijn dochter aan de Italianen bewezen en die nu wat zij meenden, dat bij de verovering van het land verzuimd was, wilden inhalen en de Italianen voor hun heimelijken haat met openlijk geweld wilden straffen. Veel kleiner was het aantal, dat evenals Theoderik voor de Romeinen zachter gestemd was en eerbied hadden voor hun hooge cultuur. Het hoofd van deze laatste partij was de koningin.

Cethegus deed alles om deze vrouw het bezit van haar macht te verzekeren. Want deze vrouwelijke en verdeelde regeering moest immers de kracht van het volk verlammen, daar het de partij der ontevredenheid aanhoudend deed toenemen. Voor het oogenblik verheugde hij zich in de onbeperkte heerschappij, die hij op het gemoed van Amalaswintha uitoefende. Het was hem weldra gelukt en niet alleen omdat hij met groote fijnheid haar genoegen in geleerde gesprekken benutte; schijnbaar was het dan of de ontwikkeling van de vorstin ver boven de zijne stond; want dit was niet alleen zijn voornaamste middel, de volleerde menschenkenner wist het zwak van deze vrouw nog dieper te treffen.

Wij hebben gezien, hoe deze koude vrouw door het vooruitzicht van de heerschappij zelfs bij den dood van haar grooten vader ongevoelig was gebleven. Met grooten ijver had zij de regeering overgenomen, zij wilde alles zelf, alles alleen doen, ongeduldig schoof zij den grijzen Cassiodorus opzij, die voor haar een al te tragen geest had. Zij wilde niet den raad of de hulp van een man dulden.

IJverzuchtig waakte zij ervoor, dat zij alleen zou heerschen. Eén ambtenaar was er slechts, wien zij dikwijls en gaarne het oor leende. De eenige, die dikwijls de mannelijke zelfstandigheid van haar geest prees, deze eigenschap in stilte nog meer scheen te bewonderen, de eenige dien zij vertrouwde, a s Cethegus, want deze scheen slechts één eerzucht te e bben, namelijk alle gedachten en plannen van de koningin met pijnlijke nauwkeurigheid uit te voeren. Nooit stond hij als Cassiodorus of zelfs de hoofden van de Gothenpartij haar lievelingsideeën in den weg. Hij steunde haar er in en hielp haar zich met de Romeinen en Grieken te omgeven,

den jongen koning zooveel mogelijk uit te sluiten van de regeering, de oude Gothen-vrienden van haar vader, die zich door hun verdiensten en door de oude gewoonten menig vrij en hard woord veroorloofden, als ruwe Barbaren langzamerhand van het hof te verwijderen, de gelden die voor oorlogsschepen, paarden, uitrustingen van het Gothenleger bestemd waren, voor wetenschappen en kunsten of voor de verfraaiïng en instandhouding van Rome uit te geven, in het kort was haar behulpzaam in al datgene, wat haar van haar volk vervreemdde, haar bestuur gehaat en haar rijk weer los maken kon en had hij zelf een of ander plan, dan wist hij in het gesprek het wel zoo te keeren en te wenden, dat zij zichzelf als de ontwerpster ervan beschouwde en zoo had het den schijn, alsof hij bij het ten uitvoer brengen zijner geheimste wenschen als haar vertegenwoordiger optrad.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Om zulk een invloed te verkrijgen, was het begrijpelijkerwijze noodig dikwijls aan het hof te zijn, langer dan de behartiging zijner belangen in Rome veroorloofde. Daarom deed hij het mogelijke om in de nabijheid van de koningin pesoonlijkheden te brengen, die hem deze moeite bespaarden, hem overal van onderrichtten en die hij goed kon vertrouwen. De vrouwen van verschillende Gothische edellieden, die ontevreden Ravenna verlaten hadden, moesten in de omgeving van Amalaswintha vervangen worden en Cethegus liep met de gedachte rond, de dochter van Symmachus, de weduwe van Boëthius aan het hof te brengen. Deze taak was niet gemakkelijk. Want de familie van deze, als landverraders ter dood gebrachte mannen, was in ongenade gevallen en uit den koningsstaat verbannen. Voor alles moest de koningin een andere meening over hen bijgebracht worden. Dit was geen moeilijke taak. In haar hart had zij nooit aan de schuld van deze twee edele Romeinen geloofd en voor een van hen, den echtgenoot van Rusticiana, had zij groote bewondering als geleerde gehad en roemde hem in menig opzicht zelfs als haar leermeester. Veel moeilijker echter was het de trotsche en hartstochtelijke weduwe er toe te brengen deze genade aan te nemen. Op zekeren dag had er echter een verrassende gebeurtenis plaats, waardoor de wenschen van den prefect in vervulling zouden gaan.

Rusticiana, die na de veroordeeling van haar man al haar goederen verloren had, woonde met haar dochter Camilla in een vrij bekrompen huisje van een trouwen vrijgelatene in Perusia.

De zomer was aangebroken, het jaargetijde, dat de voorname Romeinen nog altijd de benauwde lucht van de stad ontvluchtten en zich terugtrokken in hun koele villa's in het Sabijnsche gebergte, of aan de kust van de zee. Met moeite droegen de verwende edelvrouwen de stof en hitte in

de straten van Perusia en zuchtend dachten zij aan hun heerlijke landgoederen in Florentia en Neapolis, die evenals hun heele vermogen aan de Gothische schatkist waren vervallen.

Op een dag kwam de trouwe Corbulo met een buitengewoon verlegen gezicht naar Rusticiana. Hij had al lang gemerkt, hoe de patrona onder zijn onwaardig dak te lijden had van verschillende ongemakken en vooral van zijn handwerk — hij was steenhouwer — en nu had hij een klein landgoed met een paar huisjes gekocht boven in de bergen bij Tifernum. Men kon het weliswaar niet vergelijken met de villa bij Florentia, maar er kabbelde toch een beek, die zelfs midden in den zomer niet uitdroogde, er stonden eiken en andere hooge boomen, die een verkwikkende schaduw afwierpen en onder den vervallen Faunustempel slingerde weelderig klimop, en in den tuin had hij rozen, viooltjes en lelies laten planten, waarvan donna Camilla zooveel hield.

De vrouwen, geroerd door de trouwheid van den ouden man, namen dankbaar zijn aanbod aan en Camilla, die zich in kinderlijke vreugde op deze kleine verandering verheugde, was vroolijker en levendiger, dan zij ooit sinds den dood van haar vader geweest was, Ongeduldig drong zij er op aan om dadelijk weg te gaan en nog dienzelfden dag ging zij met Corbulo en Daphnidion, zijn dochter, vooruit. Rusticiana zou met de slaven en de bagage zoo spoedig mogelijk volgen.

De zon ging reeds achter de heuvels van Tifernum, toen Corbulo, die het muildier van Camilla aan den teugel leidde uit de bosschen op de open plek aankwam, waar men het landgoed het eerst kon bemerken. Verbaasd bleef hij staan. Hij hield de hand voor de oogen, alsof de avondzon hem hinderde, keek naar alle kanten om zich heen, of hij wel terecht was. Maar geen twijfel, daar stond immers op de plaats, waar het bosch en de weide bij elkaar kwamen, de grauwe grenssteen in de gedaante van den ouden God Terminus met zijn spits toeloopenden kop. Hij was dus terecht, maar het huisje kon hij nergens bemerken. Wel zag hij een dichten groep pijnboomen en plantanen, terwijl de geheele omgeving veranderd was. Er stonden groote heggen en bloembedden op de plaats, waar anders kool en rapen groeiden en een sierlijk paviljoen prijkte daar, waar eerst zandgroeven en de landweg zijn bescheiden gebied begrensd hadden.

„De moeder Gods en alle groote goden staan mij bij,"

riep de steenhouwer, „ben ik betooverd of de streek?"

Toen zij echter dichterbij kwamen, vond Corbulo achter de groep boomen het huis, dat hij gezocht had, maar zoo veranderd, zoo verfraaid, dat hij het nauwelijks herkende. Opeens zag hij Cappadox met den horrelvoet.

„Zeg eens, cycloop, wat is hier gebeurd?"

De reusachtige Cappadox, een breed geschouderde slaaf, strompelde met een onnoozelen glimlach naderbij en vertelde onder veel vragen en onderbrekingen een raadselachtige geschiedenis.

Drie weken geleden, ongeveer enkele dagen, nadat Cappadox naar het goed was gezonden om dit te beheeren voor zijn meester, kwam uit Tifernum een voorname Romein met een troep slaven en arbeiders en met hoog opgeladen lastwagens aan. Hij vroeg of dit de bezitting was, die Corbulo van Perusia voor de weduwe van Boëthius gekocht had. En toen hij dit bevestigde, stelde hij zich voor als de hortulanus, princeps, de opperintendant van den tuin van Ravenna. Een oude vriend van Boëthius, die uit vrees voor den Gothen-tyran zijn naam niet durfde noemen, wilde zich in het geheim de vervolgden aantrekken en had hem dan ook opgedragen om met alle middelen van zijn kunst het verblijf te verfraaien en te versieren. De intendant ontwierp zijn plannen, en zijn arbeiders gingen onmiddellijk aan het werk. Vele naburige grondstukken werden tegen hooge prijzen opgekocht en nu begon men aan het neerhalen, aan het bouwen, planten, hameren en kloppen, poetsen en schilderen, dat den goeden Cappadox hooren en zien verging. Wanneer hij wat wilde vragen, lachten de arbeiders hem in zijn gezicht uit, en wanneer hij wegging, dan gaf de intendant een wenk. Vuisten hielden hem vast en zoo ging het van den ochtend tot den avond. „Toen zij klaar waren, gingen zij heen," besloot de verteller. „In het begin was ik bang, toen ik de prachtige veranderingen uit den grond zag verrijzen. Ik dacht, wanneer mijn meester Corbulo dat alles moet betalen, dan wee mijn armen rug en ik wilde het u dus gaan zeggen, maar zij lieten mij niet gaan en ten slotte wist ik ook, dat gij ver van huis waart. En toen ik later bemerkte, hoe ontzettend veel geld de intendant had, en hoe hij met goudstukken om zich heen gooide als een kind met kiezelsteenen, werd ik gerust en dacht, het komt wel in orde. Nu weet ik wel meester, dat gij mij in het blok kunt sluiten en mij laten geeselen met takken of met

schorpioenen, dat kan, nietwaar? Maar waarom? Gij zijt de meester en Cappadox is de knecht. Maar rechtvaardig zou het niet zijn, want gij hebt mij hier in een paar koolvelden gezet en onder mijn hand zijn ze geworden tot een keizerlijken tuin."

Camilla was afgestegen en liep met verrukking de lanen en tuin door, zoodat de flinke Daphnidion haar nauwelijks kon volgen. Zij liep het huis in en kwam in een klein vertrek, dat eveneens geschilderd en gemeubeld was als datgene, waarin zij de laatste dagen van haar kindsheid had gespeeld en haar eerste meisjesdroomen had gedroomd. Het waren dezelfde voorstellingen op den voorhang, dezelfde vazen en dezelfde sierlijke kastjes van citroenhout en op een heel klein schildpadden tafeltje lag haar lievelingsharp, met zware vleugels.

„Er zijn nog edele harten, nog vrienden voor Boëthius' huis," riep zij herhaaldelijk uit.

Den volgenden dag kwam haar moeder en deze was niet minder verwonderd,toen zij de buitengewone verrassing aanschouwde. Dadelijk schreef zij naar Rome en vroeg Cethegus welke vriend van haar echtgenoot deze geheimzinnige weldoener wel mocht zijn. Zij koesterde een stille hoop, dat hij het zelf was geweest, maar de prefect schudde nadenkend het hoofd en schreef terug, dat hij niemand kende en dat zij maar goed op moest letten om de oplossing van het raadsel te vinden. De geheimzinnige weldoener zou spoedig ontdekt worden.

Camilla werd niet moe door den tuin te loopen en telkens weer nieuwe overeenkomsten met het trouw nagevolgde voorbeeld te ontdekken. Dikwijls strekte zij haar wandeling uit tot in het aangrenzende woud, meestal vergezeld door de vroolijke Daphnidion, die even oud was als zij en veel van haar hield.

Eens op een dag ontdekten de meisjes, die voor de hitte diep in de koelte van het bosch gevlucht waren, een bron, waarvan het water echter niet in een bepaalde bedding werd opgevangen, zoodat de dorstige meisjes moeilijk eenige druppels konden bemachtigen.

„Jammer," zei Camilla, „van het kostelijke water. Je had de Tritons-bron in het pinetum van Ravenna moeten zien. Hoe prachtig kletterden daar de stralen uit de opgeblazen wangen van den bronzen zeegod om dan in een breede mar-

meren schelp neer te vallen. Hoe jammer, dat het ook niet hier zoo is."

Eenige dagen later kwamen zij weer op dezelfde plaats. Daphnidion bleef plotseling staan en wees met haar vinger naar de bron. Uit een bronzen Tritonkop viel nu een straal in een sierlijke schelp van bruin marmer. Daphnidion, die aan een geest geloofde, vluchtte naar huis met de handen voor het gelaat. Camilla kwam echter op de gedachte, dat iemand hen beluisterd had. Zij keek scherp in het rond. Van een wilden rozenstruik vielen eenige bladeren van de takken op den grond. Snel ging zij er op af en zie, uit het boschje kwam een jeugdige jager haar tegemoet met een weitasch en een werpspeer.

„Ik ben ontdekt," zei hij met zachte schuchtere stem.

Met een uitroep van schrik deinsde Camilla terug.

„Athalarik," stamelde zij, „de koning."

Half in onmacht viel zij op een zodenbank bij de bron neer. De jonge koning bleef sprakeloos van schrik eenige seconden staan bij de voor hem uitgestrekte gestalte Begeerig dronken zijn schitterende oogen de schoone trekken en den edelen vorm in, een vluchtig rood schoot als een bliksemflits over zijn bleek gelaat.

„O, zij doet mij sterven," zuchtte hij, beide handen aan zijn kloppend hart drukkend. „Nu te sterven, te sterven met haar."

Zij bewoog haar arm. Dit bracht hem tot zichzelf. Hij knielde naast haar neer en sprenkelde het koele bronwater op haar slapen. Zij sloeg de oogen op:

„Barbaar — moordenaar," gilde zij.

Zij stiet zijn hand terug, sprong op en ijlde weg als een schuchtere ree. Athalarik volgde haar niet.

„Barbaar, moordenaar," herhaalde hij bij zichzelf met diepe smart en verborg het gloeiende voorhoofd in de handen.

DERTIENDE HOOFDSTUK.

Camilla kwam in groote opgewondenheid naar huis en wierp zich in de armen van haar verschrikte moeder. De strijd van verwarde gevoelens, die bij haar was opgekomen, vond een uitweg in een stroom van heete tranen en eerst later kon zij antwoord geven op de vragen van de bezorgde Rusticiana. Het arme kind had een zware worsteling in haar binnenste te voeren. Aan het hof te Ravenna was het het meisje niet ontgaan, dat de schoone bleeke knaap dikwijls met zijn zeldzame droomerige en donkere oogen naar haar gekeken had. Nooit was het haar echter ingevallen daaraan eenige beteekenis te hechten. Het waren beiden nog kinderen geweest. Zij wist zich geen rekenschap te geven van hetgeen in Athalarik omging, nauwelijks wist hij het zelf, en nooit zou het haar invallen er nog aan te denken waarom ook zij zoo gaarne in zijn nabijheid vertoefde. Temidden van deze zoo kalm ontluikende neiging, vond nu het noodlottige voorval plaats met haar boven alles geliefden vader. Het valt ligt te begrijpen dat na deze treurige gebeurtenis, Camilla, als haar geheele omgeving met afkeer vervuld was, niet alleen tegen den moordenaar en dwingeland Theoderik, maar tegen al de Gothen en vooral tegen de dochter en den kleinzoon van den koning. Daarom had het meisje nooit meer aan Athalarik gedacht en nu had de boosdoener het gewaagd haar deze streek te spelen. Zij had immers onmiddellijk begrepen, dat hij het was, die niet alleen deze bron, maar ook de geheele verandering der villa had tot stand gebracht. Hij, de gehate vijand, de spruit van een vervloekt geslacht, waaraan het bloed van haar vader kleefde, de koning der Barbaren.

Alle vreugde waarmede zij in deze dagen het huis en den tuin opgenomen had, brandden haar nu als gloeiend lood in haar hart. De doodsvijand van haar volk, van haar geslacht had het gewaagd haar zulk een geschenk te geven, haar zulk een vreugde te bereiden, haar zoo gelukkig te maken. Het was teveel en snikkend verborg zij haar hoofd in de kussens van

haar legerstee, totdat de slaap over haar afgematte leden neerstreek. Eindelijk verscheen Cethegus, dien de radelooze vrouwen gevraagd hadden te komen. Rusticiana nam hem met zich mee in den tuin. Rustig hoorde hij haar aan.

„Nu, vertel het mij, wat moet ik doen? Hoe moet ik mijn arm kind redden, waar moet ik haar naar toe brengen?"

„Waarheen Camilla te brengen?" zei hij, „naar het hof te Ravenna."

„Waarom deze bittere scherts?"

Maar Cethegus richtte zich snel op.

„Het is ernst. Stil, luister naar mij. Je weet hoe volkomen ik de regentes beheersch, maar je weet niet, dat wij geheel machteloos staan tegenover dien jongen eigenzinnigen dweper. Het is eigenaardig, dat deze zieke jongeling de eenige van het geheele Gothenvolk is die mij zoo al niet doorziet, mij toch verdenkt. Voortdurend wordt hij ouder en gevaarlijker, zijn geest is zijn jaren vooruit. Hij verzet zich altijd tegen mijn voorstellen en zet dikwijls zijn meening door. Camilla bemint hij en dat zal zijn verderf zijn; door middel van haar zullen wij hem in onze macht hebben."

„Nooit zal het gebeuren, nooit zoolang ik adem. Mijn kind de geliefde van Athalarik? Zij, de dochter van Boëthius? Zijn bloedige schim zou . . ."

„Wilt gij deze schim wreken? En wilt gij de Gothen verderven? Dan moet je ook meehelpen."

„Nooit, dat zweer ik je."

„Maak mij niet woedend, trotseer mij niet; je hebt mij gehoorzaamheid gezworen, onvoorwaardelijk zooals ik je beloofd heb hem te zullen wreken. Gehoorzaam, of sidder voor je ziel."

„Moet ik dan al mijn haat aan jouw plannen opofferen?"

„Aan mijn plannen? Mij hebben de Gothen niets gedaan. Je hebt mij aan mijn boeken ontrukt en hebt mij geroepen de Amalers te vernietigen. Weet je dat niet meer? Nu, mij goed. Ik keer terug naar Horatius en de Stoa. Vaarwel."

„Blijf, blijf. Maar moet Camilla dan opgeofferd worden?"

„Dwaasheid, Athalarik moet dat. Zij moet hem ook niet liefhebben, zij moet hem slechts beheerschen. Of vreest gij misschien voor haar hart?"

„Wat? Mijn dochter hem liefhebben? Dan wurgde ik haar met mijn eigen handen."

„Het gaat niet om het meisje," zei hij bij zich zelf, daar is

niets aan gelegen, maar de Goth is mooi, verstandig, dweepziek."

„Waar is je dochter?" vroeg hij luid.

„In het vrouwenvertrek."

„Laten wij naar haar toegaan."

Zij traden het huis binnen. Rusticiana wilde met hem meegaan, maar Cethegus gaf haar een wenk te blijven.

Toen zij hem zag binnenkomen stond het schoone meisje op. Gewend in dezen man, de vriend van haar vader, steeds een raadsman en helper te vinden, groette zij hem vriendelijk en vertrouwelijk.

„Weet je het, Cethegus?"

„Alles."

„En breng je mij hulp?"

„Ik breng je wraak, Camilla."

Dat was een machtige nieuwe gedachte. Zij had alleen een redding uit dezen pijnlijken toestand gedacht, maar wraak, vergelding voor alle pijn en alle smartelijke uren welke zij doorleefd had, wraak voor een geleden smaad!

En in haar aderen klopte het heete bloed van het zuiden.

„En wie zal mij wreken? Jij?"

„Jijzelf zult je wreken, dat is beter."

Haar oogen flikkerden.

„Op wien?"

„Op hem, in zijn huis, op al onze vijanden."

„Hoe kan ik dat doen? Ik ben een zwak meisje."

„Luister naar mij, Camilla. Alleen aan de dochter van den edelen Boëthius zal ik zeggen, wat ik geen andere vrouw op de wereld zal toevertrouwen. Er bestaat een hechte band van patriotten die de heerschappij van de Barbaren voor goed willen uitroeien. Het vaderland en de stem van je vader, roepen je om hem neer te doen storten."

„Mij? Moet ik mijn vader wreken? Goed, ik wil mijn leven opofferen."

„Neen, je moet de overwinning zien, je moet blijven leven. De koning houdt van je. Je moet naar Ravenna gaan naar het hof, daar moet je hem tot verderf brengen. Wij hebben geen macht over hem, alleen jij, jij zult hem vernietigen."

„Ik hem vernietigen?"

De zachte, onderworpen toon waarop zij dit vroeg, gaf duidelijk te kennen dat zij ontroerd was. Snel bewoog haar boezem. Haar stem beefde, tranen kwamen in haar oogen en

zij verborg haar gezicht in de handen. Cethegus stond op.

„Vergeef mij," zei hij, „ik wist niet dat je den koning liefhad."

Een pijnlijke gil, alsof zij gewond was, kwam uit de borst van het meisje. Zij sprong op, pakte hem bij de schouders.

„Man, wat zeg je, ik haat hem, haat hem."

„Bewijs het dan, anders geloof ik je niet."

„Ik zal het je bewijzen," riep zij. „Hij moet sterven, hij zal sterven."

Zij wierp haar hoofd naar achteren. Wild fonkelden haar schitterende oogen, haar prachtig zwart haar golfde over haar witte schouders.

„Zij houdt van hem," dacht Cethegus, „maar dat doet er niet toe, zij weet het nog niet en bovendien haat zij hem ook en dat weet zij alleen. Het zal wel gelukken."

„Hij zal sterven," herhaalde zij, „gij zult zien hoe ik hem liefheb," zei zij lachend. „Wat moet ik doen? Wat moet hem treffen?"

„Verteerende liefde tot hij sterft."

„Liefde voor mij, ja, dat zal gebeuren."

„Hij, zijn huis, zijn rijk moet vallen."

„Wanneer vertrekken wij naar Ravenna?"

„Morgen, neen vandaag nog."

Zij hield stil en greep zijn hand.

„Cethegus, zeg mij, ben ik schoon?"

„De schoonste van allen."

„Ha," riep zij, de loshangende haren schuddend, „hij zal mij liefhebben en omkomen. Voort naar Ravenna, ik wil hem zien, ik moet hem zien."

En zij stormde het vertrek uit en haar geheele gemoed brandde van verlangen om bij Athalarik te zijn.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Nog denzelfden dag verliet zij de kleine villa en ging op weg naar de koningstad. Cethegus had een ijlbode vooruitgezonden met een brief van Rusticiana aan de regentes, waarin de weduwe van Boëthius verklaarde het herhaalde aanbod om weer aan het hof te komen, aan te nemen.

Toen zij in Ravenna aangekomen waren, werden zij door de vorstin op de meest eervolle wijze ontvangen, omgeven met slaven en slavinnen en naar dezelfde vertrekken in het paleis gevoerd, die zij vroeger bewoond hadden. Vol vreugde werden zij begroet door de Romeinen, maar de toorn der Gothen, die Boëthius en Symmachus als ondankbare verraders verafschuwden, werden door deze maatregelen, die stilzwijgend de houding van Theoderik schenen te veroordeelen, ten zeerste geprikkeld. De laatste vrienden van den grooten koning verlieten met gram het hof, dat nu geheel Romeinsch scheen te worden.

Ondertusschen hadden de verstrooiïngen van de reis en de komst in Ravenna, Camilla's opwinding wat bedaard en haar toorn verdween meer en meer. Gedurende de vele weken dat zij in het paleis was, ontmoette zij Athalarik niet, want de jonge koning was gevaarlijk ziek.

Men vernam niets van den zieke, dan dat hij op den weg der beterschap was, maar zijn vertrekken nog niet mocht verlaten. Geneesheeren en hovelingen die hem omgaven, prezen dikwijls zijn geduld en kracht bij de heftigste pijn en zijn dankbaarheid voor iedere kleine liefdedienst, maar als Camilla dan bemerkte, hoe gaarne zij luisterde naar deze lofspraak, zeide zij heftig tegen zichzelf: „En den moord op mijn vader heeft hij niet verhinderd."

Haar wenkbrauwen trokken zich te zamen en heimelijk legde zij de gebalde vuist op haar kloppend hart.

Op een warmen Julinacht was Camilla na lang waken eindelijk tegen den morgen in een onrustigen slaap verzonken. Angstige droomen kwelden haar, het was haar of de zoldering

van het vertrek met haar reliefwerken op haar nederdaalde. Juist boven haar hoofd was een jeugdige schoone Hypnos, de lieve God van den slaap, door een Griekschen meester gebeeldhouwd aangebracht. Zij droomde dat de God van den slaap de ernstige droevige trekken van zijn bleeken broeder Thanatos aannam. Langzaam en stil kwam de God van den dood met zijn gezicht op haar af. Al maar nader kwam hij, al duidelijker werden zijn trekken. Reeds voelde zij zijn adem op haar voorhoofd, reeds raakten bijna zijn lippen haar mond. Opeens herkende zij zijn bleeke trekken, zijn donkere oogen, het was Athalarik. Met een schreeuw schrok zij op. De sierlijke zilveren lamp was allang uitgegaan. Het schemerde reeds in het vertrek, een rood gedempt licht drong door het venster van matglas. Zij stond op en opende het. De hanen kraaiden, de zon dook met haar eerste stralenpunten op uit de zee, waarop Camilla over den tuin van het paleis een vrij uitzicht had. Zij kon niet langer meer in het zwoele vertrek blijven. Haastig sloeg zij een blauwen mantel om haar schouders en liep zachtjes door het nog sluimerende paleis over de marmeren trappen den tuin in, waaruit een frissche morgenwind haar tegemoetwaaide. Zij liep naar de zon en de zee. Achter het paleis was een kleine, oude Venustempel met het Venusstandbeeld. Het was het lievelingsplekje van Camilla geweest. Hier vandaan gingen haar lichte schreden over het hooge, met dauw bedekte gras naar den zeekant toe, waar zij de zon wilde op zien gaan. Zij kwam van den achterkant van den tempel, ging langs de linkerzijde en kwam juist vanaf de trappen die naar het hek leidden, toen zij rechts op de tweede trede, half zittend, half liggend een witte gestalte zag, die met het hoofd op de trappen geleund, zijn gezicht naar de zee wendde. Maar zij herkende dadelijk het bruine, zijdeachtig glanzende haar. Het was de jonge koning. De ontmoeting was zoo plotseling, dat aan ontwijken niet meer te denken viel. Als aan den grond genageld hield het meisje stil. Athalarik sprong op en keerde zich snel om Een hel rood vlamde over zijn marmerbleek gezicht. Hij herstelde zich het eerst en zei:

„Vergeef mij Camilla, ik wist niet dat je hier zoudt komen op dit uur. Ik zal heengaan, ik laat je alleen met de zon."

En hij sloeg den witten mantel over den linkerschouder.

„Blijf, koning der Gothen, ik heb niet het recht u weg te jagen en ook niet het plan," voegde zij er bij.

Athalarik trad een schrede nader.

„Ik dank je, maar een ding wou ik je verzoeken," zei hij glimlachend, „zeg het niet aan de geneesheeren of aan mijn moeder. Den geheelen dag sluiten zij mij zorgvuldig op, zoodat ik wel voor dag en dauw wegsluipen moet, want de frissche lucht, de zeelucht doet mij goed, ik voel het. Zij koelt mij af. Je zult mij niet verraden."

Hij sprak rustig en kalm en keek zoo onbevangen.

Nu bereikten de stralen van de zon de hoogte waarop zij beiden stonden. De oude tempel en het brons van de beelden glinsterden in het morgenlicht en een breede streep van sidderend goud baande zich een weg van het oosten naar het spiegelgladde water.

„Kijk eens wat mooi," riep Athalarik uit, door de wonderlijke schoonheid, „kijk eens naar die brug van licht en glinstering."

Zij zweeg.

„Weet je nog wel Camilla," ging hij langzaam voort als verloren in herinneringen en zonder op te zien, „weet je nog hoe dikwijls wij, jij de Romeinsche en ik de Goth op dezelfde plaats spraken over den roem en den glans van onze volkeren. Jij vertelde mij van Brutus en Camillus, van Marcellus en de Scipio's. Ik roemde Ermanarik, Alarik en Theoderik, maar jij kon beter spreken dan ik en dikwijls wanneer jouw helden de mijne in luister dreigden te overtreffen, lachte ik om je dooden en riep uit: Het heden en de naaste toekomst zijn voor mijn volk."

„En nu?"

„Ik spreek niet meer zoo, je hebt overwonnen Camilla."

Maar terwijl hij zoo sprak, scheen hij trotscher dan ooit tevoren en deze uitdrukking van superioriteit prikkelde de Romeinsche.

Zij was toch al van streek door de groote kalmte waarmede de vorst op wiens hartstochten men reeds zooveel plannen had gebouwd tegenover haar stond. Zij begreep deze kalmte niet, zij had hem gehaat, omdat hij het gewaagd had haar zijn liefde te bekennen en nu werd deze haat weer levendig, omdat hij in staat was, deze liefde te verbergen. Met het plan hem pijn te doen, zeide zij langzaam:

„Dus u erkent, koning der Gothen, dat uw Barbaren bij de ontwikkelde volkeren ten achter staan?"

„Ja, Camilla," antwoordde hij rustig, „maar slechts in één opzicht, in het geluk. In het geluk van het lot en het geluk

dat de natuur hen heeft geschonken. Kijk eens naar het groepje visschers daar, die hun netten ophangen aan de olijfboomen van het strand. Hoe schoon zijn deze gestalten, zoowel als zij in beweging zijn of stilstaan ondanks hun lompen, het zijn beelden. Kijk naar het meisje met de amphora op het hoofd en daar die oude man, die met het hoofd op den linkerarm steunt en in het zand ligt en droomend naar de zee kijkt. Iedere bedelaar ziet eruit als een onttroonde koning. Wat mooi zijn zij allen, wat een eenheid is er in hen en wat een geluk. Er ligt een schittering van onafgebroken geluk over hen allen heen als over kinderen of edele dieren. Dat ontbreekt ons Barbaren."

„Ontbreekt u dat slechts?"

„Neen, ons ontbreekt ook geluk in het lot. Mijn arm heerlijk volk! Wij zijn hier in een vreemde wereld terecht gekomen, waarin wij niet kunnen groeien. Wij lijken op de bloemen van de hooge Alpen, op edelweis, die door den stormwind gedragen op het heete zand der lagere streken terecht is gekomen. Wij kunnen hier niet aarden. Wij verwelken en sterven."

En met edelen weemoed keek hij naar het blauwe water. Maar Camilla was niet in een stemming om over de wijze woorden van een koning over zijn volk na te denken. „Waarom zijt gij hier gekomen?" vroeg zij hard. „Waarom zijt gij over de bergen gekomen, die een God als eeuwige grenzen tusschen ons heeft gezet. Spreek dan, waarom?"

„Weet je," sprak Athalarik, zonder haar aan te zien alsof hij in zichzelf en voor zichzelf nadacht. Weet je waarom de donkere mot naar de lichte vlam vliegt? Altijd en altijd weer? Door geen smart gewaarschuwd tot hij verteerd wordt door den schoonen aanlokkelijken vijand? Weet je om welke reden? Door een zoeten waanzin. En zulk een zoete waanzin is het, die mijn Gothen uit de dennen en eikenboomen naar de laurierboomen en olijfboomen heeft getrokken. Zij zullen hun vleugels verbranden die dwaze helden en toch zullen zij niet ophouden. Wie kan het hun verwijten? Kijk om je heen, diep blauw is de zee en daarin weerspiegelen de toppen van de pijnboomen en zuilentempel, en daar in de verte verheffen zich de blauwe bergen reeds en in de zee drijven groene eilanden waar de wijnrank zich om den olm slingert. En boven dat alles de zachte, warme liefkoozende lucht, die alles verheldert, wat een wonder van kleuren drinkt het oog en ademen

de verrukte zinnen. Dat is de betoovering die ons voortdurend aanlokt en ons eeuwig verderven zal."

De diepe en edele opwelling van den jongen koning bleef niet zonder indruk op Camilla. De tragische kracht dier denkbeelden greep haar aan, maar zij wilde niet geroerd worden. Zij verzette zich met kracht tegen de zachtere gevoelens, en op koelen toon zei zij:

„Kan een geheel volk dan tegen beter weten in door zulk een betoovering worden aangelokt?"

Uit de donkere oogen van de jongeling schoten flitsen. De lang ingehouden gloed brak plotseling uit de diepte zijner ziel tevoorschijn.

„Ja meisje," zeide hij hartstochtelijk, „een heel volk kan evengoed een dwaze liefde, een zoeten verderfelijken waanzin én een doodelijk verlangen koesteren als een enkel mensch. Ja Camilla, er is een macht in ons hart die sterker is dan het verstand en die ons met verlangende oogen in het verderf stort, maar jij weet dat niet en jij moogt het ook nooit ondervinden. Vaarwel."

Snel keerde hij zich om en ging door een priëel van wijngaardbladen heen, dat hem zoowel voor Camilla als voor de vensters van het paleis verborg. In gedachten verzonken bleef het meisje staan. Zijn laatste woorden vonden een vreemden weerklank in haar gemoed. Lang zag zij droomend naar de zee en met wonderlijk vermengde gewaarwordingen en een geheel veranderde stemming keerde zij eindelijk weer naar het paleis terug.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Nog dienzelfden dag was Cethegus bij de beide vrouwen een bezoek komen brengen. Gewichtige zaken hadden hem naar Rome geroepen en hij kwam zoo juist van een vergadering die in het vertrek van den zieken koning was gehouden. Onderdrukte toorn lag op zijn gezicht te lezen.

„Aan het werk, Camilla, gij talmt te lang. Deze verwaande knaap wordt elken dag heerschzuchtiger. Hij trotseert mij en Cassiodorus en zelfs zijn zwakke moeder. Hij gaat om met gevaarlijke menschen, met den ouden Hildebrand, met Witichis en hun vrienden. Hij zendt brieven en ontvangt brieven achter onzen rug. Hij weet het door te zetten, dat de koningin alleen in zijn tegenwoordigheid den regeeringsraad bij elkaar roept en in dezen raad verzet hij zich tegen al onze plannen. Dat moet ophouden."

„Ik hoop, dat ik meer invloed op den koning zal krijgen," zei Camilla ernstig.

„Waarom? Heb je hem dan al gezien?"

„Wanneer de koning zich zelfs tegen zijn moeder de regentes verzet," antwoordde zij, „zal hij zich niet door een jong meisje laten beheerschen."

„Heilige eenvoud," glimlachte Cethegus, en liet het gesprek rusten zoolang het kind aanwezig was.

Maar in het geheim zette hij Rusticiana aan om er zorg voor te dragen dat Camilla den koning dikwijls zag en sprak. Dit was eerder mogelijk, daar zijn toestand snel beter werd. Uiterlijk, maar vooral innerlijk werd hij mannelijker, vastberadener en rijper. Hij bracht nu weldra vele uren in den grooten tuin van het paleis door. Daar ontmoette hij dikwijls zijn moeder en de familie van Boëthius en terwijl Rusticiana de genegenheid der regentes met ongeveinsde vriendschap scheen te beantwoorden, opmerkzaam naar haar vertrouwelijke mededeelingen luisterde om ze woordelijk aan den prefect te kunnen overbrengen, wandelden de jonge menschen voor

hen uit in de schoone schaduwrijke lanen van den tuin. Dikwijls nam het gezelschap plaats in de kleine gondel in den haven en Athalarik stuurde zelf een eind de blauwe zee in naar een der kleine boschrijke eilandjes, die niet ver van het strand aflagen. Op den terugtocht haalde men het purperkleurige zeil op en liet men zich door den frisschen wind, die gewoonlijk bij zonsondergang opstak, zonder moeite naar huis toe drijven. Dikwijls maakten de koning en Camilla alleen vergezeld van Daphnidion wandelingen onder het lommer of tochtjes op het water.

Wel zag Amalaswintha direct gevaar, dat de neiging van haar zoon die haar niet ontgaan was, zou toenemen, maar voor alle overwegingen zegende zij den gunstigen invloed, die deze omgang oogenschijnlijk uitoefende; in de nabijheid van Camilla werd hij rustiger, vroolijker en was dan ook vriendelijker tegen zijn moeder, tegen wie hij soms norsch en heftig kon zijn. In het meisje echter had een verwonderlijke verandering plaats gehad. Met angst bemerkte zij hoe onontbeerlijk haar dit edele menschenbeeld was geworden, hoe machtig zij kon verlangen naar zijn melodieuze stem, naar zijn donkere, diepe oogen. Zij vreesde deze misdadige liefde, die zij moeilijk voor zichzelf kon verbergen en waarvoor zij slechts een wapen had, het verwijt dat hij medeplichtig was geweest aan den ondergang van haar vader. Zoo zweefde zij gedurig tusschen twee gedachten en wist niet waaraan zij zich houden moest. Na alles wat er gebeurd was, moest hij haar liefhebben en geen woord, geen blik verraadde deze liefde. Zij kon niet beseffen, welk een strijd er plaats had gehad in het overspannen gemoed van den jongeling, eer hij er in geslaagd was niet zijn liefde uit te blusschen, maar te verloochenen en nog minder in welke nieuwe gewaarwording hij de mannelijke kracht voor deze verloochening had gevonden. Haar moeder scheen nog meer verwonderd over zijn stilheid.

„Heb maar geduld," zei zij tot Cethegus met wien zij dikwijls sprak achter Camilla's rug. „Geduld, binnen een paar dagen zal hij wel veranderd zijn."

„Het wordt tijd," meende Cethegus, „maar waarop heb je je vertrouwen gebaseerd?"

„Op een middel dat nog nooit gefaald heeft."

„Je wilt hem toch geen minnedrank klaarmaken," glimlachte de prefect.

„Dat heb ik al gedaan."

Hij keek haar spottend aan.

„Ook bij jou hetzelfde bijgeloof, bij de weduwe van den grooten philosoof Boëthius. Als het op liefde aankomt, zijn alle vrouwen hetzelfde."

„De drank is onfeilbaar. Wanneer het tot nu toe niets heeft uitgewerkt . . ."

„Wat? Ben je zoo onvoorzichtig geweest? Heb je hem dan al gegeven?"

„Ja, 's avonds wanneer wij wandelden, of van een gondeltocht terugkeerden, neemt hij altijd een beker Falerno-wijn, dat heeft de dokter hem voorgeschreven. Er zijn eenige druppels Arabische balsem in. De beker staat altijd klaar op de marmeren tafel voor den Venustempel. Driemaal is het mij reeds gelukt den drank er in te doen."

„En tot nu toe heeft hij nog niets bijzonders uitgewerkt," meende Cethegus.

„Dat is de schuld van jouw ongeduld, de kruiden moeten bij nieuwe maan gebroken worden, ik wist dat wel. Ik heb het nu bij volle maan gedaan, je ziet het heeft geen uitwerking.

Cethegus schudde het hoofd.

„Maar gisternacht is de nieuwe maan opgekomen en wanneer hij nu zal drinken . . ."

„Je bent een tweedde Locusta. Neen, ik vertrouw meer op de mooie oogen van Camilla. Weet zij iets van jouw kunsten?"

„Geen woord, zij zou het niet willen hebben. Stil daar komt zij aan."

Het meisje trad opgewonden met hoog roodgekleurde wangen en losgegaan haar binnen.

„Zeg mij, gij die zoo verstandig zijt en ervaren, wat moet ik daarvan denken? Ik kom uit de boot; hij heeft mij nooit liefgehad, de hoogmoedige. Hij heeft medelijden met met mij, het is niet het juiste woord, ik kan mij niet goed uitdrukken."

En in tranen uitbarstend sloeg zij haar armen om den hals van haar moeder.

„Wat is er gebeurd, Camilla?" vroeg Cethegus.

„Dikwijls," begon zij diep ademhalend, „speelde er een trek om zijn mond, of sprak er een weemoedigheid uit zijn oogen, alsof hij door mij diep gekrenkt is, alsof hij ons moet vergeven, alsof hij mij een groot offer heeft gebracht."

„Onrijpe knapen beelden zich dikwijls in dat zij offers brengen, wanneer zij liefhebben."

De oogen van Camilla schoten vuur. Zij wierp het mooie gezicht naar achteren en keerde zich heftig tegen Cethegus.

„Athalarik is geen knaap meer, en men kan hem niet bespotten."

Cethegus zweeg en keek kalm voor zich, maar Rusticiana vroeg verwonderd:

„Haat je hem dan niet meer?"

„Tot den dood, men moet hem niet bespotten, maar vernietigen."

„Wat is er gebeurd?" vroeg Cethegus.

„Vandaag had hij meer dan ooit die raadselachtige koude trekken in zijn blikken. Een toeval bracht hem aan het spreken, wij waren juist geland, er was een kever in het water gevallen. De koning bukte zich en wilde hem eruit trekken. Het diertje verweerde zich echter tegen zijn reddende hand en beet hem in den vinger. De ondankbare, zei ik. O, sprak Athalarik bitter glimlachend, terwijl hij den kever op een blad zette, men doet het meest diegenen pijn, die het meest voor ons gedaan hebben en daarbij liet hij een blik vol hoogmoedig medelijden over mij heengaan. Snel, alsof hij teveel gezegd had ging hij koel groetend weg. Ik echter," en haar borst ging heftig op en neer, haar fijn besneden lippen perste zij op elkaar, „ik echter verdraag dat niet langer. De hoogmoedige, hij moet mij liefhebben, of sterven."

„Dat moet hij," zei Cethegus nauwelijks hoorbaar, „een van beide."

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Eenige dagen daarna werd het hof door een nieuwen stap van den jongen koning verrast. Hijzelf riep den raad van het regentschap bijeen, een recht, dat tot nu toe Amalaswintha had uitgeoefend. De regentes was niet weinig verbaasd, toen een bode van haar zoon haar uitnoodigde in zijn vertrekken te komen, waar de hoogste ambtenaren van het rijk, Gothen zoowel als Romeinen, verzameld waren. Cethegus was eveneens aanwezig, hoewel hij eerst had besloten niet te gaan. Door zijn wegblijven, wilde hij toonen, dat hij het recht van den knaap niet erkende. In het vertrek van den koning vond hij al de genoodigden reeds bijeen.

Op den troonzetel zat Athalarik voor een met een gordijn afgesloten nis. Hij droeg een lange purperen abolla en hij had de kroon van Theoderik op het hoofd. Aan zijn zijde hing een zwaard. Naast hem op een hoogeren stoel aan zijn linkerhand was een zetel klaar gezet voor zijn moeder. Toen zij was gaan zitten begon hij aldus:

„Mijn koninklijke moeder, dappere Gothen, edele Romeinen. Wij hebben u hier later komen om u onzen wil te doen hooren. Ons rijk is omgeven door gevaren, die slechts door ons koning van dit rijk afgewend kunnen worden."

Zulke taal had men nog nooit uit dezen mond vernomen. Allen zwegen van verbazing. Cethegus echter uit overleg. Hij wilde het goede oogenblik afwachten. Eindelijk sprak Cassiodorus:

„Uw wijze moeder en trouwe dienaar Cassiodorus." ...

„Mijn trouwe dienaar Cassiodorus zwijgt totdat zijn heer en koning hem om raad vraagt. Wij zijn zeer slecht tevreden over datgene wat de raadgevers van onze koninklijke moeder tot nu toe gedaan hebben. Het is meer dan tijd, dat wij zelf ons recht doen gelden. Tot nu toe waren wij jong en ziek. Nu zijn wij echter beter en wij verkondigen u dat wij zelf

het regentschap opheffen en de teugels van het rijk in handen nemen."

Alles zweeg. Niemand had lust het voorbeeld van Cassiodorus te volgen.

Eindelijk sprak Amalaswintha:

„Mijn zoon, de ouderdom der mondigheid is volgens de wet van den keizer . . ."

„Volgens de wet van den keizer, moeder, mogen de Romeinen handelen; wij zijn Gothen en leven volgens Gothisch recht. Germaansche jongelingen worden mondig, wanneer het vereenigde leger van het volk hen rijp verklaart de wapenen te voeren, daarom hebben wij besloten alle aanvoerders en graven en alle vrije mannen van ons volk uit alle provinciën van het rijk tot een wapenschouw in Ravenna uit te noodigen. Met het volgende zonnestilstandfeest zal dit plaats grijpen."

„Dat is nog maar veertien dagen," sprak nu Cassiodorus. „Zal het mogelijk zijn in zoo'n korten tijd de uitnoodigingen nog te verzenden?"

„Zij zijn reeds bezorgd. Hildebrand mijn oude wapenmeester en graaf Witichis hebben daarvoor gezorgd.

„Wie hebben de decreten onderteekend?" vroeg Amalaswintha.

„Ik alleen, lieve moeder, ik moet toch den uitgenoodigden laten zien, dat ik rijp genoeg ben alleen te handelen."

„Zonder mijn medeweten," sprak de regentes.

„Het gebeurde zonder uw weten, daar het anders tegen uw wil had moeten geschieden.

Hij zweeg. Alle Romeinen waren ten einde raad en verbluft over de plotselinge kracht van den jongen koning. Alleen bij Cethegus stond het besluit vast, elke vergadering te verijdelen, tot elken prijs. Hij zag al zijn plannen ineenstorten. Gaarne was hij met alle kracht van zijn woorden het voor zijn oogen wegzinkende schip te hulp gekomen. In de nis achter het gordijn geloofde hij eenig geluid te vernemen en terwijl hij zijn scherpen blik op deze plek gevestigd hield, bemerkte hij onder den voorhang, waarvan de franje niet heelemaal tot op den grond reikte, de voeten van een man. Zonder dat hij het wilde, moest hij telkens hier weer naar kijken en dat maakte dat hij zijn gedachten niet kon verzamelen, nu dat alles op het spel stond.

De koning ging zonder eenigen tegenstand verder:

„Wij hebben de edele hertogen Thulun, Ibba en Pitza, die met gram het hof verlaten hebben uit Gallië en Spanje teruggeroepen. Verder hebben wij Mataswintha onze schoone zuster ook weer naar het hof terug laten komen. Men heeft haar naar Tarente verbannen, omdat zij weigerde de vrouw van een ouden Romein te worden. Zij zal terugkomen, de schoonste bloem van het volk en ons hof luister bijzetten."

„Dat is onmogelijk," riep Amamalswintha uit, „je vergrijpt je thans aan het recht van de moeder en de koningin."

„Ik ben het hoofd van de familie op het oogenblik dat ik mondig ben. Dan heb ik nog een belangrijke zaak te vermelden ging hij verder, terwijl hij met een verlegen blik naar de nis keek, die den prefect niet was ontgaan.

„Waarschijnlijk een of andere aanslag tegen mij. Men wil mij verrassen, dat zal niet gebeuren,"

Maar hij was toch verbaasd, toen de koning plotseling met luide stem riep:

„Prefect van Rome, Cethegus Caesarius."

Hij neeg het hoofd en zei:

„Mijn heer en koning."

„Hebt gij ons geen bericht te geven over Rome, hoe is de stemming van de Quirieten? Wat denkt men daar over de Gothen?"

„Men eert hen daar als het volk van Theoderik."

„Vreest men hen?"

„Er is geen reden om hen te vreezen."

„Houdt men van hen?"

Gaarne had Cethegus geantwoord: men heeft geen reden van hen te houden, maar de koning ging zelf voort:

„Dus geen enkel spoor van ontevredenheid, geen reden tot zorg?"

„Ik heb u niets te melden."

„Dan zijt gij slecht onderricht, prefect, of slecht gezind. Moet ik, die in Ravenna nauwelijks van het ziekbed op ben gestaan, u zeggen wat in uw Rome, onder uw oogen gebeurt? Dat de arbeiders op de schansen spotliederen zingen op de Gothen, spotliederen zingen op de regentes en op mij? Dat de legionaren, bij hun wapenoefeningen dreigende woorden laten hooren. Hoogstwaarschijnlijk bestaat er reeds een uitgebreide samenzwering met Senatoren en priesters aan het hoofd, die 's nachts op allerlei onbekende plaatsen bij elkaar

komen. Een banneling Albinus is in Rome gezien en weet u waar? In den tuin van uw huis."

De koning stond op. Verbaasd en boos keken alle aanwezigen naar Cethegus. Amalaswintha beefde voor haar vertrouweling, maar deze was weder geheel zichzelf geworden. Rustig en koel zag hij naar den koning.

„Rechtvaardig je," riep deze hem toe.

„Rechtvaardigen tegen een schaduw, een gerucht, een aanklacht zonder aanklager? Nooit. Men kan mij vermoorden omdat men verdenking heeft, zonder twijfel, dat hebben wij ondervonden, wij Italianen, mij veroordeelen, neen. Tegen geweld bestaat geen rechtvaardiging, alleen tegen gerechtigheid."

„Twijfel niet dat je gerechtigheid zal geschieden. Kies je verdediger uit."

„Ik zal mijzelf verdedigen," zei Cethegus koel. „Hoe luidt de aanklacht?" Wie is mijn aanklager, waar is hij?"

„Hier," riep de koning en sloeg den voorhang terug.

Een Gothisch soldaat in een zwarte wapenrusting stond hierachter. Wij kennen hem, het was Teja.

„Ik, Teja, zoon van Tagila," sprak deze, „klaag je aan, Cethegus Caesarius van hoogverraad in het rijk der Gothen. Ik klaag je aan, den verbannen Albinus in je huis te Rome te verbergen. Daarop staat de dood. En je wilt dit land onderwerpen aan den keizer van Byzantium."

„Dat wil ik niet," sprak Cethegus kalm, „je zult bewijzen moeten leveren."

„Ik heb Albinus zelf," ging Teja voort, „veertien dagen geleden in je tuin gezien. Toen ik op hem toetrad verdween hij, zonder dat ik hem grijpen kon."

„Sinds wanneer speelt mijn ambtgenoot, de dappere commandant van Rome, den nachtelijken spion?"

„Sinds hij een Cethegus aan zijn zijde heeft. Maar ofschoon de vluchteling ontkwam, viel deze rol uit zijn mantel; zij bevat de namen van Rome's grootheden en naast de namen staan teekens in geheimschrift. Hier de is rol. Hij gaf hem aan den koning over, deze las de volgende namen:

Silverius, Cethegus, Licinius, Scaevola, Calpurnius, Pomponius. . . . Kunt gij zweren, dat deze man Albinus was?"

„Ik zal het zweren."

„Kom, prefect, graaf Teja is een vrij man met een waardigen naam. Kunt gij dat ontkennen?"

„Ik ontken dat, hij is niet onbesproken, zijn ouders leefden in een bloedschendige echtvereeniging. Zij waren neef en nicht; de kerk heeft hun samenzijn vervloekt, evenals zijn vrucht, hij is een bastaard en kan niet tegen mij een edelen Romein getuigen."

Een gemompel van toorn ontstond onder de aanwezige Gothen. Teja's bleek gelaat werd nog bleeker. Met zijn rechter hand greep hij naar zijn zwaard.

„Dan zal mijn zwaard mijn woord vervangen," sprak hij toonloos. „Ik daag je uit op een strijd op leven en dood."

„Ik ben een Romein en ik erken niet je bloedig Barbarenrecht, maar ook als Goth zou ik den strijd met een bastaard niet aanvaarden."

„Geduld," zei Teja, stak het half uitgetrokken zwaard weer in de scheede, „geduld mijn zwaard, de dag zal komen."

De koning hernam het woord:

„De aanklacht is gegrond genoeg om den genoemden Romein gevangen te nemen. Gij, Cassiodorus moet het geheimschrift ontcijferen en gij graaf Witichis gaat naar Rome, arresteert de vijf verdachten, doorzoekt hun huizen evenals dat van den prefect. Hildebrand, neem den aangeklaagde gevangen, neem hem zijn zwaard af."

„Halt," sprak Cethegus, „ik sta borg met al mijn goed, dat ik Ravenna niet verlaat tot deze strijd ten einde is. Ik verlang dat het onderzoek plaats heeft, zoolang ik op vrije voeten sta, dat is mijn recht als senator."

„Stoor je daar niet aan, mijn zoon," riep de oude Hildebrand, „laat hem gevangen nemen."

„Neen," zei de koning, „recht zal hem gedaan worden, streng recht, maar geen geweld. Morgen om denzelfden tijd zullen wij elkaar weerzien. Ik hef de vergadering op."

Cassiodorus kwam met vasten stap naar Cethegus, legde zijn hand op zijn schouder en zei:

„Cethegus, kan ik je helpen?"

„Neen, ik help mijzelf," sprak deze en ging met trotsche houding de zaal uit.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

De geduchte aanval van den jongen koning tegen het regentschap werd spoedig door het paleis en in de geheele stad met verwondering, schrik of vreugde vernomen. Cassiodorus bracht het eerst het bericht van het gebeurde aan de familie van Boëthius en kwam Rusticiana uitnoodigen bij de regentes te komen om haar wat troost te brengen. Hoe vertoornd hij erover was, toch schemerde door zijn verhaal de kracht en de moed van den jongen vorst door. Camilla luisterde begeerig naar zijn woorden. Trotsch was zij op haar geliefde.

„Er bestaat geen twijfel," besloot Cassiodorus, „dat Athalarik onze tegenstander is, hij staat geheel aan de zijde der Gothenpartij, met Hildebrand en zijn vrienden; hij zal den prefect in het verderf storten. Wie zou dat van hem geloofd hebben, ik had dat nooit gedacht, Rusticiana, toen hij zich bij het proces van je man zoo geheel anders gedragen heeft. Toen waren wij overtuigd dat hij de oprechtste vriend van de Romeinen was. Toen het doodvonnis over Boëthius en zijn zonen was uitgesproken, hebben wij allen vergeefsche moeite gedaan, genade bij den koning te verkrijgen, en toen wij het probeerden, vloog hij woedend op en verzekerde bij zijn kroon, dat hij, die nogmaals voor de verraders om genade durfde smeeken, in den diepsten kerker hiervoor boeten moest. Allen waren wij verstomd, een slechts niet. Dat was Athalarik, die zich niet af liet schrikken. Hij weende en smeekte zijn grootvader en hield niet eerder op, totdat Theodorik vertoornd hem met één slag in den nek van hem afslingerde. De woedende koning hield zijn woord. Athalarik werd in een kerker van het slot gebracht en Boëthius werd dadelijk gevonnist."

Camilla wankelde, zij hield zich vast aan de zuil van de zaal.

„Athalarik had niet tevergeefs gesproken. Den volgende dag reeds miste de koning zijn lieveling aan tafel en hij bedacht met welken edelen moed de knaap voor zijn vrien-

den optrad, terwijl mannen uit vrees hun mond hielden.

„Hij ging zelf naar beneden naar den kerker, opende de deur, omarmde zijn kleinzoon en schonk je beide zonen, Rusticiana, het leven."

„Naar hem toe," zei Camilla met verstikte stem tot zichzelf en ijlde de zaal uit.

„En toen zagen de Romeinen," ging Cassiodorus voort, „in den toekomstigen koning hun grootsten steun en nu, mijn arme meesteres. Arme moeder." Klagend ging hij weg.

Rusticiana zat lang verstomd stil. Zij zag alles wankelen, waarop zij haar wraakplannen had gebouwd. Langer en langer werden de schaduwen van de hooge kerktorens van het slot waarop zij staarde. Opeens hoorde zij schreden van een man. Verschrikt keek zij op. Het was Cethegus, die voor haar stond. Zijn gezicht was koud en donker, maar zeer rustig.

„Cethegus," riep zij luid, „alles is verloren."

„Alleen rust en kalmte en snelheid," zei hij, in de kamer rondkijkend. Toen hij haar alleen zag, greep hij in de plooien van zijn toga.

„Jouw minnedrank heeft niet geholpen, Rusticiana hier is een andere, sterkere. Hier, neem aan."

En vlug gaf hij haar een fiool van donkeren lavasteen in de hand. Angstig keek zijn vriendin hem aan.

„Geloof je nu ook ineens aan tooverdranken? Wie heeft hem gemaakt?"

„Ik," zei hij, „en mijn minnedranken werken."

Een ijskoude rilling ging door haar leden.

„Vraag niet, vorsch niet, aarzel niet," sprak hij op gebiedenden toon. „Vandaag moet het nog gebeuren."

Rusticiana aarzelde nog en keek met twijfel naar het fleschje in haar hand.

Hij kwam naar haar toe, raakte even haar schouder aan en zei langzaam: „Je aarzelt? Weet je wat er op het spel staat? Niet alleen ons geheele plan, neen, blinde moeder, neen, nog veel meer. Camilla houdt van den koning, met al de kracht van een jong hart. Moet de dochter van Boëthius de minneres van den tyran worden?"

Met een luiden gil week Rusticiana terug. Wat zij in de laatste dagen vaag vermoed had, werd haar ineens zekerheid door dit eene woord. Zij wierp nog een blik op den man die dit wreede woord had uitgesproken en rende weg, woedend de vuist om het fleschje ballend.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Camilla was den tuin van het koninklijk slot ingeloopen en was bij den Venustempel gaan zitten, verzonken in zoete droomen over de toekomst die haar niet duidelijk was. Naderende voetstappen deden haar uit haar mijmeringen opschrikken. Het was zulk een vlugge stap, dat zij niet vermoedde Athalarik te zien, maar het was de koning. Zijn geheele houding en verschijning waren veranderd, mannelijker en krachtiger geworden. Hoog droeg hij het hoofd, dat anders op de borst gezonken was en het zwaard van Theoderik kletterde aan zijn zij.

„Gegroet, Camilla," riep hij haar levendig tegemoet, „je hier te zien is het schoonste loon van dezen warmen dag."

Zoo had hij nog nooit gesproken.

„Mijn koning," fluisterde zij, terwijl zij hem een schitterenden blik uit haar bruine oogen toewierp.

Mijn koning had zij hem nog nooit genoemd, zulk een blik had zij hem nog nooit geschonken.

„Jouw koning," zei hij, nadat hij naast haar had plaats genomen, „je zult mij niet meer zoo noemen, wanneer je weet wat er vandaag is gebeurd."

„Ik weet alles."

„Nu wees dan rechtvaardig Camilla, wees niet boos, ik ben geen tyran."

„De edele jongeling verontschuldigt zich over zijn schoone daden," dacht zij.

„Ik heb geen hekel aan de Romeinen, dat weet de hemel, ik eer hen, het is jouw volk en ik acht hunne rechten, maar mijn rijk, het gebouw van Theoderik moet ik beschermen, streng en onverbiddelijk, en wee de hand die zich hiertegen verheft. Misschien," ging hij langzaam en plechtig voort, „misschien is dit rijk reeds in de sterren veroordeeld, evenals ik," zei de koning, „er mee moet staan of vallen. O Camilla, al dat kalme hier verteert mij, kon ik op mijn paard springen

en de vijanden tegemoet gaan. Kijk de zon zinkt. Ga met mij mee in de boot."

Camilla aarzelde. Zij keek om.

„De slavin? Laat haar toch blijven. Zij zit daar onder de palmboomen bij de bron. Zij slaapt. Kom vlug mee voordat de zon onder is gegaan. Kijk naar den goeden weerschijn in het water. Zij wenkt."

„Naar de eilanden van de gelukzaligheid?" vroeg het meisje met een liefdevollen blik, terwijl zij een kleur kreeg.

„Ja, laten wij naar de eilanden gaan," antwoordde hij gelukkig, sprong in de kano, maakte den zilveren ketting van den ramskop aan de kade los, greep en sierlijken riem en stiet van wal. Hij lichtte de roeispaan in den dol aan den linkerkant en op den achtersteven van het bootje staand, stuurde en roeide hij tegelijk op echt Germaansche schippersmanier. Beiden zwegen. Pijlsnel schoot het lichte bootje over de effen watervlakte. Eindelijk verbrak hij het zwijgen en zei:

„Weet je wat ik denk? Het moet heerlijk zijn een rijk en volk vol duizenden geliefde levens met sterke hand door wind en golven veilig voorwaarts te sturen naar geluk en schittering.... Waar denk jij echter aan Camilla, je ziet er zoo lief uit, het zijn zeker goede gedachten geweest."

Zij kleurde en keek in het water.

„Spreek toch, wees toch open in dit heerlijk uur."

„Ik dacht," fluisterde zij met het hoofdje nog immer afgekeerd, „hoe schoon het moet zijn door een trouwe geliefde hand door den stroom van het leven gestuurd te worden."

„O, Camilla, geloof mij, de Barbaren kan men vertrouwen."

„Gij zijt geen Barbaar. Wie zacht van gevoelen is en edel denkt en zichzelf overwint en ondank met liefde vergeldt, is geen Barbaar, het is een edel mensch, zooals Scipio geweest is."

Verrukt hield de koning op met roeien.

„Camilla, droom ik? Zeg jij dat tot mij?"

„Meer nog. Athalarik vergeef mij dat ik zoo wreed ben geweest je weg te stooten, maar het was alleen schaamte en vrees."

„Camilla, parel van mijn ziel."

Plotseling riep zij uit:

„Men volgt ons, het hof, mijn moeder."

Zoo was het. Rusticiana had door het vreeselijke wat zij

van den prefect gehoord had, haar dochter in den tuin gezocht. Zij vond haar niet. Zij liep naar den Venustempel, tevergeefs. Om zich heen kijkend zag zij plotseling haar kind alleen met hem op het schip midden op de zee. Woedend liep zij naar de marmeren tafel, waar slaven zoo juist den avonddrank van den koning mengden. Zij liep de treden af, om de gondel los te maken en kwam juist op een ongemerkt oogenblik naar de tafel, en ging dadelijk daarna met Daphnidion die door haar toornige uitroepen was gewekt de trappen af naar het schip. Opeens kwam uit de dichte taxuslaan de prefect en zijn vrienden aan, wier wandeling hem eveneens naar deze plaats bracht. Cethegus liep haar achterna, reikte haar de hand om haar te helpen bij het insteigen in de kano.

„Het is gebeurd," fluisterde zij hem toe, terwijl zij de gondel van den wal stootte.

Op dat oogenblik werd het jonge paar de beweging aan den oever gewaar. Camilla stond op, zij verwachtte dat de koning het schip zou wenden, maar deze riep uit:

„Neen, ik laat mij dit oogenblik niet ontrooven, het is het schoonste van mijn leven, ik moet nog meer van deze schoone woorden hooren, je moet mij meer, je moet mij alles zeggen. Kom, wij gaan aan land, op dat eiland en daar mogen zij ons opzoeken."

En krachtig greep hij de riemen en hij roeide, zoodat het vaartuig als met vleugelen verder schoot.

„Wil je niet verder spreken?"

„O, mijn vriend, mijn koning vraag mij niet meer."

Hij zag slechts haar liefelijk gezicht, haar lichtende oogen.

„Daar op het eiland moet je mij alles. . . een hartstochtelijke slag met den riem, een dof gekraak en de boot schoot trillend terug.

„Hemel," riep Camilla opspringend naar den snavel van het schip kijkend. Een golf water stroomde haar tegemoet.

„Het schip is gebarsten, wij zinken," zei zij verbleekend.

Met een blik overzag de koning den toestand, er was geen redding meer mogelijk; een plank in den bodem van het lichte vaartuig was door het stooten op een klip vernield. Met geweld drong het water door een lek binnen. Het schip zonk van seconde tot seconde, meer en meer. Hij kon niet hopen het eiland of den oever zwemmend met Camilla te bereiken en het vaartuig van Rusticiana was juist van wal gegaan. Bliksemsnel had hij alles overzien, overwogen en

begrepen, terwijl hij een verschrikten blik op het meisje wierp.

„Geliefde, je sterft," jammerde hij in vertwijfeling, „en het is mijn schuld."

Hartstochtelijk omhelsde hij haar.

„Sterven," riep zij, „neen, niet zoo jong, niet sterven, leven wil ik met jou," en zij klemde zich aan zijn arm.

Die woorden gingen tot zijn hart.

Hij maakte zich los, keek om zich heen naar redding. Tevergeefs. Het water steeg al hooger, al sneller zonk het schip.

„Het is uit, het is gedaan, geliefde, laat ons afscheid nemen."

„Neen, ik wil niet meer van je weg. Als wij moeten sterven, laat alle schaamte die de levenden bindt vallen" en gloeiend drukte zij haar hoofd aan zijn borst.

„Laat ik je nog zeggen, hoe lief ik je heb, hoelang reeds, sinds immer. Mijn haat was slechts verborgen liefde. Ja je moet weten hoeveel ik van je houd" en zij bedekte zijn oogen, zijn wangen, met haastige kussen. „Nu wil ik ook sterven, liever sterven met jou, dan leven zonder jou."

„Maar neen, je mag niet sterven. Laat mij hier, spring in het water en zwem; je kunt het alleen bereiken, probeer het en laat mij alleen."

„Neen," riep hij uit, „liever sterven met jou dan leven zonder jou, nu, na zoo'n langen tijd, het verlangen eindelijk in vervulling is gegaan. Wij behooren bij elkander van dit oogenblik af. Kom Camilla, geliefde."

Plotseling schoot voor hun oogen om de landtong heen, een schip met volle zeilen dat naar hen toekwam. Men hoorde hunne kreten en zag den toestand van de zinkende kano. Misschien ook wel herkende men den koning. Veertig riemen uit twee verdiepingen roeibanken tegelijk in het water geploft, bevorderden niet weinig de vaart van het snelle schip. De menschen op het dek riepen hun toe moed te houden en weldra lag de buik van de „biremis" naast de gondel die hetzelfde oogenblik zonk dat het paar door de luiken van het onderdek aan boord waren gekomen.

Het was een klein Gothisch wachtschip met den gouden stijgerenden leeuw, het wapen van de Amalers, op de blauwe vlag. Aligern, een bloedverwant van Teja voerde het bevel erover.

„Goddank, jullie wakkere vrienden," sprak Athalarik,

toen hij weer spreken kon, „gij hebt niet alleen je koning, maar ook je koningin gered."

Verbaasd verzamelden de soldaten, de matrozen zich om den gelukkige die de luid schreiende Camilla in zijn armen hield.

„Heil, onze jonge schoone koningin," juichte de roodblonde Aligern en de manschappen jubelden hem donderend na:

„Heil, heil onze koningin."

Snel ging het schip voorwaarts en ankerde voor de diepe bocht, die den tuin en het paleis omspoelde. Een boot werd naar beneden gelaten, waarin het geredde paar met Aligern en drie matrozen plaatsnamen. Even later liepen zij de trappen van den steiger op, waar behalve Cethegus en zijn gezelschap een menigte menschen zich verzameld had, die vanaf het paleis of uit den tuin met schrik het gevaar hadden gezien, waarin het kleine scheepje zich had bevonden en naderbij waren gekomen om de geredden te begroeten.

Onder gelukwenschen en heilroepen steeg Altharik de trappen op.

„Zie hier," zei hij, terwijl hij voor den tempel stond, „zie hier Gothen en Romeinen, uw koningin, mijn bruid. De God des doods heeft ons samengebracht, nietwaar Camilla?"

Zij keek naar hem en schrok geweldig. De opwinding en de plotselinge afwisseling van schrik en vreugde had den herstellende aangegrepen. Zijn gelaat was bleek als marmer en naar adem hijgend greep hij plotseling naar zijn borst.

„Groote God," riep Camilla, „de koning is niet goed. Gauw den wijn en de artsenij."

Zij vloog naar de tafel, greep den zilveren beker die gereed stond en gaf hem dien in zijn handen. Cethegus stond er dicht bij en volgde met scherpen blik al deze bewegingen. Reeds zette hij den beker aan zijn lippen toen hij hem plotseling weer liet zakken en glimlachend tot Camilla zei:

„Gij moet mij toedrinken, zooals het een Gothische koningin betaamt aan haar hof," en hij reikte haar de bokaal over, die zij uit zijn hand nam.

Een oogenblik werd het den prefect benauwd. Hij wilde zich er tusschen storten, haar den drank uit de handen nemen en hem uitstorten maar hij hield zich in. Wanneer hij dat deed, zou hij reddeloos verloren zijn.

Niet alleen morgen als hoogverrader, neen dadelijk zou hij als giftmenger beschuldigd en veroordeeld worden. Alles

zou verloren zijn; de toekomst van Rome, al zijn ideeën te niet. En waarvoor? Voor een verliefd meisje, dat overgeloopen was naar zijn doodsvijand.

„Neen," zei hij koud, de vuisten samenklemmend, „zij of Rome, dus zij."

En rustig zag hij toe hoe het meisje met een vroolijke kleur een kleinen dronk uit den beker nam, die den koning daarop geheel ledigde. Hij trilde toen hij den beker op de marmeren tafel neerzette.

„Kom, naar het Palatium," zei hij huiverend, den mantel over den linkerschouder slaand, „ik heb het koud."

En hij keerde zich om. Plotseling zag hij Cethegus. Hij stond een oogenblik stil en zag den prefect doordringend aan.

„Gij hier," zei hij met duisteren blik en trad een schrede op hem toe. Nogmaals trilde hij en stortte met een plotselingen kreet voorover.

„Athalarik," riep Camilla en wierp zich over hem heen.

De oude Corbulo sprong te voorschijn uit de schaar der dienaren.

„Help," riep hij, de koning sterft.

„Water, spoedig water," riep Cethegus luid en vastberaden ging hij naar de tafel, greep den zilveren beker bukte zich en spoelde hem snel in de bron om, boog zich over den koning die in de armen van Camilla lag, terwijl Corbulo het hoofd van Camilla op zijn knieën legde. Radeloos stonden de hovelingen om de schijnbaar levenlooze gestalten.

„Wat is er gebeurd? Mijn kind!"

Met dezen kreet baande Rusticiana, die zoo juist aan wal was gekomen, zich een weg naar haar dochter.

„Camilla," riep zij in wanhoop uit, „wat is er gebeurd?"

„Niets," zei Cethegus kalm, „zij is slechts in onmacht gevallen, maar de jonge koning is weggerukt door zijn hartkramp. Hij is dood."

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

Den volgenden morgen ging Cassiodorus vroeg naar den prefect. Hij vond hem nog in een rustigen, diepen slaap.

„Hoe kunt gij rustig slapen na zulk een slag?"

„Ik sliep," zei Cethegus, „met een gevoel van veiligheid."

„Ja, voor jou, maar het rijk!"

„Het rijk liep meer gevaar door dezen knaap dan ik. Waar is de koningin?"

„Bij de doodkist van haar zoon zit zij sprakeloos, reeds den geheelen nacht."

Cethegus sprong op.

„Dat mag niet, dat is niet goed. Zij behoort den staat, niet dezen doode. Te minder nog, omdat er van vergiftiging gefluisterd wordt. De jonge koning had vele vijanden. Hoe staat het daarmee?"

„Men gelooft algemeen," zei Cassiodorus, „dat de opwinding zijn oude hartkwaal weer te voorschijn heeft geroepen en hij daaraan gestorven is, maar in elk geval is het goed, dat gij u sinds de vergadering weer in het openbaar vertoond hebt, want de smart maakt de menschen kwaaddenkend."

„Hoe gaat het met Camilla?"

„Zij heeft nog niet het bewustzijn teruggekregen. De geneesheeren vreezen het ergste. Maar ik kwam om te vragen, wat er verder moet gebeuren. De regentes sprak ervan het onderzoek tegen jou niet door te laten gaan."

„Dat mag niet," zei Cethegus. „Ik wil dat het doorgaat. Laten wij ons haasten."

„Wil je haar storen bij de kist van haar zoon?"

„Ja, dat wil ik. Deinst jouw teer gemoed daarvoor terug? Kom dan maar later, als ik het ijs gebroken heb."

Hij nam afscheid, riep zijn slaven en kleedde zich aan. Kort daarop ging hij in donkergrijze rouwkleeren gehuld naar de plaats, waar het lijk tentoongesteld werd. Met een gebiedend gebaar zond hij de wachten en de vrouwelijke bedienden

van Amalaswintha weg en trad zonder gedruisch te maken, binnen. De koning lag nu op een donkerrooden purperen mantel met zwaard, helm en schild aan zijn hoofdeinde.

Zachtjes kwam Cethegus naderbij en greep de hand van Amalaswintha.

„Sta op, hoogverheven vrouw, gij behoort den levenden toe, niet den doode."

Verschrikt stond zij op.

„Jij hier, Cethegus, wat zoek je hier?"

„Een koningin."

„Gij vindt slechts een weenende moeder," antwoordde zij snikkend.

„Dat kan ik niet gelooven, het rijk is in gevaar en Amalaswintha moet toonen, dat ook een vrouw haar eigen smart ten offer kan brengen aan het vaderland. Hoort, o mijn koningin! Gij hebt het onderzoek tegen mij niet door willen laten gaan en Witichis terug laten roepen. Dit laatste kan geschieden, maar ik eisch, dat het proces voortgang zal hebben. Want het is mijn recht om plechtig vrijgesproken te worden."

„Ik heb nooit aan je trouw getwijfeld. Zeg mij echter alleen, ik weet van geen samenzwering af en alles is afgeloopen."

Zij scheen te verwachten, dat hij berouw zou toonen.

Cethegus zweeg een poosje, dan zei hij kalm:

„Koningin, ik weet wel af van een samenzwering."

„Wat is dat?" riep de regentes en zag hem dreigend aan.

„Ik heb dit oogenblik en deze plaats gekozen," ging Cethegus voort met een blik op het lijk. „u mijn trouw te verzekeren, die onoplosbaar in mijn hart geschreven staat. Hoor mij aan. Ik was een slechte Romein, koningin, en gij zoudt mij moeten verachten, wanneer ik niet vóór alles mijn eigen volk liefhad, dat trotsche volk, dat gij zelf als vreemdelinge liefhebt. Ik weet, dat er haat bestaat tegen de Gothen, omdat zij ketters en Barbaren zijn en ik vermoedde, dat er een samenzwering was. Ik heb gezocht en haar ontdekt en er niet over gesproken tot vandaag. De dwazen willen de hulp der Grieken inroepen en na de vernietiging der Gothen zich aan den keizer onderwerpen. Zij waren zelfs al zoo ver gegaan, dat hun slechts één middel overbleef, zich stil te houden. Ik kwam bij hen en werd hun leider."

„Cethegus!"

„Daardoor won ik tijd en kon ik edele, hoewel verblinde, mannen terughouden van het verderf. Ik kon hun oogen openen

en hun in laten zien, wanneer hun plan gelukte, het niets anders ten gevolge zou hebben, dan dat zij slechts van heerschappij zouden veranderen. Zij zagen het in, zij volgden mij en geen Byzantijn zal dezen bodem betreden, vóór ik of gij hem roept."

„Ik? Zijt gij razend?"

„Men kan den mensch niets met zekerheid ontzeggen," zei Sophokles. Laat ik u waarschuwen, koningin, nu gij het dreigende gevaar nog niet ziet. Een andere samenzwering, veel gevaarlijker dan deze, Romeinsche dweperij bedreigt u zelf, uw vrijheid, uw heerschersrecht zeer van nabij . . . een samenzwering van de Gothen."

Amalaswintha verbleekte.

„Gisteren hebt gij tot uw schrik bemerkt, dat uw hand niet meer dit rijk bestuurt, evenmin deze edele doode, die slechts een werktuig van uw vijanden was. Gij weet, dat de trotsche adel de overmacht van het koningshuis haat. Hij wil weer gelijk hiermede zijn. Gij weet dat de ruwe Gothen niet graag een vrouw aan de regeering zien."

„Ik weet het," antwoordde zij toornig en trots.

„Maar gij weet niet dat al deze partijen zich vereenigd hebben tegen u en uw regeering, die Rome vriendelijk gezind is; zij willen u doen vallen of u dwingen hun wil te doen. Wanneer deze mannen zullen regeeren, vaarwel dan wetenschap, kunst en beschaving, vaarwel Italië moeder van de Muzen. Dan gaan de witte perkamenten in vlammen op en de schoone standbeelden zullen tot puin verbrijzeld worden. Geweld en bloed zullen dezen bodem bedekken en onze nazaten zullen het verkondigen. Dit alles gebeurt onder Amalaswintha, de dochter van Theoderik."

„Nooit nooit zal dat gebeuren."

„Gij wilt bewijzen? Dat dacht ik wel, gij zult ze hebben. Gij ziet, op de Gothen kunt gij niet steunen. Alleen wij zijn in staat om u daartegen te beschermen. Wij, tot wie gij door geest en beschaving behoort, wij Romeinen. De patriotten van Rome zullen u gelijk zich zelf beschermen."

„En wanneer die mannen zich tegen u zullen verzetten Cethegus," sprak de in het nauw gebrachte vrouw. „Gij weet de menschen gemakkelijk te beheerschen, zeg mij wie staat mij borg voor de trouw van die patriotten en voor jezelf?"

„Dit blad, koningin, en dit. Dit eene bevat de lijst van de Romeinsche samenzweerders Gij ziet het zijn vele honderden namen en het andere de leden van den Gothischen bond,

die ik alleen maar heb kunnen raden, maar ik raad goed. Met deze beide bladen geef ik mijzelf en beide partijen aan u over. Elk oogenblik kunt gij mij zelf als verrader van mijn vrienden ontmaskeren, terwijl gij mij ook prijs kunt geven aan den haat der Gothen. Ik heb nu geen aanhang meer, zoo gauw gij dit wilt. Ik sta alleen, alleen afhankelijk van uw gunst."

Met schitterende oogen vloog de koningin de lijsten door.

„Cethegus," riep zij uit, „ik zal je trouw gedenken."

En geroerd reikte zij hem de hand.

Hij boog even het hoofd.

„Nog één verzoek koningin. De Patriotten, voortaan uw en mijn vrienden, weten dat het zwaard des verderfs, de haat der Barbaren boven hun hoofd hangt. Sta mij toe, dat ik hun de verzekering geef van uw machtige bescherming. Plaats uw naam aan het hoofd van dit blad en laat mij daardoor een zichtbaar bewijs van uw genade geven."

Zij nam de gouden stift met het wastafeltje, dat hij haar overreikte.

Een oogenblik aarzelde zij nog. Dan zette zij snel haar naam en gaf hem griffel en tafel terug.

„Hier, zij moeten mij trouw blijven, trouw evenals gij."

Cassiodorus kwam binnen met een boodschap, dat de Gothische edelen op de koningin wachtten.

„Ik zal hun mijn wil doen kennen," zei zij heftig. „Gij Cassiodorus zult de eerste getuige zijn van het besluit, dat wedra het geheele rijk zal vernemen. De prefect van Rome is voortaan mijn eerste dienaar, omdat hij de trouwste is, voor hem de eereplaats in mijn vertrouwen en naast mijn troon."

Verbaasd leidde Cassiodorus de regentes langs de donkere trappen naar boven. Langzaam volgde hen Cethegus. Hij hief de wastafel in de hoogte en zei tot zichzelf:

„Nu zijt gij van mij, dochter van Theoderik. Je naam op deze lijst scheidt je voor immer van je volk."

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Toen Cethegus uit het onderaardsche gewelf naar boven was gekomen, hoorde zijn oor klagende tonen van een fluit. Hij begreep wat dit beteekende. Cethegus ging in de nis staan van de donkere gang. Er kwam een kleine stoet voorbij. Vooraan liepen zes Romeinsche jonkvrouwen in grijze rouwkleeren met gebogen fakkels in de handen. Daarop volgde een priester met een hoog kruisvaandel met lange wimpels. Daarop volgde een schaar van vrijgelatenen van de familie onder leiding van Corbulo en den fluitspeler. Toen verscheen gedragen door vier Romeinsche meisjes een open met bloemen bestrooide kist en hierin lag op wit linnen de doode Camilla in bruidskleeren, een krans van witte rozen in het zwarte haar. Een vredige glimlach speelde om haar even geopenden mond. Achter de kist liep met losgemaakt haar, strak voor zich kijkend, de moeder door matronen omgeven, die haar hielpen bij het loopen. Een rij slavinnen sloot den stoet, die langzaam naar het verblijf der dooden afdaalde.

Cethegus herkende de snikkende Daphnidion en hield haar staande.

„Wanneer is zij gestorven?" vroeg hij kalm.

„Ach heer, voor enkele oogenblikken. Ach, die vriendelijke goede donna."

„Is zij nog tot bewustzijn gekomen?"

„Neen, heer, niet meer, alleen op het laatst sloeg zij even haar groote oogen op alsof zij iets zocht. Waar is hij heen? vroeg zij haar moeder. Ik zie hem. Waar wilt gij heen? vroeg haar moeder, toen zij zich oprichtte van haar kussens.

„Naar de eilanden van de gelukzaligheid en met denzelfden lieven glimlach om haar mond viel zij achterover en was weg voor eeuwig."

„Maar wat zegt de geneesheer van haar plotseling sterven?"

„Die heeft haar slechts vluchtig onderzocht. Haar hart is

gebroken en daaraan zal zij wel gestorven zijn. Maar stil, daar komen zij aan."

Enkele dagen later verliet de weduwe van Boëthius met Corbulo en Daphnidion het paleis voor altijd. Vergeefsch probeerde de regentes haar bij zich te houden. De trouwe vrijgelatene bracht haar terug naar de verborgen villa bij Tifernum, die zij betreurde ooit verlaten te hebben. Haar hartstochtelijk gemoed verbond in haar gebed in het heil voor haar kind de bede om wraak aan Cethegus, wiens ware rol, die hij bij den dood van haar dochter gespeeld had, zij niet eens vermoedde. Zij begreep alleen, dat hij moeder en dochter als werktuigen van zijn plannen had gebruikt en op hartelooze koude wijze het geluk en het leven van het meisje op het spel had gezet. Het oogenblik zou echter komen, waarop zij de schuld van den prefect aan het licht kon brengen en dan zou ook de wraak die zij den hemel afsmeekte niet uitblijven.

EENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Aan het hof van Ravenna werd nu echter een taaie bittere strijd gevoerd. Men vertelde dat Theoderik een tijd lang eraan had gedacht, om in het belang van het rijk met voorbijgaan van zijn dochter en haar onmondigen zoon, den krachtigen hertog Thulun tot zijn opvolger te benoemen en de patriotten hadden nu na den dood van Athalarik besloten in het uiterste geval, dat wil zeggen, wanneer de regentes haar handelwijze niet zou veranderen, deze gedachten ten uitvoer te brengen. Cethegus zag het naderende onweer en begreep dat het Gothische volksbewustzijn, dat door Hildebrand en zijn vrienden werd aangevuurd, zich immer heftiger tegen de Romeinsch gezinde regeering zou verzetten. Hij besloot daarom met een slag de netten die hem te Ravenna omgaven los te rukken, de regentes desnoods met geweld naar zijn Rome, te brengen; daar had hij wapens aanhang en macht.

Daar zou Amalaswintha ten slotte in zijn macht zijn en de Gothen konden toekijken.

Tot zijn vreugde ging de regentes dadelijk op zijn plannen in. Zij wilde weg uit deze muren, waar zij meer een gevangene dan een heerscheres was. Zij verlangde naar Rome, naar vrijheid en macht. Tot zijn geluk herinnerde zich de prefect dat de Nauarch Pomponius, een der samenzweerders, met drie triremen met Romeinsch volk waarop hij zich verlaten kon bemand, aan de oostkust van de Adriatische zee tusschen Ancona en Teate op Afrikaansche zeeroovers jacht maakte. Hij zond hun bevel om in den nacht van het Epiphaniënfeest in de bocht van Ravenna te verschijnen. Hij hoopte door den tuin van het paleis onder bescherming van de duisternis en gedurende de kerkelijke en wereldlijke feesten die de stad bezighielden, gemakkelijk en veilig met Amalaswintha het schip te bereiken, dat hen door de Gothische stellingen heen naar Teate moest brengen; en van daar uit was de weg naar Rome kort en zonder gevaar. Het Epipaniënfeest was ge-

komen; het volk bewoog zich in dichte drommen naar de Basilieken en naar de pleinen van de stad. De kleinoodiën van den schat, evenals de belangrijkste documenten uit het archief, lagen gereed en gepakt, om mee te nemen.

Het was middag. Amalaswintha en de prefect hadden zoo juist hun vriend Cassiodorus van hun plannen onderricht. Zij wilden juist uit het vertrek, waar zij beraadslaagd hadden weggaan, toen plotseling het rumoer van het volk dat voor het paleis heen en weer liep luider en heftiger werd. Bedreigingen, jubelkreten, wapengekletter klonken wild door elkander. Cethegus schoof de gordijnen van de vensters weg, maar hij zag slechts de laatste rij van de menigte door de geopende poorten van het paleis naar binnen dringen. Reeds drong het rumoer door tot in het Palatium. Men hoorde kreten van de dienaren. Enkele wapens kletterden en weldra kwamen schreden verkondigen dat men op weg naar hen toe was. Cethegus wierp zich op de opdringeende menigte.

„Halt," riep hij, „de koningin is voor niemand te spreken."

Een oogenblik was het stil. Toen riep een krachtige stem:

„Wanneer zij voor jou, Romein, te spreken is, dan ook voor ons, haar Gothische broeders. Voorwaarts."

Cethegus werd achteruit gestooten en de massa ging de zaal binnen.

Vooraan liepen Hildebrand, Witichis, Teja, een geweldige Goth, dien Cethegus niet kende en naast hem, er was geen twijfel meer, de drie hertogen Thulun, Ibba en Pitza, in volle wapenrusting. Men boog het hoofd voor den troon en toen riep hertog Thulun met een handbeweging van den geboren heerscher de mannen toe:

„Wacht hier een poos, Gothische mannen, wij willen in uw naam met de regentes spreken. Gelukt het niet, dan roepen wij u op tot de daad, gij weet tot welke."

Met jubelkreten stemde men hiermede in.

„Dochter van Theoderik," zei de hertog Thulun, terwijl hij het hoofd achterover wierp, „wij zijn gekomen, omdat uw zoon onze koning ons uitgenoodigd heeft. Jammer genoeg vinden wij hem niet meer in het leven. Wij weten dat gij ons niet gaarne hier ziet."

„Wanneer gij dat weet," sprak Amalaswintha fier, „hoe kunt gij het dan wagen toch voor mijn aangezicht te treden? Wie veroorlooft jullie hier tegen mijn wil door te dringen?"

„De nood veroorlooft het, hooge vrouw, noodzakelijkheid

„Halt! de Koningin is voor niemand te spreken," zei Cethegus.

die reeds sterker ketens heeft verbroken dan de grillen van een vrouw. Wij komen hier met de eischen van uw volk, die vervuld moeten worden."

Cethegus was intusschen naar haar toegekomen.

„Willig alles in," fluisterde hij, „het is alles afgedwongen en nietig en vandaag komt Pomponius nog."

„Spreek," zei Cassiodorus. „Maar bedenk wel dat dit een vrouw is, Barbaren."

„Wel," lachte de hertog Pitza, „zij wil toch niet als vrouw behandeld worden? Zij is toch koning."

„Rustig, neef," merkte hertog Thulun op, „zij heeft edel bloed evenals wij. Ten eerste," ging hij verder, „verwijdert gij den prefect van Rome uit uw omgeving. Hij geldt voor een vijand van de Gothen, hij zal niet de raadgever zijn van de koningin der Gothen. In zijn plaats komt graaf Witichis."

„Toegestaan," zei Cethegus zelf in de plaats van Amalaswintha.

„Ten tweede verklaart gij in een manifest dat geen bevel uitgevaardigd kan worden door u, wanneer dit niet door Hildebrand of Witichis onderteekend is. Dat geen wet zonder goedkeuring van de volksvergadering geldig is."

De regentes keek vol toorn op, maar Cethegus fluisterde weer zachtjes: „Vannacht komt Pomponius," en luid riep hij:

„Ook dit is toegestaan."

„Het derde zult gij even gaarne toestaan als wij dit wenschen Wij drie Balthen hebben niet geleerd onze hoofden te buigen, het dak is ons te laag. Amalers en Balthen leven het best ver van elkander, evenals adelaars en valken. Het rijk heeft ons noodig aan zijn grenzen, en de naburige volkeren beweren, dat het land sinds zijn groote vader gestorven is, hulpeloos is achtergebleven. Amaren, Gepieden en Sklavenen komen brutaal over onze grenzen Om deze volkeren te tuchtigen, rukken dertien legers uit elk van dertigduizend man. Wij, drie Balthen zullen ze als hun veldheeren naar het Oosten en Noorden aanvoeren."

„De geheele gewapende macht in jullie handen is niet kwaad," dacht Cethegus.

„Toegestaan," zei hij glimlachend.

„En wat blijft mij over?" vroeg Amalaswintha, „als ik dat alles gegeven heb."

„De gouden kroon op een wit voorhoofd," zei de hertog Ibba.

„Gij kunt schrijven als een Grieksche," begon Thulun opnieuw, „men leert zulk een kunst niet tevergeefs. Hier is het perkament; mijn slaaf heeft het opgeschreven."

Hij reikte het aan Witichis toe om het na te zien.

„Is het zoo goed? Gij zult het onderteekenen vorstin. Zoo wij zijn klaar. Spreekt gij nu met dezen Romein, Hildebad."

Doch Teja trad tevoorschijn, de rechterhand aan het zwaard, en sprak vol haat:

„Prefect van Rome, er heeft bloed gevloeid, edel dierbaar Gothisch bloed. Het wijdt den strijd in, die weldra ontbranden zal. Bloed waarvoor gij moet boeten."

„Och, kom," zei Hildebad, . . . want die was de lange Goth, . . . „spreek daar niet over. Hé zwarte duivel," zei hij tegen Cethegus, terwijl hij hem een breed zwaard dicht onder de oogen hield, „ken je dit?"

„Dat is het zwaard van Pomponius," riep deze verbleekend uit.

Amalaswintha en Casiodorus vroegen verschrikt:

„Pomponius?"

„Aha," lachte Hildebad, „dat is erg, nietwaar? Ja, van dat watertochtje kan niets komen."

„Waar is Pomponius, mijn Nauarch?" riep Amalaswintha heftig uit.

„Bij de haaien, in de diepte van de zee."

„Hoe is dat gekomen?" riep Cethegus woedend uit.

„O, mijn broeder Totila, je kent hem wel, nietwaar, lag in de haven van Ancona met twee kleine schepen. Je vriend Pomponius lachte hem brutaal uit, zoodat het onzen argeloozen vriend opviel. Plotseling was hij op een morgen uit de haven verdwenen. Totila kwam dit verdacht voor, zette alle zeilen bij en ging hem snel achterna, haalde hem in en ging aan boord om hem te ondervragen waar hij naar toe ging."

„Daar had hij geen recht toe, Pomponius zal hem geen antwoord hebben gegeven."

„Dat heeft hij wel gedaan. Toen hij zag dat wij slechts met ons zevenen op zijn schip waren, lachte hij en riep: „Waar ik naar toega? Naar Ravenna om de regentes uit jullie klauwen te redden en naar Rome te brengen." Daarop gaf hij een wenk aan zijn mannen, en zoo ontstond een gevecht, een harde kamp zeven tegen dertig. Maar gelukkig duurde het niet lang, of onze jongens in het andere schip hoorden het, kwamen naderbij en klauterden als katten in het want. De

Nauarch sloeg als een razende om zich heen en stak zijn zwaard door het schild in den linkerarm van mijn broer. Toen werd mijn broer ook kwaad en stootte de speer in zijn lijf. „Groet den prefect van mij," zei hij stervende, „geef hem mijn zwaard, dat ik van hem gekregen heb en zeg hem dat niemand zich tegen den dood verzetten kan, anders had ik mijn woord gehouden." Het was een dappere man, hier is zijn zwaard."

Zwijgend nam Cethegus dit aan.

„Nu, Amalaswintha," ging Thulun voort tot de koningin, „wilt gij onderteekenen, of moeten de Gothen een nieuwen koning kiezen?"

Bij deze woorden herstelde Cethegus zich snel, hij nam de wastafel uit de handen van den graaf en gaf hem haar over.

„Gij moet, koningin," zei hij zachtjes, „er blijft niets anders over."

Zij schreef haar naam en gaf de tafel aan Thulin terug.

„Kom," zeiden de mannen, „wij gaan aan de Gothen verkondigen, dat het rijk gered is. Gij Cassiodorus zult ons vergezellen, om te getuigen dat alles zonder geweld is geschied."

Op een wenk van Amalaswintha gehoorzaamde de senator en volgde de machtige mannen naar het forum van het slot.

Toen zij met Cethegus alleen was, sprong zij woedend op. Zij kon haar tranen niet inhouden, hartstochtelijk sloeg zij haar handen tegen haar voorhoofd. Het was een zwaarder slag voor haar dan de dood van haar vader en het verlies van Athalarik.

„Dat is dus," riep zij schreiend, „de superioriteit van de mannen. Ruw geweld. O, Cethegus, alles is verloren."

„Niets alles, koningin, alleen een plan, denk aan mij," zei hij koel. „Ik ga naar Rome."

„Wat? Verlaat gij mij op dit oogenblik? Gij hebt mij al deze beloften afgedwongen en nu gaat gij weg; het was beter geweest als ik weerstand had geboden, dan was ik koningin gebleven, ook al had men den opstandigen hertog de kroon opgezet."

„Jawel," dacht Cethegus, „beter voor jou maar niet voor mij."

Snel had hij ingezien, dat Amalaswintha hem niet meer van nut kon zijn. Reeds zag hij om naar een werktuig voor zijn plannen, maar hij trachtte zijn gedachten nog verborgen te houden, zoodat zij niet volgens eigen inzicht zou handelen en

haar beloften terug zou nemen, waardoor Thulun de kroon zou krijgen.

„Ik zal u," ging hij snel en zachtjes verder, „uit Rome drie vertrouwde mannen, Isaurische huurlingen toezenden. Gij moet hen de drie Balthen achter na zenden, zoodra deze vertrekken. Luister wel, gij zendt ze, de koningin, want zij zijn beulen en geen moordenaars. De drie hertogen moeten op denzelfden dag vallen, en voor den schoonen Totila zal ik zelf zorgen. Die slag zal iedereen schrik inboezemen en bij de eerste verwarring der Gothen snel ik uit Rome naar u toe met de wapenen om u te redden. Leef wel."

TWEEENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

In Rome, in zijn werkkamer uitgestrekt op zachte kussens, lag Cethegus, de prefect. Hij had reden om tevreden te zijn, het onderzoek tegen hem was geëindigd met vrijspraak; alleen in geval men huiszoeking bij hem had gehouden, zooals de jonge koning had bevolen, maar wat zijn dood verijdeld had, zou een ontdekking te vreezen zijn geweest. Hij had er op aangedrongen de vestingwerken van Rome verder te bouwen en had daarvoor bijdragen uit zijn eigen middelen gegeven, waardoor zijn invloed in de stad nog toenam. Den vorigen nacht had er een vergadering plaats gehad in de Catacomben; alle berichten waren gunstig. De patriotten namen toe in aantal en rijkdom. Terwijl hij over al deze dingen nadacht, kwam een slaaf binnen, de oude Ostiarius Fidus en gaf hem zwijgend een brief, op een platten gouden schaal en zei:

„De brenger wacht."

Onverschillig nam Cethegus het schrijven aan, maar zoodra hij op de was, die de koorden van de tafels bijeen hield, het stempel der Dioscuren herkende riep hij levendig uit:

„Van Julius, dat treft."

Hij maakte snel de banden los en begon te lezen.

Op het koude bleeke gezicht kwam een uitdrukking van hartelijke vreugde.

„Aan Cethegus, prefect van Rome, zijn Julius Montanus.

Hoelang is het reeds geleden, mijn vaderlijke leeraar, dat ik u een groet heb toegezonden.

Sinds twee jaar reis ik met uw rijkdommen als een koning der Syriërs uitgerust, vergezeld van uw vrijgelatenen en slaven door geheel Azië en Hellas, geniet van alle schoonheid en wijsheid van de ouden, en toch blijft mijn hart onbevredigd en mijn leven onvoldaan; niet Plato's dwepende wijsheid, noch de goud-ivoren kunstgewrochten van Fidias, noch Homerus of Thucydides hebben mij gegeven wat mij ontbrak. Eindelijk hier in Neapolis, de bloeiende en door de goden gezegende

stad, heb ik gevonden, wat ik onbewust overal miste, en altijd gezocht heb. Als gij dat ooit hebt ondervonden, prijs mij dan gelukkig, want voor de eerste maal heb ik een vriend. Wij hebben slechts één ziel en twee lichamen, in zonnige dagen en in de door de zilveren maan beschenen nachten wandelen wij met elkaar door de Elyseesche velden, zonder dat er een eind komt aan onze gesprekken. Het is een Goth, hij heet Totila . ." Cethegus liet de hand met den brief een oogenblik zakken en zei niets. Alleen sloot hij de oogen en oogenblik en hij las voor de tweede maal: „Hij heet Totila."

„Toen ik op den dag van mijn aankomst te Neapolis over het forum van Neptunus wandelde, en voor een huis de beelden bewonderde, die een beeldhouwer daar te koop en tentoonstelde, kwam plotseling een grijsaard met een wollen voorschoot uit de deur stormen. Hij was geheel bedekt met gips en in de hand hield hij een hakbeitel. Hij pakte mij bij de schouders en riep uit:

„Pollux, mijn Pollux, heb ik je eindelijk gevonden!"

Ik dacht dat de oude man niet goed bij het hoofd was en zei:

„Je vergist je goede man, ik heet Julius en kom van Athene."

„Neen, schreeuwde de oude, Pollux heet je en je komt van den Olympus," en eer ik wist wat er gebeurde, had hij mij naar binnen geduwd. En toen begreep ik langzamerhand wat de oude was, de beeldhouwer, door wien de beelden tentoongesteld werden. Een korten tijd geleden had hij voor het beeld van Castor een prachtig model gevonden, in een jongen Goth, maar tevergeefs had hij gezocht naar een Pollux. Hij vertelde mij dit alles en zei: „En nu heeft Zeus zelf jou naar mij toegestuurd. Als een bliksemstraal zag ik het ineens. Daar staat mijn Pollux, zooals hij zijn moet en ik laat je niet levend hier vandaan gaan, als je mij je hoofd en je lichaam niet belooft." Met genoegen beloofde ik den vreemden ouden man den volgenden dag terug te komen en dit deed ik nog met grooter plezier, toen ik vernam dat mijn nieuwe vriend Xenarchos was, de grootste beeldhouwer, dien Italië sinds lang gezien had. Den volgenden dag kwam ik terug en vond mijn Castor. Het was Totila en ik kon niet ontkennen, dat mij de groote gelijkenis verraste. Wel was Totila ouder, sterker en veel schooner dan ik. Zoo leerden wij elkander kennen door de godenbeelden van Xenarchos. Wij werden in werkelijkheid Castor en Pollux, onafscheidelijk evenals zij. En reeds roept het vroolijke volk van Neapolis ons bij dezen

naam, wanneer wij arm in arm door de straten gaan. Onze korte vriendschap werd echter nog hechter door een dreigend gevaar, dat in den kiem echter reeds gesmoord werd.

Op een avond waren wij de Porta Nolana uitgewandeld om in de baden van Tiberius de koelte te zoeken na een heeten dag. Na het bad had ik uit speelschheid den witten Gothenmantel van mijn vriend omgedaan en zijn helm met zwarte veeren op het hoofd gezet. Glimlachend had hij mijn chlamys omgeworpen en zoo gingen wij vreedzaam babbelend door den vallenden nacht naar de stad terug. Opeens sprong uit een taxusboschje een man op mij af en ik voelde het koude staal reeds in mijn hals. Het volgende oogenblik lag de moordenaar aan mijn voeten met Totila's zwaard in de borst. Ik was slechts licht gewond. Ik boog mij over den stervende heen en vroeg hem wat de oorzaak was van zijn haat die hem tot den moord op mij had gedreven. Hij keek mij aan en zei:

Niet jou, maar Totila, den Goth had ik bedoeld. Een rilling ging door hem heen en hij was dood; aan zijn kleeren en aan zijn wapenen zag men dat het een Isaurische huurling was..."

Cethegus liet den brief zakken en drukte met de linkerhand op zijn voorhoofd.

„Waanzinnig toeval," zei hij, „tot welke dingen zijt gij in staat."

Hij las verder:

„Totila zei, dat hij vele vijanden had aan het hof te Ravenna. Wij vertelden het gebeurde aan den Gothischen graaf te Neapolis. Deze liet het lijk onderzoeken en stelde een onderzoek in, zonder succes. Ons beiden heeft echter dit ernstige oogenblik nauwer tot elkaar gebracht en onze vriendschap bekrachtigd voor immer. En wanneer ik mij afvraag wien ik al dit geluk verschuldigd ben! Aan u alleen, die mij naar deze stad Neapolis heeft gezonden, waar ik al mijn geluk gevonden heb. Mogen de goden en godinnen het u vergelden. Ik zie wel, deze brief spreekt slechts over mij en deze vriendschap. Schrijf zelf toch gauw hoe het met u gaat. Vale."

Een bittere glimlach speelde om den krachtigen mond van den prefect.

Hij liep het vertrek onophoudelijk op en neer. Eindelijk bleef hij staan met de hand aan zijn kin.

„Je bent ziek. Julius, wacht, ik zal je een recept geven," en met een uitdrukking van wreed plezier, zette hij zich aan zijn schrijflectus, nam eenige papyrusrollen uit een bronzen

vaas, greep de Gniedische schelpen pen en schreef met rooden inkt uit een leeuwenkop van agaat:

„Aan Julius Montanus, Cethegus prefect van Rome.

Je roerenden brief uit Neapolis heb ik met veel vermaak gelezen. Hij bewijst dat je aan een kinderziekte lijdt, wanneer je hier overheen bent zul je een man zijn geworden. Om de crisis te verhaasten, zal ik je het beste middel schrijven. Je moet dadelijk den purperhandelaar Valerius Procillus, miin oudsten gastvriend te Neapolis opzoeken. Hij is de rijkste koopman van het westen en een grimmig vijand van den keizer van Byzantium, die zijn vader en broeders gedood heeft. Hij is een republikein als Cato, en is daarom een van mijn beste vrienden. Zijn dochter Valeria Procilla is echter de schoonste Romeinsche vrouw van onzen tijd en een echte dochter van de oude heidensche wereld. Zij is slechts drie jaar jonger en daarom tienmaal rijper dan jij bent. Haar vader zal je niet afwijzen als je hem verklaart dat Cethegus een aanzoek doet voor jou. Je zult echter op het eerste gezicht doodelijk verliefd op haar worden. Dat zal zeker gebeuren, ofschoon ik je het vooruit zeg en ofschoon je weet dat ik het graag zou willen; in haar armen zul je alle vrienden der wereld vergeten. Als de zon opgaat verbleekt de maan. Weet je overigens dat jouw vriend Castor een der gevaarlijkste vijanden van Rome is? En ik heb vroeger een zekeren Julius gekend die heeft gezworen: Rome voor alles. Vale."

Het volgende oogenblik lag de moordenaar aan onze voeten met Totila's zwaard in de borst.

DRIEENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Licinius had Cethegus uitgenoodigd een feestmaaltijd van jongelieden bij zijn vriend Callistratos bij te wonen, een rijke Griek uit Corinthe, die zijn ledigen tijd aan kunstgenot wijdde en wiens huis bekend stond om het vroolijk levensgenot en de fijne beschaving die er heerschte.

Cethegus had zich voorbehouden niet bij de coena, de eigenlijke smulpartij, maar bij de commissatio, het daarop volgende nachtelijke drinkgelag te komen en zoo vond hij de vrienden reeds in de drinkhal verzameld, waar de sierlijke bronzen lampen aan de met schildpad bedekte wanden brandden, en de gasten met rozenkranzen om het hoofd op de kussens van het hoefijzervormige triclinium gelegen waren. Een bedwelmend mengsel van wijn en bloemengeur van licht en kleurenglans, kwam hem bij den ingang tegemoet.

„Salve, Cethege," riep de gastheer den binnenkomende toe. „Gij vindt hier slechts een klein gezelschap, wij hebben je echter al als symposiarch, tot koning van het feest, gekozen."

De prefect was van plan deze jonge menschen te betooveren. Hij wist hoe goed hij dit kon, en vandaag wilde hij al het mogelijke ervoor doen. Een krans van rozen zette hij op zijn hoofd, terwijl hij den scepter aannam, dien een Syrische slaaf hem knielend aanbood. Zij krans om het hoofd slingerend, zwaaide hij met waardigheid den scepter.

„Thans maak ik een einde aan de vrijheid."

„Een geboren heerscher," riep Callistratos, half in scherts, half in ernst uit.

„Maar ik zal een zachtmoedig tyran zijn. Mijn eerste wet is, een derde water en twee derden wijn.

„O ho," zei Licinius en dronk hem toe, Bene te! „gij voert een geweldig bestuur. Gelijke menging is anders het hoogste."

„Ja vriend," glimlachte Cethegus, terwijl hij de hoekplaats van de middelste kline, de consulsplaats, innam. „Ik heb mijn drinkstudiën onder de Egyptenaren gemaakt en die

drinken vooral zuiveren wijn. Hé schenker! Hoe heet hij?"

„Ganymedes, hij is uit Phrygie. een flinke kerel, niet waar?"

„Welnu Ganymedes gehoorzaam aan Jupiter, en zet bij ieder een patera Mamertijnsche wijn. Bij Balbus echter twee, omdat hij ook uit het land komt waar de wijn groeit."

De jongelieden begonnen te lachen. Balbus was een rijke grondbezitter uit Sicilië, zeer dik en zeer jong.

„Bah," lachte de drinker, „met klimop op het hoofd en amathyst aan den vinger, trotseer ik de macht van Bacchus."

„Nu, hoe staat het met den wijn?" vroeg Cethegus aan den Moor, die thans achter hem stond en hem een tweede rozenkrans omhing, nu achter om den hals.

„Settijnsche most met Hymettische honing, was het laatste. Daar probeer maar eens," riep Piso, de spotdichter, wiens epigrammen en anakreontika de boekhandelaren niet snel genoeg konden laten afschrijven en wiens financiën steeds in een dichterlijke wanorde waren, en reikte den prefect een beker toe in den vorm van een brozen slangenkop, die, onvoorzichtig naar den mond gebracht met kracht een straal wijn in de keel spoot. Maar Cethegus kende deze aardigheid, dronk voorzichtig en gaf den beker terug.

„Ik houd meer van je droge aardigheden, Piso," zei hij lachend, terwijl hij uit de borstmouwen van zijn kleed een beschreven tafeltje haalde.

„O, geef hier," zei Piso, „het zijn geen verzen, integendeel, het is de rekening van mijn schulden voor wijn en paarden."

„Nou," zei Cethegus, „ik heb ze genomen, dus zijn ze ook voor mij. Morgen kun je de kwitantie bij mij halen, maar niet voor niets. Je moet een van de meest boosaardige epigrammen op mijn vromen vriend Silverius schrijven."

„O Cethegus," riep de dichter vroolijk en vleiend uit, „hoe boosaardig kan men niet zijn voor veertigduizend solidi. Wee den heiligen man Gods.

VIERENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

„En hoe gaat het met het eten? Waar zijn jullie al aan toe Aan de appelen?" vroeg Cethegus.

Knipoogend keek hij naar de fruitkorven van palmbast, die hoog opgehoopt op een bronzen tafel met ivoren voeten stonden.

„O," juichte de jongere broer van Licius Licinius, Marcus Licinius, die zich bezig hield met boetseeren, dat toen mode was, „zoo zie je mijn kunst Callistratos, de prefect houdt mijn wasappelen, die ik je gisteren gezonden heb voor echt."

„Werkelijk?" riep Cethegus verwonderd uit, ofschoon hij de reuk van de was al langen tijd bemerkt had en zeer onaangenaam had gevonden.

„Ja, je kunst bedriegt de besten. Van wie heb je dat geleerd? Ik zou die graag in mijn Kyzikeensche zaal willen tentoonstellen."

„Dat heb ik mijzelf geleerd," zei Marcus trotsch, „en morgen zal ik je mijn nieuwe Perzische appels zenden, want jij weet kunst te waardeeren."

„Maar de maaltijd is toch geeindigd?" vroeg de prefect.

„Neen," zei de gastheer, „ik zal het maar bekennen. Daar onze feestkoning eerst bij het drinken zou komen, heb ik nog een kleinen maaltijd bij de bekers ingericht."

„O, jou booswicht," riep Balbus uit, terwijl hij zich met een purperen gausape de vettige lippen afveegde, „en ik heb zooveel van je vijgesnippen gegeten."

„Zeg, is dat Grieksche eenvoud?" vroeg Marcus Licinius.

„Waarde vriend," troostte Cethegus met een citaat: „Ook een onverwacht gevaar draagt een Romein met moed."

„De Heleensche gastheer moet zich naar zijn gasten richten, verontschuldigde Callistratos. „Ik vreesde dat gij niet terug zoudt komen, als ik u een Maretonsch feest voorzette."

„Nou, beken dan maar eerst wat ons nog boven het hoofd hangt," riep Cethegus.

„Nomenclator, noem de namen van de gerechten op. Ik zal de namen van de wijnen noemen, die er bij behooren."

Een jonge Lydische slaaf kwam nu dicht bij Cethegus aan de cypressen houten tafel staan en las van een wasplaat, die hij aan een gouden ketting om den hals droeg het volgende op:

„Versche oesters uit Bretagne in tonijnensaus met latuw."

„Daarbij behoort Falerno-wijn van Fundi," zei Cethegus zonder zich te bedenken. „Maar waar staat de schenktafel met de bokalen. Een goede dronk smaakt slechts uit een goede schaal."

Op een wenk van den gastheer viel het gordijn weg, dat den hoek van de kamer voor de gasten verborgen hield. Een kreet van verbazing deed zich aan de tafels hooren. De rijkdom van het tentoongestelde sierlijke vaatwerk en de smaak waarmede dit alles geschikt was, had zelfs deze verwende oogen verrast. Op een marmeren plaat op de tafel stond een groote zilveren wagen met gouden raderen en bronzen paarden. Het was een buitwagen, zooals deze in de Romeinsche triomftochten gewoonlijk mee gevoerd werden. En als een kostelijke buit lagen daarin bokalen, glazen van allerlei vorm, schijnbaar door elkaar, doch met een kunstvaardige hand opeengehoopt.

„Bij Mars," lachte de prefect, „de eerste Romeinsche triomftocht sinds tweehonderd jaren, een zeldzame aanblik. Mag ik de orde verbreken?"

„Gij zijt de man om haar weder te herstellen," zei Lucius Licinius vurig.

„Denk je? Wel laten wij het dan probeeren. Dus voor de Falerno de kelken van terpentijnhout."

„Wijnlijsters uit Tagus, met asperges van Tarente," ging de Lydier verder. „Daarbij roode Massiker van Sinuessa uit de amathysten kelken."

„Jonge schildpadden uit Trebizonde, met flamingotongen."

„Houd op, bij den heiligen Bacchus," riep Balbus uit, „dat zijn de kwellingen van Tantalus. Het blijft mij hetzelfde waaruit ik drink, uit terpentijnhout of amathyst, maar het opnoemen van die goddelijke gerechten met een droog gehemelte, houd ik niet langer uit. Weg met Cethegus den tyran. Dat hij sterve, wanneer hij ons laat verhongeren."

„Het is mij of ik imperator ben en het trouwe volk van Rome hoor. Ik red mijn leven en geef toe. Draagt op slaven."

Uit het voorvertrek klonken fluittonen en op de maat van de muziek verschenen zes slaven, behangen met klimop en

witte tunica's. Zij gaven de gasten schoone handdoeken van fijn Sidonisch linnen met zachte, purperen franjes.

„Maar Callistratos, die fluittonen zijn toch zeker van het vrouwelijk geslacht? Open het gordijn, laat de meisjes binnen komen."

„Nog niet," beval Cethegus, „eerst drinken en dan kussen, zonder Bachus en Ceres, weet gij, heeft Venus het koud. Uit het zijvertrek klonk de lier en de khitara en er trad een optocht van acht jongelingen in groene zijden kleeren met gouden weerschijn binnen. Voorop de aanrichter en voorsnijder. De zes anderen droegen schotels op het hoofd. Op de maat van de muziek gingen zij naar de gasten en hielden voor de aanrechttafel stil. Terwijl zij hiermede bezig waren, klonk het geluid van castagnetten en cymbalen uit het middenvertrek. De groote dubbele deuren werden opengedraaid, en een zwerm van slaven in de schoone dracht van Corinthische Epheben, stroomde binnen. Sommigen gaven brood in opengewerkte zilveren manden. Anderen verjoegen de muggen met waaiers van struisveeren en palmbladen, anderen goten olie in lampen, terwijl enkelen met sierlijke bezems van Egyptisch riet de broodkruimels van den mozaïekvloer veegden en de overigen hielpen de bekers vullen, die nu reeds lustig rondgingen.

Sneller en sneller ging het gesprek en Cethegus, die geheel nuchter bleef, scheen toch op te gaan in de algemeene stemming en betooverde door zijn jeugdigheid alle jongelieden.

VIJFENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Opeens bracht de kok zijn meesterstuk binnen. Het was een tarbot van zes pond, die sinds eenige jaren in den vijver van Callistratos, met ganzenlevers gemest was. De hooggeroemde rhombos werd met een gouden kransje op zijn kop en op een zilveren schotel binnengebracht.

„Bij alle goden," riep Balbus uit, terwijl hij in zijn kussens terugzonk, „dit feest is meer waard dan ik zelf ben."

„Stil vriend," zei Piso, „laat Cato ons niet hooren, die heeft gezegd: Wee de stad waar de visch meer waard is dan een kind."

„Een luid schaterend gelach en bravo geroep overstemde de toornige uitroepen van den halfdronken Balbus.

De visch werd rondgediend en kostelijk gevonden.

„Weg slaven met je flauwen Massiker, die edele visch moet zwemmen in edeler nat. Syphax, kom hier, haal wat ik als bijdrage tot dit feest heb meegebracht. Breng de amphora hier, die de slaven buiten in de sneeuw hebben neergezet en daarbij de phialen van geel barnsteen."

„Wat is dat voor zeldzaams; en uit welk land?" vroeg Callistratos.

„Vraag liever uit welk werelddeel aan dezen veelbereisden Odysseus," zei Piso.

„Gij moet het raden en wie het raadt, wie dezen wijn reeds geproefd heeft, dien schenk ik een amphora zoo groot als deze."

Twee slaven sleepten een geweldige donkere kruik naar binnen, uit zwartbruin porphyr gebakken en van een vreemden vorm, versierd met hieroglyphen en goed dichtgemaakt met gips.

„Bij den Styx komt hij uit den Tartarus?" spotte Marcus.

„Het is een nikker, maar hij heeft een witte ziel, laat zien, Syphax."

De Nubiër sloeg met een hamer van ebbenhout zorgvuldig het gips eraf, haalde met een zilveren tang de prop van palm-

bast eruit en schudde het laagje olie weg, dat boven dreef en vulde de bokalen.

Een sterke, bedwelmende geur steeg uit de witte kleverige vloeistof. Allen dronken met onderzoekenden blik.

„Een godendrank," riep Balbus uit.

„Maar sterk als vloeibaar vuur," zei Callistratos.

„Ik ken het niet," zei Lucius Licinius.

„Ik ook niet," verzekerde Marcus.

„Maar ik ben blij hem te leeren kennen," riep Piso en hield Syphax de leege schaal voor.

„Nu?" vroeg de gastheer den laatsten gast, die zwijgend naast hem had gezeten. „Zeg eens Furius, groote zeevaarder, avonturier, ontdekker van Indië, gij die de geheele wereld hebt rondgezworven, wordt uw wijsheid hier ook te schande?"

De aangesprokene hief zich een weinig op uit zijn kussens.

Het was een mooie man met de gestalte van een athleet, ongeveer dertig jaar oud en met een bronzen door het water gebruinde gelaatskleur, koolzwarte oogen, glinsterende witte tanden en een vollen ronden baard, dien hij op Oostersche wijze droeg. Maar voor hij nog spreken kon, riep Callistros uit:

„Maar bij Zeus, ik geloof dat gij elkaar nog niet kent."

Cethegus nam de interessante verschijning met scherpen blik op.

„Ik ken den prefect van Rome," zei de stille man.

„Welnu Cethegus, en dit is mijn vriend Furius Ahalla uit Corsika, de rijkste scheepsbezitter van het westen, ondoorgrondelijk diep als de nacht en heet als het vuur. Hij bezit vijftig huizen, villa's en paleizen aan alle kusten van Europa, Azië en Afrika, twintig galeien, een paar duizend slaven en matrozen . . ."

„En een grooten zwetser van een vriend," voegde de Corsikaan er aan toe.

„Prefect het spijt mij, maar ik heb de amphora gewonnen, ik ken dezen wijn."

En hij nam een kievitsei en sloeg het stuk met een gouden lepel.

„Ik kan het niet gelooven," glimlachte Cethegus spottend.

„Toch wel, het is Isiswijn uit Egypte, uit Memphis."

En rustig slorpte hij het donkerroode ei naar binnen.

Verwonderd keek Cethegus hem aan.

„Geraden," zei hij, „waar hebt gij hem geproefd?"

„Natuurlijk daar, waar gij hem ook geproefd hebt, hij komt slechts uit een bron," glimlachte de Corsikaan.

„Maar genoeg met je geheimen," riep Piso uit.

„Waar hebben de beide marters hetzelfde nest gevonden," vroeg Callistros.

„Nu," riep Cethegus, „hoort dan. In het oude Egypte, in het heilige Memphis, vooral dicht bij de Christelijke kluizenaars en monniken in de rotsen, wonen nog immer mannen en vooral vrouwen, die vasthouden aan den eeredienst van Apis en Osiris en die vooral trouw gebleven zijn aan den dienst van Isis. Zij zijn gevlucht naar de Labyrinthen onder de Pyramiden van Cheops waar nog honderden kruiken verborgen zijn van den machtigen wijn die eens de ingewijden bij de orgieën der vreugde en der liefde bedwelmde.

„Dit wordt van geslacht tot geslacht geheim gehouden en altijd is er maar een priesteres, die den kelder kent en de sleutels ervan bewaard. Deze priesteres heb ik gekust en zij heeft mij er gebracht. Het was een wilde kat, maar haar wijn is goed en tot afscheid heeft zij mij vijf kruiken meegegeven op mijn schip."

„Zoo ver heb ik het met Smerda niet gebracht," zei de Corsikaan. „Zij liet mij in den kelder drinken, maar tot aandenken heeft zij mij dit meegegeven."

Hij ontblootte zijn bruinen hals.

„Een dolksteek uit jaloerschheid," lachte Cethegus. „Nu, het doet mij plezier dat de dochter niet anders is geworden. In mijn tijd, toen de moeder mij drinken liet, liep de kleine Smerda nog in kinderkleeren. Maar welaan, leve de heilige Nijl en de liefelijke Isis."

De beide mannen dronken elkander toe. Maar het feit, hinderde hen een geheim te moeten deelen, dat beiden geloofd hadden alleen te bezitten. Doch de anderen waren betooverd door de goede stemming van den anders zoo koelen prefect, die jeugdig als een jongeling met hen babbelde, toen het geliefde thema voor jonge mannen onder de bekers was begonnen, liefdesavonturen en meisjesgeschiedenissen. Hij was onuitputtelijk in het mededeelen van allerlei streken en aardigheden, die hij zelf beleefd had. Allen hingen met vragen aan zijn lippen, alleen de Corsikaan bleef stom en koud.

„Maar kom," riep de slavenhandelaar Massurius, uit,

verhit door den wijn, „laat al deze vreemde liefdesgeschiedenissen met rust, laat nu eindelijk de meisjes komen die gij besteld hebt. Gij behoeft onze verwachtingen niet hooger te spannen."

„Jawel, de meisjes, de danseressen, de psalteriën," riepen de jonge menschen door elkander.

„Wacht," zei de gastheer, „als Aphrodite komt, moet zij op bloemen wandelen. Dit glas is u ter eere Flora."

Hij sprong op en slingerde een kostbare kristallen schaal tegen de zoldering, die rinkelend in scherven uit elkaar spatte. Zoodra het glas de balken van de zoldering raakte, ging het geheele plafond als een valluik omhoog en een rijke regen van bloemen van allerlei soort kwam terecht op de hoofden van de verwonderde gasten. Rozen uit Paestum, viooltjes van Thurii, myrthen van Tarentum en amandelbloesems bedekten als een dichte sneeuwlawine met geurige vlokken den mozaïekvloer, de tafels en de kussens van de gasten.

„Schooner," riep Cethegus uit, „deed nooit Venus haar intocht in Phaphos."

Callistratos klapte in de handen. Bij den klank van lier en fluit week het triclinium juist tegenover den muur in het midden van het vertrek uiteen en vier danseressen, buitengewoon schoone meisjes in Perzische kleederdracht en doorzichtig rozekleurig gaas gekleed, sprongen bij het slaan der cymbalen uit een boschje van bloeiende oleanders tevoorschijn. Achter hen aan kwam een groote wagen in den vorm van een waaierschelp, waarvan de gouden wielen door acht jonge slavinnen vooruit werden geschoven. Vier meisjes op fluiten spelend in Lydische kleeren ... purper en wit met goud bestikte mantels ... liepen voorop en op den zetel van den wagen rustte onder rozen bedolven in half liggende houding Aphrodite zelf, een meisje van weelderige aantrekkelijke schoonheid, wier eenige kleeding bestond in den kunstig nagemaakten gordel der Gratiën.

„Bij den heiligen Eros en Anteros," riep Massurius uit, en sprong met wankelende schreden vanaf de kline te midden van de groep meisjes.

„Laten wij de meisjes verloten," riep Piso uit, „ik heb nieuwe dobbelsteenen uit gazellenbeenderen; laten wij deze inwijden."

„Neen, de koning van het feest moet ze verdeelen," sloeg Marcus Licinius voor.

„Neen, vrijheid. Tenminste vrijheid in de liefde," riep Massurius en vatte de godin opgewonden bij den arm.

„En muziek, muziek," beval Callistratos, maar eer nog de meisjes op de cymbalen konden slaan, werd de deur haastig opengeworpen, en de slaven, die hem tegen wilden houden opzij dringend, stroomde Scaevola binnen, bleek als een lijk.

„Hier moet ik je dan eindelijk vinden, Cethegus en op dit oogenblik."

„Wat is er?" vroeg de prefect, terwijl hij bedaard den krans met rozen van zijn hoofd nam.

„Wat er is? Het vaderland wankelt tusschen Scylla en Charybdis. De Gothen-hertogen Thulun, Ibba en Pitza zijn vermoord."

„Triomf," riep de jonge Lucius Licinius uit; en liet de danseres die hij in zijn armen hield los.

„Een mooie triomf," riep de jonge jurist woedend uit. „Toen het bericht te Ravenna kwam, beschuldigde het geheele volk de koningin. Zij liepen naar het paleis, maar Amalaswintha was gevlucht."

„Waarheen," vroeg Cethegus.

„Op een Grieksch schip naar Byzantium."

Zwijgend zette Cethegus zijn beker op de tafel neer, een rimpel op het voorhoofd.

„Het ergste is, dat de Gothen haar willen afzetten en een koning willen kiezen."

„Een koning," zei Cethegus, „wel, ik zal den senaat bij elkaar roepen. Ook de Romeinen zullen kiezen."

„En wien zullen zij kiezen?" vroeg Scaevola.

„Maar Cethegus behoefde geen antwoord te geven. Lucius Licinius riep inplaats van hem: „Een dictator, vlug naar den senaat."

„Naar den senaat," herhaalde Cethegus plechtig. „Syphax, mijn mantel."

„Hier meester, en hier is uw zwaard," fluisterde de Moor. „Ik heb het altijd bij mij voor alle gevallen."

En gastheer en gasten volgden met wankele schreden den prefect, die alleen nuchter vooraan liep, het huis uit, de straat op.

ZESENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

In één der kleine vertrekken van het keizerlijk paleis te Byzantium stond korten tijd na den feestmaaltijd bij Callistratos een kleine man van onaanzienlijke gestalte in zorgelijke gepeins verzonken. Het was stil en eenzaam om hem heen. Ofschoon het buiten nog licht was, was het ronde boogvenster, dat op de binnenplaats van het groote gebouw uitkeek met zware met goud geborduurde tapijten behangen. Dezelfde kostbare stoffen bedekten den mozaïekvloer van de kamer, zoodat geen enkel geluid de schreden van den man, die langzaam heen en weer wandelde deed hooren. Een gedempt mat licht viel in het vertrek. Wie weet hoe lang nog deze kleine gestalte heen en weer had geloopen, als niet het purperen gordijn dat den ingang verborg opzij werd geschoven en een van goud glinsterende velarius zich op den grond wierp met over de borst gekruiste armen.

„Imperator, de patriciërs, die gij ontboden hebt, zijn aangekomen."

„Geduld," zei hij, terwijl hij plaats nam op de kline van goud en ivoor.

„Breng mijn zilveren schoenen en mijn chlamys."

De paleisdienaar trok hem de sandalen uit en de schoenen met hooge hakken aan, waardoor de gestalte een paar duim grooter werd en wierp hem een met gouden sterren bezaaiden mantel over de schouders, terwijl hij elk kleedingstuk dat hij aanraakte, kuste. Na opnieuw een voetval gedaan te hebben, welk oostersch slaafsch gebruik onlangs weer verscherpt was, vertrok de velarius.

Keizer Justinianus ging staan, met den linkerarm op een gebroken porphyren zuil, afkomstig uit den tempel van Jeruzalem en waarvan een stuk was afgenomen, opdat de keizer er gemakkelijker op kon leunen. Hij stond in deze houding, die hij bij elke audiëntie aannam, vlak tegenover den ingang. De voorhang werd opzij geschoven en drie mannen betraden

het vertrek en groetten hun heer op dezelfde wijze als de slaaf, ofschoon zij toch de eerste mannen van het keizerrijk waren, zooals niet alleen hun rijk versierde kleeren, maar ook hun zeer knappe koppen en verstandige gelaatstrekken bewezen.

„Wij hebben u ontboden," begon de keizer, zonder hun nederige begroeting te beantwoorden, „om uw raad te hooren betreffende Italië. Ik heb u alle noodige gegevens over deze dingen zelf verschaft, de brieven van de regentes en de documenten van de patriottenpartij. Drie dagen hebt gij den tijd gehad. Speek gij eerst, Magister Militum."

En hij wenkte den grootste der drie, een statige heldengestalte, gekleed in een rijkvergulde wapenrusting.

„Heer," sprak hij met een volle, zware stem, „de raad van Belisarius is als immer hetzelfde. Wij moeten de Barbaren aanvallen. Op uw bevel heb ik nog kort geleden het rijk van de Wandalen in Afrika met vijftienduizend man vernietigd. Geef mij dertigduizend en ik zal de Gothenkroon aan uw voeten leggen."

„Goed," sprak de keizer verheugd. „dat woord heeft mij goed geaan. Wat zegt gij, Tribonianus, parel van mijn rechtsgeleerden?"

De aangesprokene was niet minder groot dan Belisarius, had echter niet zulke breede schouders, terwijl zijn ledematen door minder oefening niet zoo ontwikkeld waren als die van den veldheer.

Het hooge ernstige voorhoofd, de rustige oogen en de mond met zijn scherpe trekken, getuigden van een krachtigen geest.

„Imperator," zei hij op een afgemeten toon, „ik waarschuw u voor dezen oorlog, hij is onrechtvaardig."

Onaangenaam getroffen ging Justinianus verder:

„Onrechtvaardig? Terug te nemen wat vroeger aan het Romeinsche rijk behoord heeft."

„Behoord heeft. Uw voorvader Zeno heeft door een verdrag het westen aan Theoderik en zijn Gothen gelaten, toen zij Odovakar ten val gebracht hadden."

„Theoderik zou stadhouder van den keizer zijn, niet koning van Italië."

„Dat geef ik toe, maar toen hij het eens geworden was, zooals hij het ook worden moest, want een Theoderik kon geen dienaar van een ander zijn, toen hebben keizer Anasta-

sius, uw oom Justinus en gij zelf hem en zijn koninkrijk erkend."

„Door nood gedwongen. Nu zij echter in moeilijkheden zijn, neem ik eenvoudig deze erkenning terug."

„Maar dat is juist onrechtvaardig."

„Gij zijt onhandig, Tribonianus, en zeer eigenzinnig. Gij zijt uitstekend om mijn pandecten samen te stellen, maar waar het politiek betreft, zal ik u niet meer raadplegen."

„Wat heeft rechtvaardigheid met politiek te maken? Rechtvaardigheid, Justinianus, is de beste politiek."

„Ach Alexander en Caesar dachten er anders over."

„Ten eerste hebben zij hun werk niet voltooid en ten tweede, . . ." hier hield hij op.

„Nu?"

„En ten tweede zijt gij geen Alexander en geen Caesar."

Allen zwegen.

Na een oogenblik zei de keizer kalm:

„Gij zijt zeer openhartig, Tribonianus."

„Altijd, Justinianus."

Snel keerde de keizer zich nu tot den derde.

„En nu? Wat is uw meening, Patricius?"

ZEVENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De aangesprokene liet terstond het koude lachje varen, dat de hooge moreele politiek van den jurist om zijn lippen te voorschijn had geroepen.

Het was een in elkaar gegroeid mannetje, met kaal hoofd en met ziekelijke gele wangen, de rechterschouder hooger dan de linker, terwijl hij een zwart stokje had met gouden knop. Zijn doordringende oogen waren als van een adelaar en zoo vurig, dat men zijn mismaaktheid vergat, wanneer men hem aanzag.

„Imperator," zei hij op een scherpen en beslisten toon, „ik raad u dezen oorlog af, tenminste voorloopig."

Het gelaat van den keizer betrok.

„En waarom?"

„Omdat het noodzakelijke het aangename vooraf gaat. Wie zijn huis moet verdedigen, moet niet in vreemde huizen gaan inbreken."

„Wat moet dat beteekenen?"

„Dat moet beteekenen, dat uit het westen geen gevaar voor dit rijk dreigt. De vijand van dit rijk, die dit rijk tenonder kan brengen en misschien vernietigen kan, komt uit het oosten."

„De Perzen," zei Justinianus verachtelijk.

„Sinds wanneer," sprak Belisarius," vreest Narses, mijn groote mededinger, de Perzen?"

„Narses vreest niemand," zei deze, zonder zijn tegenstander aan te zien, „noch de Perzen die hij verslagen heeft, noch jou, die door de Perzen verslagen is geworden. Maar hij kent het oosten. Wanneer het de Perzen niet zijn, dan zijn het anderen, die na hen zijn gekomen. Het onweer, dat Byzantium bedreigt komt niet van den Tiber maar van de Tigris opzetten."

„Nu wat moet dat beteekenen?"

„Dat beteekent dat het schadelijk is voor den keizer en voor den naam der Romeinen dien wij nog altijd voeren, om jaar op

jaar van Chosroës den Chan der Perzen voor vele centenaars goud den vrede te moeten koopen."

Het bloed vloog den keizer naar het gelaat.

„Hoe kunt gij geschenken en geldelijken hulp dien naam geven?"

„Geschenken! Wanneer zij mochten uitblijven, al is het ook maar een week over den betaaldag, verbrandt Chosroës de zoon van Cabades uw dorpen; geldelijke steun? En hij bezoldigt hiermede de Hunnen en Saracenen, de gevaarlijkste vijanden aan onze grenzen."

Justinianus liep snel de kamer heen en weer.

„Wat raadt gij dan aan?" vroeg hij, vlak voor Narses staan blijvend.

„Niet zonder oorzaak de Gothen aan te vallen, wanneer men zich niet eens tegen de Perzen verweren kan, alle krachten uit uw rijk te verzamelen om deze schandelijke belasting te doen ophouden, de smadelijke verwoestingen aan de grenzen te verhinderen en de verbrande steden Antiochië, Dara, Edessa weer op te bouwen, de provinciën terug te winnen, die in het nabije Oosten ondanks het dappere zwaard van Belisarius verloren zijn gegaan, en de grenzen te beschermen door een zevenvoudigen gordel van vestingen van den Euphraat af tot den Araxes. En als gij dit noodzakelijke verricht hebt, en ik vrees ervoor dat gij het nauwelijks kunt, dan moogt gij probeeren en doen waartoe de roem u verleidt."

Justinianus schudde even met het hoofd.

„Gij zijt niet erg opwekkend, Narses," zei hij bitter.

„Dat weet ik reeds lang," zei deze kalm.

„En ook niet onontbeerlijk," zei Belisarius trots. „Denk niet aan dezen kleinen twijfelaar, groote keizer, geef mij dertigduizend man en ik verwed mijn rechterhand eronder dat ik Italië zal veroveren."

„En ik verwed mijn hoofd," zei Narses, „wat nog meer is, dat Belisarius Italië niet veroveren zal, niet met dertig, niet met zestig, niet met honderdduizend man."

„En wie zal dat dan wel kunnen en met welke macht?" vroeg Justinianus.

„Ik," zei Narses. „met tachtigduizend."

Belisarius werd rood van toorn. Hij zweeg omdat hij geen woorden kon vinden.

„Met al uw eigenwaarde hebt gij u nog nooit zoo ver boven uw tegenstander gesteld," zei de jurist."

„En dat doe ik ook nu niet, Tribonianus. Zie, het onderscheid is dit. Belisarius is een groote held en dat ben ik niet, maar ik ben een groot veldheer en dat is Belisarius niet, en de Gothen zijn allen overwonnen geworden door een groot veldheer."

Belisarius richtte zich in vollen trots op en hield zijn vuist krampachtig op zijn zwaard.

De keizer zei tot hem:

„Belisarius geen groot veldheer? Afgunst verblind je, Narses."

„Ik benijd Belisarius in niets, zelfs niet," zei hij zachtjes, „om zijn gezondheid. Het zou een groot veldheer zijn, wanneer hij niet zoo'n groote held was. Hij heeft elken veldslag, dien hij verloren heeft, door te groote heldhaftigheid verloren."

„Dat kan men niet van jou zeggen, Narses," merkte Belisarius bitter op.

„Neen Belisarius, want ik heb nog nooit een veldslag verloren."

Een wrevelig antwoord van Belisarius werd echter voorkomen door den velarius, die den voorhang ophief en meldde:

„Alexandros, dien gij naar Ravenna gezonden hebt, hij is sedert een uur aangekomen en vraagt . . .".

„Laat binnenkomen." riep de keizer haastig, van zijn kline opspringend; ongeduldig wenkte hij den gezant om op te staan.

„Welnu, Alexander, gij keert alleen terug?"

De gezant, een nog jonge, schoone man herhaalde:

„Alleen?"

„Je laatste bericht zei toch . . . maar hoe heb je het Gothenrijk verlaten?"

„In groote verwarring. Ik schreef in mijn laatste bericht dat de koningin besloten had zich te ontdoen van haar drie meest hoogmoedige vijanden. Wanneer de aanslag mislukte, was zij niet meer veilig in Italië, en zij verzocht mij daarom in dat geval, haar op mijn schip naar Epidamnus te brengen en vandaar naar Byzantium, wat ik met vreugde toestond."

„En wat is de uitslag?"

„Het is gelukt, de drie hertogen zijn niet meer, maar naar Ravenna kwam het gerucht, dat de gevaarlijkste van hen, de hertog Thulun slechts gewond was en dit bewoog de regentes, daar de Gothen zich toch al dreigend voor het paleis samenschoolden, op mijn schip te vluchten. Wij hebben ons anker gelicht, maar kort nadat wij den haven verlaten hadden, haalde

graaf Witichis ons in met een groote overmacht, kwam aan boord en eischte van Amalaswintha terug te keeren, terwijl hij borg stond voor haar veiligheid tot de volksvergadering bij elkaar zou komen. Daar zij van hem vernam, dat de hertog Thulun nu ook aan zijn wonden bezweken was, en zij door zijn aanbod begreep, dat hij en zijn machtigste vrienden nog niet aan haar schuld geloofden, willigde zij zijn verzoek in en keerde met hem naar Ravenna terug. Zij schreef eerst echter nog een brief aan u en zond u verschillende geschenken."

„Goed dat komt nog later. Zeg eens, hoe staan de dingen nu in Italië?"

„Voor u o, keizer, goed. Het gerucht van den opstand der Gothen in Ravenna en van de vlucht van de regentes naar Byzantium, vloog het geheele land door. Verschillende keeren hadden botsingen plaats tusschen de Romeinen en de Barbaren. In Rome zelfs wilden de patriotten er op los gaan en in den senaat een dictator kiezen en uw hulp inroepen, maar nadat de regentes in de handen van Witichis was gevallen, zou alles te vroeg hebben plaats gehad, indien het het geniale hoofd van de mannen der Catacomben het niet verhinderd had."

„De prefect van Rome?" vroeg Justinianus.

„Cethegus. Hij wantrouwde het gerucht. De samenzweerders wilden de Gothen overvallen en u als keizer van Italië uitroepen en hem voorloopig als dictator benoemen. Maar in de Curia liet hij zich letterlijk den dolk op de borst zetten en zei: Neen."

„Een moedig man," riep Belisarius uit.

„Een gevaarlijk man," zei Narses.

„Een uur later kwam het bericht van den terugkeer van Amalaswintha. Alles bleef bij het oude. De zwarte Teja had echter gezworen, dat hij Rome met den grond gelijk zou maken, indien er een druppel bloed vergoten werd. Maar ik heb nog betere berichten mede te deelen. Niet alleen onder de Romeinen, maar zelfs onder de Gothen heb ik warme vrienden van Byzantium gevonden, zelfs onder de leden van het koningshuis."

„Wie?" vroeg Justinianus.

„In Tuscia, Theodahad, een neef van Amalaswintha. Hij is de laatste mannelijke afstammeling der Amalers. Hij, maar nog veel meer Gothelindis, de trotsche dochter der Baithen, haten de regentes. Hij is bezeten door ontoombare

hebzucht en zijn echtgenoote heeft voor haar afkeer andere redenen, die ik niet ontdekken kon. Zij beiden hebben mij wel beloofd, dat zij u op alle manieren zullen helpen om Italië terug te krijgen. Voor haar is het voldoende wanneer haar vijandin van den troon wordt gestooten. Hij wil echter een rijke belooning hebben."

„Die zal hij krijgen."

„Zijn hulp is van veel belang, omdat hij reeds half Tuscia in zijn bezit heeft; het andere gedeelte behoort aan het adelijke geslacht der Wölsungen. Hij kan het als het ware spelenderwijze in ons bezit brengen. Ook is het goed dat hij uitzicht heeft om haar opvolger te worden, wanneer Amalaswintha valt. Hier zijn brieven van hem en van Gothelindis. Maar lees voor alles het schrijven van de regentes, want ik geloof dat het zeer belangrijk is."

ACHTENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De keizer sneed de purperen banden van de wastafel door en las: „Aan Justinianus, imperator der Romeinen, Amalaswintha koningen der Gothen en Italianen."

„De koningin der Italianen, welk een dwaze titel," lachte Justinianus.

„Door Alexandros uw gezant zult gij te weten komen, hoe Eris en Ate in het land huishouden. Ik ben gelijk een eenzame palmboom, die door tegenstrijdige winden van een wordt gereten. De Barbaren worden dagelijks vijandiger en ik vervreem van hen, de Romeinen zullen, hoe dicht ik ook bij hen kom, nooit vergeten, dat ik een Germaansche ben. Tot nu toe heb ik alle gevaren krachtig getrotseerd, maar ik kan het niet meer, zoolang mijn paleis en mijn vorstelijke persoon niet voor een verrassing veilig is. Ik kan mij echter op geen der partijen in dit land verlaten, daarom roep ik u, mijn koninklijken broeder te hulp. De majesteit van alle koningen en de rust van Italië moeten beschermd worden. Zend mij een aantal mannen, een lijfwacht van duizend man met een aanvoerder waarop ik vertrouwen kan. Zij moeten het paleis van Ravenna bezetten. Wat Rome betreft, hier moeten zij den prefect Cethegus, die even machtig als dubbelzinnig is, ver van mij houden, desnoods ombrengen. Als ik mijn vijanden overwonnen heb en mijn rijk weer gevestigd heb, zooals ik dat van eigen kracht verwacht, zal ik troepen en aanvoerder met rijke geschenken en warmen dank aan u terugezenden. Vale."

Justinianus drukte krampachtig de wastafel in zijn vuist, zijn niet schoone trekken veredelden zich door een uitdrukking van hooge geestelijke macht en dit oogenblik toonde aan, dat er in dezen man, naast zijn vele zwakheden sterkte en grootheid leefde, de grootheid van een diplomatiek genie.

„Met dezen brief," riep hij stralend, „houd ik Italië en het Gothenrijk in mijn hand."

Met geestdrift liep hij het vertrek op en neer.

„Een lijfwacht zal zij hebben, niet een paar duizend man, maar vele duizenden meer dan haar lief zal zijn, en gij Belisarius, zult hen aanvoeren."

„Hier zijn de geschenken," zei Alexandros en wees hem op een kostbare kist. van welriekend met goud ingeleged hout.

„Hier is de sleutel."

Hij gaf hem een klein doosje van schildpad, dat met het zegel van de regentes gesloten was.

„Haar portret is er ook bij," zei hij toevallig op zeer luiden toon.

Op het oogenblik dat de gezant dit zei, stak een vrouw zacht en door niemand, behalve door Alexandros opgemerkt, haar hoofd tusschen den voorhang en twee zwarte fonkelende oogen waren scherp op den keizer gericht. Deze opende de kist, schoof alle kostbaarheden op zij en greep haastig naar een onduidelijk plaatje van gepolijst palmhout in een smal gouden lijstje.

Een kreet van bewondering ontsnapte aan zijn lippen en zijn oogen schoten vuur. Hij liet het portret aan Belisarius zien.

„Wat een heerlijke vrouw, wat een majesteit, wat een voorhoofd. Hier ziet men de geboren heerscheres, de koningsdochter," en bewonderend keek hij naar de heerlijke trekken. Het gordijn bewoog en de luisterende kwam binnen. Het was Theodora, de keizerin, een verleidelijke vrouw; alle kunsten van vrouwelijke vindingrijkheid in een tijd van de meest verfijnde weelde en alle middelen die een keizerrijk konden opbrengen, werden dagelijks uren lang aan haar besteed, om deze op zich zelf reeds schitterende, maar door een teugeloos zinnelijk leven te vroeg aangegrepen schoonheid frisch en schoon te houden.

„Wat bereidt mijn keizerlijken heer zooveel vreugde? Mag ik misschien deze genoegens deelen?" vroeg zij met een aangename vleiende stem. De aanwezigen wierpen zich voor de keizerin op den grond, nauwelijks minder eerbiedig dan voor Justinianus zelf. Deze schrok echter toen hij haar zag, alsof hij betrapt was. Hij wilde het portret in de vouwen van zijn chlamys verbergen, maar het was te laat. Reeds rustten de scherpe blikken van de keizerin op hem.

„Wij bewonderen," zei hij verlegen, „het schoone werk van dit gouden lijstje."

Kleurend reikte hij haar het portret.

„Nu, aan het lijstje," glimlachte Theodora, „is niet veel te bewonderen, maar het portret is niet leelijk. Het is zeker de koningin der Gothen?"

De gezant knikte.

„Het is niet slecht, maar barbaarsch, streng, onvrouwelijk. Hoe oud zou zij zijn, Alexandros?"

„Ongeveer vijf en veertig jaar."

Justinianus keek vragend naar het portret en dan naar den gezant.

„Het portret is vijftien jaar geleden gemaakt," zei Alexandros.

„Neen," zei de keizer, „je vergist je, hier staat het jaartal, het is van dit jaar."

Er ontstond een pijnlijke pauze.

„Nu," stamelde de gezant, „dan vleien de schilders, evenals . . ."

„Evenals de hovelingen," besloot de keizer, maar Theodora kwam te hulp.

„Waarom praten wij over de portretten en van den ouderdom van vreemde vrouwen, wanneer het om het rijk gaat? Welke berichten brengt Alexandros? Heb je een besluit genomen, Justinianius?"

„Bijna; alleen wil ik jou nog hooren en ik weet dat je voor den oorlog bent."

Narses zei kalm:

„Waarom hebt gij ook niet direct gezegd, dat de keizerin den oorlog wil? Wij zouden onze woorden hebben kunnen sparen."

„Wat? Wilt gij misschien zeggen, dat ik de slaaf van mijn vrouw ben."

„Pas op je tong," zei Theodora vertoornd. „Menigeen die anders onkwetsbaar scheen, is door zijn eigen spitsen dolk doorstoken."

„Gij zijt zeer onvoorzichtig Narses," waarschuwde Justinianus.

„Imperator," zei deze kalm, „voorzichtigheid heb ik allang laten varen. Wij leven in een tijd en in een rijk en aan een hof waar men door ieder mogelijk woord, dat men gesproken en niet gesproken heeft in ongenade kan vallen en om kan komen. Daar ik door ieder woord den dood kan vinden, wil ik in elk geval wel door zulke woorden sterven, die mij zelf het beste bevallen."

De keizer glimlachte.

„Je moet toegeven, patricius, dat ik veel vrijmoedigheid kan verdragen."

Narses trad op hem toe.

„Gij zijt van nature groot, Justinianus en een geboren heerscher, anders zou Narses u niet willen dienen, maar Omphale heeft zelfs Hercules klein gekregen."

De oogen van de keizerin fonkelden van doodelijken haat. Justinianus werd angstig.

„Ga," zei hij, „ik wil met de keizerin alleen beraadslagen. Morgen zult gij mijn besluit vernemen."

Nadat de drie mannen vertrokken waren, besprak Justinianus met zijn vrouw de mogelijkheden, om Italië en het rijk der Gothen onder zijn heerschappij te brengen. Terwijl zij het eens geworden waren over het bevelhebberschap van Belisarius, stond de keizer op het punt om den veldheer te laten roepen, toen hem opeens iets in scheen te vallen.

„Wanneer wij het Gothenrijk ten onder hebben gebracht en den burcht van Ravenna met behulp van de koningin hebben ingenomen, wat moet er dan met de vorstin gebeuren?"

„Nu," zei Theodora onbevangen, „wat er van haar zal worden? Zij moet hier komen, naar Byzantium."

Justinianus herademde.

„Het doet mij een genoegen, dat jij het goedvindt," en werkelijk verheugd drukte hij haar de smalle witte wonderlijk sierlijke hand.

„Zij zal," ging Theodora voort, „des te gemakkelijker op onze plannen ingaan, wanneer zij zeker is, hier op eervolle wijze te worden ontvangen. Ik zal haar zelf een zusterlijk schrijven zenden om haar uit te noodigen. In geval van nood zal zij steeds een warme plaats in mijn hart vinden."

„Gij weet zelf niet," viel Justinianus haar in de rede, „hoe zeer gij daardoor onze overwinning vergemakkelijkt. De dochter van Theoderik moet absoluut van haar volk weg en aan onze zijde komen. Zij zal ons zelf naar Ravenna brengen."

„Maar dan kunt gij niet Belisarius met een leger zenden, dan zou zij argwaan krijgen en zich verzetten. Zij moet volkomen in onze handen zijn en als het ware uit het hart der Barbaren zijn losgebroken, alvorens het zwaard van Belisarius uit de scheede gaat."

„Maar hij moet zich evenwel van dat oogenblik af in de nabijheid bevinden."

„Laat hij in den omtrek van Sicilië blijven, de onlusten in Afrika zijn het beste voorwendsel om een vloot naar die wateren te zenden en zoora het net is gelegd, moet Belisarius' arm het toetrekken."

„Maar wie moet het leggen?"

Theodora dacht een oogenblik na. Dan zei zij:

„De grootste geest van het westen, Cethegus Caesarius, de prefect van Rome, mijn jeugdvriend."

„Dat is goed, maar hij niet alleen. Hij is een Romein, niet mijn onderdaan en ik ben niet volkomen zeker van hem. Wien zal ik naar hem toezenden? Alexandros?"

„Neen," riep Theodora uit, „hij is te jong voor zulk een onderneming. Om je te laten zien, Justinianus, hoe persoonlijke haat vergeten kan worden wanneer het gaat om het rijk en de rechte man gekozen moet worden, zal ik een van mijn vijanden voorslaan. Petros, de neef van Narses, de makker van den prefect, de sluwe rhetor, zend hem."

„Theodora," riep de keizer verheugd uit, terwijl hij haar omhelsde, „gij zijt mij werkelijk door God gezonden. Cethegus... Petros... Belisarius... Barbaren, gij zijt verloren!"

NEGENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Den volgende morgen richtte de keizerin zich tevreden van haar donzen peluw op, waarvan de zachte kussens, die met lichtgele zijde overtrokken waren, met zachte halsveeren van den Pontischen kraanvogel gevuld waren. Terwijl zij eenige slaven binnen liet komen, om zich te laten kleeden, en met welriekende wateren in te wrijven, kwam haar oude slavin en voedster Galatea binnen.

Alle vernederingen en triomfen, alle listen, die in het leven van deze avonturierster, de dochter van Acacius den leeuwenoppasser uit den circus, op den weg naar den troon waren voorgekomen, had Galatea trouw gedeeld.

„Hoe hebt gij geslapen, mijn duifje?" vroeg zij, terwijl zij haar in een barnsteenen schaal de aromatische essence toereikte, die de stad Adana in Cilicië in groote hoeveelheden voor het toilet der keizerin als jaarlijksche belasting opbracht.

„Goed. ik heb van hem gedroomd."

„Van Alexandros?"

„Neen, van den schoonen Anicius."

„Maar de ontbodene wacht reeds lang in de geheime nis."

„Hij is ongeduldig," zei zij haar kleinen mond tot een lach vertrekkend. „Laat hem maar binnen komen."

Zij strekte zich op een lange divan uit, trok een deken van purperen zijde over zich heen, maar liet de kleine fijne enkels der mooie voeten hier onderuit steken. Galatea schoof den grendel voor den hoofdingang, waardoor zij binnen gekomen was, ging dan het vertrek door naar een anderen kant, naar een hoek, die door een kolossaal bronzen beeld van Justinianus werd ingenomen. Zoodra de vertrouwde op een veer drukte, ging de schijnbaar onbeweeglijke massa opzij. In den muur werd een smalle opening zichtbaar, die door het beeld, zooals dit gewoonlijk stond, volkomen bedekt was. Een donker gordijn hing voor den toegang. Galatea wenkte en Alexandros, de jonge schoone gezant, kwam haastig naar

binnen. Hij wierp zich voor de keizerin op de knieën, greep haar smalle hand en bedekte die met gloeiende kussen. Theodora trok hem zachtjes terug en zei, het hoofd achterover leggend:

„Het is zeer onvoorzichtig, Alexandros, een geliefde bij het aankleeden toe te laten. Hoe zegt de dichter ook weer? Alles dient de schoonheid, maar het is geen vroolijk gezicht het ontstaan te zien, van hetgeen voltooid, slechts behaagt. Alleen, ik heb je bij je afreis naar Ravenna beloofd je eens te ontvangen in mijn morgenuur, en je hebt je loon rijkelijk verdiend. Je hebt je leven voor mij gewaagd" . . . en zij reikte hem twee vingers van haar rechterhand.

„O, Theodora," riep de jongeling uit, „voor dit oogenblik zou ik tienmaal willen sterven."

„Maar," ging zij verder, „waarom heb je mij geen afschrift van den laatsten brief van de Barbaren aan Justinianus gegegeven?"

„Dat was niet meer mogelijk, het ging te snel, ik kon geen bode meer zenden van mijn schip en het gelukte mij nauwelijks na de landing u te zeggen, dat het portret bij de geschenken was. U kwam net op het juiste oogenblik binnen."

„Maar je bent zeer onvoorzichtig geweest met het jaartal."

„O schoone dochter van Cypros, maanden lang had ik u niet meer gezien. Ik kon aan niets denken dan aan u en uw schoonheid."

„Nu, dan zal ik dat wel vergeven. Mijn zwarte voorhoofdband, Galatea. Gij zijt een beter minnaar dan staatsman, daarom heb ik je hier gehouden, eigenlijk zou je weer naar Ravenna moeten vertrekken, maar ik denk erover een ouden gezant er heen te sturen en den jongen bij mij te houden. Is dat niet goed?" vroeg zij glimlachend.

Alexandros stoutmoediger en vuriger geworden, sprong op en drukte een kus op haar roode lippen.

„Houd op, majesteitsschenner," riep zij uit en sloeg hem met den flamingowaaier zachtjes op zijn wang.

„Voor vandaag is het genoeg, morgen mag je weer komen om mij te vertellen over deze Barbarenschoonheid. Nu moet je gaan. Ik heb mijn morgen uur nog voor een ander noodig."

„Voor een ander?" riep Alexandros, eenige stappen achteruit doende. „Is het dan waar wat men fluistert in de Gynaeceeën en in de baden van Byzantium. Gij ontrouwe hebt..."

„Jaloersch mag een vriend van Theodora nooit zijn," zei de keizerin lachend. Het was geen schoone lach.

„Maar heb geen zorg voor ditmaal, gij zult hem ontmoeten. Ga."

Galatea greep hem bij den schouder en duwde hem zonder een woord te zeggen achter het standbeeld de deur uit.

Theodora ging overeind zitten en sloot de plooien van haar onderkleeding met een gordel.

DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Galatea kwam weer te voorschijn met een kleinen gebogen man, die er veel ouder uitzag, dan veertig jaren. Verstandige, maar al te scherpe trekken, felle oogen en een baardelooze ingevallen kin gaf alles te zamen den indruk van een onaangename geslepenheid. Theodora knikte zachtjes op zijn kruipende begroeting; Galatea stond haar de wenkbrauwen te schilderen.

„Vandaag kon ik niet zooals gewoonlijk maken, dat wij een onderhoud hadden in de kerk. De keizer zal je nog voor dat hij naar de kerk gaat bij zich laten roepen, en dan moet je overal precies van onderricht zijn.

„Maar wat valt er te doen Petros?", zei Theodora, langzaam een zoeten drank opslurpend, die Galatea voor haar gemengd had, „vandaag is de dag gekomen, dat onze moeite van jaren eindelijk een grooten man van je zal maken."

„Het werd tijd," meende de rethor.

„Geen ongeduld, vriend; om je voor de dingen van heden in een goede stemming te brengen, is het beter je aan het verleden, aan het ontstaan van onze vriendschap te herinneren."

„Waarom is dat noodig," vroeg de oude man onvriendelijk.

„Om verschillende redenen. Eens was je de neef en aanhanger van mijn doodsvijand Narses en daarom ook mijn vijand. Jaren lang heb je mij in dienst van je neef tegengewerkt. Toch heb je mij weinig nadeel en jezelf weinig voordeel bezorgd. Want Narses, je deugdzame vriend, stelt er een eer in nooit iets voor zijn bloedverwanten te doen, ten einde niet, zooals andere hovelingen van het rijk van nepotisme beschuldigd te worden. Uit voorzichtigheid en uit ijdelheid om voor een deugdzamen man door te gaan, heeft hij je niet bevorderd. Je bent een eenvoudige schrijver gebleven. Maar een fijne kop, zooals jij bent, weet zich te helpen. Je hebt de aanslagen van de belasting vervalscht en verdubbeld. De pro-

vincies betaalden naast de belasting aan Justinianus nog een tweede belasting aan Petros, die de belastingambtenaren onder elkander verdeelden. Een oogenblik is dit goed gegaan. Maar eens ben je ontdekt geworden en toen heb ik je gered en daarvoor ben je in mijn dienst gebleven. Maar hoor, nu zal ik je helpen. Morgen ga je als gezant naar Ravenna.

„Door mijn toedoen. Maar dit is nog niet alles. Je ontvangt van Justinianus uitvoerige aanwijzingen om het rijk der Gothen ten onder te brengen door Belisarius den weg naar Italië te banen."

„Moet ik deze aanwijzingen opvolgen of tegenwerken?"

„Je moet ze opvolgen. Maar je krijgt nog een opdracht, die Justinianus zeer ter harte gaat. De dochter van Theoderik moet namelijk tegen elken prijs uit de handen van haar vijanden gered en naar Byzantium gebracht worden. Hier is een brief van mij, die haar dringend uitnoodigt een asyl hier aan het hof aan te nemen."

„Goed," zei Petros, den brief bij zich stekend, „ik zal haar dadelijk hier heen brengen."

Theodora sprong als een slang van haar divan op, zoodat Galatea verschrikt terug week.

„Dat niet, Petros, daarom zend ik juist jou. Zij mag niet in Byzantium komen, zij mag niet blijven leven."

Ontsteld liet Petros den brief vallen.

„Oh, keizerin," fluisterde hij, „een moord!"

„Stil, rhetor,", sprak Theodora met vijandige stem en met een onaangename fonkeling in haar oogen. „Zij moet sterven."

„Waarom?"

„Dat hoef je niet te vragen. Maar kom, ik zal je zeggen waarom Justinianus, de verrader, begint haar te beminnen."

„Theodora," riep de rethor verschrikt uit, terwijl hij een stap achter uit deed.

De keizerin zonk terug op de kline.

„Maar dat zal nooit gebeuren," stamelde Petros, terwijl hij zich weer herstelde.

„Hij heeft haar portret gezien en droomt reeds van haar; alleen door het portret is hij reeds voor haar in liefde ontstoken. Ik heb nooit een mededingster gehad en ik zal er voor waken, dat ik er nooit een hebben zal."

„Gij zijt toch nog schoon."

„Amalaswintha is jonger."

„Gij zijt zoo verstandig. Gij geeft hem altijd raad. Gij zijt de vertrouwde van zijn meest geheime gedachten."

„Dat wordt juist te lastig voor hem" en zij greep weer zijn arm.

„Let op. Zij is een koningsdochter, een geboren heerscheres en ik ben het plebejische kind van een leeuwenoppasser uit den circus en Justinianus vergeet in zijn purperen mantel, dat hij de zoon is van een geitenhoeder. Hij heeft den waanzin van de koningen geërfd en is zelf slechts een avonturier. Hij bazelt over aangeboren majesteit en van het mysterie van het koningsbloed. Tegen zulke grillen kan ik mij niet beschermen. Ik vrees geen enkele vrouw op de wereld, maar deze koningsdochter . . .", en toornig sprong zij op en balde de kleine vuist. „Pas op, Justinianus," zei ze, door het vertrek heen en weer gaand. „Theodora heeft met dit oog en met deze hand leeuwen en tijgers betooverd en beheerscht. Ik zal zien of ik dezen vos in purperen kleeren niet kan dwingen mij trouw te blijven." Zij ging weer zitten.

„Om kort te gaan, Amalaswintha moet sterven," zei zij plotseling weer op haar ijskouden toon.

„Wel," antwoordde de rhetor, „maar niet door mij. Gij hebt genoeg dienaren, die gewend zijn aan bloed. Zend hen; ik ben een man van het woord."

„Gij zijt een man des doods, wanneer gij mij niet gehoorzaamt."

„Theodora," vermaande de rhetor, zichzelf vergetende. „Weet gij wat het beteekent de dochter van den grooten Theoderik te vermoorden, een geboren koningin?"

„Ha," lachte Theodora bitter, „ook jou armzalige heeft de geboren koningin verblindt. Alle mannen zijn dwazen, noch veel eerder dan schurken. Hoor eens, Petros, den dag, dat het bericht van haar dood te Ravenna komt, ben je senator en patriciër. En nu, weg," riep de keizerin. „Je brengt den brief naar de vorstin der Gothen en bedenk het wel, patriciër, wanneer zij sterft, en wanneer zij blijft leven, foltering en dood. Ga heen."

Galatea schoof den bedremmelden rhetor door den geheimen ingang naar buiten, draaide het bronzen standbeeld van Justinianus weder op zijn plaats en ging de hoofddeur open doen.

Een statige vrouw kwam de kamer binnen. Grooter en grover van voorkomen dan de kleine tengere keizerin;

niet zoo verblindend schoon, maar jonger en frisscher.

„Wees gegroet, Antonina, lieve zuster, kom aan mijn hart," riep de keizerin de binnentredende, die een diepe buiging voor haar maakte, toe. De echtgenoote van Belisarius gehoorzaamde zwijgend. „Wat beginnen je oogen hol te worden," dacht zij, terwijl zij zich oprichtte.

„Wat heeft die soldatenvrouw een grove beenderen," zei de keizerin tot zich zelf, toen zij haar vriendin opnam.

„Bloeiend zijt gij als Hebe," riep zij uit, „en wat doet die witte zijde je frissche wangen goed uitkomen. Heb je wat nieuws mede te deelen over hem," vroeg zij, onverschillig van haar tafel een gevreesd voorwerp nemende, een puntige lancet met een ivoren heft, waarmede zij haar ondergeschikten en ongelukkige slavinnen, wanneer zij woedend was, diep in de schouders en armen stak.

„Vandaag niet," fluisterde Antonina kleurend. „Ik heb hem gisteren niet gezien."

„Dat wil ik wel gelooven," glimlachte Theodora bij zichzelf.

„Hoe treurig zal het zijn, wanneer ik je weldra moet missen," zei zij, terwijl zij den arm van Antonina streelde. „De volgende week zal Belisarius in zee steken en gij, trouwste aller echtgenooten, zult hem natuurlijk vergezellen, wie van je vrienden zal je volgen?"

„Prokopius," zei Antonina, en de oogen neerslaand, „de beide zonen van Boëthius."

„Ah zoo," glimlachte de keizerin, „nu begrijp ik het. Bij het vrije leven van het leger, hoop je je met de schoone jongelingen ongestoord te kunnen onderhouden en terwijl de held Belisarius veldslagen wint, en steden inneemt —"

„Gij hebt het geraden. Maar ik heb nog een verzoek aan u. Op het oogenblik blijft weinig te wenschen over. Alexandros, uw schoone vriend, vertoeft in de nabijheid en is zijn eigen heer en meester. Maar Anicius, nog een jongeling staat onder de strenge hoede van zijn ouderen broeder Severinus. Nooit zou deze die teedere vriendschap dulden; hij denkt slechts aan wraak op de Barbaren. Hij zou onzen omgang duizende malen storen. Doe mij daarom dezen dienst. Severinus mag ons niet volgen. Wanneer wij aan boord gaan met Anicius, houd dan den ouderen broeder te Byzantium met list of geweld. Dat kunt gij gemakkelijk doen; gij zijt immers keizerin."

„Het is niet kwaad," glimlachte Theodora. „Dit zijn krijgslisten. Men ziet, dat gij leert van Belisarius."

Antonina had een kleur gekregen.

„Noem zijn naam niet en hoon hem niet. Gij weet immers het best, van wie ik geleerd heb, datgene te doen, waarvoor men zich moet schamen."

Theodora wierp een flikkerenden blik op haar vriendin.

Nu trad Agave, de mooie jonge Thessalische, in het vertrek, met een heerlijken ruiker prachtige rozen.

„Van hem," fluisterde zij haar meesteres toe.

„Van wien," vroeg deze.

Maar nu keek Antonina op en Agave wenkte waarschuwend met haar oogen. De keizerin reikte den ruiker aan Antonina en zei:

„Ach, wilt gij hem in die marmeren vaas doen?"

Terwijl de echtgenoote van Belisarius hun den rug toekeerde, fluisterde Agave: „Hij is van dengeen, die gisteren den geheelen dag hier verborgen is gehouden. Van den mooien Anicius," zei het lieve kind blozend. Maar nauwelijks had zij dit onvoorzichtige woord geuit of luid schreiende greep zij naar haar linker arm. De keizerin sloeg haar met het bloedige lancet in het gezicht.

Schreiend ging het meisje weg.

„Ik zal je leeren oogen te hebben of mannen schoon zijn of leelijk," fluisterde zij woedend. „Je gaat naar beneden in de spinkamer, en laat je vier weken opsluiten en vertoon je niet meer in mijn vertrekken. Ga heen."

Schreiend ging het meisje weg.

„Wat heeft zij gedaan?" vroeg Antonina zich omkeerende.

„Het reukfleschje heeft zij laten vallen," zei Galatea snel, terwijl zij er een van het tapijt opraapte. „Meesteres uw haar is klaar,"

Galatea opende nu de deuren van den hoofdingang. Een groote zwerm slavinnen en vrijgelatenen kwamen binnen. Sommigen hielden zich bezig met het wegbergen van toiletartikelen; anderen verbrandden reukwerken en sprenkelden uit fleschjes met smalle halzen balsem door het vertrek. De meesten waren bezig met de persoon van de keizerin, die nu haar toilet afmaakte.

„Berenice," riep zij, „de Milesische tunica met de purperen streepen en de gouden fambala. Het is Zondag vandaag en wij moeten naar de kerk."

Terwijl de oude Galatea, die alleen het haar van de keizerin mocht aanraken, de kostbare gouden speld met de Venus-

gemme als knop in de vlecht op het achterhoofd stak, bracht een andere slavin het laatste nieuws binnen en vertelde dit haar snel.

Nadat Theodora eindelijk aangekleed was, maakte zij zich gereed uit te gaan.

„O, Theodora," riep Antonia uit, „vergeet mijn verzoek niet."

„Neen," zei deze, plotseling staanblijvend, „zeker niet, en ik zal je zelf het bericht medegeven. Galatea breng mij dadelijk mijn wastafel en de schrijfstift."

Theodora schreef en fluisterde haar vriendin toe: „De prefect van de haven is een van mijn oude vrienden. Hij gehoorzaamt mij blindelings. Lees wat ik hem schrijf:

Aan Aristarchos, den prefect, Theodora, de keizerin.

Mijnheer, wanneer Severinus, de zoon van Boëthius, op het schip van Belisarius wil gaan, houd hem dan desnoods met geweld tegen en zend hem hier in mijn vertrekken, want ik heb hem tot mijn kamerheer benoemd.

„Is dit in orde, lieve zuster," fluisterde zij.

„Duizendmaal dank," zei deze met glinsterende oogen.

„Maar och," riep de keizerin plotseling uit, terwijl zij naar haar hals greep, „een der hoofdzaken hebben wij vergeten. Mijn amulet, den Mercurius! Ach, Antonina, het ligt daar."

Haastig keerde deze zich om, om den kleinen gouden Mercurius, die aan een zijden band aan het bed van de keizerin hing, te halen. Intusschen wischte Theodora snel het woord Severinus met den gouden stift uit en schreef daarvoor in de plaats Anicius. Zij klapte de tafeltjes dicht, wondt het koord er om heen en zegelde het met haar Venusring.

„Hier is het amulet," zei Antonina terugkomende.

„En hier is het bevel;" antwoordde de keizerin glimlachende, „op het oogenblik van vertrek moogt gij het zelf aan Aristarchos geven.

„Kom," riep zij, „nu gaan wij naar de kerk."

EENENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

In Neapolis, de stad van Italië, waarover de onweerswolken, die te Byzantium op kwamen zetten, het eerst zouden losbarsten, vermoedde men niets van het dreigende gevaar. Dag aan dag, wandelden daar, langs de bekoorlijke lanen, die naar den Posilippo voerden of langs de oevers in het zuidoosten van de stad, in vertrouwelijk gesprek, alle vreugden van een hechte vriendschap genietende, twee prachtige jongelingen, de beide Dioscuren, Julius en Totila, de eene met bruine, de andere met blonde lokken.

De jonge Goth in de jonge Romein hadden elkaar op een gelukkigen leeftijd ontmoet, die zeker de gunstigste is om zulk een band te sluiten en zij vulden elkaar wonderlijk aan.

Totila's zonnige gemoed had het altijd aantrekkelijke van de jeugd bewaard. Lachend keek hij rond in de lachende wereld Hij hield van de menschen en de glans van zijn welwillendheid deed hem gemakkelijk en snel alle harten winnen. De vroolijke opgewektheid, die van hem uitging, deelde zich mede aan het stille gemoed van zijn vriend.

Julius Montanus, had door zijn zachtzinnigen aanleg een bijna vrouwelijke natuur. Vroeg wees, was hij opgevoed door Cethegus, wiens alles overheerschende geest hem schuchter had gemaakt. Opgegroeid te midden van de eenzaamheid der boeken, van de troostelooze wetenschap uit dien tijd, meer terneergedrukt dan opgeheven, zag hij het leven ernstig bijna weemoedig in.

Op een gelukkig oogenblik viel Totila's zonnige vriendschap in zijn leven en vroolijkte dit op, zoodat zijn edele natuur zich met veerkracht boven een zwaren slag kon verheffen, die hem juist door zijn vriendschap zou treffen.

Laten wij hooren, wat hij zelf daarover aan den prefect mededeelde:

Cethegus, den prefect, Julius Montanus.

Het koele antwoord, dat gij mij op mijn vurigen brief om-

trent mijn nieuwen vriendschapsband, deedt toekomen, heeft mij eerst, zeker wel tegen uw bedoeling in, veel leed gedaan. Later echter, is het geluk, dat ik in deze vriendschap vond, verhoogd, evenwel op een wijze, die gij noch kunt raden noch gewenscht hebt. De smart, die ik door u ondervond, is spoedig in smart over u veranderd. Hoor en verwonder u, wat de hemel van uw plannen gemaakt heeft. Hoeveel verdriet ik ook van uw brief had, ben ik toch volgens oude gewoonte om u te gehoorzamen naar uw gastvriend gegaan, den purperhandelaar Valerius Procillus. Hij had de stad reeds verlaten en zijn prachtige villa betrokken. Ik vond in hem een man met veel ervaring en een ijverig vriend van de vrijheid en het vaderland en in zijn dochter vond een kleinood.

Mijn plan om mij onverschillig tegenover haar te tonen, verdween in het niet, toen ik haar ontmoette. Het was mij alsof ik tegenover Electra, Cloelia of Virginia stond. Maar meer nog dan haar groote schoonheid betooverde mij de verhevenheid van haar gemoed, dat zich al spoedig voor mij ontsloot.

Haar vader hield mij dadelijk als zijn gast in huis en ik bracht onder zijn dak de schoonste dagen van mijn leven door. Ik dacht echter aan Totila. Ik maakte mij zelf verwijten, den broeder van mijn hart bijna vergeten te hebben door mijn nieuwe geluk, en uw voorspelling, Cethegus dacht ik, zal niet vervuld worden. Deze liefde, die ik nu gevoelde, mocht mij niet van mijn vriend vervreemden. Hij moest Valeria zien, evenals ik haar bewonderen, mijn keuze prijzen en dan wil ik moeite doen voor haar, en Totila moet gelukkig zijn met ons.

Den volgenden dag ging ik terug naar Neapolis om hem te halen. Ik sprak met hem over de schitterende schoonheid van het meisje, maar ik kon het niet over mij verkrijgen om hem over mijn liefde te spreken. Hij moest haar zien en alles raden.

Wij vonden haar bij onze aankomst niet in de villa. Ik bracht Totila naar den tuin. Valeria houdt zich ijverig bezig met de verzorging der bloemen. En juist sloegen wij, Totila voorop, den hoek om van een dichtbegroeide taxuslaan, toen wij opeens tegenover haar verschijning stonden. Zij stond voor een beeld van haar vader en bekranste dit met versch geplukte rozen, die zij hoog opgestapeld had in de borstplooien van de tunica, welke zij met de linkerhand bijeen hield.

Deze verschijning maakte een machtigen indruk op Totila.

Met een kreet van bewondering bleef hij sprakeloos tegenover haar staan. Zij zag op, schrikte en trilde alsof zij door den bliksem was getroffen. Als dichte vlokken vielen de rozen uit haar gewaad. Zij zag het niet eens. Hun oogen hadden elkaar gezien; hun wangen gloeiden. Ik zag dadelijk mijn lot en hun lot beslist. Van het eerste oogenblik, dat zij elkaar gezien hadden, beminden zij elkaar Smartelijk als een brandende pijn drong deze zekerheid door mijn ziel.

Verg niet van mij u verder bericht te sturen. Want zoo zelfzuchtig ben ik nog, zoo weinig macht heeft de heilige leer van zelfverloochening op mij gekregen, dat, ik schaam mij dit te moeten zeggen, mijn hart ook zelfs nu nog van verdriet ineenkrimpt inplaats van vroolijk te kloppen over het geluk van mijn vriend. Snel en onafscheidelijk, zooals twee vlammen elkaar omstrengelen, smolten hun zielen tezamen. Zij hebben elkaar lief en zijn gelukkig als de zalige goden. Mij is de vreugde gebleven hun geluk te aanschouwen en hen bij te staan het nog voor den vader te verbergen, die zijn kind bezwaarlijk aan een Barbaar zal geven, zoo lang hij ten minste in Totila een Barbaar ziet.

Mijn liefde, die ik aan hen ten offer bracht, houd ik zorgvuldig voor mijn vriend verborgen. Hij vermoedt niets, en nooit zal hij mijn smart te weten komen, die over zijn geluk zelfs een nevel zal verspreiden.

Nu, ziet gij, Cethegus, hoe een god uw plannen geheel anders uit heeft doen komen. Gij hadt mij dit kleinood van Italië willen geven en hebt het aan Totila doen toekomen. Mijn vriendschap hebt gij willen vernietigen, maar gij hebt haar in den gloed van de heilige zelfverloochening van al het aardsche bevrijd en onsterfelijk gemaakt. Gij hebt mij tot man willen maken door het geluk van de liefde en ik ben het geworden door de smart van de liefde.

Leef wel, en eerbiedig het bestuur van den hemel.

TWEEENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Wij zullen den indruk die dit schrijven op den prefect maakte, stilzwijgend voorbijgaan en begeleiden liever de beide Dioscuren op hun avondwandeling in den heerlijken omtrek van Neapolis. Na vroeg de Coena geeindigd te hebben, wandelden zij door de stad, gingen de Porta Nolana uit, die met alle verweerde reliefs nog de overwinningen der Romeinsche Imperatoren op de Germaansche stammen verheerlijkte.

Totila bleef staan en bewonderde het prachtige werk.

„Wie is toch de keizer daar op den zegewagen, met den gevleugelden bliksem in de hand als een Jupiter Tonans?"

„Dat is Marcus Aurelius," zei Julius en wilde verder gaan.

„Blijf toch staan. En wie zijn die vier gevangenen met die lange haren die den wagen trekken."

„Dat zijn Germaansche koningen."

„Van welken stam?" vroeg Totila.... „maar hier is een opschrift: „Gothi extincti!" De Gothen vernietigd."

Luid lachend sloeg de jonge Goth met de platte hand op de marmeren zuil en ging snel de poort door.

„Een in marmer geschreven leugen," zei hij omkijkend. „Dat had de Imperator niet gedacht dat eens een Gothische zeegraaf in Neapolis zijn pralerij tot schande zou maken."

„Ja, de volkeren zijn als de bladeren van een boom die afvallen en weer aangroeien," zei Julius in gedachten. „Wie zal er na jullie in deze landen heerschen?"

Totila bleef staan.

„Na ons?" vroeg hij verbaasd.

„Nu, je wilt toch niet gelooven dat jouw Gothen eeuwig zullen blijven bestaan onder de volkeren?"

„Dat weet ik nog niet," antwoordde Totila langzaam voortloopend.

„Mijn vriend, de Babyloniërs en Perzen, de Grieken en Macedoniërs en naar het schijnt ook wij, Romeinen, hebben

een bepaalden tijd gehad. Zij bloeiden, werden rijk en vergingen. En zou het met de Gothen anders gaan?"

„Ik weet het niet," zei Totila onrustig, „ik heb daar nooit aan gedacht. Het is mij nooit ingevallen, dat er een tijd zou komen, dat mijn volk . . ."

Hij hield op, alsof het een zonde was, zulke gedachten te hebben.

„Hoe kan men zich zooiets voorstellen, ik denk daar evenmin aan als aan den dood."

„Dat is net iets voor jou, Totila."

„En het is net iets voor jou, om je met zulke droomerijen te kwellen."

„Droomerijen? Je vergeet dat het voor mij en mijn volk reeds werkelijkheid is geworden. Je vergeet dat ik een Romein ben en ik kan mij in dat opzicht niet gedragen zooals anderen dat schijnen te kunnen doen. Ik ben er zeker van dat het met ons afgeloopen is. De scepter is van ons op jullie overgegaan. Denk je dat het mij geen pijn doet het maar zoo gemakkelijk is gegaan, om in jou, mijn boezemvriend, den Barbaar, den vijand van mijn volk, te vergeten."

„Bij het licht van de zon, dat is niet zoo," riep Totila met vuur uit, „waarom vind ik ook bij jou deze waanidee? Kijk toch om je heen. Wanneer heeft Italië heerlijker opgebloeid dan onder ons bestuur. Nauwelijks in de dagen van Augustus. Gij hebt ons kunst en wijsheid gegeven en wij hebhebben jullie vrede en bescherming gebracht. Is er iets mooiers denkbaar. De harmonie tusschen Romeinen en Germanen kan een heelen nieuwen tijd voortbrengen, schooner dan ooit heeft bestaan."

„Maar er is geen harmonie. Gij zijt een vreemd volk voor ons, anders door taal en geloof, door natuur en gemoed en door een haat die vijf eeuwen heeft geduurd. Vroeger hebben wij jullie vrijheid te niet gedaan, nu hebt gij het de onze. Er gaapt een eeuwige kloof tusschen ons."

„Gij werpt hiermee mijn lievelingsgedachten omver."

„Dat is een droom."

„Neen, het is waarheid, ik voel het, en misschien komt er een tijd, dat ik het je bewijzen kan. Het werk van mijn geheele leven heb ik daarop gebouwd."

„Dan is het gebouwd op een edel waandenkbeeld. Er kan geen brug bestaan tusschen Romeinen en Barbaren."

„Maar dan," zei Totila heftig, „kan ik niet begrijpen, hoe gij leven kunt met mij als . . ."

„Ga niet verder," zei Julius ernstig, „het was niet gemakkelijk, het was de moeilijkste zelfverloochening en na een zwaren strijd tegen mij zelfzucht is het mij gelukt; want eindelijk heb ik opgehouden om alleen in mijn volk te leven. Het heilige geloof, — en dat is er alleen toe in staat — dat nu reeds Romeinen en Germanen vereenigt, het geloof, dat mijn tegenstrijdig verstand door louter smart langzamerhand aldoor machtiger omvatte, heeft mij in dezen strijd vrede gebracht. In een opzicht kan ik mij nu reeds beroemen een Christen te zijn. Ik leef voor de menschen en niet alleen voor mijn volk. Ik ben een mensch en niet alleen een Romein, daarom kan ik van jou, den Barbaar, houden als van mijn broeder. Wij zijn toch broeders van één rijk, van de menschheid. Daarom kan ik leven al moet ik zien dat mijn volk gestorven is. Ik leef voor de menschheid, dat is mijn volk!"

„Neen," riep Totila geestdriftig, „dat zou ik nooit kunnen, hier op aarde heb ik vasten grond, hier kan ik het schoone genieten, het goede doen, naar al mijn krachten en volgens jouw geloof, zou alleen de hemel het eeuwige zijn en daarin kan ik je niet volgen. Ik heb eerbied voor je droomen en voor je heilige verlangens, maar ik deel ze niet. Dat weet je. Je weet" zei hij glimlachend, „ik ben een heiden, onverbeterlijk evenals mijn Valeria, onze Valeria. Ik denk nog op het juiste oogenblik aan haar. Je schoone droomen, die zich zoo ver boven de aarde verheffen, zouden ons ten slotte het liefste wat wij op aarde hebben, doen vergeten.

„Kijk, wij zijn weer in de stad, de zon gaat zoo snel in het zuiden onder en ik moet nog voor den nacht de bestelde zaden in den tuin van Valerius brengen. Ik ben een slechte tuinman," glimlachte hij, „die zijn bloemen vergeet. Leef wel, ik ga rechtsaf."

„Groet Valeria voor mij. Ik ga naar huis wat lezen."

„Wat? Lees je nu nog altijd Plato?"

„Neen, Augustinus. Leef wel."

DRIEENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Snel liep Totila door de straten van de voorstad, om het levendigste gedeelte van de binnenstad te vermijden, naar de Porta Capuana naar den toren van Isak, den Joodsche poortwachter. De toren, die vlak naast de poort lag, had stevige muren en een massief gewelfd dak en verhief zich in verschillende kleiner wordende terrassen. Op de hoogste verdieping, dicht bij de tinnen, waren twee lage, maar groote vertrekken, bestemd voor de woning van den torenwachter. Daar woonde de oude jood met Mirjam zijn dochter, een mooi kind. In het grootste vertrek, waar aan den muur zorgvuldig gerangschikt de groote zware sleutels voor de hoofddeur en de zijtoegangen van het hoofdgebouw hingen, met den krommen hoorn en de breede speer van den poortwachter, zat met zijn beenen over elkaar op ruwe gevlochten matten, Isak, de grijze wachter. Het was een lange knokige gestalte met een adelaarsneus en borstelige zware wenkbrauwen. Hij hield een lange staf tusschen de knieën en luisterde opmerkzaam naar de woorden van een jongen, onaanzienlijken man, klaarblijkelijk ook een Israëliet, in wiens harde nuchtere trekken, het heele rekenvermogen van den Joodschen stam lag.

„Kijk, vader Isak," besloot hij met een onaangename klanklooze stem, „het zijn geen ijdele dingen die ik je vertel en mijn woorden komen niet alleen uit het hart, dat blind is, maar ook uit het hoofd. En hier heb ik documenten meegebracht, voor ieder woord wat ik spreek. Hier is mijn aanstelling als bouwmeester voor alle waterleidingen in Italië. Jaarlijks vijftig gouden solidi erbij. Nu heb ik juist de oude waterleiding van deze stad Neapolis in orde gebracht. Hier, in deze beurs zijn de tien goudstukken, die men mij er voor heeft betaald. Gij ziet, ik kan een vrouw onderhouden. Bovendien ben ik de zoon van Rachel, je tante. Laat mij niet tevergeefs

praten en geef mij Mirjam, je kind, opdat zij voor mijn huis kan zorgen."

Maar de oude streek door zijn langen grijzen baard. Hij schudde langzaam het hoofd.

„Jochem, zoon van Rachel, mijn zoon, ik zeg je, doe het niet, laat af."

„Waarom? Wat kunt gij tegen mij hebben? Wie kan iets tegen Jochem zeggen in Israël?"

„Niemand, je bent rechtvaardig, stil en vlijtig en vermeerdert je bezittingen, en je werk gedijt voor het aangezicht des Heeren. Maar heb je wel eens gezien dat de nachtegaal zich paart met de musch, of de slanke gezel met het lastdier? Zij passen niet bij elkaar. En zeg mij nu eens zelf of jij bij Mirjam mijn kind past."

Eer Jochem kon antwoorden, hoorde men drie keer zachtjes kloppen op de ijzeren deur beneden. Mirjam, die in het naburige vertrek in overpeinzingen verzonken voor het venster had staan kijken, streek snel haar hand over haar oogen en liep de wenteltrap naar beneden af.

Jochem ging naar het venster toe en zijn gezicht vertoonde grimmige rimpels.

„O, dat is die Christen, de door God vervloekte," zei hij tandenknarsend terwijl hij zijn vuisten balde. „Dat is al weer die blonde Goth met zijn onaangenamen trots. Vader Isak, is hij het misschien die bij de hinde past?"

„Praat niet zoo mijn zoon, je weet immers dat deze jongeling zijn zinnen heeft gezet op een Romeinsch meisje? En hij denkt niet aan den parel van Juda."

„Ja goed," zei Jochem, terwijl hij zijn documenten bij elkaar stak, „ik ga heen en ik ga ditmaal voor langen tijd op reis, ik ga groote zaken doen."

„Groote zaken? Met wie?"

„Met Justinianus, den keizer van het Oosten. Een stuk van de groote kerk is ingestort, ik heb een plan ontworpen om het gebouw weer te herstellen."

Woedend sprong de oude man op en stootte met zijn staf op den grond.

„Wat! Jochem, zoon van Rachel, wil jij dezen Romein dienen? Den keizer wiens voorvaderen het heilige Sion hebben verbrand en den tempel reeds jaren in de asch hebben gelegd. En een huis wil je bouwen waar het ongeloof vereerd wordt. Jij, een zoon van den vromen Manasser? Wee over jou."

„Waarom roept gij wee en weet niet eens waarom. Kunt gij aan de geldstukken ruiken, of het uit de hand van een Jood of een Christen komen? Weegt het niet even zwaar en glinstert het niet even liefelijk?"

„Zoon van Manasser, gij kunt niet God dienen en den Mammon."

„En gij zelf dan? Dient gij ook de ongeloovigen niet? Zie ik den hoorn van den wachter niet aan den wand van uw huis hangen? Hebt gij niet de sleutels in bewaring voor deze Gothen? Doet gij de poort niet voor hen open waardoor gij hun de sterkte van hun burcht bewaard?"

„Ja, dat doe ik," zei de oude man trots, „en ik wil dag en nacht trouw voor hen waken als een hond voor een heer en zoo lang Isak, zoon van Ruben, adem haalt, zal geen vijand van dit volk door deze poort komen, want de kinderen Israëls zijn hun dank verschuldigd, evenals hun grooten koning die wijs was als Salomon, en wiens zwaard was als dat van Gideon. Dank zijn wij hem verschuldigd evenals onze voorvaderen, den grooten koning Cyrus, die hen uit Babylon bevrijd heeft. De Romeinen hebben den tempel des Heeren gebroken en zijn volk over de oppervlakte der aarde verspreid. Zij hebben ons bespot en verslagen en onze heilige beelden verbrand en geplunderd onze schatkisten, verontreinigd onze huizen en geweld aan onze vrouwen gedaan en zij hebben menige wreede wet tegen ons uitgevaardigd. Toen kwam deze groote koning van het Noorden, wiens zaad Jehova zegene. Hij heeft onze synagoge weer opgebouwd en wanneer de Romeinen ze hebben vernield, dan moesten zij alles weder opbouwen met eigen handen en eigen geld. En hij heeft den vrede in onze huizen beschermd, en wie iemand uit het volk Israëls leed deed, die moest daarvoor boeten, alsof hij een Christen had kwaad gedaan. Hij heeft ons onzen God gelaten en ons geloof en de Pascha hebben wij in vrede en vreugde gevierd, zooals wij dat niet meer hebben kunnen doen, sinds de dagen dat de tempel nog stond op de hoogte van Sion."

„Ik hoop, dat gij maar niet eenmaal ondank zult oogsten van de Gothen voor uw dankbaarheid," zei Jochem, terwijl hij aanstalte maakte om weg te gaan.

„Ik geloof, dat er nog wel eens een uur zal komen voor mij, om Mirjam nog eens voor de laatste maal te vragen; misschien vader Isak, zult gij dan minder trotsch zijn."

Hij ging door Mirjam's kamer naar de trap, waar hij Totila

ontmoette. Met een leelijken blik ging de kleine man den slanken Goth voorbij, die bij het binnenkomen in de torenwoning zich diep moest bukken. Mirjam volgde hem op den voet.

„Daar hangen uw tuinmanskleeren," zei zij, zonder de lange wimpers op te slaan, „en hier, aan het venster heb ik de bloemen klaargelegd. Zij houdt van witte narcissen hebt gij onlangs gezegd; ik heb witte narcissen meegenomen, zij ruiken heerlijk."

„Je bent een goed meisje, Mirjam," zei Totila, den helm met de zilverwitte zwanenvleugelen van zijn hoofd tillend en op de tafel zettend, „waar is je vader?"

„De zegen des Heeren ruste op uw gouden lokken," sprak de oude man, terwijl hij het vertrek binnentrad.

„Gegroet trouwe Isak," riep Totila.

Hij wierp den langen glinsterend witten mantel af en hulde zich in een bruin kleed dat Mirjam van den wand haalde.

„Jullie zijn goede menschen, zonder jullie en zonder jullie trouw zou heel Neapolis mijn geheim kennen; hoe kan ik jullie toch danken."

„Dank?" zei Mirjam, en sloeg de donkerblauwe oogen op, terwijl zij ze glinsterend op hem liet rusten, „gij hebt ons reeds vooraf voor altijd bedankt."

„Neen Mirjam," zei de Goth, terwijl hij den breedgeranden veldhoed diep in de oogen trok, „ik meen het eerlijk en hartelijk met jullie. Zeg toch eens vader Isak, wie is die kleine man, dien ik reeds zoo dikwijls bij u heb gezien en ook nu weer heb ontmoet. Het schijnt mij toe dat hij een goed oog op Mirjam heeft. Zeg mij eerlijk, wanneer u geen geld hebt, zal ik gaarne helpen."

„Neen mijnheer, hier ontbreekt geen geld, maar wel liefde," zei Isak kalm.

„Dan kan ik niet helpen. Maar wanneer haar hart misschien een keuze had gedaan, dan zou ik graag iets voor Mirjam doen." En hij legde vriendelijk zijn hand op het zwarte glanzende haar van het meisje. Hij raakte haar slechts zachtjes aan, maar als door den bliksem getroffen viel Mirjam plotseling op haar knieën, de armen over de borst gekruist en het schoone hoofd diep gebogen, als een bloem die zwaar van dauw was gleed zij aan de voeten van Totila neer. Deze ging verschrikt een stap achteruit, maar een oogenblik later was het meisje weer opgestaan.

„Vergeef mij, het was slechts een roos, die zoo juist voor uw voeten viel."

Zij legde de bloem op de tafel en beheerschte zich zoo goed, dat noch haar vader, noch de jongeling verder over het voorval nadacht.

„Het wordt al donker, haast u," sprak zij rustig en gaf hem de hand met bloemen.

„Ik ga al. Ook Valeria is je erg dankbaar, ik heb haar veel over je verteld en zij vraagt mij steeds naar jou, zij zou je graag willen zien. Misschien gebeurt het gauw. Vandaag is het misschien de laatste maal, dat ik deze vermomming noodig heb."

„Wilt gij haar ontvoeren, de dochter van Edom?" riep de oude uit.

„Breng haar hier naar toe, hier is zij goed geborgen."

„Neen," zei Mirjam, „niet hier heen."

„Waarom niet? vreemd kind," zei de oude man boos.

„Dit is geen plaats voor zijn bruid, dit vertrek, het zou haar geen geluk brengen."

„Wees maar kalm," zei Totila aan de deur, „ik zal openlijk om haar hand vragen en aan al deze geheimzinnigheid een einde maken."

En hij ging weg.

Isak nam de speer, den hoorn en eenige sleutels van den wand en volgde hem om hem open te doen en de avondronde langs alle deuren van het groote torengebouw te doen.

VIERENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Mirjam bleef alleen boven. Terwijl zij zwijgend naar de sterren stond te kijken, liep Totila snel, vervuld van verlangen, naar de villa van den rijken purperhandelaar, die ongeveer op een uur afstands van de Capuaansche poort was gelegen. De deurwachter verwees hem naar den ouden hortularius, een vrijgelatene van Valerius, aan wien de zorg van den tuin was overgelaten. Deze was de vertrouwde van de geliefden. Hij nam den tuinmansjongen de bloemen en zaden af, die hij naar het heette van den eersten koopman uit Neapolis had meegebracht en bracht hem in zijn slaapkamer, waarvan de lage vensters in den tuin uitkwamen.

Ongeduldig wachtte de jonge Goth in het kleine vertrekje bij een kruik wijn, langer dan een uur, daar Valeria eerst na den gemeenschappelijken maaltijd met haar vader weg kon gaan.

Hij keek naar den hemel, telkens weer naar den hemel, naar de sterren en naar de maan, om te zien hoe laat het was.

Eindelijk kon hij het niet langer uithouden. Zonder eenig geluid te maken, ging hij over de marmeren vensterbanken heen.

Nauwelijks knarste onder zijn vlugge schreden het witte zand van het smalle pad dat hij volgde, beschermd voor het helle maanlicht door de schaduwen van de boompjes. Hij ging door de donkere taxuslanen en het dichte gebladerte van de olijfboomen, een hoog standbeeld van Flora voorbij, liep snel nu een laan van laurier- en tamarindeboomen door, drong door een oleanderboschje en kwam eindelijk bij de druipsteengrot waar een bronnimph over een groote donkere urn leunde.

Toen hij hier binnenkwam, kwam een witte gestalte achter het beeld vandaan.

„Valeria, mijn schoone roos," riep Totila, terwijl hij zijn geliefde vurig omhelsde, die zich zachtjes verzette.

„Pas op, pas op," fluisterde zij.

„Neen lieve, ik wil je niet loslaten, ik mis je al zoo lang en heb al zoo erg naar je verlangd. Hoor, hoe verlokkend de nachtegaal zingt. Voel je den warmen wind van den zomernacht, de betooverende geuren van de kamperfoelie, hoe alles liefde ademt? Zij allen zeggen ons, dat wij gelukkig moeten zijn. O, laten wij deze heerlijke uren vasthouden."

„O, mijn vriend, ik zou zoo graag evenals gij in het geluk van deze uren op willen gaan, maar ik kan het niet, ik vertrouw die bedwelmende geuren niet, deze weelderige zwoelheid van dezen zomernacht. Dat blijft niet eeuwig, er broeit een onheil, ik kan niet gelooven aan het geluk van onze liefde."

„Maar waarom dan niet, kleine dwaze meid."

„Ik weet het niet; die rampzalige tegenstrijdigheid die nu eenmaal in mijn leven bestaat, oefent ook hier zijn invloed uit. Ik zou zoo graag evenals gij mij overgeven aan dit geluk, maar een stem in mij waarschuwt telkens weer: het blijft niet eeuwig, je mag niet gelukkig zijn."

„Ben je dan niet gelukkig in mijn armen?"

„Ik houd van je, zooals een sterfelijke vrouw houdt van den zonnegod, die haar in al zijn licht genaderd is. Daarom vind ik het ook verdrietig dat dit alles in het geheim plaats moet hebben. Ook de vreugde van deze uren hebben wij aan list te danken en dat kan ook niet blijven."

„Neen Valeria, en dat zal ook niet, ik voel deze dingen even-goed als jij. Ook ik kan deze leugens en deze vermomming niet langer verdragen en ik ben gekomen om er een einde aan te maken. Morgen zal ik met je vader spreken, openlijk en vrij. Dit besluit is het beste, want . . ."

„Het redt je leven, jongeling," viel plotseling een diepe stem in en uit den donkeren achtergrond van de grot trad een man te voorschijn en stak zijn zwaard in de scheede.

„Vader," riep Valeria verrast uit, hoewel zij haar tegenwoordigheid van geest niet verloor.

Totila sloeg zijn arm om haar heen om zijn kleinood te verdedigen.

„Weg, Valeria, weg van dezen Barbaar," riep Valerius, zijn arm bevelend uitstrekkend.

„Neen, Valerius," riep Totila, terwijl hij zijn geliefde dichter tegen zich aandrukte, „haar plaats is hier aan mijn borst."

„Vermetele Goth."

„Hoor mij aan, Valerius en wees niet boos over dit bedrog.

Gij hebt zelf gehoord, dat ik er morgen een einde aan zou maken."

„Ik heb het gehoord tot je eigen geluk. Ik ben gewaarschuwd door den oudste van mijn vrienden maar ik kon het nauwelijks gelooven, dat mijn dochter mij bedriegt. Maar toen ik het moest gelooven, besloot ik dat jij je listen met je bloed zou betalen. Jouw besluit heeft jezelve gered. Maar vlucht nu, nooit zal je haar terugzien."

Totila wilde een heftig antwoord geven, maar Valeria was hem voor.

„Vader," sprak zij rustig, terwijl zij tusschen de mannen ging staan, „luister naar uw kind. Ik wil mijn liefde niet verontschuldigen, dat behoeft ook niet; zij is goddelijk en even noodzakelijk als de sterren. De liefde voor dezen man is het leven van mijn leven. Gij kent mij. Waarheid is voor mij het hoogste wat er bestaat, en nooit zal ik dezen man verlaten."

„Evenmin als ik haar," zei Totila, terwijl hij haar rechterhand greep. Hoog opgericht stond het jonge paar, beschenen door het licht van de maan, voor den ouden man. Hun edele trekken en hun gestalten waren op dit oogenblik gewijd door een heilige geestdrift. En zoo schoon was deze groep dat onwillekeurig een zachtere stemming zich meester maakte van den vertoornden vader.

„Valeria, mijn kind."

„O, mijn vader, gij hebt altijd mijn schreden met liefde en trouw geleid, zoodat ik nauwelijks mijn moeder, hoewel ik haar beklaagde, heb gemist. Maar op dit oogenblik, in dit uur, mis ik haar voor het eerst, nu zou ik haar voorspraak noodig hebben. Laat de gedachte aan haar nu echter tenminste voor mij spreken. Herinnert gij u, hoe gij de laatste maal aan het leger van de stervende was en zij u de verzorging van mijn geluk op het hart drukte, als haar laatsten wil."

Valerius bracht de linkerhand naar het voorhoofd, zijn dochter nam zijn andere hand. Klaarblijkelijk had een heftige strijd in het binnenste van den ouden man plaats. Eindelijk zei hij:

„Valeria, zonder het te weten, hebt gij een hard woord gesproken. Het was onrechtvaardig te verzwijgen, wat je onbewust vermoed hebt. Hoor dan wat je moeder mij in haar stervensuur gezegd heeft. Nog altijd was zij gedrukt onder de belofte, die wij reeds lang hadden afgekocht. „Wanneer ons kind niet de bruid des hemels zal worden," zeide zij,

„beloof mij dan ten minste haar een vrije keuze te laten. Ik weet hoe de Romeinsche meisjes en vooral de dochters van onzen stand ten huwelijk worden gegeven, ongevraagd en zonder liefde. En zulk een bond is een gruwel voor den Heer. Mijn Valeria zal een edele keuze doen. Beloof mij, haar den man te geven, wien zij zich toevertrouwen zal en niemand anders." En ik heb deze belofte afgelegd. Maar mijn kind aan een Barbaar geven, aan een vijand van Italië? Neen, dat nooit."

„Ik ben niet zoo'n Barbaar, Valerius, als gij wel denkt," zei Totila. „In elk geval ben ik van mijn volk de warmste vriend van de Romeinen. Geloof mij, aan de Romeinen heb ik geen hekel. Degenen die ik verafschuw zijn uwe, evenals onze vijanden, de Byzantijnen."

Dat was een gelukkig woord, want in het hart van den ouden republikein was de haat tegen Byzantium, de keerzijde van zijn liefde voor de vrijheid en voor Italië. Hij zweeg, maar, zijn oog bleef rusten op den jongeling.

„Vader," sprak Valeria, „jouw kind zou niet van een Barbaar kunnen houden. Leer hem kennen en zegt gij dan nog dat hij een Barbaar is, dan zal ik nooit de zijne worden, ik eisch niet anders van u, dan hem te leeren kennen. Beslis zelf of mijn keuze goed is of niet."

Terwijl zij dit zei, greep zij zijn hand.

„Ja, leer mij kennen, Valerius," zei Totila, terwijl hij de andere hand greep.

De oude man zuchtte.

„Kom met mij mee naar het graf van moeder, daar onder de cypressen, daar rust haar asch met haar hart. Laten wij aan haar denken, aan die edele vrouw en haar schim aanroepen. En is het de ware liefde, en is je keuze goed geweest, dan zal ik mijn belofte houden."

VIJFENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Eenige weken later vinden wij te Rome in het ons welbekende studeervertrek met het standbeeld van Caesar, Cethegus, den prefect, en onzen nieuwen bekende Petros, den gezant van den keizer, of liever van de keizerin. Beide mannen hadden levendig over hun herinneringen aan vroegere tijden gesproken, (zij waren oude studievrienden) bij een eenvoudig maal en een kruik Masikker. Zij waren juist uit de eetkamer naar de werkkamer gegaan, om nu ongestoord te kunnen praten.

„Gij hebt," zei Petros, „voor de tweede maal Rome gered voor de wraak der Barbaren, een onvergelijkelijke verdienste, waarvoor de geheele wereld, maar vooral ook de regentes je moet danken."

„De regentes, arme vrouw," zei Cethegus, de schouders ophalend. „Wie weet hoelang de Gothen of je meester in Byzantium haar nog op den troon zullen laten,"

„Wat? Dan vergist je je," viel Petros hem in de rede, „mijn zending heeft vooral ten doel haar troon te beschermen en wilde jou juist vragen hoe dat het beste mogelijk is."

De prefect leunde met zijn hoofd tegen den marmeren muur en zag den gezant glimlachend aan.

„O Petros, Petros," zei hij. „waarom ben je toch zoo geheimzinnig, ik dacht dat wij elkaar beter kenden."

„Hoe bedoel je,?" vroeg de Byzantijn eenigszins in het nauw gebracht.

„Ik bedoel, dat wij niet tevergeefs rechten en geschiedenis met elkaar hebben gestudeerd in Berytus en Athene. Ik meen, dat wij reeds als jongelingen talrijke wandelingen gemaakt hebben en tot de slotsom waren gekomen, dat de keizer deze Barbaren uit Italië moest verdrijven en zoowel in Rome, als in Byzantium moest heerschen en ik geloof dat wij geen van tweeën veranderd zijn."

„Ik heb mijn eigen inzicht onderworpen aan dat van mijn meester en Justinianus . . ."

„Vindt het natuurlijk heerlijk dat de Barbaren in Italië zijn."

„Ja, er kunnen zich wel gevallen voordoen," zei de rhetor.

„Petre," zei Cethegus, terwijl hij zich wrevelig oprichtte, „geen phrasen, geen leugens. Kijk eens, dat is weer de oude fout, je wilt mij te listig zijn, je denkt dat men altijd moet liegen en je hebt nooit moed om de waarheid te zeggen. Men kan alleen liegen, wanneer men zeker is van zijn leugen."

Opeens trad Syphax binnen.

„Een gesluierde vrouw wacht in de Zeuszaal."

Blij, dat er een einde aan het gesprek kwam, want hij voelde zich niet erg opgewassen tegen de prefect, grinnikte Petros:

„Nu, ik wensch je geluk met zulk een stoornis."

„Jou ook," glimlachte Cethegus en ging de kamer uit.

„Grootmoedige, eens zal je spot je berouwen," dacht de Byzantijn.

Cethegus vond in de zaal die versierd was met het prachtige Zeusbeeld van Clycon uit Athene, een in Gothische dracht gekleede vrouw.

Toen hij binnenkwam, sloeg zij de kap van haar bruinen mantel naar achteren.

„Vorstin Gothelindis?" vroeg de prefect verrast. „Wat brengt u bij mij?"

„Wraak," antwoordde een vurige, onwelluidende stem.

„Wraak,?" vroeg hij, „op wien?"

„Daarvan later. Neem mij niet kwalijk," zei zij zich herstellend, „dat ik u stoor. Uw vriend Petros, de Byzantijn is bij u, nietwaar?"

„Ik zag hem voor de coena door uw porticus binnengaan," zei zij onverschillig."

„Dat is niet waar," dacht Cethegus bij zichzelf, „hij is door de tuindeur bij mij gekomen. Dus die hebben met elkaar afgesproken om hier te komen, en dat mocht ik niet weten. Wat zouden zij voor hebben met mij."

„Ik zal u niet ophouden," ging Gothelindis verder, „ik heb u slechts een vraag te doen. Antwoord mij kort, ja of neen. Ik ben in staat de dochter van Theoderik ten val te brengen en ik wil het ook. Zult gij tegen of voor mij zijn?"

„O vriend Petros," dacht de prefect, „nu weet ik reeds wat jij voor hebt met Amalaswintha. „Maar wij zullen zien hoe ver jullie al gevorderd zijn."

„Gothelindis," begon hij, „gij wilt de regentes ten val

brengen? Dat geloof ik graag, maar of gij het kunt betwijfel ik."

„Luister en beslis dan, of ik ertoe in staat ben. Die vrouw heeft de drie hertogen laten vermoorden."

Cethegus haalde zijn schouders op.

„Dat gelooven sommige menschen."

„Maar ik kan het bewijzen."

„Hoe dan?" vroeg Cethegus ongeloovig.

„Hertog Thulun stierf, zooals gij weet, niet dadelijk. Hij werd overvallen op den Aemilischen weg, dicht bij mijn villa te Tannetum. Mijn colonnen vonden hem en brachten hem in mijn huis. Gij weet, het was een neef van mij. Ik ben uit het huis der Balthen en hij stierf in mijn armen."

„En wat zei de zieke in zijn wondkoorts?"

„Hij had geen wondkoorts. Hertog Thulun heeft bij het vallen den moordenaar nog getroffen met zijn zwaard; hij ontkwam niet. Mijn colonen zochten hem en vonden hem stervend in het nabijzijnde woud. Hij heeft mij alles bekend."

Onmerkbaar drukte Cethegus zijn lippen op elkaar.

„En wie was het? Wat heeft hij gezegd?"

„Het was," zei Gothelindis scherp, „een Isaurische huurling, een opzichter van de schanswerken uit Rome en bekende: Cethegus de prefect heeft mij naar de regentes en de regentes heeft mij naar den hertog Thulun gezonden."

„Wie heeft deze bekentenis nog meer gehoord, dan gij alleen?" vroeg Cethegus loerend."

„Niemand. En niemand zal er iets van hooren, wanneer gij aan mijn zijde staat, wanneer niet dan . . ."

„Gothelindis," viel de prefect haar in de rede, „geen bedreigingen, dat dient nergens toe. Gij moet inzien dat gij mij slechts verbitteren kunt daardoor en niet dwingen. In geval van nood laat ik het tot een openbare aanklacht komen. Gij zijt bekend als een groote vijandin van Amalaswintha; uw getuigenis alleen . . . gij was zoo onvoorzichtig om te bekennen dat niemand deze bekentenis gehoord heeft . . . zal noch haar, noch mij in het verderf storten. Gij kunt mij niet dwingen om den strijd tegen de regentes aan te binden, hoogstens kunt gij mij bepraten, wanneer gij het voor wilt stellen als mijn eigen voordeel. Om u daarin te helpen, wil ik u zelfs een bondgenoot verschaffen. Gij kent toch mijn vriend Petros?"

„Zeer goed zelfs en sinds langen tijd."

„Veroorloof mij dan dat ik hem bij dit onderhoud haal."

Hij ging naar de studeerkamer terug.

„Petros, mijn bezoek is de vorstin Gothelindis, de gemalin van Theodahad. Zij wil ons beiden spreken. Kent gij haar?"

„Ik heb haar nooit gezien," zei de rhetor.

„Goed, volg mij."

Toen zij in de Zeuszaal traden, liep Gothelindis hem tegemoet.

„Gegroet, oude vriend, wat een verrassing je weer te zien."

Petros kon geen woord uitbrengen.

Cethegus keek naar de verwarring van den diplomaat uit Byzantium. Na een pijnlijke pauze zei hij:

„Je ziet, Petros, altijd weer te listig, altijd weer onnoodige fijnheden. Maar kom, laat je niet terneerslaan door de ontdekte list. Gij hebt dus beiden een bondgenootschap gesloten, de regentes ten val te brengen. Mij wilt gij winnen? Om jullie daarbij te helpen, daarvoor moet ik nauwkeurig weten wat jullie verder van plan zijt. Wien wilt gij op den troon van Amalaswintha zetten? Want nog is de weg voor Justinianus niet vrij."

Beiden zwegen een poosje. Zij waren verrast door zijn helder inzicht in hun plannen. Eindelijk sprak Gothelindis:

„Theodahad mijn gemaal, de laatste der Amalers."

„Theodahad de laatste der Amalers," herhaalde Cethegus langzaam.

Ondertusschen overpeinsde hij het voor en tegen. Hij bedacht dat Theodahad niet geliefd was bij de Gothen, en dat hij, wanneer hij door Petros op den troon verheven, weldra geheel in de handen der Byzantijnen zou zijn, zoodat de catastrophe door het te hulp roepen van den keizer vroeger dan hij wilde plaats zou grijpen. Hij bedacht, dat in elk geval het leger van de Oost-Romeinen zoolang mogelijk weg moesten blijven en besloot daarom den tegenwoordigen toestand en Amalaswintha zoolang mogelijk te handhaven.

In een enkel kort oogenblik had hij dit alles overwogen en besloten.

„En hoe wilt gij de zaak nu aanleggen?" vroeg hij rustig.

„Wij willen van deze vrouw eischen ten gunste van mijn gemaal afstand te doen, onder bedreiging haar aan te klagen van moord."

„En wanneer zij dan toch doorzet?"

„Dan brengen wij onze bedreiging ten uitvoer," zei Petros „en brengen onder de Gothen een opstand teweeg, . . ."

„Die haar het leven kost," viel Gothelindis in.

„Misschien haar de kroon kost," zei Cethegus.

„Maar die daardoor toch niet op het hoofd van Theodahad komt, want wanneer de Gothen een koning kiezen, dan zal hij niet Theodahad heeten."

„Dat is maar al te waar," zei Gothelindis knarsetandend.

„Dan zou er allicht een koning komen, die ons allen veel minder vriendelijk gezind was dan Amalaswintha en daarom zeg ik jullie openlijk, ik ben niet voor jullie plan, ik houd mij aan de regentes."

„Wel," zei Gothelinde boos, terwijl zij zich naar de deur wendde. „dan is er strijd tusschen ons. Kom mee Petros."

„Wees kalm, vriendin," zei de Byzantijn, „misschien verandert Cethegus zijn meening, wanneer hij dit leest, en hij reikte den prefect den brief toe, dien Alexandros van Amalaswintha aan Justinianus over had gebracht. Cethegus las, zijn gelaat versomberde.

„Nu?" vroeg Petros hoonend, „wilt gij nog de koningin steunen, die aan je ondergang werkt? Waar blijft gij wanneer zij haar plannen doorzet en je vrienden niet voor je waakten?"

Cethegus hoorde hem nauwelijks aan.

„Armzalige kerel," dacht hij, „alsof dat de hoofdzaak was, alsof de regentes niet volkomen gelijk zou hebben, alsof ik daarover boos op haar kon zijn. Maar de onvoorzichtige vrouw heeft reeds gedaan wat ik van Theodahad verwachtte, zij heeft zichzelf vernietigd. Zij heeft de Byzantijnen reeds in het land geroepen, en nu zullen zij komen of zij wil of niet. Zoolang Amalaswintha koningin is, zal Justinianus haar beschermer spelen."

Hij keerde zich nu schijnbaar in de grootste verwarring tot den gezant, dien hij den brief terug gaf.

„En wanneer zij haar besluit doorzet? Wanneer zij op den troon blijft, wanneer kunnen dan de legers hier landen?"

„Belisarius is reeds op weg naar Sicilië," zei Petros trotsch erop, dat hij den hoogmoedigen prefect zoo van streek had gebracht „Binnen een week kan hij voor Rome zijn."

„Gij zijt toch zeker," zei Cethegus angstig, „dat Belisarius niet direct reeds zal landen."

„Wees maar kalm," glimlachte Petros, „ik zal hem het oogenblik zeggen, dat hij moet komen, eerst moet Amalaswintha door Theodahad vervangen worden."

„Goed," dacht Cethegus, „tijd gewonnen, alles gewonnen.

De Byzantijnen zullen niet eerder landen, voordat ik hen aan het hoofd van het gewapende Italië ontvangen kan."

„Ik behoor je toe," zei hij, „en ik denk, dat ik de regentes er wel toe brengen kan, uw echtgenoot met eigen hand de kroon op het hoofd te zetten. Amalaswintha zal zelfs den scepter neerleggen."

„Dat zal zij nooit doen," riep Gothelindis uit.

„Misschien toch wel, haar edelmoedigheid is grooter dan haar heerschzucht. Men kan zijn vijanden ook door hun deugden ten val brengen," zei Cethegus nadenkend. „Ik ben zeker van mijn zaak en ik groet de koningin der Gothen," eindigde hij met een lichte buiging.

ZESENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

De regentes Amalaswintha nam een afwachtende houding aan, nadat de drie hertogen onschadelijk waren gemaakt.

Had zij door den val der hoofden wat vrij spel gekregen tegenover den haar vijandelijken adel, zoo wachtte haar nu weer de volksvergadering te Regeta bij Rome, in het vooruitzicht waarvan zij zich volkomen van de verdenking van moord moest zuiveren, of de kroon, of misschien zelfs het leven moest laten.

Witichis en de zijnen hadden haar slechts bescherming toegezegd tot dat oogenblik. Zij spande daarom alle krachten in haar toestand zoo hecht mogelijk te maken. Van Cethegus hoopte zij niets meer. Maar zij hoopte toch, dat de Italianen en de samenzweerders uit de Catacomben aan wier hoofd haar naam stond, haar bestuur, dat den Romeinen vriendelijk gezind was, boven een koning zou stellen, die uit de ruwe Gothenpartij was gekozen. Zij hoopte echter zoo gauw mogelijk de lijfwacht van den keizer te zien komen, om haar in het eerste oogenblik van gevaar te beschermen en zij was zelf ijverig bezig om onder de Gothen het aantal vrienden te vergrooten. Zij riep verschillende oude volgelingen van haar vader, ijverige aanhangers van het huis der Amalers, grijze helden van grooten naam uit het volk, wapenbroeders en bijna jeugdvrienden van den ouden Hildebrand, bij zich te Ravenna. Vooral Grippa, den schenker van Theoderik, die in groot aanzien bij haar volk stond en droeg aan zijn vrienden de verdediging van den burcht te Ravenna op en liet hen zweren deze vesting voor het geslacht der Amalers te behouden. Deze nauwe verbinding met de door het volk geliefde mannen vormde een soort van tegenwicht tegen Witichis en zijn vrienden.

Witichis kon ook den ouden gunsteling van Theoderik niet tegenwerken. Hierbij liet zij het echter niet. Zij had ook nog den steun noodig van de adellijke partij der Balthen

en zij zocht dien bij het geslacht der Wölsungen. Aan het hoofd van dit geslacht stonden op het oogenblik twee broeders, de hertog Guntharis en graaf Arahad. Dezen moest zij voor alles winnen en wel tegen geen geringen prijs, met de hand van haar schoone dochter.

In het rijk versierde vertrek te Ravenna stonden moeder en dochter in een ernstig en vertrouwelijk gesprek, tegenover elkaar.

„Bedenk je wel," riep Amalaswintha, „ik geef je nog drie dagen bedenktijd."

„Dat is toch tevergeefs, ik zal altijd spreken zooals vandaag," zei Mataswintha, de oogen opheffend.

„Vertel mij dan toch wat je tegen graaf Arahad hebt."

„Niets, moeder, ik houd niet van hem."

„Dan houdt je van een anderen man," zei zij snel „en daarom ben je zoo koppig."

Mataswintha kreeg een kleur en zweeg.

„Spreek," riep de vertoornde moeder, beken het, of loochen het."

Mataswintha keek voor haar op den grond en zweeg. Nooit was zij zoo schoon geweest.

„Wil je de waarheid niet zeggen? Ben je laf, dochter der Amalers?"

Trots sloeg het meisje de oogen op.

„Ik ben niet laf en ik zal de waarheid zeggen. Ja, ik heb een ander lief."

„En wien dan?"

„Dat zal geen God mij doen bekennen."

En zij zag er daarbij zoo vastbesloten uit, dat Amalaswintha geen poging deed, om het te weten te komen.

„Wel aan," zei zij, „mijn dochter is geen gewoon wezen, en daarom eisch ik het ongewone van haar, en vraag dat zij alles aan het hoogste ten offer brengt."

„Ja, moeder, ik draag in mijn hart een grootschen droom. Dat is het hoogste voor mij en alles wil ik haar ten offer brengen."

„Mataswintha," sprak de regentes, „hoe onkoninklijk. Zie, God heeft je boven duizenden gezegend met schoonheid van lichaam en geest. Gij zijt voor koningin geboren."

„Ik wil een koningin der liefde worden. Iedereen prijst mij om mijn vrouwelijke schoonheid en ik heb mij voorgenomen, minnende en bemind, gelukkig makende en gelukkig gemaakt, een vrouw te zijn."

„Een vrouw, is dat al je eerzucht?"

„Ja, was het ook uw eerzucht maar geweest!"

„En de kleindochter van Theoderik hecht geen waarde aan het rijk, aan de kroon en niet aan haar volk, de Gothen?"

„Neen, moeder," zei Matawintha ernstig, „het spijt mij bijna wel, maar ik schaam mij er niet over. Maar ik kan mij niet dwingen tot iets, waar ik niets voor voel. Ik voel niets voor het woord Gothen, misschien is het mijn schuld niet. Gij hebt altijd de Gothen veracht, deze Barbaren geringschat. Het waren de eerste indrukken, die ik heb gekregen, en ik haat deze kroon, dit Gothenrijk. In uw borst heeft het de plaats ingenomen van mijn vader, van mijn broeder, en van mij. Voor mij is deze Gothenkroon nooit iets geweest en een gehate vijandelijke macht gebleven."

„Dan ben je toch een zelfzuchtig, harteloos kind. Je zegt mij zoo maar, dat je geen liefde voor je volk voelt, voor de kroon van je voorvaderen en wanneer je niet vrijwillig wilt luisteren naar de stemmen van eer en roem van je huis, zal ik je daartoe dwingen. Je zegt dat ik geen liefde voor je gevoeld hebt; dan zul je mijn strengheid ondervinden. Je verlaat dadelijk Ravenna met je gevolg. Je gaat als gast naar Florentia in het huis van den hertog Guntharis; zijn echtgenoote heeft je uitgenoodigd. Graaf Arahad zal je begeleiden op reis. De tijd zal je doen buigen."

„Mij," zei Mataswintha, zich hoog oprichtende, „geen eeuwigheid," en daarmede vertrok zij.

Zwijgend keek de koningin haar na. Eenigen tijd zat zij in gepeins verzonken, toen Cassiodorus langzaam met gebogen hoofd naar binnenkwam.

„Wat is dat?" riep Amalaswintha uit, verschrikt door de uitdrukking van zijn gezicht, „Wat voor ongelukstijding breng je?"

„Geen enkele. Slechts een enkele vraag wil ik stellen."

„Welke vraag?"

„Koningin," zei de oude man, slechts het hoofd oprichtende, „ik heb uw vader dertig jaar jang gediend, trouw en eerlijk. Een Romein heeft Barbaren gediend, omdat ik uw deugden kende en eerde, omdat ik geloofde, dat Italië niet meer in staat was eigen vrijheid te behouden en omdat het het veiligst geborgen was onder uw heerschappij, want uw bestuur was rechtvaardig en mild. Ik heb verder u gediend, ofschoon ik het bloed van mijn vrienden, Boëthius en Sym-

machus zag vloeien; maar zij stierven door een openbaar gerecht en niet door moord. Ik moest uw vader eeren ofschoon ik hem niet prijzen kon. Nu echter kom ik voor mijn vriendin en ik durf bijna te zeggen, mijn leerlinge."

„Dat moogt gij zeggen," zei Amalaswintha zacht.

„De edele dochter van den grooten Theoderik, om een eenvoudig woord, een bevestigend antwoord op mijn verzoek. Kunt gij dit ja uitspreken, wat ik God smeek, dat gij kunt, dan zal ik u trouw blijven dienen, zoolang dit grijze hoofd daartoe in staat is en kunt gij dit niet, o koningin, zei de oude man verdrietig, „leef wel dan, mijn laatste vreugde aan deze wereld."

„En wat hebt gij te vragen?"

„Zeg eenvoudig ja. Zijt gij onschuldig aan den dood van de drie hertogen?"

„En wanneer ik het niet zou zijn, hebben zij dan niet den dood verdiend?"

„Amalaswintha, ik verzoek u, zeg ja."

„Gij neemt in eens een groot aandeel aan den opstand der Gothen."

„Ik bezweer u," riep de grijsaard, terwijl hij op zijn knieën viel, „zeg ja, wanneer gij kunt."

„Sta op," zei zij somber, „gij hebt geen recht zoo iets te vragen."

„Neen," zei de oude man rustig opstaande, „nu niet meer, want vanaf dit oogenblik behoor ik niet meer tot deze wereld."

„Cassiodorus!" riep de koningin verschrikt.

„Hier is de sleutel van mijn vertrekken in dezen burcht. Gij zult daarin alle geschenken vinden, die ik van u en van Theoderik bewaard heb, de oorkonden van mijn waardigheden en de teekenen van mijn ambt. Ik ga heen."

„Waar gaat gij naar toe, mijn vriend?"

„In het klooster, dat ik gesticht heb in Squillacium in Apulië, en vervolgens zal ik ver verwijderd zijn van de daden der koningen, alleen aan de werken van God op aarde mijn aandacht wijden. Reeds lang zoekt mijn ziel naar rust en nu heb ik op aarde niets meer wat mij dierbaar is. Een raad wil ik u nog geven voor ik wegga. Leg den scepter neer uit deze met bloed bevlekte handen. Gij kunt dit rijk geen zegen, alleen maar vloek brengen. Denk aan het heil van uw ziel, dochter van Theoderik. God zij u genadig."

En voor zij nog van haar verbazing kon bekomen, was hij

verdwenen. Zij wilde hem naloopen en terugroepen. Maar bij den ingang van het vertrek kwam Petros, de gezant van Byzantium haar tegemoet.

„Koningin," zei hij snel en zachtjes, „blijf hier en luister naar mij. Ik heb u iets dringends te zeggen. Men volgt mij op den voet."

„Wie volgen u?"

„Menschen die het niet zoo goed met u meenen als ik. Gij kunt het lot dat het rijk bedreigd niet meer tegenhouden. Redt u, red nog wat er te redden valt. Ik herhaal mijn voorstel; dat van gisteren."

„Van schande en verraad! Nooit! Ik zal deze beleediging aan uw heer en keizer berichten en hem verzoeken u terug te roepen. Ik heb geen zin om langer met u te onderhandelen, want ik neem mijn verzoek aan den keizer terug."

„Het is te laat. De vloot van Belisarius ligt reeds op Sicilië. Het voorstel, dat u gisteren heb gedaan, als een eigen gedachte, hebt gij verworpen. Weet echter dat het keizer Justinianus zelf is geweest, die u dit als laatste bewijs van zijn hulde heeft laten mededeelen."

„Justinianus, mijn vriend en mijn beschermer, wil mij en mijn rijk in het verderf storten," riep Amalaswintha uit.

„Niet in het verderf storten, maar redden. Hij wil Italië herwinnen. Deze onnatuurlijke staat der Gothen is veroordeeld en verloren."

„Ik geef mijn kroon niet zonder strijd aan Justinianus."

„Welaan," zei Petros tot zichzelf, „dan moet een ander het doen. Komt binnen, vrienden," riep hij.

Maar uit den ingang kwam langzaam en met de armen over de borst gekruist Cethegus.

„Waar zijn Gothelindis en Theodahad?" fluisterde Petros.

Zijn verwarring ontging de koningin niet.

„Ik heb hen voor het paleis gelaten. De beide vrouwen haten elkaar; hun hartstocht zou alles bederven."

„Gij zijt ook mijn goede engel niet, prefect van Rome," zei Amalaswintha somber, terwijl zij voor hem achteruit ging.

„Dit maal misschien toch wel," fluisterde Cethegus, terwijl hij naar haar toeging. „Gij hebt het voorstel van Byzantium verworpen? Dat had ik verwacht van u. Laat de valsche Grieken gaan."

Op een wenk van de koningin ging Petros in een andere kamer.

„Ik heb geen zin om langer met u te onderhandelen, Petros", zei koningin Amalaswintha.

„Wat voor nieuws, hebt gij, Cethegus? Ik vertrouw u niet meer."

„Gij hebt inplaats van mij te vertrouwen den keizer vertrouwd. Nu ziet gij de gevolgen."

„Ik zie ze," zei zij pijnlijk.

„Koningin ik heb u nooit bedrogen. Ik houd van Italië en Rome meer dan van uw Gothen. Gij zult u herinneren dat ik dat nooit verborgen heb."

„Ik weet het en kan het niet afkeuren."

„Het liefste zou ik Italië vrij zien. Moet het echter onderworpen blijven, dan liever onder de zachte hand der Gothen dan onder het tyrannieke Byzantium. Zoo heb ik er altijd over gedacht en ook heden nog. En om Byzantium af te weren, wil ik uw rijk handhaven. Maar ik zeg u zonder omwegen, dat u onmogelijk hier kunt blijven. Roept gij den strijd op tegen Byzantium, dan zullen de Gothen u niet meer volgen en de Italianen u niet vertrouwen."

„Waarom niet? Wat scheidt mij van de Italianen en van mijn eigen volk?"

„Uw eigen daden. Twee rampzalige dokumenten in handen van keizer Justinianus. Gijzelf hebt het eerst zijn strijdmacht hier in het land geroepen door een lijfwacht van Byzantium te vragen."

Amalaswintha verbleekte. „Gij weet. . ."

„Jammer genoeg ik niet alleen, maar ook mijn vrienden, de samenzweerders uit de Catacomben en Petros heeft hun den brief medegedeeld. Zij vervloeken u."

„Dan blijven mijn Gothen mij toch nog trouw."

„Ook niet meer. Niet alleen de geheele aanhang der Balthen staat u naar het leven — De eedgenooten uit Rome hebben in toorn besloten, zoodra de strijd ontbrandt, aan de geheele wereld mede te deelen, dat uw naam aan hun hoofd staat tegen de Gothen; tegen uw eigen volk. Dat blad met uw naam is niet meer in mijn handen; het ligt in het archief der samenzweerders."

„Trouwelooze!"

„Hoe kon ik weten, dat u achter mijn rug betrekkingen met Byzantium onderhield en daardoor mijn vrienden tot uw vijanden maakte? Gij ziet, Byzantium, de Gothen, Italianen; alles staat tegen u op. Begint gij nu den strijd tegen Byzantium onder uw leiding, dan zullen oneenigheden Italianen en Barbaren van elkaar scheiden en niemand u meer gehoor-

zamen, zoodat het rijk voor Belisarius open zal staan. Amalaswintha er moet een offer gebracht worden. In den naam van Italië, in den naam van uw en mijn volk, eisch ik het van u.'

„Welk offer? Ik zal elk offer brengen."

„Het hoogste, uw kroon. Geef haar aan den man die Italianen en Gothen tegen Byzantzium kan vereenigen. Red uw volk en het mijne."

Amalaswintha zag hem onderzoekend aan. Zij streed een zwaren inwendigen strijd.

„Wel, ik heb voor mijn volk het leven van anderen opgeofferd en ik zal niet weigeren nu. Maar wie moet mijn opvolger zijn?"

„Uw erfgenaam wien de kroon toebehoort, de laatste der Amalers."

„Wie? Theodahad, de zwakkeling?"

„Hij is geen held, dat is waar, maar de helden zullen hem gehoorzamen, omdat hij de neef van Theoderik is en bedenk dit nog wel, zijn Romeinsche opvoeding heeft hem de Romeinen doen winnen. Daarom zullen zij hem bijstaan. Een koning naar het hart van den ouden Hildebrand of Teja zouden zij haten en vreezen."

„En met recht," zei de regentes in nadenken verzonken. „Maar Gothelindis koningin!"

Daar trad Cethegus dichter op haar toe en keek haar scherp in de oogen. „Zoo klein is Amalaswintha niet, dat zij een kinderachtige vrouwenveete zal gedenken, nu, waar het er op aankomt een edel besluit te nemen. Gij zijt mij altijd grooter voorgekomen dan uw geslacht. Bewijs het nu. Neem een besluit."

„Nu niet," sprak Amalaswintha, „mijn voorhoofd gloeit en mijn hart bonst. Laat mij dezen nacht om mijn gedachten te verzamelen. Morgen zal ik besluiten."

ZEVENENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Den volgenden morgen verkondigde een manifest aan het verbaasde Ravenna, dat de dochter van Theoderik afstand van de kroon had gedaan ten gunste van haar neef Theodahad en dat deze, de laatste mannelijke afstammeling der Amalers, den troon zou bestijgen.

Hoewel hij bij de Italianen goed aangeschreven was, schenen de Gothen deze verandering niet stilzwijgend te aanvaarden. Theodahad was wel een man; dat had hij voor op Amalaswintha. Dat was ook in zijn voordeel tegenover andere kroonpretendenten, maar overigens stond hij bij de Gothen niet in hoog aanzien. Hij was geen soldaat en lafhartig. Verwijfd naar lichaam en ziel, bezat hij geen enkele der eigenschappen, welke de Germanen van hun koningen eischten. Hij had slechts een hartstocht, hebzuchtigheid, onleschbare gouddorst.

Hij leefde op zijn rijke landgoederen in Tuscië met al zijn buren in eeuwige processen. Met list en geweld en door zijn koninklijke geboorte en grondbezit, was het hem gelukt naar alle kanten zijn landgoederen uit te breiden. Want, zooals een tijdgenoot van hem zegt: „Buren te hebben scheen Theodahad een soort van ongeluk toe." Daarbij was hij door zijn zwak karakter volkomen afhankelijk van den krachtigen geest van zijn vrouw.

De flinkste mannen onder de Gothen zagen niet gaarne zulk een koning op den troon van Theoderik. En nauwelijks was het manifest van Amalaswintha bekend geworden, of graaf Teja, die kort tevoren met Hildebrand in Ravenna was aangekomen, drong er bij dezen, zoowel als bij den ouden wapenmeester en graaf Witichis op aan om tezamen de ontevredenheid van het volk op te wekken en zoo te leiden, dat het hun gelukte een waardigen koning de plaats van Theodahad te doen innemen.

„Gij weet," besloot hij zijn woorden, „hoe gunstig de

stemming van het volk is. Sedert wij ons verbond 's nachts in den Neptunustempel sloten, hebben wij steeds met gunstig gevolg op de stemming van het volk gewerkt. De krachtige ontwikkeling van den edelen Athalarik, de overwinning op het Epifaniënfeest, het achterhalen van Amalaswintha, hebben wij bewerkt. Nu is een gunstige gelegenheid. Moet op de plaats van deze vrouw een man komen, die nog zwakker dan de vrouw is? Hebben wij geen mannen in het volk der Gothen, die waardiger zijn dan Theodahad?"

„Gelijk heeft hij," riep Hildebad, „weg met dezen verwijfden Amaler! Laten wij een heldenkoning op ons schild verheffen en laat ons er naar alle kanten op los gaan. Weg met den Amaler!"

„Neen," zei Witichis ernstig voor zich uitkijkende. „Nog niet. Misschien komt het wel eenmaal. Maar niet eerder dan het noodzakelijk is. De Amaler heeft veel aanhang onder het volk. Alleen met geweld zou Theodahad den rijkdom, Gothelindis de kroon los laten. Zij zouden er sterk genoeg voor zijn; zij het dan niet voor de overwinning dan toch voor den strijd. Strijd echter onder de zonen van een volk, is verschrikkelijk. Alleen de noodzakelijkheid kan zoo iets rechtvaardigen. Maar die is er nog niet. Laat Theodahad regeeren; hij is zwak. Als het blijkt, dat hij nergens toe in staat is, is het nog altijd tijd."

„Wie weet of het dan nog tijd is," waarschuwde Teja.

„Wat raadt gij ons aan?" vroeg Hildebad, op wien de woorden van graaf Witichis niet zonder uitwerking bleven, zich tot den ouden wapenmeester wendende.

„Broeder," zei deze, langs zijn langen baard strijkende, „gij hebt de keuze en dus ook de moeilijkheden. Mij blijven beide mogelijkheden gespaard. De oude volgelingen van den grooten koning hebben een eed gedaan, dat zoolang hun huis bestaat, geen vreemdeling de Gothenkroon mag dragen. Wanneer deze laatste Amaler niet meer bestaat, dan zijn wij bevrijd van onzen eed."

„Misschien," besloot Witichis, „is het wel een geluk, dat deze eed ons de keuze bespaard, want wij zouden zeker geen heerscher willen hebben, dien gij niet zou erkennen. Laten wij gaan en het volk tot bedaren brengen en laten wij dezen koning verdragen, zoolang hij te verdragen is."

„Maar dan ook geen uur langer," zei Teja en ging toornig naar buiten.

TWEEDE DEEL.

ACHTENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Denzelfden dag werden Theodahad en Gothelindis met de oude kroon der Gothen gekroond. Een rijk feestmaal, bezocht door alle Romeinsche en Gothische grooten van het hof en uit de stad, gaf een groote schittering en drukte aan het uitgestrekte paleis van Theoderik; evenals aan den tuin, dien wij hebben leeren kennen als het tooneel van Atalariks en Camilla's liefde.

Onder de menigte der gasten bevond zich ook Witichis, wiens gedachten niet onder het met kransen versierde dak van de drinkhal, schenen te verwijlen. Onaangeroerd stond de gouden schaal voor hem en op de luide toeroepingen van Hildebrand, die tegenover hem zat, sloeg hij nauwelijks acht.

Eindelijk — reeds lang waren in de zaal de lampen opgestoken en stonden de sterren aan den hemel — stond hij op en ging de duisternis van den tuin in. Langzaam wandelde hij door de taxuslaan voorbij den Venustempel naar den zeeburcht, dien wij reeds kennen. Hij keek naar de glinsterende zee. Dicht bij hem bewoog zich iets in het zachte gras, een bleek gezicht keek naar hem op.

„Zijt gij hier, Teja? Gij zijt niet op het feest geweest."

„Neen, ik was bij de dooden."

„Ook mijn hart was niet bij het feest. Het was thuis bij vrouw en kinderen," zei Witichis, terwijl hij naast hem ging zitten.

„Bij vrouw en kind," herhaalde Teja zuchtende.

„Vele gasten hebben naar je gevraagd, Teja."

„Naar mij? Moet ik naast Cethegus zitten, die mij mijn eer ontnomen heeft of naast Theodahad, die mijn erfenis heeft genomen."

„Je erfenis?"

„Tenminste, hij bezit haar en op de plaats, waar eens mijn wieg stond, gaan zijn ploegscharen."

Zwijgend keek hij voor zich uit.

„Kom, Teja, waarom staar je zoo somber voor je uit? Vertel mij wat je hebt. Wanneer ik je kan helpen, ben ik daartoe gaarne bereid."

„Ik zal je vertellen, Witichis, waarom ik zoo somber ben, omdat ik u vertrouw en uw vriendschap op hoogen prijs stel. Verneem dan, hoe het lot over mij besliste, reeds voor ik geboren was. Je was erbij; je herinnert je wel, toen de valsche prefect mij uitschold voor een bastaard en weigerde met mij te vechten. Dat moest ik dulden. Ik ben nog erger dan een bastaard.

Mijn vader, Tagila, was een groote oorlogsheld, maar geen edele, hoewel vrij en arm. Hij hield van kinds afaan reeds veel van Gisa, zijn nicht. Zij leefden buiten ver aan de Oostelijke grenzen van het rijk, aan den kouden Ister, waar men steeds in strijd leefde met de Gepieden en met de wilde roofzuchtige Sarmaten en hij had weinig tijd, aan de kerk te denken en aan de wisselende geboden, die bij de concilies worden vastgesteld. Langen tijd kon mijn vader niet Gisa naar huis brengen. Hij bezat niets dan een helm en een speer. Hij was niet in staat zijn vrouw een eigen haard te verschaffen.

Eindelijk lachte het geluk hem toe. In den oorlog tegen de Zarmatenkoning veroverde hij diens stevigen schattoren aan de Alutha en de rijke schatten, die de Zarmaten sedert eeuwen bij elkaar veroverd hadden en hier hadden opgehoopt, werden zijn buit.

Tot loon van zijn daad benoemde Theoderik hem tot graaf en riep hem naar Italië. Mijn vader nam zijn schatten en Gisa, zijn vrouw, met zich mede over de Alpen en kocht groote schoone goederen in Tuscië, tusschen Florentia en Luca.

Maar zijn geluk duurde niet lang. Nauwelijks was ik geboren, toen een ellendeling, een laffe schurk, mijn ouders aanklaagde bij den bisschop van Florentia wegens bloedschande. Zij waren katholieken, geen Arianen en neef en nicht, en volgens het kerkelijk recht was hun huwelijk niet geldig. De kerk gebood hen dan ook te scheiden. Mijn vader drukte zijn vrouw aan zijn borst en lachte om het gebod. De geheime aanklager rustte echter niet."

„Wie was die aanklager?"

„Oh, wanneer ik dat zou weten, dan zou ik hem te pakken nemen, al troonde hij ook te midden der verschrikkingen

van den Vesuvius. Onophoudelijk drongen de priesters bij mijn moeder op scheiding aan en verschrikten haar gemoed met allerlei gewetensangsten. Tevergeefs; zij hield vast aan haar God en haar echtgenoot, ondanks den bisschop en zijn zendgenooten. En wanneer mijn vader soms een geestelijke op zijn erf vond, begroette hij hem op zulk een wijze, dat hij niet terugkwam. Maar wie kan met dengeen strijden, die in naam van God spreekt? Den ongehoorzamen werd een laatste termijn gesteld. Wanneer zij dan nog niet gescheiden waren, dan zouden zij in den ban worden gedaan en have en goed zou aan de kerk komen. Beangstigd over zulk een maatregel spoedde mijn vader zich naar het hof van den koning om hem te bewegen dit vonnis op te heffen. Maar de leerstellingen van het concilie waren te duidelijk en Theoderik durfde niet aan het recht van de kerk te komen.

Toen mijn vader van Ravenna terugkwam om met Gisa te vluchten, staarde hij ontzet op de plaats, waar zijn huis had gestaan. De termijn was geëindigd en de bedreiging was uitgevoerd. Zijn huis was verwoest, terwijl vrouw en kind verdwenen waren Als een razende stormde hij door Italië om ons te zoeken. Eindelijk ontdekte hij, als priester verkleed, zijn Gisa in een klooster in Ticinum. Het kind had men haar ontnomen en naar Rome gebracht. Mijn vader bereidde met haar de vlucht voor. Op een nacht ontkwamen zij over een der muren van den kloostertuin. Maar 's morgens ontbrak de boetelinge bij de hora. Men miste haar; haar cel was leeg. De kloosterknechten volgden de sporen van het paard. Zij werden ingehaald. In een woedend gevecht viel mijn vader en mijn moeder werd naar haar cel teruggebracht. En zoo vreeselijk was haar smart en de tucht van het klooster, dat zij waanzinnig werd en stierf. Dat waren mijn ouders."

„En jij?"

„In Ravenna ontdekte mij de oude Hildebrand, een wapenvriend van mijn grootvader en vader. Met behulp van den koning ontrukte hij mij uit de handen van de priesters en liet mij met eenige van zijn kleinkinderen in Regium opvoeden."

„En je goed? Je erfenis?"

„Verviel aan de kerk, die het bijna als een geschenk aan Theodahad overliet. Hij was de buurman van mijn vader en nu is hij mijn koning!"

„Arme vriend. Maar hoe ging het later met je? Men hoort

slechts nu en dan hierover spreken. Je was vroeger in Griekenland gevangen."

Teja stond op.

„Laat mij daarover zwijgen; misschien zal ik een anderen keer daarover spreken. Ik was een dwaas eenmaal aan het geluk te gelooven en aan de goedheid van een liefhebbenden God! Ik heb er zwaar voor moeten boeten en zal het nooit weer doen. Leef wel, Witichis, en wees niet boos op Teja, wanneer hij niet is zooals anderen."

Hij drukte hem de hand en verdween snel in het donkere hout. Met een zucht stond Witichis op en zocht in ernstig gepeins zijn legerstede op.

NEGENENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Terwijl beneden in de hallen van het palatium de Italianen en de Gothen aten en dronken, vermoedden zij niet, dat boven hun hoofden in het vertrek van den koning een onderhandeling plaats vond, die over hen en over het rijk beslissen zou.

Onopgemerkt was de koning den gezant van Byzantium gevolgd en lang in het geheim spraken en schreven deze beiden met elkaar. Eindelijk schenen zij het eens geworden en Petros wilde juist beginnen nog eens voor te lezen wat zij besloten hadden, toen de koning hem in de rede viel.

„Halt," fluisterde de kleine man, die in zijn purperen mantel verloren ging. „Halt, nog iets. Voor deze heilzame veranderingen plaats vinden, zal het noodig zijn, eenige van de meest trotsche Barbaren onschadelijk te maken."

„Daarover heb ik ook al gedacht," knikte Petros. „Daar is die oude wapenmeester, die grove Hildebrand en de nuchtere Witichis."

„Je kent je mannetjes goed," grinnikte Theodahad, „je hebt goed om je heen gekeken. Maar," fluisterde hij hem toe, „een heb je niet genoemd en die moet voor alles verdwijnen."

„En dat is?"

„Graaf Teja, de zoon van Tagila."

„Is die melancholieke droomer zoo gevaarlijk?"

„Hij is de gevaarlijkste van allemaal en hij is mijn persoonlijke vijand, reeds sinds zijn vader leefde. Hij was mijn buurman in Florentia en ik wilde zijn goederen hebben. De kerk verbrak zijn misdadig huwelijk en ik heb zijn landgoederen gekregen."

„Weet hij daar iets van?"

„Neen, niets."

„Zoo," zei Petros plotseling nadenkende, „nu genoeg. Laten wij ons eenmaal het verdrag punt voor punt doorlezen en dan onderteekenen.

Ten eerste. Koning Theodahad geeft de heerschappij over Italië en de toebehoorende eilanden en provincies van het Gothenrijk op, namelijk: Dalmatië, Liburnië, Istrië, het tweede Pannonië, Savië, Noricum, Reatië en al het Gothische bezit in Gallië, ten gunste van keizer Justinianus en zijn opvolger op den troon van Byzantium. Hij belooft Ravenna, Rome, Neapolis en alle verspreide steden van het rijk zonder tegenwerking voor den keizer te openen.

Ten tweede. Theodahad zal met alle middelen er toe bij dragen, dat het geheele leger van de Gothen onderworpen wordt en in kleine groepen over de Alpen wordt weggevoerd. Vrouwen en kinderen moeten naar keuze van den keizerlijken veldheer het leger volgen of als slaven naar Byzantium worden gebracht. De koning moet er zorg voor dragen, dat elke weerstand van de Gothen zonder succes blijft.

Ten derde. Daarvoor laat keizer Justinianus aan den koning Theohadad en zijn gemalin den koningstitel en de koninklijke waardigheden, zoo lang zij leven.

En ten vierde. „Dat gedeelte wil ik met eigen oogen lezen," viel Theodahad hem in de rede, terwijl hij naar het document greep.

Ten vierde laat de keizer den koning der Gothen niet alleen alle landerijen en schatten, die deze als zijn bijzonder eigendom beschouwen kan, maar ook den geheelen koningsschat der Gothen, die alleen aan gemunt geld op 40000 ponden wordt geschat. Verder staat hij hem af geheel Tuscië van Pistoria tot Caere, van Populonia tot Clusium en eindelijk geeft hij gedurende zijn leven aan Theodahad de helft van alle openbare inkomsten van het rijk, dat door dit verdrag weer aan zijn rechtmatigen eigenaar teruggekomen is.

„Zeg eens, Petros, zou ik niet drie vierden kunnen eischen?"

„Eischen kunt gij het wel, maar ik geloof niet, dat Justinianus dat doen zal. Ik heb reeds de grenzen van mijn volmacht overschreden."

„Ik kan het altijd toch eischen," meende de koning het getal veranderende. „Dan moet Justinianus maar afdingen en daarvoor andere voordeelen geven."

Om de lippen van Petros speelde een valsch glimlachje.

„Gij zijt een knappe handelsman, maar hier verrekent gij u toch," zei hij tot zichzelf.

Plotseling hoorde men het slepen van ruischende gewaden in de marmeren gang en in een langen zwarten mantel en

een met sterren bezaaiden sluier, kwam Amalaswintha, bleek maar met een edele houding binnen, een koningin, ondanks haar verloren kroon en een verheven uitdrukking van smart stond op haar bleek gelaat te lezen.

„Koning der Gothen," zei zij, „vergeef mij, dat op dit vreugdefeest nog eenmaal een donkere schaduw opduikt uit de wereld der dooden. Het is voor de laatste maal. In dit middernachtelijk uur, vind ik een kwaden geest als vertrouweling bij u. Er bestaat slechts geluk voor een vorst in zijn eigen volk. Te laat heb ik dat ingezien, te laat voor mij. Maar ik hoop nog niet te laat voor mijn en uw volk. Vertrouw Byzantium niet. Het is een schild, dat diegenen, die het wil beschermen, verderft."

„Gij zijt onrechtvaardig," zei Petros, „en ondankbaar."

„Doe niet, koninklijke neef," ging zij voort, „wat deze man van u eischt. Willig hem niet in, wat ik hem geweigerd heb. Ik zie," zei zij, op het perkament wijzende, „dat gij reeds met hem onderhandeld hebt. Doe dit niet. Zij zullen u altijd bedriegen."

„Ik zal doen, wat mij goed dunkt," zei Theodahad. „Het zal u niet gelukken mij van mijn vrienden in Byzantium te scheiden. Zie hier, voor uw oogen zal ik ons bondgenootschap sluiten," en hij teekende zijn naam op het dokument.

„Nu," glimlachte Petros, „kunt gij nog juist als getuige mede onderteekenen."

„Neen," sprak Amalaswintha met een dreigenden blik op beide mannen, „ik ben nog juist op tijd gekomen om uw plannen te verijdelen. Van hier ga ik dadelijk naar het leger, naar de volksvergadering, die weldra bij Regeta gehouden wordt. Daar zal ik de plannen van Byzantium en het verraad van dezen zwakken vorst openlijk berichten."

„Het zal niet gaan," zei Petros kalm, „zonder dan toch uzelf aan te klagen."

„Ik wil ook mijzelf aanklagen. Al mijn dwaasheid wil ik aan den dag brengen, mijn bloedige schuld belijden en zelfs wil ik den dood sterven, dien ik verdiend heb. Maar deze zelfbeschuldiging zal mijn geheele volk van den Etna tot aan de Alpen doen opschrikken. De Gothen zullen door mijn dood naar de wapens grijpen en zich redden uit het gevaar, waarin mijn leven hen gebracht heeft."

Met edele geestdrift verliet zij het vertrek. Ontsteld keek Theodahad naar den gezant.

„Geef raad, help," stamelde hij eindelijk.

„Hier is slechts een raad mogelijk. Als men haar laat gaan, zal zij ons in het verderf storten. Zij mag haar bedreiging niet uitvoeren; daarvoor moet gij zorgen."

„Ik?" riep Theodahad verschrikt, „ik kan zoo iets niet. Waar is Gothelindis? Zij alleen kan helpen."

„En de prefect," zei Petros, „laat hen halen."

Weldra waren de beide genoemden van den feestmaaltijd geroepen. Petros stelde hen op de hoogte van de woorden der vorstin, zonder echter den prefect mede te deelen, dat het verdrag de aanleiding van dit optreden was geweest. Nauwelijks had hij uitgesproken of de koningin riep uit:

„Genoeg, dat mag niet. Men moet haar bewaken. Zij mag met geen enkelen Goth in Ravenna spreken. Zij mag het paleis niet verlaten; voor alles moet zij hier blijven."

Zij liep weg, en kwam weldra terug.

„Zij bidt in haar kamer," zei zij verachtelijk, „kom, Cethegus, laat ons haar gebeden verijdelen."

Cethegus stond met zijn rug geleund tegen een marmeren zuil van den ingang, met de armen over de borst gekruist. Hij had alles zwijgend en nadenkend aangehoord. Hij zag de noodzakelijkheid in om de draden der gebeurtenissen weer in zijn handen te verzamelen en ze strak aan te trekken. Hij zag Byzantium weer op den voorgrond treden; dat mocht niet gebeuren.

„Spreek Cetgehus," zei Gothelindis, „wat is voor alles noodig?"

„Klaarheid," zei hij, terwijl hij rechtop ging staan. „Van elk bondgenootschap moet het doel, het speciale doel, dat elk der verbondenen wil bereiken, helder voor oogen staan. Gij hebt uw eigen bedoeling; ook ik heb mijn doel. Waarom zou ik het u verbergen? Uw sluwheid zou het toch nooit ontdekken, omdat het te duidelijk zichtbaar is. Ik moet het zelf aan u verraden. De versteende Cethegus heeft nog een enkele liefde, zijn Italië. Daarom wil hij, evenals u, de Gothen uit het land verjagen. Maar hij wil niet, zooals gij, dat keizer Justinianus zonder meer in hun plaats komt. Hij wil niet van den regen in den drup komen. Het liefste zou ik, onverbeterlijke republikein, die ik ben, de Barbaren uit het land jagen zonder de Byzantijnen erin te laten. Dit gaat echter niet; wij kunnen hun hulp niet ontberen, en daarom wil ik deze macht tot het onvermijdelijke beperken. Geen

Byzantijnsch leger mag dezen bodem betreden dan alleen op het laatste oogenblik om Italië uit de hand der Italianen te ontvangen. Italië moet meer een geschenk zijn voor Justinianus, dat hij van de Italianen ontvangt, dan een verovering. De zegeningen der veldheeren en belasting-ambtenaren, die Byzantium over de landen brengt, die hij bevrijdt, moet ons bespaard blijven. Wij willen zijn bescherming en tyrannie niet."

Over het gelaat van Petros zweefde een fijn glimlachje, dat Cethegus niet scheen op te merken.

„Verneem dan verder mijn voorwaarde. Ik weet dat Belisarius met een vloot en een leger op Sicilië ligt. Hij mag niet landen en moet terugkeeren naar huis. Ik kan geen Belisarius in Italië gebruiken. Tenminste niet vroeger dan ik hem roep en wanneer gij hem niet dadelijk dit bevel geeft, Petros, dan scheiden onze wegen. Daarom kies tusschen geheel Italië aan den kant van Amalaswintha en de Gothen. Dan zullen wij zien of gij een stuk van dit land kunt veroveren. Kiest gij Cethegus, dan zal hij de macht der Barbaren verbreken en Italië zal zich aan den keizer onderwerpen, als een vrije echtgenoote maar niet als een slavin. Kies Petros."

„Trotsche man," sprak Gothelindis, „gij hebt den moed ons eischen te stellen, ons, uw koningin?", en dreigend hief zij de hand op. Met ijzeren vuist greep Cethegus haar hand en trok deze kalm naar beneden.

„Laat deze onzinnigheid, koningin van een dag, Hier onderhandelen slechts Italië en Byzantium. Vergeet gij uw onmacht, dan moet men u er weer aan herinneren. Gij hebt de plaats op den troon, zoo lang wij u daarop handhaven," en met rustige majesteit stond hij tegenover de vertoornde koningin, zoodat zij geen woord durfde uitbrengen; maar haar blik sprak van een verschrikkelijken haat.

„Cethegus," zei Petros, die tot een vast besluit scheen te zijn gekomen, „gij hebt gelijk. Byantium kan voor het oogenblik niets meer bereiken dan uw hulp, omdat zij ook niets kan bereiken zonder deze; wanneer Belisarius terugkeert, gaat gij onvoorwaardelijk met ons?"

„Onvoorwaardelijk."

„En Amalaswintha?"

„Geef ik op."

„Wel nu," zei de Byzantijn, „dat is in orde."

Hij schreef op een wastafeltje in korte woorden het bevel

aan Belisarius om terug te keeren en reikte dit den prefect toe.

„Gij kunt hem deze boodschap zelf brengen."

Cethegus las zorgvuldig het bericht.

„Goed," zei hij, de wastafeltjes bij zich stekende, „dat is in orde."

„Wanneer gaat Italië los op de Barbaren?" vroeg Petros.

„In de eerste dagen van de volgende maand. Ik ga naar Rome. Vaarwel."

Trots ging hij weg.

Theodahad, die sprakeloos van verwondering toe had gehoord, greep met ontzetting den Byzantijn bij de hand.

„Petros," riep hij uit, „om Godswil, wat hebt ge gedaan? Ons verdrag en alles rust op Belisarius en gij zendt hem naar huis?"

„Gij laat dien hoogmoedigen Romein triompheeren!" zei Gothelindis knarsetandend.

Maar Petros glimlachte, terwijl onoverwinnelijke sluwheid op zijn gelaat stond te lezen.

„Wees kalm," zei hij. „Voor den brief aan Belisarius staat een kleine punt. Dit beduidt: „Al het geschrevene is niet ernstig bedoeld en heeft geen waarde." „Ja, ja, men leert de kunst van schrijven aan het hof van Byzantium."

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Twee dagen na de nachtelijke ontmoeting van Theodahad en Petros, bracht Amalaswintha in een soort gevangenschap door. Zij was zwaar terneer gedrukt door droomen en zorgen en zij liep met verdrietige en naargeestige gedachten door de verlaten hallen en zalen van het paleis, om, zooals zij dacht onopgemerkt naar de laatste rustplaats van haar zoon te gaan, om daar boete te doen en zich zoo te verzoenen met haar volk.

Toen zij na geruimen tijd uit het gewelf kwam, en naar boven ging, door de donkere gang, kwam een man in slavenkleeren uit een nis te voorschijn. Zij dacht, dat zij zijn gezicht reeds dikwijls had gezien.

Hij drukte haar een kleine wastafel in de handen, waarop hij dadelijk verdween.

Terstond herkende zij het schrift van Cassiodorus en zij begreep nu ook wie die geheimzinnige boodschapper was geweest. Het was Dolios, de slaaf van den trouwen minister, die altijd de brieven bracht. Snel verborg zij het tafeltje in haar gewaad en snelde naar haar vertrek.

Daar las zij het volgende:

„Met smart, doch niet met toorn nam ik afscheid van u. Ik wil niet, dat gij als onboetvaardige opgeroepen zult worden en uw onsterfelijke ziel verloren gaat. Ga slechts uit dit paleis, uit deze stad, uw leven is geen uur meer zeker. Gij kent Gothelindis en haar haat. Vertrouw niemand anders dan mijn schrijver en zorg na zonsondergang bij den Venustempel in den tuin te zijn. Daar zal mijn draagkoets u opwachten en in veiligheid brengen naar mijn villa bij het meer van Bolsena. Volg deze aanwijzingen en heb vertrouwen."

Ontroerd liet Amalaswintha het schrijven naar beneden zakken. De trouwe Cassiodorus. Hij had haar dus niet geheel in den steek gelaten; hij was bezorgd voor het leven van zijn vriendin; en die prachtige villa op het eenzame eiland in het

blauwe meer van Bolsena! Vele jaren geleden was zij daar de gast geweest van Cassiodorus, midden in den bloei van haar jeugd, toen zij getrouwd was met Eutharik, den edelen Amaler en door alle luister der macht en van de eer omgeven, had zij daar de schoonste dagen van haar jeugd gevierd.

Warme tranen van dank en van berouw stortte zij bij het schrijven van haar antwoord, dat zij zorgvuldig zegelde en aan den trouwste van haar slaven gaf om het naar het klooster Squillacium in Apulië te brengen, de stichting en de verblijfplaats van Cassiodorus.

Langzaam gingen de uren voor de wachtende vorstin voorbij. Met alles wat in haar was, had zij het voorstel van haar vriend aangegrepen. Herinneringen en hoop stelden haar het eiland in het meer van Bolsena voor oogen als een heerlijk asyl, waar zij rust en vrede zou vinden. Vol zorg bleef zij den geheelen dag in haar vertrekken om geen enkele van de wachters aanleiding te geven tot argwaan.

Eindelijk was de zon ondergegaan. Zachtjes liep Amalaswintha met de kleinoodiën en documenten onder haar wijden mantel verborgen uit haar slaapvertrek naar de breede zuilengalerij die naar de tuintrap leidde en ging den tuin door naar den Venustempel, waar zij angstig om zich heen keek. Alles was stil. Opeens hoorde zij het hinniken van een paard. Zij keerde zich om. Om het vooruitspringende gedeelte van den muur kwam plotseling een man tevoorschijn. Het was Dolios. Schuw om zich heenkijkend wenkte hij haar. Snel liep de vorstin op hem toe en volgde hem den hoek om en voor haar stond de welbekende Gallische reiswagen van Cassiodorus, de gemakkelijke en voorname carruca die aan alle vier de zijden met verschuifbare en opengewerkte schotten van fijn hout was afgesloten en bespannen was met drie snelle Belgische manni.

„Wij moeten ons haasten, vorstin," fluisterde Dolios, terwijl hij haar op de zachte kussens neerzette. „De draagkoets zou te langzaam gaan voor den haat, waarmede uw vijanden u zullen vervolgen. Maar stil en spoedig, dat niemand ons ziet."

Amalaswintha keek nog eenmaal om zich heen. Dolios opende de poort van den tuin en mende den wagen naar buiten. Twee mannen kwamen uit het struikgewas tevoorschijn. De een besteeg de plaats van den wagenbestuurder voor haar, de andere sprong op een van de paarden, die

gezadeld bij de poort stond. Zij herkende in deze mannen vertrouwde slaven van Cassiodorus, evenals Dolios waren zij gewapend. Deze deed weer zorgvuldig de deur van den tuin dicht en sloot de luiken van den wagen. Een kort voorwaarts en de stoet zette zich in beweging, alsof de dood hen op de hielen zat.

EENENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Eindelijk, na een langen, moeizamen tocht, bereikten zij het eiland waar de villa van Cassiodorus gelegen was. Deze scheen langen tijd onbewoond te zijn geweest, want toen zij binnenkwam, kwam een duffe lucht uit de kamers haar verstikkend tegemoet. Maar met ontroering herkende zij de met schildpad ingelegde muren; het was hetzelfde vertrek dat zij twintig jaar geleden bewoond had. Ontvoerd door de herinnering legde zij zich neer op een kleinen lectus, die met donkere kussens bedekt was. De beide mannen, die haar gebracht hadden, vertokken en zij trok de gordijnen rondom de legerstede dicht en viel weldra in een onrustigen slaap. Geruimen tijd, zij wist zelf niet hoe lang, had zij daar gelegen, half wakend, half droomend. Een wilde jacht van beelden ging voor haar oogen voorbij. Eutharik met zijn zwaarmoedige trekken om zijn lippen, Athalarik, zooals hij daar uitgestrekt lag op de sarcophaag, schenen haar toe te wenken, het gelaat van Mataswintha, vol van verwijt... dan weer nevelen en wolken en bladlooze boomen; vervolgens drie vertoornde krijgslieden met bleeke gezichten en bloedige gewaden, en de blinde veerman uit het rijk der schimmen. De angst deed haar hart te zamen knijpen. Ontzet door haar droomen richtte zij zich op en keek rond. Maar neen, dat was geen droomgezicht. Achter de gordijnen van het bed hoorde zij gedruisch, en langs de ingelegde wanden gleed een omhulde gestalte.

Met een angstkreet schoof Amalaswintha de vouwen van het gordijn uit elkander, maar nu was er niets meer te zien. Zou zij toch gedroomd hebben?

Maar zij kon niet meer alleen zijn met haar angstige gedachten. Zij drukte op een agaten knop, die buiten een hamer in beweging bracht. Dadelijk daarop verscheen een slaaf, wiens uiterlijk en ook zijn kleeren een hooge beschaving aanduidden. Het beek een Grieksche dokter te zijn. Zij vertelde hem haar nachtmerries en haar koorts van de laatste

uren en hij meende, dat het een gevolg was van de opwinding of misschien van een verkoudheid, die zij tijdens de vlucht had opgeloopen en hij raadde haar aan een warm bad te nemen. Amalaswintha herinnerde zich de heerlijke baden die boven elkaar twee verdiepingen van den geheelen rechtervleugel van de villa innamen. Terwijl de vorstin de schoone inrichting van deze vertrekken in haar gedachten terugriep, verscheen de vrouw van een der slaven om haar naar het bad te brengen. Zij ging door de wijde zuilenhallen en bovenkamers, waarin de vorstin echter de capsulae en rollen van Cassiodorus miste. De slavin droeg de fijne baddoeken, oliefleschjes en kruiken met zalf. Eindelijk kwamen zij in den torenvormigen achthoek van het badpaleis, waarvan de muren, zoldering en vloeren met grijs marmeren platen belegd waren. Zij gingen dadelijk naar het caldarium het warme bad. De slavin opende zwijgend een deur, die aan den marmeren muur was aangebracht. Amalaswintha ging naar binnen en stond op de smalle galerij, die rondom het bassin liep. Juist tegenover haar bevond zich de trap, om in het bad af te dalen, waaruit reeds de warme en welriekende geuren opstegen. Het licht viel van boven door een achthoekigen koepel, van kunstig geslepen glas. Juist bij den ingang was een trap van cederhout die naar een springplank leidde en zoowel aan den marmeren muur van de galerij als van het eigenlijke basin, bedekten talrijke reliefs de uitmondingen van de pijpen waardoor het water en de heete lucht uitkwamen.

Zonder een woord te spreken legde de vrouw de badbenoodigdheden klaar op de zachte kussens en tapijten, die den vloer van de galerij bedekten en ging naar de deur.

„Waarvan ken ik je?" vroeg de vorstin, terwijl zij naar haar keek. „Hoelang ben je al hier?"

„Sedert acht dagen?" En zij wilde de deur openmaken.

„Hoelang ben je al in dienst van Cassiodorus?"

„Ik heb altijd vorstin Gothelindis gediend."

Amalaswintha sprong met een angstkreet bij het hooren van dezen naam op, keerde zich om en greep naar het gewaad van de vrouw . . .

Te laat. Zij was al weg. De deur was in het slot gevallen en Amalaswintha hoorde hoe de sleutel aan den anderen kant omgedraaid en er uitgehaald werd. Vergeefs zochten haar oogen naar een anderen uitgang. Een vreeselijke ongekende

angst overviel de koningin. Zij voelde dat zij op verschrikkelijke wijze bedrogen was; dat hier een vreeselijk geheim de waarheid verborg. Angst, onzegbare angst maakte zich van haar meester.

„Vlucht, vlucht uit dit vertrek," was haar eenige gedachte. Maar vluchten scheen niet mogelijk, de deuren bestonden van binnen slechts uit een dikke marmeren plaat, en met geen speld was er tusschen de voegen te komen. Vol wanhoop keek zij langs de wanden van de galerij. Alleen Tritons en Dolfijnen staarden haar aan. Eindelijk bleef haar oog rusten op het met slangen omgeven Medusahoofd, juist tegenover haar. Zij stootte een kreet van ontzetting uit. Het gezicht van de Medusa was weggeschoven en in de ovale opening onder de slangenharen keek een levendig gelaat. Was dat een menschelijk gezicht? Bevend klemde zij zich aan de marmeren leuning van de galerij vast en boog zich voorover om beter te kunnen zien. Het waren de verwrongen trekken van Gothelindis en een hel van haat en hoon sprak uit haar blikken. Amalaswintha viel op de knieën en bedekte haar gelaat.

„Gij hier?"

Een heesch gelach was het antwoord.

„Ja, vrouw der Amalers, ik ben hier gekomen om u te vernietigen. Dit eiland is van mij, dit huis is van mij, het zal je graf worden. Dolios en alle slaven van Cassiodorus zijn aan mij sedert acht dagen verkocht ik heb je hier naar toe gelokt; ik heb je achternagereden als een schaduw. Lange dagen, lange nachten heb ik den brandenden haat gedragen en eindelijk zal ik de wraak ten volle genieten. Uren lang wil ik besteden aan je doodsangst, wil ik zien hoe de erbarmelijke vrees deze fiere gestalte zal doen sidderen."

Handewringend stond Amalaswintha op.

„Wraak? Waarom? Waarom die doodelijken haat?"

„Vraag je nog waarom? Ja, er zijn al tientallen van jaren verstreken, en iemand die gelukkig is, vergeet gemakkelijk. Maar haat blijft. Hebt gij vergeten, hoe eens twee jonge meisjes in de schaduw van platanen op de weide, voor Ravenna speelden? Beiden waren zij jong, mooi en lief en een was een koningskind, de andere was de dochter der Balthen en de meisjes moesten de koningin van het spel kiezen. En zij kozen Gothelindis, want zij was schooner en niet zoo heerzuchtig als gij en zij kozen haar zelfs twee keer achter elkaar; de koningsdochter stond daarbij vol trots en afgunst

en toen zij mij voor den derden keer kozen, pakte zij de scherpe puntige tuinschaar."

„Halt, zwijg, Gothelindis."

„En slingerde die naar haar toe. Zij trof goed; schreiend en bloedend viel ik op den grond, in mijn wang was een gapende wonde en mijn oog was doorboord, de pijn voel ik vandaag nog."

„Vergeef mij, Gothelindis," jammerde de gevangene. „Gij hebt mij immers reeds lang vergeven?"

„Vergeven? Ik jou vergeven, dat je mij het oog uit het gezicht en de schoonheid uit het leven geroofd hebt? Dat moet ik je vergeven? Want je had al voor altijd overwonnen. Gothelindis verscheen niet meer onder de menschen; jaren waren voorbijgegaan en eindelijk kwam aan het hof van Ravenna de edele Eutharik met zijn donkere oogen en zacht gemoed. En hijzelf, ofschoon ziek, had erbarmen met de zieke halfblinde, en hij sprak met haar vol medelijden en goedheid met de leelijke vrouw die iedereen nakeek, en er werd besloten, dat de arme dochter der Balthen de vrouw zou worden van den aanzienlijkste der Amalers om zoo den ouden haat van de beide geslachten te verzoenen. Maar toen je dit vernam, besloot gij mij mijn geliefde te ontnemen, niet omdat je hem liefhad maar uit trots omdat je den eersten man uit het rijk der Gothen, den naasten mannelijken erfgenaam van den troon voor je zelf begeerde. Je hebt dit besluit weten door te zetten, omdat je vader niet wilde weigeren en Eutharik vergat weldra zijn medelijden met de eenoogige toen hem de hand van de schoone koningsdochter wenkte. Als schadeloosstelling, misschien was het uit hoon, gaf hij mij ook een Amaler, Theodahad, een ellendigen lafaard."

„Gothelindis, ik zweer je, ik heb nooit geweten, dat gij Eutharik lief hebt gehad. Hoe kon ik dat?"

„Natuurlijk, hoe kon je gelooven dat die leelijke vrouw zulke gedachten had. O, vervloekte, had je hem nog gelukkig gemaakt, dan zou ik je alles vergeven hebben, maar je hebt hem nooit liefgehad. Je kon alleen den scepter liefhebben. Je ellendig karakter en je hoogmoed hebben hem vroeg vermoord. Je hebt mij mijn geliefde ontstolen en hem in het graf gebracht. Wraak, wraak."

En het hooge gewelf weerkaatste den roep wraak.

„Hulp," riep Amalaswintha en liep wanhopig met de handen op de marmeren wanden kloppende langs de galerij.

„Roep maar, niemand kan je hier hooren, alleen de God der wraak. Denk je dat ik zoolang tevergeefs mijn haat beteugeld heb? Ik had zoo gemakkelijk met een dolk met vergif te Ravenna hetzelfde kunnen bereiken. Neen, ik heb je hierheen gelokt. Langzaam zul je sterven, uren zal ik toezien hoe je gekweld wordt door den dood. Langzaam wil ik je verdrinken in bit bad, dat eens je vriend Cassiodorus heeft laten bouwen. In dit bad, overmoedige zul je sterven" en zij drukte op een veer. De bodem van het bassin der bovenste verdieping, een ronde metalen plaat, werd in twee helften verdeeld, die links en rechts in de muren schoven, en de gevangene zag met ontzetting van de smalle galerij de vreeselijke diepte aan haar voeten.

„Denk aan mijn oogen," riep Gothelindis en beneden werden plotseling de sluisdeuren geopend. Het water van het het meer drong bruisend en kokend naar binnen en steeg hooger en hooger met een vreeselijke snelheid. Toen Amalaswintha zoo duidelijk den dood voor oogen zag, kwam de oude trotsche moed der Amalers weer terug, en verzoende haar met haar lot. Zij ontdekte naast de vele reliefs uit de Grieksche mythologie in de nabijheid van den ingang, een voorstelling van den dood van Christus. Dat maakte haar weer rustig. Zij wierp zich voor het in marmer gehouwen kruis op de knieën, omvatte het met beide handen en bad rustig met gesloten oogen terwijl het water steeg en steeg.

„Wil je bidden, moordenares? Weg van het kruis," riep Gothelindis kwaadaardig uit. „Denk aan de drie hertogen." En plotseling begonnen alle Dolfijnen en Tritons aan den rechterkant van de acht hoeken, heet water te spuwen. Een witte damp kwam uit de buizen. Amalaswintha sprong op en liep snel naar de linkerzijde van de galerij.

„Gothelindis, ik vergeef je. Dood mij, maar vergeef ook mijn ziel."

Het water steeg meer en meer, reeds liep het over de bovenste treden en drong langzaam over den vloer van de galerij.

„Ik je vergeven? Nooit. Denk aan Eutharik."

Sissend spoot nu van links het heete water naar Amalaswintha. Zij vluchtte naar het midden, juist tegenover het Medusahoofd, de eenige plaats die niet bereikt werd door de waterstralen. Wanneer zij op de springplank klom, kon zij nog eenigen tijd het leven rekken. Gothelindis scheen dit

te verwachten, om zich nog langer te verheugen in haar doodsangst. Reeds bruiste het water over de marmeren galerij en spoelde om de voeten van de gevangene.

„Hoor mij, Gothelindis, mijn laatste verzoek, niet voor mij, maar voor mijn volk, ons volk. Petros wil het ten onder brengen en Theodahad . . ."

„Ja, ik weet het, dit rijk is je laatste zorg, wanhoop, het is verloren. Deze dwaze Gothen, die eeuwen lang de Amalers boven de Balthen hebben gesteld, zijn verkocht en verraden door het huis der Amalers. Belisarius komt en niemand is er die hen waarschuwt."

„Je vergist je, duivelin, zij zijn al gewaarschuwd, ik, hun koningin heb hen gewaarschuwd. Heil, mijn volk! Verderf over zijn vijanden en genade voor mijn ziel."

En met een snellen sprong stortte zij zich vanaf de hooge brug in het water, dat zich bruisend boven haar hoofd sloot.

Gothelindis staarde strak naar de plek waar haar slachtoffer had gestaan „Zij is verdwenen," zei zij en keek in het water. Bovenop dreef de halsdoek van Amalaswintha.

„Nog in den dood heeft deze vrouw mij overwonnen," zei zij langzaam.

„Hoe lang duurde de haat en hoe kort was de wraak."

TWEEENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Enkele dagen na deze gebeurtenissen vinden wij in het vertrek van den gezant van Byzantium een aantal geestelijke en wereldlijke Romeinen bijeen. Ook de Bisschoppen Hypatius en Demitrius uit het oostelijk rijk waren aanwezig. Groote opwinding, woede en vrees lagen op aller gezichten, toen de handige rhetor zijn rede met de volgende woorden eindigde:

„Daarom eerwaarde Bisschoppen heb ik u van het westelijke en oostelijke rijk en ook u edele Romeinen hier laten komen. Plechtig en luid protesteer ik ten aanhoore van u allen in naam van mijn keizer, tegen alle daden van list en geweld, die in het geheim deze hooge vrouw mochten zijn aangedaan. Sedert negen dagen is zij uit Ravenna verdwenen en waarschijnlijk met geweld uit ons midden gevoerd. Zij, die te allen tijde een vriendin en beschermster der Italianen is geweest. Denzelfden dag is ook de koningin, haar vijandin verdwenen. Naar alle zijden heb ik boden uitgezonden, maar ik heb nog geen bericht, maar wee hem die. . ."

Hij kon zijn zin niet ten einde brengen. Een dof gedruisch weerklonk van den kant van het Forum van Hercules. Weldra hoorde men haastige schreden in het vestibulum. De voorhang werd opzij geslagen en een van de Byzantijnsche slaven van den gezant snelde met stof bedekt binnen.

„Heer," riep hij uit, „zij is dood, zij is vermoord."

„Vermoord?" klonk het rondom.

„Door wie?" vroeg Petros.

„Door Gothelindis, op haar villa bij het meer van Bolsena."

„Waar is het lijk? Waar is de moordenares?"

„Gothelindis geeft voor dat de vorstin in het bad verdronken is, daar zij onkundig was met de waterwerken, maar men weet dat zij haar slachtoffer van hieruit gevolgd is. Romeinen en Gothen gingen bij honderden naar de villa om het lijk in plechtigen optocht hier naar toe te brengen. De koningin is

gevlucht voor de wraak van het volk, in het sterke slot van Feretri."

„Genoeg," riep Petros ontzet uit. „Ik ga naar den koning toe en noodig u uit met mij mede te gaan. Ik wil mij beroepen op uw getuigenis bij den keizer Justinianus" en dadelijk snelde hij aan de spits der saamgekomenen naar het paleis.

Op straat vonden zij een menigte menschen die in angst en spanning heen en weer liepen. Het bericht was in de stad gekomen en ging van huis tot huis.

Toen men den gezant van den keizer en de voornaamste mannen van de stad herkende, week de massa voor hen uiteen, maar sloot zich dadelijk weer achter hen en ging met hen naar het paleis.

Petros snelde met zijn begeleiders naar de vertrekken van den koning, die op den drempel naar hem toeliep, met uitgespreide armen. Maar hij bleef plotseling verbaasd staan, verbaasd over zijn gezelschap en nog meer verbaasd over dee donkere dreigende uitdrukking, die op het gezicht van den gezant te lezen stond.

„Ik kom rekenschap van u vragen, koning der Gothen, rekenschap in naam van Byzantium, over de dochter van Theoderik. Gij weet, keizer Justinianus had haar in bescherming genomen. Iedere haar van haar hoofd is daarom heilig evenals iedere druppel van haar bloed. Waar is Amalaswintha?

„Zij is dood," zei Theodahad, angstig.

„Vermoord is zij," riep Petros, „zoo zegt heel Italië, vermoord door u en uw vrouw. Justinianus mijn keizer was de beschermheer van deze vrouw, hij zal haar wreken, in zijn naam verkondig ik u den oorlog tegen uw bloedige Barbaren. Oorlog tegen u en uw gansche geslacht."

„Petros," stamelde de koning, „gij zult toch aan het verdrag denken?"

Maar de gezant haalde een papyrusrol uit zijn mantel te voorschijn en scheurde deze middendoor. Elke band tusschen mijn keizer en uw door bloed bevlekt huis is verbroken, door de schadelijke daad hebt gij alles vernietigd. Er is geen sprake van verdragen; oorlog."

„Om Godswil," jammerde Theodahad, „geen oorlog en geen strijd. Wat wil je toch Petros?"

„Onderwerping, ontruim Italië. Jezelf en Gothelindis daag ik voor het gerecht van Byzantium, voor den troon van Justinianus, daar . . ." Plotseling werd zijn rede onderbroken

door het trompetgeschal van de Gothische oorlogshoorns en ee groote schare Gothische krijgers, aangevoerd door graaf Witichis kwamen het vertrek binnen met getrokken zwaarden. Onmiddellijk na het bericht van Amalaswintha's dood hadden de Gothische aanvoerders, de beste mannen van hun volk in Ravenna bijeen geroepen voor de Porto Romana om daar de noodige veiligheidsmaatregelen te nemen. Op het juiste oogenblik verschenen zij op het Forum van Honorius, waar de oploop al dreigender en dreigender werd. Reeds blonk hier en daar een dolk, reeds hoorde men roepen: „Weg met de Barbaren!" Deze kreten waren echter dadelijk verstomd, toen de gehate Gothen in gesloten gelederen langs het Forum van Hercules langs de Via Palatina aanrukten. Zonder eenigen tegenstand te ontmoeten, begaven zij zich onder leiding van graaf Witichis en Hildebrand naar het paleis en naar de vertrekken van den koning. En hier hoorden zij nog juist de laatste woorden van den gezant.

Witichis liep naar den Griek toe en bleef vlak voor hem staan, zag hem stilstaan en keek hem daarop in de oogen. Er volgde een gespannen stilzwijgen.

„Wie waagt het?" vroeg Witichis kalm, „hier den heer en meester te spelen in het koningshuis der Gothen?"

Petros herstelde zich van zijn verrassing en zei: „Het staat u vrij, graaf Witichis, moordenaars te beschermen. Ik heb hen voor het gerecht te Byzantium gedaagd."

„En kunt gij, Amaler, daarop geen antwoord geven," riep Hildebrand toornig uit.

Maar het booze geweten belette den koning een woord uit te brengen.

„Dan zullen wij, inplaats van hem spreken," zei Witichis. „Weet dan wel, Griek, het volk der Gothen is vrij en erkent geen heer of rechter boven zich."

„Ook niet waar het gaat om een moord?"

„Wanneer er onder ons misdaden begaan worden, straffen wij deze zelf; het allerminst laat het dit over aan zijn vijand, den keizer van Byzantium."

„Mijn keizer zal deze vrouw wreken, die hij niet meer heeft kunnen redden. Lever den moordenaar uit aan Byzantium."

„Geen Gothenknecht leveren wij uit aan Byzantium, laat staan onzen koning," zei Witichis.

„Dan zult gij zijn straf evenals zijn schuld deelen en ik

verklaar nu in naam van mijn heer den oorlog. Beef voor Justinianus en Belisarius . . ."

Een blijde beweging was het antwoord van de Gothische soldaten. De oude Hildebrand liep naar het venster en riep de Gothen die beneden stonden, toe:

„Een blijde boodschap heb ik voor u, Gothen, oorlog, oorlog met Byzantium."

Een gedonder brak los, alsof de zee de dijken had verbroken en duizenden stemmen jubelden: „Oorlog, oorlog met Byzantium!"

De gezant had afscheid van zijn vrienden genomen, die hoopten hem weldra met het keizerlijk leger in Ravenna terug te zien en gingen snel naar zijn vertrek toe, waar hij voor alles een bode naar Belisarius zond, om hem het bevel te geven dadelijk in te grijpen. Daarop schreef hij een uitvoerig bericht aan den keizer, dat met de volgende woorden eindigde: „En het schijnt, dat gij reden zult hebben over de diensten van uw trouwe onderdanen tevreden te zijn, evenals met den geheelen toestand. Het volk der Barbaren is in partijen verdeeld. Op den troon zit een gehate vorst, trouweloos en nergens toe in staat. De vijanden zijn verrast en de Italiaansche bevolking is overal op uw hand. Het kan niet missen, wanneer er geen wonder gebeurt, moeten de Barbaren, zonder eenigen tegenstand het onderspit delven. Slechts één ding vind ik diep te betreuren, namelijk dat het mij niet gelukt is, ondanks mijn ijver de dochter van Theoderik te redden. Ik hoop, dat de keizerin, die mij nooit genadig gezind was, er echter verzekerd van kan zijn, dat ik al haar opdrachten met betrekking tot de vorstin, wier lot zij mij bij het laatste onderhoud nog heeft aanbevolen, zeer getrouw heb probeeren na te komen."

Dezen brief verzond Petros dadelijk met de beide Bisschoppen Hypatius en Demetrius vooruit. Eenige dagen later volgde hij zelf met zijn schip Nemesis langs de kust naar Byzantium. Maar toen het schip de haven wilde binnenloopen, vloog de Thetis, het prachtvolle luxeschip van den keizer, het tegemoet. Zoodra het schip de galeien van den gezant gewaar werd, ontrolde het den purperen wimpel en riep ze toe, stil te houden. Een bode van den keizer kwam aan boord van de „Nemesis"; het was Alexandros, de vroegere gezant aan het hof van Ravenna. Hij overhandigde den Triarch een schrijven van den keizer, waarop deze een

verschrikten blik wierp. Dan keerde hij zich tot Petros.

„In naam van keizer Justinianus! Gij zijt wegens jarenlange voortdurende vervalsching van oorkonden en belastingverduisteringen levenslang naar de metaalmijnen van Cherson bij de Hunnen verbannen. Gij hebt de dochter van Theoderik aan haar vijanden overgeleverd. De keizer meende, dat gij reeds verontschuldigd was door uw brief, maar de keizerin, ontroostbaar over den dood van haar koninklijke zuster, heeft je oude schuld aan den keizer medegedeeld. En een brief van den prefect van Rome aan hem bericht eveneens, dat gij in het geheim met Gothelindis het plan om de koningin te vermoorden, ontworpen hebt. Ook hiervan heeft de keizerin den keizer overtuigd. Je vermogen is in beslag genomen."

Daarna fluisterde hij hem in het oor:

„De keizerin laat je echter zeggen, dat je zelf in je handigen brief haar de reden hebt opgegeven, om hen, die op de hoogte van geheimen zijn, onschadelijk te maken. Triarch, gij moet den veroordeelde dadelijk naar zijn strafplaats brengen."

Alexandros ging naar de Thetis terug. De Nemesis wendde echter den steven, keerde de haven van Byzantium den rug toe en bracht den veroordeelde voor altijd uit de menschelijke samenleving.

DRIEENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Wij hebben Cethegus, den prefect, sedert zijn vertrek naar Rome uit het oog verloren. Hij begreep wel, dat de Grieken in Italië zouden landen, maar hij kon hun hulp nog niet ontberen. Maar er was hem toch alles aan gelegen, dat het optreden van den keizer slechts een hulp zou beteekenen. En daarom moest hij, voordat de Byzantijnen den Italiaanschen grond betraden, een opstand van de Italianen teweeg brengen en alles voorbereiden, dat de latere medewerking van de Grieken slechts een bijzaak zou schijnen, opdat op deze wijze het oppergezag van den keizer niet behoefde aangenomen te worden.

Dit plan was echter alleen mogelijk, wanneer de Gothen door den opstand in Italië verrast werden. Wanneer er kans was op een oorlog met Byzantium, of dat deze al verklaard was, dan kon men natuurlijk den Barbaren niet zoo gemakkelijk, de steden, die versterkt zouden zijn, ontnemen.

Cethegus besloot daarom geen oogenblik meer te verliezen, sinds hij begrepen had, wat de zending van Petros in werkelijkheid was. Hij had op den dag, dat de vestingwerken van Rome klaar waren gekomen, een algemeene vergadering der samenzweerders in de Catacomben bij elkaar geroepen, waarbij het moeizaam voorbereide werk bekroond zou worden, en Cethegus, als aanvoerder van deze louter Italiaansche beweging zou moeten worden uitgeroepen.

Toen de vestingwerken klaar waren, gaf hij een grooten feestmaaltijd aan de duizenden arbeiders in het theater van Pompejus. Het meerendeel der samenzweerders was hier ook aanwezig en de prefect had de gelegenheid waargenomen, hun zijn populariteit bij het volk te toonen.

Op de jonge mannen van de bondgenooten, maakte dit wel den indruk dien hij gewenscht had, maar een groepje, wier middelpunt Silverius was, verlieten de tafels met donkere blikken.

De priester had reeds langen tijd ingezien, dat Cethegus niet alleen een werktuig wilde zijn, dat hij zijn eigen plannen volgde, die zeer gevaarlijk konden zijn voor de kerk en voor zijn persoonlijken invloed en hij had besloten dien gevaarlijken bondgenoot te doen vallen. En het was hem ook niet moeilijk gebleken in het geheim gebruik te maken van de jaloerschheid van vele Romeinen om hen tegen den vermetele op te zetten.

Terwijl zij het theater verlieten, mompelde Scaevola:

„Gij hebt gelijk, Silverius, de prefect is een Marius en een Caesar in één persoon. Hij gooit niet voor niets met deze geweldige sommen, men mag hem niet vertrouwen, waarschuw den gierigen Albinus."

„Lieve broeders," vermaande de priester, „ziet toe, dat gij niet een der uwen liefdeloos veroordeelt. Onze vriend beheerscht even goed de vuisten der werklieden als de harten van zijn jonge ridders. Daardoor is hij in staat de tyrannie te verbreken . . ."

„Maar daardoor kan hij ook een nieuwe te voorschijn roepen," meende Calpurnius.

„Dat zal niet gebeuren, wanneer er nog dolken zijn evenals in den tijd van Brutus," zei Scaevola.

„Dat behoeft niet," zei Silverius. „Wij moeten den prefect door den keizer en den keizer door den prefect eronder houden. Kijk, wij staan juist voor mijn huis, laten wij naar binnen gaan. Ik zal jullie mededeelen, wat hedenavond in de vergadering bericht zal worden; dat zal jullie verrassen, maar andere menschen nog meer.

Talrijker dan ooit tevoren, waren de samenzweerders dezen avond in de Catacomben bij elkaar gekomen. Uit geheel Italië waren zij bijeengekomen. Op wensch en op verlangen van den prefect waren de belangrijkste steden en plaatsen vertegenwoordigd. Er waren ernstige Senatoren, en Decurionen, grijs geworden als raadslieden van hun steden en wier voorvaderen sedert jaren deze ambten hadden waargenomen, aanwezig, evenals handige kooplieden, breed geschouderde landeigenaars en spottende rhetoren, eigenwijze juristen en verder een groot aantal geestelijken van elken rang en elken leeftijd, de eenige sterk georganiseerde macht, die Silverius onvoorwaardelijk gehoorzaamde.

Toen Cethegus nog verborgen achter eenige pilaren de massa overzag, kon hij een verachtelijk glimlachje niet onder-

drukken, dat echter overging in een zucht. Maar toen hij al deze patriotten bijeen zag en bedacht, hoe sommigen de hoop op een titel van Byzantium gesteld hadden, anderen op een nietswaardige omkooping, weer anderen hun wraakzucht konden bekoelen over de een of andere beleediging of ook door verveling of schulden, of door een of andere gemeene streek bij de ontevredenen waren gekomen en toen hij zich voorstelde, dat hij met zulke bondgenooten de Gothische soldaten tegemoet moest gaan, schrok hij bijna over de vermetelheid van zijn plannen.

Het was een verkwikking voor hem, toen de heldere stem van Lucius Licinius zijn aandacht trok en hem deed kijken naar de schare jonge ridders, wien werkelijke moed en patriottisch vuur uit de oogen straalde.

„Gegroet, Lucius Licinius," zei hij, terwijl hij uit de donkere gang te voorschijn trad.

„Ik kan mij nauwelijks bedwingen van vreugde en haat," zei de schoone jongeling. „Kijk, deze mannen heb ik voor u, voor het vaderland aangeworven."

Cethegus keek groetend om zich heen. Hij zag al zijn oude vrienden van den feestmaaltijd bij Kallitratos, behalve Furius Ahalla, den donkeren Corsicaan. Toen hij naar hem vroeg, kreeg hij ten antwoord, dat men op hem niet rekenen kon. Op de vraag van Lucius Licinius had hij geantwoord: „Ik vecht niet tegen Totila."

„Open de vergadering," riep Scaevola dringend den Archidiakon toe. „Gij ziet toch hoe hij de jonge menschen ompraat. Hij zal ze allen voor zich winnen."

„Dadelijk. Zijt gij er zeker van, dat Albinus komt?"

„Hij komt."

„Kom aan dan," zei de priester, „God zij met ons," en hij trad in het midden van de rotonde, hief het zware kruis in de hoogte en begon:

„In naam van den drieëenigen God! Het zal wel de laatste maal zijn, dat wij ons hier verzameld hebben. Want op wonderbaarlijke wijze heeft God ons werk gegeven, maar naast God komt den edelen keizer Justinianus de hoogste dank toe, evenals zijn vrome gemalin en eindelijk zijn wij dank verschuldigd aan onzen vriend en leider, den prefect, die onophoudelijk werkt voor de zaak van onzen heer, den keizer."

„Halt priester," riep Lucius Licinius uit, „wie durft den

keizer van Byzantium onzen heer te noemen? Wij willen niet de Grieken dienen inplaats van de Gothen. Vrij willen wij zijn!"

„Vrij willen wij zijn!" herhaalde het koor van zijn vrienden.

„Vrij willen wij worden," ging Silverius verder, „zeker, maar dat kan niet uit eigen macht, alleen met hulp van den keizer. Gelooft mij, jongelingen, dat de man, die uw leider is, dat Cethegus hier anders over denkt. Justinianus heeft hem een kostbaren ring, zijn portret in karneool, gezonden, als teeken, dat hij alles goed vindt, wat de prefect voor hem, den keizer, doet en de prefect heeft den ring aangenomen. Ziet hier, hij draagt hem aan den vinger."

Onaangenaam getroffen vestigden de jongelingen hun blikken op Cethegus. Deze ging zwijgend in het midden staan en een pijnlijke pauze ontstond.

„Spreek veldheer. Weerleg hem. Het is niet waar, wat hij zegt over dien ring," riep Lucius.

Maar Cethegus trok den ring van zijn vinger en zei: „Het is zooals zij zeggen. De ring is van den keizer en ik heb hem aangenomen."

Lucius Licinus trad een schrede terug.

„Als teeken?" vroeg Silverius.

„Als teeken," sprak Cethegus met dreigende stem, „dat ik niet de eerzuchtige egoist ben, waarvoor men mij houdt. Als teeken, dat ik Italië meer liefheb dan mijn eigen eerzucht. Ja, ik bouwde op Byzantium en ik wilde aan den keizer de leidersplaats afstaan, daarom nam ik dezen ring aan. Maar ik bouw niet op Byzantium, dat altijd talmt. Daarom heb ik dezen ring vandaag medegebracht om aan den keizer terug te geven. Gij, Silverius, hebt bewezen de vertegenwoordiger van Byzantium te zijn, geef hem aan uw heer terug; hij draalt te lang, zeg hem, dat Italië zich zelf helpt."

„Italië zal zichzelf helpen!" jubelden de jonge ridders.

„Bedenk wel, wat gij doet," waarschuwde de priester met ingehouden toorn. „Ik begrijp den moed van de jongelingen, maar dat mijn vrienden en mannen als gij, de hand uitslaan naar het onbereikbare, bevreemdt mij. Denk aan het aantal en de kracht der Barbaren. Bedenk, dat de mannen van Italië sedert lang niet meer gewoon zijn het zwaard te dragen. Bedenk wel, dat alle vestingen in handen . . ."

„Zwijg priester, daar begrijpt gij niets van. Als het er om gaat psalmen te verklaren en de zielen klaar te maken voor

den hemel, dan kunt gij spreken, want dat is uw ambt. Waar het echter gaat om oorlog en strijd van mannen, laten dan zij spreken, die de wapenen kunnen voeren. Den geheelen hemel laten wij aan u over; laat ons dan de aarde. Romeinsche jongelingen, gij staat voor de keuze. Wilt gij afwachten, tot Byzantium zich eindelijk over Italië zal erbarmen, dan kunt gij moede en grijs worden, of wilt gij op oude Romeinsche wijze de vrijheid zelf veroveren? Maar hoe? Men zegt al, dat wij te zwak zijn Italië te bevrijden. Maar zijt gij niet de kleinzonen van den Romein, die eens de heele wereld heeft bedwongen? Wanneer ik man voor man opriep, dan is er geen naam, die niet zonder heldenroem is: Decius, Corvinus, Cornelius, Valerius, Licinius. Wilt gij met mij het vaderland bevrijden?"

„Wij willen het. Voer ons aan, Cethegus," riepen de jongelingen vol geestdrift.

Na een pauze begon de jurist:

„Ik heet Scaevola. Als men de Romeinsche heldennamen oproept, dan zou men ook die van mijn geslacht hebben kunnen herdenken. Ik vraag u, Cethegus, met uwe jeugdige heldhaftigheid, hebt gij nog iets anders dan droomen en wenschen, zooals deze jonge dwazen? Hebt gij een of ander plan?"

„Meer dan dat, Scaevola. Ik heb en houd de overwinning in mijn hand. Hier is een lijst van alle vestingen van Italië. Op de volgende Iden, dat wil zeggen, binnen dertig dagen vallen zij in mijn hand."

„Wat? Moeten wij nog dertig dagen wachten?" vroeg Licinius.

„Alleen zoolang, omdat de hier bijeengekomenen hunne steden hebben bereikt, totdat mijn ijlboden Italië hebben doorkruist. Ik heb over de veertig jaren moeten wachten."

Maar de ongelukkige ijver van de jongelingen wilde niet meer tot rust komen. Zij zetten verdrietige gezichten over dit uitstel en morden. Bliksemsnel zag de priester deze veranderde stemming in.

„Neen, Cethegus," riep hij uit, „zoo lang kunnen wij niet meer wachten. Ik heb echter een goeden troost voor de jongelingen. Reeds in de eerste dagen zullen de wapens van Belisarius in Italië schitteren."

„Of moeten wij niet Belisarius volgen, omdat hij geen Cethegus is?" vroeg Scaevola.

„Ik spreek van mijn wenschen," glimlachte deze, „niet

van de werkelijkheid. Indien Belisarius zou landen, dan zou ik de eerste zijn mij bij hem aan te sluiten. Maar hij zal niet landen. Daarom heb ik mij van Byzantium afgewend. De keizer houdt geen woord."

Cethegus speelde een zeer hoog spel, maar hij kon niet anders doen.

„Gij kunt u vergissen en de keizer kan eerder zijn woord houden dan gij meent. Belisarius ligt bij Sicilië."

„Hij is van Afrika naar huis gegaan. Heb geen hoop meer op Belisarius."

Opeens werden haastige schreden in een van de buitengangen gehoord en plotseling rende Albinus naar binnen.

„Triomf," riep hij uit, „vrijheid, vrijheid!"

„Wat voor nieuws brengt gij?" vroeg de priester verheugd.

„Oorlog, redding! Byzantium heeft den Gothen den oorlog verklaard!"

„Vrijheid, oorlog!" jubelden de jongelingen.

„Dat is onmogelijk," zei Cethegus toonloos.

„Het is zeker," riep een andere stem uit de gang. Het was die van Calpurnius, die den andere op den voet gevolgd was. „En meer dan dat, de oorlog is begonnen. Belisarius is geland op Sicilië bij Catana. Seracusae, Messana zijn in zijn handen gevallen. Panormus heeft hij genomen met zijn vloot. Hij heeft zich over laten zetten naar Italië van Messana naar Regium. Hij staat op onzen bodem!"

„Vrijheid!" riep Marcus Licinius.

„Overal juicht de bevolking hem toe. De verraste Gothen vluchten uit Calabrië en dringen verder door Brutië en Lucanië naar Neapolis."

„Gelogen, alles is gelogen," zei Cethegus meer tot zichzelf dan tot de anderen.

„Gij schijnt niet zeer verheugd over de overwinning, maar de bode reed drie paarden dood. Belisarius is geland met dertig duizend man."

„Hij, die nog twijfelt, is een verrader," riep Scaevola uit.

„Nu, laat nu zien," hoonde Silverius, „of gij woord houdt. Zult gij de eerste van ons zijn, die zich bij Belisarius aansluit?"

Voor Cethegus' oogen zonk op dat oogenblik een geheele wereld, zijn wereld ineen. Dus hij had alles vergeefs gedaan. Neen, nog erger, alles had hij gedaan voor een gehaten vijand. Belisarius in Italië met een sterk leger en hij machteloos, bedrogen, overwonnen. Ieder ander had vermoeid elk verder

streven opgegeven. In het hart van den prefect was geen schaduw van ontmoediging. Een reusachtig gebouw was in elkaar gestort. Nog dreunde de slag in zijn ooren, maar reeds had hij besloten, op hetzelfde oogenblik, opnieuw te beginnen. Zijn wereld was verzonken, maar hij had geen tijd om er aan te denken, want alle oogen keken naar hem, en hij besloot een tweede te maken.

„Nu, wat zult gij doen?" herhaalde Silverius.

Cethegus verwaardigde hem geen blik. Rustig keerde hij zich tot de vergadering en sprak de volgende woorden:

„Belisarius is geland. Hij is nu ons hoofd. Ik ga naar zijn leger." Daarmee liep hij naar den uitgang met een ernstig gezicht, zonder Silverius en zijn vrienden aan te zien.

Silverius wilde eenige spottende woorden zeggen, maar hij verstomde, daar de blik van den prefect zei: „Wees niet vroolijk, priester. Dit uur zal u vergolden worden."

En Silverius, de overwinnaar, bleef verschrikt staan.

VIERENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

De landing der Byzantijnen was voor alle Gothen zoowel als Italianen geheel onverwachts gekomen. Van onze Gothische vrienden was alleen Totila in beneden Italië. Vergeefs had hij als zeegraaf van Neapolis de regeering te Ravenna gewaarschuwd en om volmachten om middelen ter verdediging van Sicilië verzocht. Men had hem geheel alleen laten staan. Totila was intusschen goede vrienden geworden met Valerius. De laatste had groote achting voor den Goth gekregen en zij hadden elkaar gevonden in hun gemeenschappelijken haat tegen de Byzantijnen. De twee gelieven genoten daarbij de vrijheid om met elkaar om te gaan. Toen Belisarius met zijn vloot was gekomen, kregen de vijandelijkheden een dreigend aanzien en Totila liet Valeria en haar vader herhaalde malen waarschuwen, maar Valeria wilde haar vader in het gevaar niet alleen laten en deze had geen lust voor de Griekjes op de vlucht te slaan, voor wie hij nog meer verachting dan haat gevoelde.

Op een dag werden zij echter verrast door twee booten, die bijna tegelijkertijd in de kleine haven van de villa binnenliepen. Op de een bevond zich Totila op de ander de Corsicaan Furius Ahalla. De mannen begroetten elkaar en waren verheugd elkaar te zien. Zij wandelden samen door de taxus- en laurierlanen van den tuin naar de villa. Hier scheidden zij. Totila gaf voor een bezoek te willen brengen aan zijn vriend Julius, terwijl de Corsicaan zaken met den koopman te behandelen had.

Verheugd zag Valerius den verstandigen schoonen zeevaarder bij zich binnenkomen. Na een hartelijke begroeting bogen beide handelsvrienden zich over hun boeken en reekeningen. Na eenige korte uiteenzettingen hief de Corsicaan het hoofd op en zei:

„Gij ziet, Valerius, opnieuw heeft Mercurius ons verbond gezegend. Mijn schepen hebben uw purper en kostbare wollen

stoffen uit Phoenicië en uit Spanje gebracht, en je kostelijke fabrikaten zijn verleden jaar naar Byzantium en Alexandrië naar Massilia en Antiochië gezonden. Een centenaar goud meer winst dan het vorige jaar en zoo stijgt het elk jaar, zoo lang de wakkere Gothen den vrede beschermen, en de rechtspleging in het Westen in hun handen houden."

„Zoo lang zij den vrede kunnen beschermen," zuchtte Valerius. „Zoo lang deze Grieken hem bewaren. Wie kan er voor instaan, dat dezen nacht nog de zeewind de vloot niet van Belisarius naar de kusten laat komen?"

„Verwacht gij dus oorlog? In vertrouwen; het is meer dan waarschijnlijk, het is zelfs zeker."

„Hoe weet gij dat, Furius?"

„Ik kom van Afrika, van Sicilië. Ik heb de vloot van den keizer gezien. Zoo is men niet uitgerust tegen zeeroovers. Is heb de aanvoeders van Belisarius gesproken. Zij droomen dag en nacht van de schatten van Italië. Sicilië is bereid af te vallen, zoo gauw de Grieken landen."

Valerius verbleekte van opwinding. Furius bemerkte het en ging verder: „En daarom ben ik ook hierheen gesneld om je te waarschuwen. De vijanden willen in dezen streek landen en ik weet, dat je dochter je begeleidt."

„Valeria is een Romeinsche."

„Ja, maar deze vijanden zijn de wildste Barbaren en hun Massageten, Scythen, Awaren, Sclavenen en Saracenen zijn het, die door den keizer der Romeinen op Italië worden losgelaten. Wee, wanneer jouw kind in hun handen viel."

„Dat zal niet," zei Valerius, de hand aan zijn dolk slaande. „Maar gij zegt de waarheid, zij moet weg hier vandaan, in veiligheid gebracht worden."

„Waar bestaat er nog veiligheid in Italië. Spoedig zullen de golven van dezen oorlog dreunend tegen elkaar botsen, over Neapolis en over Rome. En zij nauwelijks te Ravenna zullen weerstand ontmoeten."

„Denkt gij zooveel van deze Grieken? Griekenland heeft nooit iets anders naar Italië gestuurd dan zeeroovers en dieven!"

„Belisarius is echter een zoon der overwinning. In elk geval ontstaat een strijd, welks einde velen van ons niet zullen beleven."

„Van jullie? Zult gij dan niet meestrijden?"

„Neen, Valerius! In mijn aderen vloeit slechts Corsi-

caansch bloed. Trots mijn Romeinschen aangenomen naam, Ik ben geen Romein, geen Griek of Goth. Ik wensch de Gothen wel de overwinning toe, wijl zij tucht en orde houden. te water en te land en omdat mijn handel onder hun bestuur bloeit. Maar zou ik openlijk voor hen vechten, dan zou de fiscus van Byzantium alle schepen en waren, die in de haven van het Oostelijke Rijk liggen in beslag nemen. Drievierden van mijn heele vermogen. Ik denk, dat ik mij op mijn eiland zal vestigen. Gij weet, half Corsica hoort van mij en op mijn eiland zal vrede heerschen, terwijl rondom de landen en zeeën den oorlog zal dreunen. Dat asyl zal ik beschermen als een koning zijn troon, als een bruidegom zijn bruid, en daarom", zijn oogen schitterden en zijn stem beefde van opwinding, „daarom wil ik vandaag een woord spreken, dat ik sinds jaren voor mijzelf verborgen heb gehouden."

Valerius wist vooruit, wat er komen zou en diep bedroefd zag hij het. Hoe lief hij den jongen Goth in den laatsten tijd gekregen had, toch zou hij zijn handelsvriend sinds jaren als schoonzoon de voorkeur hebben gegeven, en hij kende den barbaarschen trots en toornige wraakzucht van den Corsicaan. Maar deze ging verder:

„Ik denk, dat wij beiden onze zaken zeer gemakkelijk zullen doen en daarom spreek ik volgens oude gebruiken dadelijk met den vader en niet eerst met de dochter. Geef mij je kind ten huwelijk, Valerius. Je kent mijn vermogen slechts ten deele, want het is veel grooter, dan je zelfs vermoedt."

„Furius," viel de vader hem in de rede.

„Ik geloof wel een man te zijn, die een vrouw gelukkig kan maken, in elk geval kan ik haar beschermen als niemand anders in deze dreigende tijden. Ik breng haar, wanneer zij van Corsica verdreven mocht worden, naar Azië of Afrika en aan elke kust wacht haar niet alleen een huis, maar een paleis. Geen koningin kan haar benijden."

Hij hield op, zeer opgewonden en een snel antwoord afwachtend.

Valerius zweeg; hij zocht naar een uitweg. Het was maar een seconde, maar de indruk, dat de vader nadacht, maakte den Corsicaan woedend; zijn bloed kookte, zijn mooi bronskleurig gezicht, nog even te voren bijna zacht en mild, nam plotseling een vreeselijke uitdrukking aan, en een donkerroode gloed vloog over de bruine wangen.

„Furius Ahalla," sprak hij snel en haastig, „is niet gewend

tweemaal iets te verzoeken. Men is gewoon mijn waren bij de eerste aanbieding met beide handen te grijpen. Nu bied ik mijzelf aan. Ik ben bij God niet slechter dan mijn purper."

„Mijn vriend," begon de oude man, „wij leven niet meer in den tijd der oude strenge Romeinsche gewoonten. Het nieuwe geloof heeft aan de vaders bijna het recht ontnomen de dochters uit te huwelijken. Wanneer het mij alleen aanging, dan zou ik haar aan jou, aan niemand anders, geven. Maar haar hart . . ."

„Houdt zij van een ander?" knarsetandde de Corsicaan. „Van wien?" en zijn vuist greep naar een dolk, alsof hij zijn medeminnaar geen oogenblik het leven meer wilde laten. Er lag iets van een tijger in deze bewegingen. Valerius voelde hoe doodelijk deze haat was. Hij wilde den naam niet noemen.

„Wie kan het zijn," vroeg de woedende man half luid. „Een Romein? Montanus? O, neen, hij niet. Zeg mij, oude vriend: Wie is het? Toch niet . . ."

„Wien meen je?"

„Die zooeven met mij hiergekomen is, de Goth, maar ja, hij moet het wel zijn; hem heeft iedereen lief — Totila!"

„Hij is het," zei Valerius en trachtte zijn hand te grijpen. Doch met schrik liet hij deze los. De sterke Corsicaan sidderde over zijn geheele lichaam. Toen opeens wierp hij het hoofd achterover en sloeg met beide gebalde vuisten hard tegen zijn voorhoofd en lachte luid. Ontzet zag Valerius deze woestheid aan. Eindelijk gleden de samengeknepen handen langzaam naar beneden en vertoonden een vaal gelaat.

„Het is uit," zei hij met bevende stem, „het is een vloek, die mij vervolgt. Ik mag niet gelukkig worden met een vrouw. Reeds eenmaal, juist voor het oogenblik, dat alles in orde zou komen, was het zoo, en nu, ik weet niet, Valeria's hoogstaand karakter zou in mijn wildbruisend leven eens een reddenden vrede gebracht kunnen hebben. Ik zou anders kunnen worden, beter, maar dat mag niet zoo zijn."

Zijn oogen fonkelden weer. „De eenige, wien Ahalla dank verschuldigd is en welk een dank . . ."

En hij zweeg met het hoofd knikkend, alsof hij aan verre dingen dacht.

„Valerius," riep hij plotseling uit, „ik ga voor geen mensch in de wereld op zij. Ik zou het niet hebben kunnen verdragen door iemand anders achteruit te worden gezet. Maar Totila,

dat is iets anders. Ik vergeef haar, dat zij mij afgeslagen heeft, omdat zij Totila uitgekozen heeft. Leef wel, Valerius. Ik ga, naar zee, naar Perzië, Indië, ik weet het niet en dit uur zal ik mij eeuwig herinneren."

Snel liep hij de deur uit en verliet met zijn pijlsnelle boot de kleine haven van de villa.

VIJFENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Enkele dagen later, nadat Totila eenige Gothische soldaten ter bescherming had gezonden, had Valerius eindelijk zijn zaken geordend en de reis bepaald op den volgenden dag.

Hij zat met Valeria en Julius aan het avondeten en sprak over de vooruitzichten van den vrede. Plotseling klonken schreden over den marmeren vloer van het atrium en de jonge Thorismuth, de aanvoerder der twintig Gothen en schilddrager van Totila trad haastig binnen.

„Valerius," zei hij snel, „laat den wagen inspannen ... gij moet weg."

Alle drie sprongen op.

„Wat is er gebeurd? Zijn zij geland?"

„Spreek," sprak Julius, „waarom zijt gij zoo bezorgd?"

„O niets," sprak de Goth lachend, „maar ik wilde u niet eerder verschrikken dan noodig was. Nu moet ik echter spreken. Gisteren heeft de vloed een lijk aan land gespoeld. Het was een Goth van onze scheepsbemanning; Alb, de stuurman van Totila's schip."

Valeria verbleekte.

„Hij was verdronken, hij had een pijl in zijn borst,"

„Dat beteekent, dat er een gevecht op zee is geweest," meende Valerius, „meer niet."

„Maar vandaag zijn alle landlieden weggebleven, die anders dagelijks hier door trekken, om van Regium naar Colum te gaan. Ook de eene ruiter, die ik op verkenning naar Regium gezonden had, is niet terug gekomen."

„Dat bewijst nog niets," sprak Valerius eigenwijs. Zijn gevoel verzette zich tegen de gedachte van een landing der gehate Byzantijnen, zoo lang mogelijk ... „misschien heeft de branding dezen weg versperd."

„Maar toen ik zelf zoo straks den weg naar Regium opging en mijn oor op den grond legde, hoorde ik de aarde beven

onder de hoefslagen van snelle paarden, die in razende vaart naderden. Gij moet vluchten."

Nu grepen Valerius en Julius naar de wapenen, die aan de wanden van het vertrek hingen. Valeria legde, moeilijk ademhalend, haar hand op haar borst.

„Wat moet er gedaan worden?" vroeg zij.

„Bezet den bergpas," beval Valerius, „waarvan de weg langs de kust loopt. Hij is smal, hij kan lang gehouden worden."

„Hij is reeds door acht van mijn Gothen bezet, ik ga er direct heen met de helft van mijn mannen, de andere helft zal u beschermen, maak voort."

Maar voor zij het huis verlaten konden, kwam opnieuw een Gothisch soldaat met bloed bedekt binnenstormen en riep uit:

„Vlucht," riep hij, „zij zijn er!"

„Wie is daar, Gelaris?" vroeg Thorismuth.

„De Grieken, Belisarius, de duivel!"

„Spreek," beval Thorismuth.

„Ik kwam reeds dicht bij het dennenwoud van Regium, zonder iets te bemerken, of dat ik iemand onder weg was tegengekomen. Toen ik echter een dikken boomstam voorbijreed en nauwkeurig naar alle zijden uitzag, voelde ik plotseling een ruk aan mijn hals, alsof de bliksem mij het hoofd van de schouders rukte en in een oogenblik lag ik onder mijn paard op den grond."

„Dan heb je slecht op het paard gezeten," riep Thorismuth uit.

„Ja, maar laat iemand maar een paardenharen strik om den hals en een looden kogel naar het hoofd geslingerd worden dan valt een ruiter, die beter is dan Gelaris. Twee boosdoeners kwamen uit het bosch te voorschijn en bonden mij vast op mijn paard en renden met mij den weg op."

Toen ik weer tot mijzelf kwam, was ik in Regium, midden onder de vijanden, en daar hoorde ik alles. De regentes is vermoord de oorlog is verklaard, de vijanden hebben Sicilië bij verrassing genomen en het heele eiland staat aan de zijde van den keizer."

„En het sterke Panormus?"

„Het viel door de vloot, die de haven binnenkwam; de mastkorven waren hooger dan de muren der stad. Zij schoten uit de masten en sprongen naar beneden."

„En Syracusae?"

„Het viel door verraad der Sicilianen; de Gothen van de bezetting zijn vermoord. Belisarius is Syracusae binnengereden onder een bloemenregen en als de aftredende consul van dit jaar, want het was de laatste dag van zijn consulaat, en onder het toejuichen van het volk, strooide hij gouden munten uit."

„En waar is de zeegraaf? Waar is Totila?"

Twee van zijn drie schepen zijn in den grond geboord, zijn schip en nog een ander. Hij sprong zelf in zee in volle wapenrusting en is nog niet opgevischt."

Zwijgend zonk Valeria op haar divan.

„De Grieksche veldheer," ging de bode verder, „is gisteren geland bij Regium. De stad heeft hem met jubel ontvangen. Hij maakt zijn leger in orde en dan gaat hij snel naar Neapolis; zijn voorhoede, de ruiters, die mij meegenomen hebben, moesten dadelijk terug om den pas te veroveren. Ik moest hun den weg wijzen; ik bracht ze ver weg naar het westen in het moeras en sprong in het donker, het was avond, weg. Zij zonden mij eenige pijlen achterna. Een trof mij . . . ik kan niet meer."

En kletterend stortte de man op den grond.

„Hij is verloren," sprak Valerius, „hun pijlen zijn vergiftigd. Op Julius en Thorismuth! Breng jullie mijn kind den weg op naar Neapolis. Ik ga naar den bergpas en dek jullie in den rug."

Tevergeefs smeekte Valeria haar vader mee te gaan. Er was niets aan zijn besluit te veranderen.

„Gehoorzaamt," zei hij, „ik ben de heer van het huis, de zoon van het land en ik wil de Hunnen van Belisarius vragen wat zij te doen hebben in dit land, in mijn vaderland. Neen, Julius, jij blijft bij Valeria, leef wel."

Terwijl de oude man het smalle pad, dat tusschen de stad en zijn wijnbergen den berg afliep, door den donkeren nacht rende, bemerkte hij rechts tamelijk ver van het land op zee het helle licht, dat klaarblijkelijk aan den mast van een schip bevestigd was.

Valerius schrok. Zouden de Byzantijnen vanaf de zee een aanval op Neapolis wagen? Zouden zij hem misschien in den rug aan kunnen vallen? Maar dan zou hij toch meer lichten moeten zien.

Alleen kwam hij bij den bergpas aan, waar twee Gothische soldaten op wacht stonden, terwijl twee anderen aan den

oostkant den vijand afwachtten, de overige vier stonden in het midden.

Nauwelijks was Valerius de twee eerste wachten voorbij, of men hoorde plotseling paardengetrappel en weldra zag men om de laatste kromming heen twee ruiters in vollen draf. Beiden droegen fakkels in de rechterhand. Het was het eenige licht op het tooneel, want de Gothen vermeden alles wat hun gering aantal verraden kon.

„Bij den baard van Belisarius," riep de voorste der ruiters uit, „hier wordt de weg zoo smal, dat nauwelijks een paard er doorheen kan, en daar komt nog een holle weg ook. Maar wat beweegt zich daar?"

Hij hield zijn paard in, boog zich en strekte de fakkel uit, zoodat hij om zich heen kon zien. Zoo in het licht bood hij een gemakkelijk doel voor de Gothen.

„Wie is daar?" vroeg hij nog eens aan zijn metgezel.

Een Gothische werpspeer drong door het breede pantser in zijn borst.

„Vijanden," riep de stervende uit, terwijl hij uit den zadel stortte.

„Vijanden, vijanden," riep de man achter hem, slingerde de noodlottige fakkel ver van zich weg, keerde om met zijn paard en ging er van door, terwijl het dier van den gevallene rustig bleef staan bij het lijk van zijn meester. Men hoorde in de stilte van den nacht slechts de hoefslagen van het wegrennende paard, terwijl rechts de golven tegen den voet van den rotswand kabbelden.

De mannen in den bergpas wachtten angstig af.

„Blijf koelbloedig, mannen," vermaande Valerius hen, „en laat niemand uit den bergpas gaan. Hier op een rij moeten wij ons dicht aaneen sluiten met onze schilden en geeft nu acht."

„Heer in den hemel," riep de Goth uit, die achter aan bij den weg op wacht stond, „het licht van het schip nadert meer en meer."

„Pas op en vraag wie het zijn."

Maar reeds waren de vijanden genaderd.

Het was een troep van ongeveer vijftig Hunnen-ruiters met eenige fakkels. Toen zij om de kromming van den weg kwamen, verlichtten zij het tooneel met een tooverachtig schijnsel.

„Hier was het," zei de eerste ruiter, „pas op, kijk goed uit."

„Breng den doode hier, evenals zijn paard," sprak een ruwe stem, en de aanvoerder reed langzaam naar den ingang toe, terwijl hij de fakkel boven zijn hoofd hield.

„Halt," riep Valerius hem toe in het Latijn. „Wie zijt gij? Wat wilt gij?"

„Dat wilde ik juist vragen," antwoordde de aanvoerder van de ruiters in dezelfde taal.

„Ik ben een Romeinsch burger en verdedig mijn vaderland tegen roovers."

De aanvoerder had ondertusschen in het licht van zijn fakkel den geheelen omtrek gezien; zijn geoefend oog bemerkte dadelijk de onmogelijkheid door den bergpas te gaan.

„Vriend," zei hij, „wij zijn bondgenooten, ook wij zijn Romeinen en willen Italië van zijn roovers bevrijden. Laat ons dus door."

Valerius, die in elk geval tijd wilde winnen, zei:

„Wie zijt gij en door wien zijt gij gezonden?"

„Ik heet Johannes, de vijanden van Justinianus noemen mij den bloedige en ik ben de aanvoerder van de lichte ruiterij van Belisarius."

„Zeg aan Belisarius, dat zoolang Cnejus Valerius leeft, niemand een voet in Italië zal zetten. Terug roovers!"

„Dwaas, die gij zijt, wilt gij met de Gothen tegen ons strijden?"

„Zelfs met de hel als het tegen jullie gaat."

De aanvoerder wierp nog eenige blikken om zich heen en zei:

„Hoort, gij kunt ons hier wel een poosje ophouden, niet lang echter. Wanneer gij ons doorlaat, kunt gij blijven leven. Wanneer niet, dan zullen wij overwinnen en u dan spietsen."

„Terug," riep Valerius uit, „schiet vrienden."

Een pijl vloog naar den helm van den ruiter.

„Wacht," riep deze en liet zijn paard teruggaan.

„Afstijgen," beval hij.

De Hunnen lieten echter niet gaarne hun paard in den steek.

„Afstijgen? Waarom?" vroeg een die het dichtst bij hem stond.

Johannes sloeg hem met de vuist in het gezicht, zoodat hij zich niet meer verroerde.

„Afstijgen," donderde hij, „wilt gij te paard in dezen muizenval kruipen? Zes klimmen in de boomen en schieten van boven af. Zes anderen gaan op den grond liggen, kruipen langs den weg voort en schieten liggend. Tien moeten staande

ter borsthoogte schieten en tien passen op de paarden. De overige twintig volgen mij met de speren. Voorwaarts!"

Hij gaf de fakkel over en greep de lans; terwijl de Hunnen zijn bevel opvolgden, keek Johannes nog eenmaal naar den pas.

„Geef je over," riep hij uit.

„Kom op," riepen de Gothen.

Johannes wenkte en twintig pijlen snorden tegelijk. Een kreet van pijn en de eerste Goth viel. Een der schutters in den boom had hem in het voorhoofd getroffen.

Valerius nam terstond het schild vooruithoudend, zijn plaats in. Hij kwam juist bijtijds om den woedenden aanval van Johannes tegen te houden, die met gevelde lans op hem toeliep. Hij ving den lansstoot met het schild op en vloog naar den Byzantijn, die struikelde en op den grond viel. De Hunnen achter hem weken terug. De Goth, die naast Valerius stond, kon niet nalaten den vijandelijken aanvoerder onschadelijk te maken.

Hij sprong met getrokken speer uit den bergpas te voorschijn. Maar dit had Johannes juist gewild. Bliksemsnel stond hij op, wierp den verbaasden Goth op den grond en stond op hetzelfde oogenblik naast Valerius, die niet door zijn schild gedekt was. Terwijl de anderen de voortdringende Hunnen afweerden, stiet Johannes hem met alle kracht het lange Perzische mes in de zijde. Valerius stortte in elkaar, maar het gelukte de andere drie achter hem staande Gothen Johannes naar buiten te stooten. Hij ging terug om een nieuw pijlensalvo te bevelen. Zwijgend dekten de beiden weer de opening, de derde hield den bloedenden Valerius in zijn armen. Opeens stortte de wachten van de achterzijde naar binnen, uitroepende:

„Het schip, Heer. Het schip, Heer. Zij zijn geland. Zij vallen ons in den rug aan. Vlucht, wij zullen u dragen en in de rotsen verbergen."

„Neen," sprak Valerius zich oprichtende, „hier wil ik sterven. Zet mijn zwaard tegen den wand."

Maar plotseling aan de achterzijde klonken luid de tonen van den Gothischen hoorn en een menigte fakkels verlichtten de kleine schare en een dertigtal Gothen stormden den bergpas binnen met Totila aan het hoofd. Zijn eerste blik viel op Valerius.

„Te laat, te laat," riep hij uit. „Volg mij, wraak," en woedend wierp hij zich met zijn voetvolk op de Hunnen, die door

den plotselingen overval geheel verrast waren. Zij waren van meening, dat een heel leger Gothen in aantocht was en trachtten de paarden te bereiken en te vluchten. Maar de Gothen bereikten tegelijk met hen de plaats, waar de dieren stonden, en in bonte mengeling stortten èn mannen èn paarden de rotsen af in de diepte. Tevergeefs hieuw Johannes zelf op zijn vluchtende mannen in. Hij werd door hen op den grond gegooid, stond weder op en viel den dichtst bij hem staanden Goth aan. Maar het bekwam hem slecht, Het was Totila. Hij herkende hem.

„Vervloekte vlaskop!" riep hij uit. „Ben je nog niet verdronken?"

„Neen, zooals je ziet," riep deze en sloeg hem het zwaard door den helmkam en een deel van den schedel, zoodat hij op den grond zonk. Toen was elke tegenstand geëindigd. Totila begaf zich onmiddellijk naar den hollen weg. Hij vond Valerius bleek met gesloten oogen, het hoofd op zijn schild. Hij knielde bij hem neer en drukte de reeds stijfwordende hand aan zijn borst.

„Valerius," riep hij uit. „Vader. Ga niet van ons weg zonder nog een woord tot afscheid."

De stervende sloeg moe de oogen op.

„Waar zijn zij?" vroeg hij.

„Verslagen en op de vlucht gegaan."

„Aha, overwinning," zei Valerius en herademde weer. „Ik mag dus in de overwinning sterven en Valeria, mijn kind, is zij gered?"

„Zij is gered. Ik ben ontkomen aan het zeegevecht, ging dadelijk naar Neapolis, om de menschen daar te waarschuwen en u te redden. Dicht bij den straatweg tusschen uw huis en Neapolis ben ik geland. Daar trof ik haar aan en vernam, dat gij in gevaar waart. Een van mijn booten nam haar op en bracht haar naar Neapolis. Met de anderen ging ik hier naar toe om u te redden. Ach, alleen maar om u te wreken," en hij liet zijn hoofd op de borst van den stervende zinken.

„Klaag niet om mij. Ik sterf in de overwinning en gij mijn zoon, ik dank u daarvoor," en met welgevallen streelde hij de lange lokken van den jongeling, „en ook voor de redding van Valeria, en moge gij ook Italië eens redden. Gij zijt een held en in staat ook dit land te redden. Ondanks Belisarius en Narses. Gij kunt het en gij zult het ook doen en uw loon zal mijn geliefd kind zijn."

„Valerius, mijn vader!"

„Zweer het mij, zweer mij bij den genius van Valeria, dat zij niet eerder de uwe wordt, voor Italië vrij is, geen enkele Byzantijn meer op dezen heiligen grond aanwezig is."

„Ik zweer het," riep Totila, geestdriftig zijn rechterhand grijpend. „Ik zweer het bij den genius van Valeria."

„Heb dank, mijn zoon. Nu kan ik getroost sterven. Groet haar en zeg haar, dat ik haar aan jou toevertrouwd heb, haar en Italië."

Daarop legde hij het hoofd weer op zijn schild, kruiste de armen over zijn borst — en was dood.

ZESENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Gedurende deze dreigende gebeurtenissen hadden de Gothen niet stilgezeten. Maar de door hen genomen krachtige maatregelen waren opzettelijk verijdeld geworden door het laffe verraad van hun koning.

„Als ik mij niet verdedig," dacht Theodahad, „dan is de aanval spoedig voorbij; Belisarius kan komen. Ik wil zoo goed als ik kan er voor zorgen, dat hij geen tegenstand ondervindt, daar anders de stemming van den keizer tegen mij verergeren zou. Maar bericht de veldheer integendeel den Byzantijnen, dat ook ik zijn succes op elke wijze in de hand heb gewerkt, dan zal Justinianus niet anders doen dan zich aan het oude verdrag houden."

Op deze wijze handelde hij en riep alle strijdkrachten te land en te zee uit Beneden-Italië weg, waar hij vermoedde, dat Belisarius zou landen en zond hem met massa's naar de Oostelijke grenzen van het rijk, naar Liburnië, Dalmatië en Istrië en naar het Westen, naar Zuid-Gallië.

Zoo had het ongehoorde feit plaats gehad, dat de legerscharen van de Gothen, hun schepen, hun wachten en hun oorlogsvoorraden in groote massa's in allerijl juist voor den aanval werden weggevoerd. Dat Beneden-Italië tot aan Rome, ja, het geheele land tot Ravenna, van alle verdedigingsmiddelen ontbloot en veronachtzaamd was, terwijl hier juist de eerste aanval der vijanden te vreezen was. Den meesten steun ondervond Theodahad echter door den terugkeer van zijn gemalin.

Witichis was dadelijk na de oorlogsverklaring met een Gothische bende naar den burcht van Feretri getrokken, waar Gothelindis met haar Pannonische huurlingen toevlucht gezocht had en had haar bewogen vrijwillig naar Ravenna te gaan, terwijl hij zich borg had gesteld voor haar veiligheid, totdat de eerstvolgende vergadering bij Rome hun zaak volgens alle vormen van het recht had onderzocht en een be-

slissing zou hebben genomen. Deze voorwaarden waren beiden partijen welkom, want het was den Gothischen patriotten er vooral aan gelegen nu bij het uitbreken van een moeilijken oorlog niet door partijentwist verdeeld te zijn. Zoo was het koningspaar weer eenigszins tot rust gekomen en Theodahad was zelfs door Gothelindis overgehaald om zelf als vertegenwoordiger van zijn echtgenoote tegen iedere aanklacht onder de Gothen op te treden, om door zulk een moed en door den glans van de koninklijke waardigheid reeds van tevoren allen tegenstanders ontzag in te boezemen.

Omgeven door hun aanhangers en een kleine lijfwacht verlieten Theodahad en Gothelindis Ravenna. Zij gingen snel naar Rome, waar zij enkele dagen voor de zitting van de groote vergadering reeds aankwamen en hun intrek namen in het oude keizerlijke paleis.

De vergadering zou niet onder de muren maar in de nabijheid van Rome gehouden worden, op een groot open veld, Regeta genaamd, tusschen Anagnië en Terracina.

Den dag, waarop Theodahad 's morgens vroeg alleen de reis zou aanvaarden, en van Gothelindis afscheid nam, werd hem plotseling een onwelkome naam aangemeld, „Cethegus", die gedurende hun verblijf in de stad niet was verschenen, omdat hij waarschijnlijk bezig was met de voltooiïng van de vestingwerken.

Toen hij binnenkwam, riep Gothelindis, verschrikt door de uitdrukking van zijn gelaat, hem tegemoet:

„Om Godswil, Cethegus, wat brengt gij voor slecht nieuws?"

Even fronste de prefect het voorhoofd, maar sprak toen rustig:

„Slecht nieuws? Voor dengeen, wien het betreft. Ik kom van de vergadering van mijn vrienden, waar ik vernam, wat weldra heel Rome zal weten. Belisarius is geland!"

„Eindelijk!" riep Theodahad uit en ook de koningin kon een triomfantelijken blik niet onderdrukken.

„Juich niet te vroeg! Het kan u berouwen. Ik kom slechts om rekenschap van u en uw vriend Petros te vragen. Wie met verraders omgaat, hoort niets dan leugens. Ik kom alleen om u te zeggen, dat gij nu zeker verloren zijt."

„Verloren? Wij zijn juist gered."

„Neen, koningin. Belisarius heeft bij de landing een manifest uitgevaardigd, waarin hij zegt, dat hij gekomen is om de moordenaars van Amalaswintha te straffen. Degeen, die

u levend of dood uitlevert, is verzekerd van een hoogen prijs en van zijn genade,"

Theodahad verbleekte.

„Onmogelijk!" riep Gothelindis uit.

„De Gothen zullen weldra vernemen door wiens verraad de vijanden zonder tegenstand in het land zijn gelaten. Meer nog. Ik heb van de stad Rome de opdracht om in deze moeilijke tijden als prefect voor haar welzijn te waken. In naam van Rome zal ik u dus gevangen laten nemen om u aan Belisarius uit te leveren."

„Dat zult ge niet wagen!" riep Gothelindis uit, terwijl zij een dolk greep.

„Stil, Gothelindis, hier gaat het er niet om hulpelooze vrouwen in een bad te laten vermoorden. Wat kan mij per slot van rekening uw leven schelen tegen een billijken prijs?"

„Ik geef elken prijs," stamelde Theodahad.

„Gij moet mij de dokumenten uitleveren van uw verdrag met Silverius . . . Zwijg, Lieg niet! Ik weet het, dat gij reeds lang in het geheim met elkander onderhandeld hebt. Gij hebt weer eens een aardigen handel met land en volk gedreven. Ik zou gaarne den koopbrief willen hebben."

„Dat heeft nu geen doel meer. De dokumenten zijn zonder kracht. Neem ze dus gerust. Zij liggen in de Basiliek van den heiligen Martinus, links in de Crypte."

Uit zijn vrees kon men zien, dat hij de waarheid sprak.

„Dat is goed," zei Cethegus. „Alle uitgangen van het paleis zijn door mijn legionaren bezet. Eerst moet ik de oorkonde in handen hebben. Wanneer ik ze op de aangeduide plaats vind, zal ik bevel geven u te laten vluchten. Ga dan naar de poort van Marcus Aurelius en noem mijn naam, aan den tribuun van de wacht, Piso. Hij zal u doorlaten."

Hierop verliet hij het vertrek, waar hij het echtpaar in radeloozen angst achterliet

„Wat te doen?" vroeg Gothelindis meer aan zichzelf dan aan haar echtgenoot. „Weggaan of blijven?"

„Wat te doen?" herhaalde Theodahad. „Trotseeren dat is blijven. Onzin! Weg van hier zoo gauw mogelijk."

„Waarheen wil je vluchten?"

„Naar Ravenna," zei Theodahad, „daar neem ik den koningsschat mede en vandaar moeten wij naar de Franken toe. Jammer, dat ik de hier verborgen gelden moet prijs geven. Het zijn vele millioenen solidi."

„Hier? Ook hier?" vroeg Gothelindis opmerkzaam. „In Rome heb je schatten verborgen? Waar? En zijn ze veilig verborgen?"

„Maar al te veilig in de Catacomben. Ik zou zelf uren noodig hebben om ze op te zoeken en wij hebben slechts minuten. Ga met mij mede, Gothelindis, wij kunnen geen oogenblik verliezen. Ik ga naar de poort van Marcus Aurelius."

Hij verliet het vertrek, maar Gothelindis bleef nog staan. Er was in eens een plan bij haar opgekomen. Zij overwoog de mogelijkheid om nog tegenstand te bieden. Haar trots kon het verlies van de heerschappij niet gemakkelijk verdragen.

„Goud is macht en leven." Haar besluit stond vast; zij dacht aan de Cappadocische huurlingen, die door de gierigheid van den koning den dienst hadden verlaten. Zij liepen nog zonder meester in Rome rond, en wachtten om ingescheept te worden. Zij hoorde Theodahad haastig de trappen afloopen en om zijn draagstoel roepen.

„Vlucht maar, lafaard," zei zij, „ik blijf."

ZEVENENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

De zon kwam den volgenden morgen prachtig boven de zee op en haar stralen spiegelden zich in de blanke wapenrustingen van vele duizenden Gothen, die op het uitgestrekte veld van Regeta samengekomen waren. Uit alle provinciën van het Gothenrijk waren zij in drommen hierheen gekomen; zelfs met vrouw en kind, om deze groote wapenschouwing, die elk jaar in den herfst werd gehouden, bij te wonen. Zulk een volksvergadering was een zeer schoon feest, waar een hooge edele ernst heerschte. Oorspronkelijk in den heidenschen tijd was het een groot offerfeest geweest, dat elk jaar tweemaal in den winter en in den zomer alle stammen van het volk vereenigden tot vereering van de gemeenschappelijke goden. Ruilhandel, wapenspelen en wapenschouwingen gingen hiermede gepaard. De vergadering had tevens de hoogst rechterlijke macht en de beslissing over oorlog en vrede en over de verhoudingen tot andere staten.

Het lot van de duizenden, die hier samengekomen waren, was zeer verschillend, sinds hun vaderen den oproep van den grooten Theoderik gevolgd waren, van de dalen van den Haemus, maar toch voelden zij, dat zij broeders waren, voelden zij zich zonen van één volk. Zij spraken dezelfde fier klinkende taal, hadden dezelfde hoogblonde lokken, dezelfde sneeuwwitte huid en dezelfde glinsterende oogen en voor alles hetzelfde gevoel in iedere borst, namelijk: „Wij staan als overwinnaars op dezen grond, die onze vaderen het Romeinsche rijk ontnomen hebben en waar wij levend of dood op zullen blijven."

Als een geweldig groote bijenzwerm bromden en gonsden duizenden menschen door elkaar. Men begroette elkaar, zocht oude kennissen op, maakte nieuwe kennissen. Aan deze verwarring scheen geen einde te komen.

Maar plotseling klonk van den top van den heuvel het eigenaardige plechtige geluid van den Gothischen krijgshoorn en oogenblikkelijk hield het gegons der stemmen op. Alle

oogen richtten zich naar den heuvel, van waar in dicht gesloten rijen een groep eerbiedwaardige grijsaards naderkwam. Het was een vijftigtal mannen in witte ruime mantels met eiken kransen om het hoofd, witte staven en eigenaardig steenen bijlen dragend. Het waren de Sajonen, de gerechtsdienaren, die belast waren met de plechtige opening, leiding en sluiting van het Ding. Toen zij in de vlakte waren aangekomen, begroetten zij met een drievoudig lang gerekt hoorngeschal de vergadering der vrije heirmannen, die na een plechtige stilte met kletterende wapenen en luid geschreeuw antwoordden. Men verwonderde zich echter, dat de Sajonen niet aangevoerd werden door den graaf, die den koning vertegenwoordigde. Men vroeg en zocht overal naar hem en men herinnerde zich toen, dat de koning belang had in eigen persoon te verschijnen, ten einde zichzelf en zijn koningin tegen de zware beschuldigingen te verdedigen. Toen men echter bij de vrienden en aanhangers van den koning om inlichtingen vroeg, bleek het, dat men hem in het eerste gedrang bij de algemeene begroetingen heelemaal niet had opgemerkt. Evenmin als een van de talrijke verwanten, vrienden of dienaren, die volgens recht en plicht er belang bij hadden, tot steun van den beschuldigde te verschijnen, ofschoon men hem voor enkele dagen nog overal op straat en in de omgeving van Rome had gezien. Dit wekte nu argwaan en het scheen, dat dit vreemde verschijnsel en het ontbreken van den koningsgraaf den plechtigen aanvang van de geheel verhandeling zou verhinderen.

Verscheidene redenaars hadden reeds vergeefs beproefd zich gehoor te verschaffen. Plotseling hoorde men in het midden der vergadering een alles overheerschenden klank, dien men met den strijdkreet van het een of ander vreeselijk monster kon vergelijken. Alle oogen richtten zich naar de plaats, vanwaar het geluid kwam en men zag in het midden van de plaats tegen den hoogen eikenboom geleund een rijzige gestalte, die in een hol metalen schild, dat zij voor den mond hield, den Gothischen wapenroep deed weerklinken. Toen hij het schild naar beneden deed, herkende men het indrukwekkende gelaat van den ouden Hildebrand, wiens oogen vonken schoten. Geestdriftig begroette iedereen den grijzen wapenmeester van den grooten koning, die evenals zijn heer door lied en sagen bij zijn leven reeds een mythische figuur bij de Gothen was geworden.

Toen alles stil was, begon de oude man:

„Goede Gothen, mijn wakkere mannen, het verontrust en bevreemdt u, dat gij geen graaf ziet of een vertegenwoordiger van den man, die de kroon draagt. Weest echter kalm, wanneer de koning van meening is, dat hij daarmede het gerecht geen voortgang kan doen vinden, dan vergist hij zich. Ik ken dan de oude gewoonten en zeg u, het volk kan zijn recht vinden zonder koning en gericht houden zonder koningsgraaf. Gij zijt allen opgegroeid in nieuwe zeden en gewoonten, maar hier staat Haduswinth, die nauwelijks een paar winters jonger is dan ik. Hij zal getuigen, dat de macht berust bij het volk, dat het Gothenvolk vrij is."

„Ja, wij zijn vrij!" riep een duizendstemmig koor.

„Wij kunnen ons zelf een Dinggraaf kiezen, wanneer de koning den zijne niet zendt," riep de grijze Haduswinth.„Recht en gerechtigheid bestonden reeds voor er een koning of een graaf was en wie kent beter de oude rechtsgebruiken dan Hildebrand Hildungszoon?"

„Ja," klonk het overal, „Hildebrand moet onze Dinggraaf zijn!"

„Ik ben het door uwe keuze geworden en ik vind het even goed, alsof ik van koning Theodahad een brief, een perkament, ontvangen had. Mijn voorvaderen hebben ook reeds sedert eeuwen bij de Gothen gericht gehouden. Kom, Sajonen, help mij, de rechtzitting te openen."

Twaalf gerechtsdienaren kwamen dadelijk naderbij. Voor de eiken lagen nog de overblijfselen van een overoud fanum van den boschgod Picus. De Sajonen maakten de plaats schoon, legden de grootste steenen recht en zetten links en rechts twee vierkante platen tegen den stam van den eik, zoodat een statig rechtsgestoelte gevormd werd.

Zoo hield nu de Gothengraaf gericht bij het altaar van den ouden Italiaanschen bosch- en herdersgod. Andere Sajonen wierpen een blauwen, ruimen, wollen mantel met breeden, witten kraag over Hildebrands schouders, gaven hem de van boven omgebogen esschenhouten staf in de hand en hingen links van zijn hoofd een blank stalen schild aan de eikentakken op. Vervolgens plaatsten zij zich in twee rijen aan zijn linker en rechter kant.

De oude man sloeg met den staf op het schild, zoodat het hol weerklonk en dan ging hij zitten met het gezicht naar het oosten en sprak:

„Ik gebied stilte, ban en vrede; ik gebied recht en verbied onrecht, overijling en scheldwoorden, het trekken van het zwaard en alles wat den Dingvrede zou kunnen storen. En ik vraag hier, is het nu het jaar en de dag en het oogenblik en het uur, de plaats en de plek om een vrij gericht van Gothenmannen te houden?"

En toen traden de dichtsbijzijnde Gothen naar voren en spraken in koor:

„Hier is de rechte plaats onder den hoogen hemel, onder de ruischende eiken, hier is de juiste tijd van den dag bij de opgaande zon, op den door het zwaard gewonnen Gothischen bodem, om een vrij gericht van Gothenmannen te houden."

„Welnu," ging de oude Hildebrand voort, „wij zijn bijeengekomen om over twee aanklachten te beslissen. Een aanklacht wegens moord, tegen Gothelindis, de koningin, en een zware beschuldiging van lafheid en verzuim, in dezen tijd van het grootste gevaar, tegen Theodahad, onzen koning. Ik vraag . . ."

Zijn rede werd onderbroken door luid hoorngeschal, dat vanuit het westen al nader en nader kwam. Verbaasd keken de Gothen om en zagen een groep ruiters, die van den heuvel naar de gerichtsplaats gingen. De zon viel schitterend op de wapens van de mannen, zoodat zij niet te herkennen waren, ofschoon zij snel naderden. De oude Hildebrand richtte zich hoog op op zijn verheven zitplaats, hield de hand boven zijn valkenoogen en riep dadelijk uit:

„Dat zijn Gothenwapens. Op het wapperend vaandel staat een weegschaal. Dat is het wapen van graaf Witichis en daar is hijzelf aan het hoofd van den troep. Aan zijn linkerzijde, die hooge gestalte, is de sterke Hildebad. Waarom komen deze veldheeren terug? Hun legers moeten reeds ver op weg zijn naar Gallië en Dalmatië."

Een gegons van vragende, verwonderende en begroetende stemmen volgde nu. Intusschen waren de ruiters aangekomen en sprongen van hun dampende paarden. Zij werden met gejubel ontvangen en de beide aanvoerders, Witichis en Hildebad, liepen door de menigte naar den heuvel tot voor den rechterstoel van Hildebrand.

„Wat?" riep Hildebad uit, „gij zit hier bijeen om gericht te houden, alsof wij in vrede waren, terwijl de vijand, Belisarius, reeds geland is."

„Wij weten het," zei Hildebrand rustig, „en wilden met den koning overleg plegen, hoe wij hem konden weren."

„De koning!" lachte Hildebad bitter.

„Hij is niet hier," zei Witichis, om zich heen kijkend, „dat versterkt ons vermoeden. Wij zijn teruggekeerd, omdat wij argwaan kregen. Maar daarvan later," ging hij verder, gaat voort, waar gij gebleven zijt, vrienden," en den ongeduldigen Hildebad opzij dringend, ging hij bescheiden aan den linkerkant van den stoel staan in de rij van de andere mannen. Toen het weer rustig geworden was, ging de oude verder:

„Gothelindis, onze koningin, is aangeklaagd van moord op Amalaswintha, de dochter van Theoderik. Ik vraag, of gij gerechtigd zult zijn, zulk een aanklacht te richten."

De oude Haduswinth, leunende op zijn lange knots, sprak:

„Rood zijn de touwen van deze omheinde plaats. Bij het volksgericht berust het recht over roode, bloedige misdaden, over het warme leven en den kouden dood te oordeelen. Wanneer anders gedaan werd in den laatsten tijd, dan was dat door geweld. Wij zijn gerechtigd om zulk een aanklacht te richten."

„Bij het geheele volk," ging Hildebrand voort, „bestaan zware vermoedens tegen Gothelindis en in ons hart klagen wij allen haar aan wegens moord. Maar wie wil haar in het openbare volksgericht met luide stem van dezen moord beschuldigen?"

„Ik," sprak een stem en een schoone jonge Goth in schitterende wapenrusting trad voor den rechter, terwijl hij zijn hand op de borst legde.

„Hij bemint de schoone Mataswintha," hoorde men overal zeggen. Het is de broer van den hertog Guntharis van Tuscië, die Florentia bezet houdt. Hij dingt naar haar hand, als wreker van haar moeder treedt hij op."

„Ik, graaf Arahad van Asta, de zoon van Aramuth, uit het edele geslacht der Wölsungen," ging de jonge Goth met een blos op zijn gelaat verder, „ik ben weliswaar niet met de vermoorde verwant, maar de mannen van haar familie met Theodahad aan het hoofd, haar neef en koning, vervullen niet den plicht van de bloedwraak; hij toch zelf is medeplichtig aan den moord. Daarom treed ik, als vrije onbesproken Goth van adellijken stam als vriend van de ongelukkige vorstin in plaats van haar dochter Mataswintha

op. Ik klaag aan wegens moord, ik klaag aan voor bloed."

Onder luide bijvalskreten van het volk trok de statige schoone jongeling het zwaard, en strekte dit recht voor zich uit naar den rechterstoel.

„De bewijzen? . . ."

„Halt, Dinggraaf," klonk een ernstige stem.

Witichis kwam naar voren.

„Gij zijt zoo oud en kent het recht zoo goed, meester Hildebrand, en laat u voortslepen door de massa. Moet ik, jongeman u vermanen en uw aandacht vestigen op het eerste gebod van elk recht? Ik hoor wel de aanklacht, maar de beklaagde niet."

„Geen vrouw kan in het Ding der Gothen verschijnen," sprak Hildebrand rustig.

„Maar waar is Theodahad, haar gemaal, om haar te vertegenwoordigen?"

„Hij is niet verschenen."

„Is hij uitgenoodigd?"

„Hij is uitgenoodigd, op mijn woord en dat van deze boden. Treed naar voren, Sajonen."

Twee der gerechtsdienaren traden naar voren en raakten met hun staven den rechterstoel aan.

„Nu," ging Witichis verder, „men zal niet zeggen, dat bij het volk der Gothen ongehoord en onverdedigd veroordeeld wordt. Hoe gehaat zij ook moge zijn, zij heeft het recht om gehoord te worden en door het gerecht in bescherming genomen te worden. Ik wil haar verdediger en pleitbezorger zijn." En kalm ging hij tegenover den jeugdigen aanklager staan, evenals deze zijn zwaard trekkend.

Er trad een pauze in van eerbiedige bewondering.

„Ontkent gij de daad?" vroeg de rechter.

„Ik zeg, dat zij niet bewezen is."

„Dan moet gij haar bewijzen," sprak de rechter tot Arahad.

Deze, niet voorbereid zijnde op een vormelijke rechtspraak en nog minder op een tegenstander als Witichis, werd door diens krachtige rust en het groote gewicht in de war gebracht.

„Bewijzen?" zei hij ongeduldig. „Wat hebt gij nog voor bewijzen noodig? Gij, ik, alle Gothen weten, dat Gothelindis de vorstin reeds langen tijd doodelijk haatte. De vorstin is uit Ravenna verdwenen, gelijktijdig met haar, de moordenares. Het slachtoffer komt in een huis van Gothelindis weer te voorschijn, maar dood. De moordenares vlucht naar een

versterkt kasteel. Waartoe hebben wij nog bewijzen noodig?"

En ongeduldig zag hij om zich heen naar de Gothen.

„En op grond van hetgeen gij nu beweert, klaagt gij in het openbare Ding iemand aan van moord," sprak Witichis rustig. „Werkelijk, de dag moge nog verre zijn voor het Gothenvolk, waarop men volgens zulken schijn een oordeel uit durft te spreken. Gerechtigheid mannen, is licht en lucht. Wee over het volk, dat zijn haat tot recht verheft. Ik zelf haat deze vrouw en haar echtgenoot, maar waar ik haat, daar ben ik dubbel zoo streng voor mij zelf."

En zoo edel en zoo eenvoudig sprak hij deze woorden, dat alle Gothen hun hart met eerbied voor hem vervuld voelden.

„Waar zijn de bewijzen?" vroeg Hildebrand. „Hebt gij een handtastelijk feit? Hebt gij een duidelijk geschrift? Durft gij een eed te doen? Eischt gij den eed van onschuld van de beklaagde?"

„Bewijzen?" herhaalde Arahad toornig, „ik heb geen ander bewijs dan mijn vaste en heilige overtuiging."

„Dan," sprak Hildebrand . . .

Op dat oogenblik drong een Sajoon van den ingang door de menigte heen naar den rechterstoel en sprak:

„Romeinsche mannen staan aan den ingang, zij vragen om gehoord te worden, zij weten alles omtrent den dood van de vorstin."

„Ik eisch, dat zij gehoord worden," riep Arahad uit, „niet als aanklagers, maar als getuigen van den aanklager."

Hildebrand wenkte en de Sajoon snelde heen om de Romeinen te halen. Voorop liep een man, gebogen door de jaren in een haren monnikspij, een touw om de lendenen. De kap, die hij over het hoofd had gedaan, maakte zijn trekken onherkenbaar. Twee mannen in slavendracht volgden hem.

Vragende blikken rustten op de gestalte van den grijsaard, wiens verschijning bij allen eenvoud en armoede een zeldzame edele waardigheid had.

Toen hij voor den rechterstoel van Hildebrand was gekomen, keek Arahad hem in het gezicht en deed verbaasd een schrede achteruit.

„Wie is het?" vroeg de rechter, „dien gij als getuige van uw woorden neemt? Een onbekende vreemdeling?"

„Neen," riep Arahad uit en sloeg den mantel van den

getuige naar achteren, „een naam, dien gij allen kent en vereert Marcus Aurelius Cassiodorus."

Een kreet van algemeene verbazing ging door de vergadering.

„Zoo heette ik," sprak de getuige, „in den tijd van mijn wereldlijk leven. Nu ben ik broeder Marcus."

Op zijn gelaat stond een verheven wijding uitgedrukt, de wijding der onthouding.

„Nu broeder Marcus," zei Hildebrand, „wat hebt gij ons te zeggen over den dood van Amalaswintha? Zeg ons de volle waarheid en alleen de waarheid."

„Ik zal die zeggen. Gij weet het, ik ben hier niet gekomen om een moord te wreken, want God zegt, de wraak is aan mij, ik zal vergelden, ik ben hier slechts om de laatste opdracht van de dochter van mijn grooten koning te vervullen."

Hij haalde een papyrusrol uit zijn mantel.

„Kort voor haar vlucht uit Ravenna heeft zij mij deze woorden geschreven, die ik u mededeelen moet als haar testament aan het volk der Gothen.

„Ontvang den dank van een verbrijzeld gemoed voor uw vriendschap. Meer nog dan de hoop op redding verkwikt mij het gevoel van trouw, dat nooit verloren ging. Ja, ik spoed mij naar uw villa in het meer van Bolsena. Vandaar voert de weg naar Rome naar Regeta, waar ik voor al mijn Gothen al mijn schuld wil bekennen en wil boeten, ik wil sterven, wanneer het moet, maar niet door de hand van mijn vijanden, neen door de rechtvaardige uitspraak van mijn volk, dat ik door mijn blindheid in het verderf heb gestort. Ik heb den dood verdiend, niet alleen om het bloed van de drie hertogen, die, allen zullen het weten, door mij stierven. Maar meer nog om den waan, waarin ik mijn volk bij Byzantium achter heb gesteld. Wanneer ik nog levend naar Regeta kom, dan wil ik met de laatste kracht van mijn leven mijn volk waarschuwen en vermanen: Vrees voor Byzantium, Byzantium is valsch als de hel, er valt niet te denken aan vrede tusschen hen en ons. Maar ook wil ik waarschuwen voor de vijanden bij ons zelf; koning Theodahad zint op verraad. Hij heeft aan Petros, den gezant van Byzantium, Italië en de kroon der Gothen verkocht. Hij heeft gedaan, wat ik den Grieken immer heb geweigerd. Wees voorzichtig, gij zijt sterk en eensgezind. Kon ik door mijn dood goedmaken, wat ik in mijn leven heb misdaan!"

Met diep stilzwijgen had het volk deze woorden vernomen,

die Cassiodorus met bevende stem uitgesproken had en die nu als het ware uit een andere wereld schenen te komen.

Toen hij geëindigd had, was men nog een poos stil, door een indruk van medelijden en berouw. Eindelijk stond de oude Hildebrand op en zei:

„Zij is te kort gekomen, maar zij heeft boete gedaan. Dochter van Theoderik, het volk der Gothen vergeeft u en dankt u voor uw trouw."

„Moge God haar ook vergeven, amen," sprak Cassiodorus. Ik heb nooit de vorstin uitgenoodigd om naar het meer van Bolsena te komen. Ik kon het niet doen, want veertien dagen te voren, heb ik al mijn goederen verkocht aan koningin Gothelindis."

„Zoo heeft haar vijandin zijn naam misbruikt," viel Arahad in, „en in het huis gelokt. Kunt gij dat ontkennen, graaf Witichis?"

„Neen," sprak deze rustig, „maar," ging hij voort, zich tot Cassiodorus wendend, „hebt gij ook het bewijs, dat de vorsti niet een toevalligen dood is gestorven, dat Gothelindis de oorzaak van haar dood is?"

„Treed naar voren, Syrus, en spreek," zei Cassiodorus, „ik sta borg voor de trouw van dezen man."

De slaaf trad naar voren, boog het hoofd en sprak het volgende:

„Sinds twintig jaar heb ik toezicht gehouden op de waterwerken in het meer van Bolsena. Niemand behalve ik, kende het geheim. Toen koningin Gothelindis het landgoed had gekocht, werden alle slaven van Cassiodorus verwijderd en vervangen door eenige dienaren van den koning. Alleen ik bleef. Op een morgen kwam vorstin Amalaswintha vroeg op het eiland. Kort daarop kwam ook de koningin. Deze deed mij dadelijk roepen en verklaarde, dat zij een bad wilde nemen en gaf mij bevel de sleutels voor alle sluizen van het meer en voor alle pijpen van het bad aan haar over te geven en haar het geheele plan te verklaren. Ik gehoorzaamde, gaf haar de sleutels en een op perkament geteekend plan, maar waarschuwde haar uitdrukkelijk, niet alle sluizen te openen, evenmin als alle pijpen, dat zou haar het leven kunnen kosten. Zij gaf mij toornig een wenk om te vertrekken en ik hoorde, hoe zij haar slavin bevel gaf den ketel niet met warm, maar met heet water te vullen. Ik ging heen, bezorgd voor haar veiligheid en bleef in de nabijheid van het bad. Na eenigen

tijd hoorde ik het machtige bruisen van het water, zoodat de koningin tegen mijn raad in alle sluizen had opengezet en tegelijkertijd hoorde ik in alle muren het dampende water sissend naar boven loopen en daar het net was, alsof ik boven angstig hulpgeroep hoorde, liep ik snel naar den ingang van het bad om de koningin te roepen. Maar hoe verwonderd was ik de koningin aan den Medusakop te zien staan geheel gekleed, terwijl ik dacht, dat zij in het bad in doodsgevaar verkeerde. Zij drukte op de veeren en sprak toornige woorden tegen iemand, die in het bad om hulp riep. Verschrikt en met kwaad vermoeden ging ik gelukkig onopgemerkt weg."

„Wat, lafaard," sprak Witichis, „je hadt dus een vermoeden wat er gebeurde en toch ging je weg."

„Ik ben slechts een slaaf, heer, en geen held en wanneer de booze koningin mij opgemerkt had, zou ik hier niet meer staan om haar aan te klagen. Kort daarop hoorde ik, dat vorstin Amalaswintha in het bad verdronken was."

Vroolijk riep Arahad uit:

„Nu graaf Witichis, wilt gij haar nog beschermen?"

„Neen," sprak deze rustig, het zwaard in de scheede stekend, „ik bescherm geen moordenaars, ik heb mijn ambt volbracht."

En met deze woorden ging hij van de linker, naar de rechterzijde, waar de aanklagers stonden.

„Gij vrije Gothen, gij hebt het oordeel uit te spreken," sprak Hildebrand, ik heb slechts te voltrekken, wat gij goedgevonden hebt; ik vraag u daarom, mannen, wat is uw meening over de aanklacht, die graaf Arahad, zoon van Aramuth uit het geslacht der Wölsungen tegen Gothelindis, de koningin, gedaan heeft? Zegt is zij schuldig aan den moord?"

„Schuldig, schuldig," klonk het uit duizenden kelen.

Er was niemand, die zich er tegen verzette.

„Zij is schuldig," zei de oude man opstaande. „Spreek, aanklager, welke straf eischt gij?"

Arahad hief het zwaard recht ten hemel.

„Ik klaag aan wegens moord en ik klaag aan voor bloed. Zij zal sterven."

Maar voor Hildebrand zijn vraag tot het volk kon richten, had zich een diepe verontwaardiging van het volk meester gemaakt. Alle zwaarden vlogen uit de scheede en gingen flikkerend omhoog en alle stemmen riepen: „Zij zal sterven."

Als een vreeselijke donder rolden deze woorden over het weideveld.

„Zij zal sterven door de bijl," sprak Hildebrand opstaand. „Sajonen, zoekt haar, waar gij haar kunt vinden."

„Halt," sprak de sterke Hildebad, „wij kunnen moeilijk ons vonnis ten uitvoer brengen, zoolang deze vrouw de gemalin van den koning is. Ik eisch daarom, dat de volksvergadering eveneens de aanklacht onderzoeke, die tegen Theodahad bestaat, die een volk van helden zoo onheldhaftig bestuurt. Ik wil deze aanklacht uitspreken en let wel op, ik beschuldig hem van verraad en niet alleen om ons te redden en aan te voeren. Ik wil er niet over spreken, dat de koningin moeilijk zonder zijn medeweten haar haat aan Amalaswintha kon koelen, evenmin wil ik erover spreken, dat deze in haar laatste woorden ons waarschuwde voor het verraad van Theodahad. Maar is het niet waar, dat hij het geheele zuiden van het rijk heeft ontbloot van mannen, wapens, paarden en schepen, dat hij al de strijdkrachten naar de Alpen heeft gezonden, zoodat de ellendige Griekjes zonder eenig gevecht Sicilië konden nemen en Italië's bodem konden betreden.

Alleen mijn arme broeder Totila, met een handvol mannen moet hen tegenhouden. Inplaats van hem in den rug te dekken, zendt de koning nog Witichis, Teja en mij naar het noorden. Wij hebben gehoorzaamd met een bezwaard gemoed, want wij vermoeden wel, waar Belisarius landen zal. Langzaam zijn wij voorwaarts gerukt, daar wij elk oogenblik hoopten teruggeroepen te worden, maar tevergeefs. Totdat ik ineens een brief kreeg van mijn broer Totila: Heeft dan, evenals de koning ook het heele volk der Gothen, ook mijn broeder mij vergeten? Belisarius heeft Sicilië bij verrassing genomen, hij is geland, het heele volk valt hem bij. Zonder ophouden rukt hij naar Neapolis. Vier brieven heb ik aan koning Theodahad om hulp geschreven, alles tevergeefs. De koning heeft het rijk aan de vijanden overgeleverd. Wee ons, wanneer Neapolis valt, ofschoon het misschien al gevallen is."

„Hij mag niet langer heerschen, niet leven," ging Hildebad voort. „Rukt hem de kroon der Gothen van het hoofd. Weg met hem, hij sterve!"

„Hij sterve!" donderde het volk, als een machtige echo hem na.

Onweerstaanbaar scheen de stroom van verontwaardiging

te stijgen en iedereen omver te werpen, die hen weerstaan wilde.

Een bleef rustig en gelaten te midden der onstuimige menigte. Het was graaf Witichis. Hij sprong op een der steenen onder den eik en wachtte tot het lawaai eenigszins bedaard was. Toen verhief hij zijn stem en sprak op eenvoudigen helderen toon het volgende:

„Landgenooten, luistert. Gij hebt ongelijk met uw oordeel. Wee onzer als bij de Gothen haat en geweld den troon van het recht bestijgen. Terwijl sinds den tijd der vaderen, rechtvaardigheid onze eer en trots heeft uitgemaakt. Theodahad is een zwakke slechte koning. Niet langer mag hij de teugels van het rijk in handen hebben. Geef hem een voogd evenals aan een onmondige. Zet hem desnoods af, maar zijn dood, zijn bloed zult gij niet eischen. Waar is het bewijs, dat hij verraad heeft gepleegd? Heeft hij de boodschap, die Totila zond, ontvangen? Gij zwijgt? Wacht u voor onrechtvaardigheid."

En groot en edel stond hij daar op de verhooging en in den glans der zon en vol edele kracht en waardigheid. Met bewondering rustten de duizenden oogen der Gothen op hem, die zoo ver boven hen scheen te staan, in grootheid, en waardige rust. Er volgde een plechtig zwijgen, en vóór nog Hildebrand en het volk een antwoord konden vinden, tegen den man, die de belichaming der rechtvaardigheid scheen, werd de algemeene opmerkzaamheid getrokken naar het dichte bosch, dat in het zuiden het uitzicht belemmerde en op eenmaal bevolkt scheen.

ACHTENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Men vernam van deze zijde de snelle hoefslagen van naderende paarden en het kletteren van wapenen. Weldra kwam uit het bosch een kleine schaar ruiters te voorschijn. Maar ver voor hen uit, op een koolzwart paard, kwam een man aanrijden, die met den stormwind een weddenschap scheen te hebben aangegaan. In den wind fladderde een groote paardenstaart, zijn helmtooisel, dooreengemengd met zijn zwarte lokken. Voorovergebogen dreef hij het met schuim bedekte paard in razende snelheid aan en sprong bij den zuidelijken ingang van het Ding uit het zadel. Als op vleugelen gedragen stormde hij den heuvel op, sprong op een steen naast Witichis, hield een perkamentrol in de hoogte en riep met zijn laatste krachten uit:

„Verraad, verraad!"

Hij viel daarop als door den bliksem getroffen neer. Met ontzetting sprongen Witichis en Hildebrand naar hem toe. Nauwelijks herkenden zij hun vriend.

„Teja, Teja," riepen zij uit, „wat is er gebeurd?"

„Spreek, spreek," herhaalde Witichis, „het gaat om het rijk der Gothen."

Met bovenmenschelijke kracht richtte de geharnaste man zich bij deze woorden op, zag een oogenblik om zich heen en sprak met een holle stem:

„Wij zijn verraden, Gothen, wij zijn verraden door onzen koning. Zes dagen geleden kreeg ik opdracht naar Istrië te trekken en niet naar Neapolis, zoo als ik verzocht had. Ik kreeg wel argwaan, maar gehoorzaamde, en ging met mijn manschappen onder zeil. Er stak een sterke westerstorm op, die talrijke kleine schepen uit het westen naar ons toejaagde. Daaronder bevond zich Mercurius, een kleine zeiler, het lichte postschip van Theodahad. Ik kende het vaartuig wel, het behoorde vroeger aan mijn vader. Toen het in het gezicht van onze schepen kwam, wilde het ontvluchten. Daar ik

echter argwaan had gekregen, jaagde ik het na en haalde het in. Wij vonden er een brief aan Belisarius van de hand van den koning:

„Gij zult tevreden over mij zijn, groote veldheer, alle Gothenlegers staan op het oogenblik noordoostelijk van Rome en zonder gevaar zult gij kunnen landen. Vier brieven van den zeegraaf van Neapolis heb ik vernietigd en zijn bode heb ik in de gevangenis geworpen. Als dank verwacht ik, dat gij het verdrag nauwkeurig nakomt en den koopprijs zoo spoedig mogelijk uitbetaalt."

Teja liet den brief vallen, hij kon niet meer spreken. Een siddering van woede en ontzetting ging door de vergadering.

„Ik liet terstond omkeeren, landen, ontschepen en in drie dagen en drie nachten zonder rust ben ik hierheen gerend. Ik kan niet meer."

Wankelend viel hij in Witichis' armen. Toen sprong de oude Hildebrand naar voren, op den hoogsten steen van zijn stoel. Hoog stond hij boven alle menschen. Den drager van de lans, waarop de kleine marmeren buste van den koning stond, ontrukte hij dit wapen en hield dit in zijn linkerhand voor zich uit, met de rechter hield hij zijn steenen bijl.

„Verkocht, verraden heeft hij zijn volk voor het gele goud. Weg met hem."

En met een bijlslag verbrijzelde hij de buste.

Er ontstond onder de menigte een geluid, alsof alle elementen losgebroken waren. Nauwelijks was Hildebrand van zijn hooge plaats afgestapt, of Haduswinth nam zijn plaats in. Hij sprak:

„Van onzen laaghartigen koning moeten wij verlost zijn. Hij zal zijn wreker vinden. Maar nu trouwe mannen komt het er op aan een nieuwe koning te kiezen, want nooit zijn wij zonder koning geweest. Zoolang onze sagen en spreuken teruggaan, hebben de voorvaderen er een op het schild geheven, die het levende beeld was van de macht en de glorie en het geluk der goede Gothen. Zoolang er Gothen zullen zijn, zullen zij koningen hebben en zoolang er een koning is, zal het volk blijven bestaan. En nu gaat het er boven alles om, een hoofd, een leider te hebben. Een dappere arm moet het zijn, dat is waar, maar dat niet alleen. De koning moet een toevlucht van het recht zijn, een beschermer van den vrede, niet alleen een voorvechter van den strijd. Hij moet altijd rustig en kalm zijn als de blauwe hemel en evenals de lich-

tende sterren moeten daarin rechtvaardige gedachten opkomen. De koning moet een standvastige kracht hebben, maar nog meer en standvastige gematigdheid. Hij moet niet de heerschappij over zichzelf verliezen en zich vergeten door haat of liefde. Wat wij wel moeten doen, wij menschen uit het volk. Hij zal niet alleen mild zijn voor vrienden, hij zal rechtvaardig zijn tegen menschen die worden gehaat en zelfs tegenover vijanden, in wiens ziel steeds kalme vrede woont, gepaard met fieren moed en trouwe kracht. Die man is voor een koning geschikt, al was hij ook door den minsten boer voortgebracht."

Luide bijval volgde op de woorden van den ouden man.

„Gothen, ik geloof, dat wij zoo'n man hebben. Ik zal u hem niet noemen, maar noemt gij hem zelf. Ik ben hierheen gekomen uit het verre hooggebergte van de grenzen van het land der Karanthanen, waar de woeste Turbidus schuimend de rotsen verbrijzelt. Daar leef ik reeds langer dan een menschenleeftijd, trots, vrij en eenzaam. Ik ondervind weinig van de daden der menschen, zelfs van mijn eigen volk. Wanneer niet bij toeval iemand in mijn buurt komt. Maar toch is bij mij op deze woeste hoogvlakte de wapenroem van een van onze helden, die nooit het zwaard van een onrechtvaardigen kamp getrokken heeft en die het nog nooit zonder overwinning heeft opgestoken. Zijn naam hoorde ik telkens weer, wanneer ik vroeg: wie moet ons beschermen, wanneer Theoderik overlijdt. Zijn naam hoor ik bij elke overwinning, die wij bevochten hebben en bij elk woord des vredes. Nooit heb ik hem gezien, ik heb er zeer naar verlangd hem te zien. Vandaag heb ik hem gezien en gehoord, ik heb zijn oogen gezien, die klaar en mild zijn als de zon. Ik heb zijn woord gehoord, ik heb gehoord hoe hij zelfs den vijand, den gehaten vijand recht en billijkheid wilde laten ondergaan. Ik heb gehoord hoe hij alleen, toen wij allen, aangegrepen door wilden haat in vervoering kwamen, helder bleef, rustig en rechtvaardig. Toen voelde mijn oude hart, deze man heeft een koninklijke ziel, hij is sterk in den strijd, rechtvaardig in den vrede, hard als staal en puur als goud. Gothen, deze man moet onze koning worden, noem mij den man."

„Graaf Witichis, ja Witichis, heil koning Witichis."

Terwijl deze luide jubelkreten over het veld weerklonken, was de bescheiden man door schrik bevangen Hij had ingespannen naar de rede van den ouden man geluisterd, en was

eerst bij het eind op het vermoeden gekomen, dat hij de man was, wien zooveel lof werd toegezwaaid. Toen hij nu zijn naam duizendvoudig hoorde uitroepen, kreeg hij vóór alles het gevoel van:

„Neen, dat kan niet, dat kan niet zoo zijn."

Hij rukte zich los van Teja en Hildebad, die verheugd zijn handen drukten, sprong naar voren, schudde het hoofd. Hij strekte zijn arm afwerend uit.

„Nee," riep hij, „vrienden, niet mij, ik ben een eenvoudig krijger, niet een koning; ik ben misschien een goed werktuig, maar geen werkmeester. Kies een ander, die waardiger is."

Hij strekte beide handen uit naar het volk als voor een verzoek, maar de donderende uitroep: „Heil koning Witichis" was het eenige antwoord.

En nu trad de oude Hildebrand naar voren, nam hem bij zijn hand en sprak luid:

„Kom Witichis, wie van ons heeft het eerst gezworen onvoorwaardelijk den koning te erkennen, die ook slechts met één stem de meerderheid had. Ziet, gij hebt alle stemmen, en nog wilt gij u verzetten?"

Maar Witichis schudde het hoofd en drukte de handen tegen zijn voorhoofd. Toen kwam de oude dicht bij hem en fluisterde hem in het oor:

„Wat? Moet ik je nu tot sterkte vermanen, moet ik je nu den eed aan ons bondgenootschap in gedachte brengen, waarin je beloofd hebt, alles voor het heil van het volk te doen? Ik weet het, ik ken je heldere ziel. Voor jou is de kroon eerder een last dan een sieraad, en ik vermoed zelfs, dat deze kroon je bittere smart zal brengen, misschien meer dan vreugde, daarom eisch ik, dat je haar aanneemt."

Witichis zweeg en drukte nog de andere hand voor de oogen. Reeds duurde dit tusschenspel te lang voor het geestdriftige volk, reeds haalde men het breede schild te voorschijn om hem daarop in de hoogte te heffen, reeds kwam men naar den heuvel toe om zijn handen te drukken en bijna ongeduldig klonk opnieuw den roep:

„Heil koning Witichis."

„Ik eisch het bij je bloedeed, wil je hem houden of verbreken?"

„Houden," sprak Witichis en hij richtte zich vastbesloten en nu trad hij naar voren zonder valsche schaamte, zonder ijdelheid en sprak:

„Gij hebt mij uitgekozen, mijn volk, welaan neem mij dan ook, ik wil uw koning zijn."

Alle zwaarden schitterden ineens in de lucht en luid klonk het: „Heil koning Witichis."

Nu stapte de oude Hildebrand van zijn Dingstoel en sprak:

„Ik ga van dezen hoogen stoel, want nu behoort hij aan onzen koning. Laat ik nog eenmaal het ambt van Dinggraaf waarnemen. Het purper, dat eens de Amalers droegen, kan ik niet om u heenhangen, evenmin kan ik u den gouden scepter geven. Hier is mijn rechtermantel en den rechterstaf als scepter, als teeken, dat gij onzen koning zijt geworden, door uw rechtvaardigheid. Ik kan de oude Gothenkroon niet op uw hoofd drukken, den gouden band van Theoderik, maar ik zal u kronen met het frissche loof van de eiken, wiens evenbeeld gij zijt in kracht en trouw."

Met deze woorden nam hij een jongen tak van den eik en zette dien op Witichis' hoofd.

„Op, Gothische heerschaar, nu wacht u het schildambt."

Hierop grepen Haduswinth, Teja en Hildebrand een van de ouderwetsche breede Dingschilden van de Sajonen, hieven den koning, die nu met krans staf en mantel versierd was er op en toonden hem op hun hooge schouders aan het geheele volk.

„Ziet, Gothen, den koning, dien gij zelf gekozen hebt, zweert hem trouw!"

En staande, niet knielende, zworen zij hem, de handen naar den hemel opheffend wapentrouw tot in den dood.

Toen sprong Witichis van het schild, besteeg den Dingstoel en riep:

„Zooals gij mij trouw zweert, zoo zweer ik u liefde, ik wil een zachtmoedig en rechtvaardig koning zijn, het recht voorstaan en het onrecht bestrijden. Ik wil bedenken, dat gij vrij zijt, evenals ik en niet mijn knechten. En mijn leven en mijn geluk en alles wil ik u toewijden, aan u, volk der goede Gothen, dat zweer ik bij den God des hemels en bij mijn trouw."

Hij nam het Dingschild van den boom en riep:

„Het Ding is afgeloopen, ik ontbind de vergadering."

Onmiddellijk sloegen de Sajonen de hazeltakken met de koorden neer en bont en zonder orde woelde nu de menigte dooreen. Ook de Romeinen, die nieuwsgierig, maar schuw deze uiting der volksvrijheid, zooals zij Italië sinds vijfhonderd jaar niet kenden, hadden aanschouwd, mengden

zich tusschen de Gothische mannen, aan wie zij wijn en spijzen verkochten.

Witichis maakte zich gereed om met vrienden en aanvoerders van het leger naar een der tenten te gaan, die aan den oever van de rivier was opgeslagen.

Toen opeens drong een Romeinsch gekleede man, naar het scheen een gezeten burger, tusschen het geleide van den koning en vroeg met nadruk naar graaf Teja, den zoon van Tagila.

„Die ben ik, wat wilt gij van mij, Romein?" sprak deze.

„Niets heer, alleen wil ik u deze vaas overgeven. Zie, het zegel, een scorpioen, is ongeschonden."

„Wat moet ik met deze vaas doen? Ik koop zulke dingen niet."

„De vaas is van u, hier, zij is vol met dokumenten en rollen die u toebehooren en mij werd door een gastvriend opdracht gegeven haar aan u te geven, neemt u haar dus in ontvangst."

Hiermede drukte hij hem de vaas in de hand en verdween in het gedrang. Onverschillig verbrak Teja het zegel, nam de oorkonde eruit en zag ze even onverschillig in, maar plotseling schoot een brandend rood over zijn bleeke wangen, zijn oogen schenen te bliksemen en krampachtig beet hij op zijn lippen. De vaas viel hem uit de handen. Koortsachtig drong hij tot Witichis door en zei met bijna toonlooze stem:

„Mijn koning, koning Witichis, een gunst."

„Wat hebt gij, Teja? Om Godswil wat wilt gij?"

„Verlof, voor zes, voor drie dagen, ik moet weg."

„Weg? Waarheen?"

„Wraak nemen, lees."

„De duivel, die mijn ouders aanklaagde en tot waanzin bracht en hen eindelijk in den dood dreef, hij is degeen van wien ik dit zoolang heb vermoed. Hier is de aanklacht aan den Bisschop van Florentia, hij is met eigen hand geschreven, het is Theodahad."

„Hij is het, het is Theodahad," zei Witichis.

Hij keek op van den brief.

„Ga maar, gij zult hem zeker niet meer in Rome aantreffen, hij is reeds lang op de vlucht en heeft een grooten voorsprong, gij zult hem niet inhalen."

„Ik haal hem in, al had hij ook de vleugelen van den stormwind."

„Gij zult hem niet vinden."

„Ik vind hem, al moest ik hem ook uit den diepsten poel der hel of in den schoot van den hemel zoeken."

„Maar hij zal wel met een sterke bedekking op de vlucht zijn gegaan," waarschuwde de koning.

„Al is hij ook door duizenden duivels omgeven, ik haal hem er tusschen uit. Hildebrand je paard! Leef wel, koning der Gothen, ik ga het vonnis voltrekken."

NEGENENVEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Langzaam zonk de zon achter de groene heuvels van Faesulae en vergulde de zuilen voor het eenvoudige landhuis, waar Rauthgundis, de vrouw van Witichis als meesteres heerschte. De Gothische knechten en de Romeinsche slaven waren bezig den arbeid van den dag te beëindigen. De stalknecht bracht de jonge paarden van de weide, naar huis. Twee andere knechten leidden een kudde prachtige runderen van de grasvelden op den heuvel naar de stallen, terwijl de geitenjongen met Romeinsche scheldwoorden de aan zijn bescherming toevertrouwde dieren vooruit jaagde. Andere Germaansche knechten brachten het landbouwgereedschap naar de binnenplaats en een Romeinsch vrijgelatene, zelfs een voornaam en geleerd heer; de oppertuinman zelf, verliet met een tevreden blik het gebied van zijn bloeiende en geurende wetenschap. Uit den paardenstal kwam de kleine Athalwin met zijn goudblonde haren tevoorschijn.

„Vergeet niet Cacus een roestigen spijker in den drinkbak te gooien, Wachis heeft dit nog eens in het bijzonder gezegd. Pas maar op, dat hij je niet weer behoeft te slaan wanneer hij thuis komt."

En hij wierp de deur toe.

„Altijd verdrietigheden met deze vreemde knechten," sprak de kleine huisheer, met gewichtigen trots.

„Sedert vader weg is en Wachis hem gevolgd is naar het leger, komt alles op mij neer. Mijn moeder is wel goed voor de meisjes, maar de knechten hebben een man noodig," en met grooten ernst liep de jongen de binnenplaats op.

Hij zag er heel aardig uit. Hij leek op een vertoornden Eros in zijn tot de knieën reikend buisje zonder mouwen, dat door de lieve hand van de moeder uit het fijnste linnen, dat zij zelf gesponnen had, was genaaid en dat zij met een sierlijke roode streep doorwerkt had.

„Ik zou graag nog naar het veld gaan en moeder een paar

mooie wilde bloemen brengen, waarvan zij zooveel houdt, maar ik moet eerst de ronde doen, voordat de poort wordt gesloten, want vader had gezegd, toen hij wegging: „Athalwin pas goed op het erf en wees een steun voor je moeder, ik verlaat mij op jou."

En hij had zijn hand er op gegeven en moest dus woord houden.

Hij ging voorbij het woonhuis, keek naar de bijgebouwen rechts en wilde juist den achterkant gaan bezien, toen de jonge hond luid begon te blaffen, opgeschrikt door eenig leven bij de houten schutting die om het geheele erf liep. Hij ging naar den hoek, waar hij dit leven gehoord had en zag tot zijn verbazing een vreemdsoortige gestalte over de schutting klimmen.

Het was een oude magere man in een grof wambuis van ruwe stof, zooals dat door de herders in de bergen werd gedragen. Een geweldig wolfsvel, dat niet bewerkt was, had hij als een mantel om zich heengeslagen en in de rechterhand droeg hij een reusachtigen bergstok met een scherpe punt, waarmede hij den hond afweerde.

IJlings liep de knaap toe.

„Halt, vreemdeling, wat doe je op mijn schutting? Wil je wel eens maken, dat je wegkomt?"

De oude man keek den mooien jongen even aan.

„Gauw, eraf," herhaalde deze,

„Begroet men op deze boerderij een moeden wandelaar op deze wijze?"

„Ja, wanneer de moede wandelaar over de schutting klimt. Wanneer gij een goed mensch zijt, en iets goeds wil, kom dan maar door de groote poort aan den voorkant."

„Als ik dat wilde doen, dan wist ik dat wel."

En hij maakte aanstalte om over de schutting te springen.

„Halt," riep de kleine woedend uit, „je komt er niet af. Pak aan Griff, pak aan Wulfo en wanneer je niet bang bent voor de twee jonge honden, dan roep ik den oude. Hé, Thursa, pas op."

Op zijn roep kwam een reusachtige ruige wolfshond met woedend geblaf om den hoek van den paardenstal rennen en scheen zonder meer den indringer bij de keel te willen pakken, maar nog nauwelijks stond het grimmige dier voor de schutting tegenover den ouden man, of zijn woede veranderde plotseling in vreugde. Hij blafte niet meer, kwispelde

met zijn staart, sprong op den ouden man toe, die nu gemoedelijk en kalmpjes naar beneden klom.

„Ja, Thursa. Wij kennen elkaar nog wel," zei hij. „Zeg mij nu eens, kleine man, hoe je heet."

„Athalwin heet ik, "antwoordde deze, schuw zich terugtrekkend, „maar ik geloof, dat je den hond betooverd hebt. Hoe heet gij?"

„Ik heet eveneens Athalwin," zei de oude man vriendelijker, „en ik vind het erg aardig dat je mijn naam draagt. Wees maar kalm, ik ben geen roover, breng mij maar bij je moeder, dan zal ik haar vertellen hoe dapper je de plaats hier verdedigd hebt."

En zoo gingen de beide tegenstanders vreedzaam naar de hal, terwijl Thursa vroolijk blaffend om hen heensprong.

Het Corinthische atrium van de Romeinsche villa met zijn zuilengalerijen aan de vier wanden, had de Gothische huisvrouw met eenige veranderingen herschapen in een groote hal van een Germaansche boerderij.

Daar de huisheer afwezig was en er toch geen feesten plaats hadden, had Rauthgundis voor dezen korten tijd de meisjes uit de vrouwenkamer hier heen gebracht en deze zaten nu in lange rijen te spinnen, terwijl andere Romeinsche slavinnen met fijneren arbeid bezig waren.

Rauthgundis liep hier heen en weer en was druk bezig zelf mee te werken. Toen opeens kwamen de oude man en Athalwin de deur binnen.

De knaap wilde roepen, maar zijn begeleider hield zijn mond dicht en keek een oogenblik naar Rauthgundis zooals zij daar op en neer ging, het werk der meisjes onderzocht, prees en knorde en nieuw werk opgaf.

„Ja," sprak de oude man eindelijk tot zichzelf, „zij ziet er flink uit, zij schijnt wel de meesteres in haar huis, maar wie weet alles."

Toen was Athalwin niet meer te houden.

„Moeder," riep hij, „er is een vreemde man, die Thursa heeft betooverd, over de schutting is geklommen en u wil spreken. Ik begrijp er niets meer van."

De statige vrouw keerde zich naar den ingang, hield de hand voor de oogen om ze te beschermen tegen de avondzon, die fel haar stralen door de open deur zond.

„Waarom breng je den gast hierheen? Je weet toch, dat vader niet hier is? Breng hem naar de groote zaal, zijn plaats is niet hier."

„Jawel Rauthgundis, hier is mijn plaats, bij jou," sprak de oude man naar voren tredend.

„Vader," riep de vrouw en lag aan de borst van den vreemde.

Verbaasd en niet zonder wrevel zag Athalwin dit tooneel aan.

„U bent dus grootvader, die daar boven in de bergen woont? Nu wees gegroet, grootvader. Maar waarom heeft u dat niet direct gezegd en waarom komt gij niet door de poort als andere eerlijke menschen?" vroeg de kleine knaap den ouden man.

De oude man hield de beide handen van zijn dochter vast en zag haar scherp in de oogen.

„Zij ziet er gelukkig en gezond uit," bromde hij in zichzelf.

Rauthgundis herstelde zich, wierp een blik door het vertrek, alle spinwielen stonden stil; alle oogen keken nieuwsgierig naar den ouden man.

„Kom, er moet gewerkt worden," riep zij streng uit. „Kom vader, ga mee en jij Liuta," zei ze tot een der meisjes, „maak een warm bad klaar en breng vleesch en wijn."

„Neen," zei haar vader, „de oude boer heeft in de bergen ook slechts zijn bad en zijn drinken bij den waterval en wat het eten betreft, buiten tegen de schutting staat mijn rugzak. Laat die maar halen. Daar heb ik mijn tarwebrood en mijn schapenkaas in. Breng mij die. Maar hoeveel runderen zijn er in den stal en hoeveel paarden zijn er op de weide?"

Dat was zijn eerste vraag. Een uur later, het was reeds donker geworden, de kleine Athalwin was naar bed gegaan, vol verwondering over zijn grootvader . . . en vader en dochter wandelden bij het licht van de opkomende maan buiten nog wat heen en weer.

„Ik krijg niet genoeg lucht daarbinnen," had de oude man gezegd.

Zij spraken veel en ernstig, toen zij over het erf en door den tuin liepen. Zoo nu en dan er tusschen door deed de man allerlei vragen, hoe het met het werk stond. In zijn toon lag niets hartelijks, wel in den blik, waarmee hij nu en dan zijn kind aankeek.

„Houd nu toch eens op met over rogge en paarden te spreken," zei Rauthgundis glimlachend, „en zeg mij eens hoe het u gegaan is deze lange jaren en wat u er eindelijk toegebracht heeft om van de bergen te komen om naar uw kinderen te zien."

„Hoe het mij is gegaan? Wel, eenzaam en een koude

winter. Ja, bij ons is het niet zoo warm als hier in het Italiaansche dal."

Hij zei het als een verwijt. „En waarom ik hier ben gekomen? Ja, mijn fokstier is verleden jaar doodgevallen en nu wilde ik hier beneden een anderen koopen."

Toen hield Rauthgundis het niet langer uit. Vol liefde wierp zij zich aan de borst van den ouden man.

„En dien stier kon u niet dichterbij vinden dan hier. Ontken het maar niet, verstokte boer en spreek maar niet tegen je eigen hart in. U bent gekomen, omdat u eindelijk het niet meer uit kon houden en heimwee had naar uw kind."

De oude man bleef staan en streelde haar haar.

„Hoe weet je dit eigenlijk? Nou ja, ik moest toch eens zien, hoe het er mee gaat? En hoe de Gothengraaf je behandelt."

„Als zijn oogappel," zei de vrouw zacht.

„Zoo, en waarom is hij dan niet thuis bij vrouw en kind?"

„Hij is in dienst van het leger van den koning."

„Ja, dat is hetzelfde. — Wat heeft hij daar noodig in dienst van den koning. Maar zeg eens, waarom draag je geen gouden armband? Een Gothische vrouw uit het Italiaansche dal kwam eens bij ons, vijf jaar geleden. Zij droeg veel goud. Ik dacht, dat moet mijn dochter nu ook dragen en was er blij om."

Rauthgundis glimlachte.

„Moet ik goud dragen? Voor het oog van mijn dienstmaagden? Ik doe alleen sieraden aan, wanneer Witichis het ziet."

„Zoo, ik hoop, dat hij het verdient. Maar je hebt toch wel gouden banden en gouden pennen, evenals andere Gothische vrouwen hier?"

„Meer dan anderen. Kisten vol. Witichis heeft veel buit meegebracht uit den oorlog met de Gepieden."

„Ben je gelukkig?" vraagt hij.

„Heelemaal vader, en niet om de gouden sieraden."

„Heb je over niets te klagen? Zeg het maar aan je ouden vader, wat het ook is en hij zal je recht verschaffen."

Nu bleef Rauthgundis staan.

„Vader, ga niet door zoo, het is niet billijk van u om zoo te spreken en van mij om dit aan te hooren. Houd toch op met dien argwaan en die verkeerde gedachten, dat ik ongelukkig zou zijn, omdat ik hier naar toe ben gegaan. Ik ge-

loof, dat alleen dezen vrees u hierheen heeft gebracht."

„Ja, alleen daarom," zei de oude man haastig, „en jij noemt dat een waanidee, wat uit het diepste uit het wezen van je vader voorkomt? Je man heeft iets goeds, dat wil ik niet ontkennen. Wanneer hij boven bij mij een boerderij had gebouwd, zou ik hem graag mijn kind en een juk van de beste ossen gegeven hebben. Maar neen, hij moest je hier naar beneden brengen. Naar dit warme, moerassige dal en hij zelf bukt zijn hoofd in de gouden zalen van Rome of in de ravenstad. Wel heb ik mij er lang tegen verzet . . ."

„Maar eindelijk hebt gij toegegeven."

„Wat moest ik doen? Mijn frisch meisje zou toch ziek geworden zijn van verlangen naar dezen ongeluksmensch!"

„En tien jaren heeft deze ongeluksmensch uw kind gelukkig gemaakt, vader."

„Wanneer het waar is."

„Vader!"

„En waar blijkt. Het zou de eerste keer zijn, dat het geluk uit het zuiden kwam. Ik heb zoo'n afschuw van deze vlakte, dat ik in zeven jaar niet hier ben gekomen; zelfs niet om mijn kleinkind te zien. En wanneer ik het nu toch gedaan heb, dan is er een ernstige reden voor."

„Dus niet uit liefde?"

„Wel uit liefde. Maar ik heb een slecht voorgevoel. Je weet nog wel dien mooien beuk, die bij de beek stond rechts voor het huis? Ik heb hem geplant volgens oud gebruik op den dag, dat je geboren werd, en even prachtig als jezelf bent geworden, werd deze boom. Het jaar, dat je weg bent gegaan, zag hij er ziek en treurig uit. De andere menschen zagen het niet en lachten mij uit. Hij haalde het weer op en werd frisch en groen, maar een week geleden was er 's nachts een vreeselijk onweer, zoo verschrikkelijk, als ik dat zelden boven in de bergen heb gehoord. En toen wij 's morgens naar buiten kwamen, was de stam door den bliksem gespleten en de kroon had de beek medegesleurd naar het zuiden."

„Jammer van dien mooien boom. Maar waarom bent u daar nu angstig door?"

„Dat is nog niet alles. Verdrietig heb ik den stam op een avond na het dagwerk uit de aarde gegraven en wierp hem in het haardvuur, zoodat hij niet zoo ellendig aan den weg bleef staan, daar hij toch een zinnebeeld voor het leven van mijn kind is. Ik vond het zeer verdrietig en voelde mij zeer

bezorgd over je man, en mijn twijfel omtrent hem werd grooter en grooter. Ik keek naar het vuur, waarin de stam lag te verkolen. Zoo sliep ik in en in mijn droom zag ik jou en Witichis. Hij zat in een gouden zaal met trotsche mannen en mooie vrouwen, in glans en pracht. Jij stond echter voor de deur in een bedelaars kleed en weende bittere tranen en riep hem bij zijn naam. Hij sprak echter: „Wie is die vrouw? Ik ken haar niet," en daarom kon ik niet meer boven in de bergen blijven. Ik ben naar beneden gekomen, ik moest zien, hoe mijn kind het maakte in het dal en ik wilde hem verrassen, daarom ben ik niet door de deur gekomen."

„Vader," zei Rauthgundis toornig, „ zoo iets mag men zelfs niet droomen. Uw wantrouwen . . ."

„Wantrouwen? Ik vertrouw niemand, behalve mijzelf. Door dezen bliksemslag heb ik dadelijk begrepen; een ongeluk bedreigt je. Tracht er aan te ontkomen. Neem je kind en ga met mij mee naar de bergen. Het is maar voor een kort tijdje, geloof mij, en dan vindt je het weer prettig als je zoo in de vrije natuur over alle landen heen kunt zien."

„Moet ik mijn man verlaten? Nooit!"

„Heeft hij jou niet verlaten?"

„Voor hem is de dienst van den koning meer dan vrouw en kind. Laat hij zijn eigen gang gaan, vader," sprak Rauthgundis ten slotte, terwijl zij heftig zijn hand greep. „Hebt gij niet van mijn moeder gehouden, daar gij zoo kunt spreken over iemand, die getrouwd is? Mijn Witichis is mijn alles. Hij is de lucht en het licht van mijn leven. Want hij houdt van mij met heel zijn trouw en edel hart, en wij zijn het geheel met elkaar eens."

De oude zweeg, maar zijn wantrouwen zweeg niet. Wel ging hij na een poosje verder:

„Waarom neemt hij je niet mee. Zijn er zulke gewichtige dingen aan het hof? Schaamt hij zich voor een boerendochter?" en toornig stootte hij met zijn stok op den grond. Maar voor Rauthgundis antwoorden kon, kwam een ruiter aangereden en klopte aan de gesloten poort, waarvoor wij juist stonden.

„Doe open," riep hij met de strijdbijl tegen den deurpost slaand.

„Wie is daar buiten?" vroeg de oude man voorzichtig.

„Maak open. Men laat een bode van den koning niet zoo lang wachten."

„Het is Wachis," sprak Rauthgundis, terwijl zij den zwaren balk, die als grendel diende, terugschoof.

„Wat brengt je zoo plotseling hier?"

„Zijt gij het zelf, die mij open heeft gedaan? Wees gegroet en heil, koningin der Gothen. Onze meester is tot koning uitgeroepen door het volk. Ik heb hem met mijn eigen oogen op het schild zien heffen. Hij laat u groeten en vraagt u met Athalwin naar Rome te komen. Binnen tien dagen moet gij opbreken."

In al haar verbazing en in al haar vreugde en tusschen al haar vragen door kon Rauthgundis toch niet nalaten een blijden, trotschen blik op haar vader te werpen. Dan wierp zij zich aan zijn borst en weende.

„Nu?" vroeg zij eindelijk, terwijl zij zich losmaakte, „wat zegt gij nu, vader?"

„Wat ik zeg? Nu is het ongeluk gekomen, waarvan ik een voorgevoel heb gehad. Ik ga nog hedennacht terug naar mijn bergen."

VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Terwijl de Gothen bij Regeta vergaderden, trok het groote leger van Belisarius in een halven kring om de stad Neapolis. Snel en evenmin tegen te houden als een heidebrand was het leger van de Byzantijnen van het uiterste zuid-oostelijke punt van Italië, zonder eenige tegenstand te vinden, doorgedrongen tot de muren van de Parthenopeïsche stad. Het leger van Belisarius bestond uit avonturiers en huurlingen uit alle Barbarenstammen van de drie werelddeelen. De krijgsmacht, waarmee Justinianus de Gothische Barbaren verdrijven en Italië bevrijden wilde, was een bonte mengelmoes van Barbaarsche horden. De lijfwachten van Belisarius hadden altijd en overal het bevel over de voorposten en deze keten trok om de stad vanaf de Porta Capuana tot bijna aan de golven der zee.

Neapolis was echter slecht versterkt en had slechts een kleine bezetting. Er waren nog geen duizend Gothen, die de uitgebreide vestingwerken tegen een leger van veertigduizend Byzantijnen en Italië moesten verdedigen.

Graaf Uliaris, de bevelhebber van de stad was een dapper man en had bij zijn baard gezworen de vesting niet over te geven. Maar hij zou toch niet lang tegenstand hebben kunnen bieden aan de overmacht en aan de felle heerschzucht van Belisarius, wanneer een gelukkige omstandigheid hem niet te hulp was gekomen. Deze bestond daarin, dat de Grieksche vloot onverwachts naar Byzantium terugkeerde. Toen Belisarius namelijk, nadat zijn in Regium geland leger een nacht uitgerust had, bevel had gegeven om met land- en zeemacht tegen Neapolis op te trekken, zond hem zijn Nauarchos Konon een geheim gehouden opdracht van den keizer om met een vloot zoodra de troepen geland waren, naar Nikopolis aan de Grieksche kust terug te zeilen om zooals het heette, nieuwe versterkingen te halen, maar in waarheid slechts om prins Germanus, een neef van Justinianus, met

de keizerlijke lansdragers naar Italië over te brengen.

Hij moest den zegetocht van Belisarius meemaken, er over waken en als het noodig was tot stilstand brengen en als opperbevelhebber de belangen van den keizer tegenover den onderbevelhebber Belisarius, dien Justinianus wantrouwde, te behartigen.

Tandeknarsend moest Belisarius zijn vloot op het oogenblik, dat hij haar het meeste noodig had, zien wegzeilen en alleen met veel moeite gelukte het hem den Nauarchos te bewegen tot een belofte om vier oorlogstriremen, die nog bij Sicilië kruisten, te zenden. Zoo had Belisarius, toen hij zich gereed maakte Neapolis te belegeren de stad weliswaar van het noord-oosten tot het oosten en van het zuid-oosten met zijn leger kunnen insluiten, maar de haven van Neapolis en de verbinding met de zee, vermocht hij niet af te sluiten. Het westen, den weg naar Rome, door het Castellum Tiberii gedekt, verdedigde graaf Uliaris met de grootste inspanning.

Aanvankelijk troostte Belisarius zich met de gedachte, dat de belegerden geen vloot hadden, zoodat zij geen voordeel konden trekken met hun verbinding met de zee. Maar nu kwam eerst de talenten en de dapperheid van den tegenstander aan den dag, die hij later nog meer zou leeren vreezen. Deze tegenstander was Totila.

Nauwelijks had hij Neapolis bereikt en met Julius de laatste eer bewezen aan het lijk van den ouden Valerius en de eerste tranen van Valeria gedroogd, of hij was rusteloos aan het werk gegaan een vloot uit het niet te voorschijn te roepen. Hij was bevelhebber van het eskader van Neapolis, maar dit geheele eskader had koning Theodahad reeds weken geleden ondanks Totila's protesten, naar Pisa laten brengen, waar het de monding van den Arnus moest bewaken. Zoo bezat Totila in het begin niets anders dan drie lichte wachtschepen, waarvan er twee bij Sicilië verloren waren gegaan, en hij was naar Neapolis gekomen, wanhopend aan eenigen tegenstand op zee. Maar toen hij het ongelooflijke bericht vernam, dat de Byzantijnsche vloot naar huis was gegaan, begon zijn hoop te herleven.

Hij rustte niet, voordat hij uit groote visschersbooten, koopmansschepen, havenbarken en wrakken, die op de werf stonden, maar in allerijl zeewaardig gemaakt werden, een vrije vloot van ongeveer 12 vaartuigen had samengesteld, die weliswaar niet bestand waren tegen een storm op hooge

zee noch weerstand konden bieden aan een oorlogsschip, maar die toch voortreffelijke diensten konden bewijzen om de stad, die anders volkomen afgesneden was van Bajae, Cumae en andere steden in het noord-westen, met levensmiddelen te voorzien.

Totila was er echter van overtuigd, dat zijn toestand zeer bedenkelijk was, en als eenige Grieksche schepen voor de stad verschenen, deze onhoudbaar zou worden. Hij gebruikte daarom een deel van zijn booten om dagelijks een aantal inwoners uit Neapolis, die niet in staat waren zich te verdedigen uit Neapolis naar Bajae en Cumae te laten brengen, terwijl hij de eischen van de rijken, die wilden dat deze reddingspogingen slechts tegen betaling zouden plaats vinden, streng van de hand wees en zonder onderscheid armen en rijken in zijn reddingsschepen opnam.

Vergeefs had Totila dringend aan Valeria verzocht om onder bescherming van Julius op deze schepen te vluchten; zij wilde het graf van haar vader niet verlaten evenmin wilde zij scheiden van haar geliefde, wiens lof als de beschermer van de stad zij maar al te graag uit aller mond vernam. Rustig ging zij door met zich in het ouderlijk huis aan haar verdriet en liefde te wijden.

EENENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

In de eerste dagen van de belegering ondervond Mirjam tegelijkertijd het hoogste genot en de diepste smart van haar liefde. Meer dan ooit kon zij zich verheugen in den aanblik van den geliefden man, want de Porta Capuana was een belangrijk punt van de versterking, dat de zeegraaf dikwijls kwam bezoeken. In den torenkamer van den ouden Isak hield hij dagelijks met graaf Uliaris een niet al te vroolijken krijgsraad.

Wanneer Mirjam de mannen begroet had en het eenvoudige maal van vruchten en wijn op tafel had gezet, ging zij naar beneden in het kleine tuintje, dat achter den torenmuur lag. In dezen tuin bevond zich een kruis, waaronder het jonge Joodsche meisje dikwijls uren lang met de oude Arria zat, de halfblinde weduwe van den onderpoortwachter, die na den vroegen dood van Isaks vrouw als een moeder over de kleine Mirjam had gewaakt en met haar de bloemen, die tegen de oude steenen muren groeiden, had verzorgd. Daar had zij vele jaren lang stil rustig toegehoord, hoe de oude vrouw in vurig gebed verzonken was voor den God der Christenen en onwillekeurig was menige straal van de zachte klare liefdesleer van den Nazarener in het hart van het opgroeiende meisje gedrongen. Toen de weduwe door ouderdom en blindheid hulpbehoevend was geworden, vergold Mirjam met groote aanhankelijkheid de zorgen, die zij in haar jeugd van de goede vrouw had ondervonden.

Op een avond, het was de derde dag van de belegering, liep Mirjam in gepeins verzonken de breede marmeren trappen af, die van de torendeur naar den tuin leidden. Haar schoone oogen, waarin edel gevoel lag, liet zij peinzend over de geurige bloembedden gaan. Op de laatste trede van de trap bleef zij droomerig staan met de linkerhand op den marmeren rand leunend. Arria knielde op het bidbankje, met den rug haar toegekeerd en bad luid. Zij keerde zich om en zei:

„Ben jij het, Mirjam?"

„Ja, ik ben het moeder", zei Mirjam, terwijl zij bij haar ging zitten, „en ik heb een verzoek. Hoe luidt ook weer die spreuk van het leven na den dood? De geloofsspreuk . . ."

„Ik geloof aan de gemeenschap der heiligen, de verrijzenis des vleesches en het eeuwige leven. Hoe komt gij op die gedachte?"

„Wel", zei Mirjam, „te midden van het leven staan wij in den dood, zegt de zanger van Sion. En vooral nu. Vliegen niet dagelijks pijlen en steenen door de straten? Maar ik wil nog bloemen plukken", zei zij, terwijl zij opstond. Arria zweeg een oogenblik.

„Ik geloof dat de zeegraaf al geweest is. Ik heb tenminste zijn stem gehoord."

Mirjam kreeg een kleur.

„Zij zijn niet voor hem", sprak zij rustig, „voor haar."

„Voor haar?"

„Ja voor zijn bruid. Ik heb haar vandaag voor het eerst gezien. Zij is zeer schoon. Ik wil haar de rozen geven. Moeder," zei zij, na eenign tijd, „wat beteekent toch de gemeenschap der heiligen. Zullen dan alleen de Christenen met elkander voortleven? Neen, neen," ging zij verder zonder het antwoord af te wachten, „dat kan niet. Of alle goede menschen of . . ." Zij zuchtte. „Moeder in het boek van Mozes staat er niets van dat de menschen uit den dood zullen verrijzen, en het zou ook niet zoo verschrikkelijk zijn" zei zij, terwijl zij de rozen samenbond, „eindelijk heelemaal te kunnen uitrusten in een heerlijken nacht zonder droomen, uit te rusten van het leven. Want is het leven zonder smart, zonder verlangens, zonder zoete nooit verhoorde wenschen wel de moeite waard? Ik geloof het niet", en zij hield op met het vlechten van haar rozen en steunde met het hoofd op de hand.

„De Heer heeft de zijnen zalige woonplaatsen bereid," sprak Arria. „De Heer heeft de zijnen woonplaatsen bereid, dat zij niet zullen hongeren of dorsten. De zon zal niet meer op hen vallen noch zal er buitengewone hitte zijn, want God, de Heer zal hen leiden naar de levendige bron en zal hun tranen van de oogen afwisschen."

„Alle tranen van hun oogen?", zei Mirjam. „Vertel verder, het klinkt zoo mooi".

„Daar zullen zij leven zonder wenschen evenals de engelen en zij zullen God zien en zijn vrede zal zich over hen uit-

spreiden en smart en alles, waardoor zij op aarde worden aangedaan. En ik heb veel gebeden, Mirjam, voor jou en ook over jou zal de Heer zich erbarmen."

Maar Mirjam schudde zachtjes het hoofd.

„Neen Arria, dan is het eeuwige slapen nog een betere troost. Want hoe kan de ziel datgeen verlaten wat voor haar het leven is? Hoe kunt gij het diepste van ons wezen verlaten en toch dezelfde blijven. Hoe kan ik kalm zijn en vergeten hetgeen ik liefheb? Och alleen omdat wij liefhebben is het leven de moeite waard en wanneer ik zou moeten kiezen: Alle zaligheid van den hemel met als voorwaarde het eenige goede in mijn hart op te geven of mijn liefde uit mijn hart te bannen met al haar eeuwige verlangens . . . dan zou ik de zaligen den hemel niet benijden. Ik kies mijn liefde, mijn smart."

„Kind, spreek niet zoo. Kijk eens, wat gaat er boven moederliefde? Niets op aarde. De liefde die het meisje naar den man trekt is een droom van goud. Moederliefde is een ijzeren band, die eeuwig pijnlijk bindt. Oh mijn Jucundus, mijn Jucundus. Moge hij weer gauw terugkomen, dat ik je hier nog eens beneden kan zien voor mijn oogen zich voor eeuwig sluiten, want ook boven in het hemelrijk zal ook de moederliefde verdwijnen, opgelost worden in de eeuwige liefde van God en de heiligen. En toch zou ik hem graag nog een keer omhelzen en zijn geliefd hoofd met de handen betasten. Luister Mirjam, ik hoop en vertrouw; hij zal weldra terugkeeren."

„Arria, je mag niet sterven."

„Neen, zoo meen ik het niet. Ik bedoel hierop aarde zal ik hem nog terugzien. Ik moet hem terug zien komen langs den weg, dien hij nam, toen hij wegging."

„Moeder," zei Mirjam zacht, zooals men het kind het geloof aan een ander uit het hoofd tracht te spreken. „Hoe kunt gij daar nog altijd aan gelooven? Jucundus is reeds sedert dertig jaar verdwenen."

„En toch kan hij terugkomen. Het is niet mogelijk, dat God niet heeft gelet op al mijn tranen en gebeden. Wat was hij toch een braaf zoon! Hij werkte met zijn handen en ondersteunde mij tot hij ziek werd en de bijl en de schoffel niet meer kon gebruiken. Wij zaten in grooten nood. Toen zei hij: „Moeder ik kan het niet meer aanzien, dat gij gebrek lijdt. Gij weet dat in de gang van den ouden tempel, onder de

olijfboomen schatten verborgen zijn van heidensche priesters. Vader is een keer hier in doorgedrongen en bracht een gouden gesp mee. Ik zal naar beneden gaan, zoo diep ik kan en wil probeeren of ik iets van het verborgen goud kan vinden en God zelf zal mij beschermen."

En ik zei: „Amen", want de nood was hoog en ik wist, dat de Heer den vromen zoon van de weduwe zou beschermen. Wij hebben samen een uur gebeden hier voor het kruis; toen stond mijn Jucundus op en ging in de gewelven. Ik hoorde het geluid van zijn bewegingen tot hij verdween. Nog altijd is hij niet teruggekomen. Maar dood is hij niet. O neen. Geen dag vergaat er of ik denk: „Vandaag brengt God hem mijzelf." Was ook Joseph niet lange jaren in Egypte en hebben Jacobs oogen hem niet teruggezien? En mij gaat het vandaag of morgen hetzelfde; dan zal ik hem terugzien, want vannacht reeds heb ik hem in mijn droomen gezien in een wit gewaad gekleed; hij strekte beide armen naar mij uit en ik hield hem in mijn armen en wij waren voor altijd vereenigd. En zoo zal het gaan, want de Heer verhoort het smeeken der bedroefden en wie op Hem vertrouwt zal niet bedrogen uitkomen."

De oude vrouw stond op, drukte Mirjam de hand en ging naar haar kleine huisje.

Langzamerhand was de maan vol geworden en verlichtte tooverachtig het kleine tuintje, waarin de groote schaduwen van den toren vielen en de rozen sterk geurden. Plotseling hoorde zij een melodieuze stem.

„Goeden nacht, Mirjam. Leef wel."

Zij keek bijna verschrikt op en zag nog juist een tip van Totila's witten mantel om den hoek van de trap verdwijnen. Uliaris ging den tegenovergestelden kant uit. Haastig sprong zij de trappen op en zag nog langen tijd den witten mantel na, die als zilver in het maanlicht glansde totdat hij eindelijk verdween in den sterrenrijken nacht.

TWEEENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Totila en Ularis troffen elkander tweemaal daags en deelden elkander hun verliezen en bevindingen mede en gingen na of er eenige kans bestond om uit de stad te komen.

Den tienden dag van de belegering dreunden Uliaris' voetstappen voor het aanbreken van den dag op het dek van Totila's admiraalschip, een oude Muraenenvanger, waar de zeegraaf van Neapolis op een gelapt zeil lag te slapen.

„Wat is er?", riep Totila verschrikt uit, nog half droomend. „De vijand? Waar is . . ."

„Neen, mijn jongen, ditmaal is het nog Uliaris en niet Belisarius, die je komt wekken, maar zoo lang zal het niet meer duren."

„Uliaris, je bloedt, je hoofd is verbonden."

„Ach, niets. Het is alleen maar een pijl waardoor ik geraakt ben, gelukkig geen vergiftigde. Dat heb ik heden nacht opgeloopen. Maar kom je moet het weten. De zaken staan slecht; slechter dan ooit sedert gisteren. De bloedige Johannes, God moge hem straffen, graaft als een das om het kasteel in te nemen, en wanneer hij het heeft, dan kunnen wij goeden nacht Neapolis zeggen. Gisterenavond heeft hij een schans op den heuvel boven ons klaar gemaakt en hij zal nu brandende pijlen op het kasteel schieten. Vannacht wilde ik hem uit zijn woonstee gooien, maar het ging niet, want wij waren zeven tegen een en ik haalde er niets anders uit dan dezen slag op mijn grijs hoofd."

„De schans moet weg," zei Totila zich bezinnend.

„De duivel ook, maar hij wil niet. De burgers en de inwoners beginnen moeilijk te worden. Dagelijks schiet Belisarius honderden stompe pijlen met zijn oproep tot de vrijheid in de stad. Dat werkt meer dan duizenden scherpe pijlen. Hier en daar vliegt een steenworp van de daken op mijn arme jongens. Wanneer het zoo door gaat, dan kunnen wij niet meer met duizend man vierduizend Grieken er buiten houden en

dertig duizend Neapolitanen binnen. Daarom denk ik . . ." en zijn oogen schitterden.

„Wat meen je?"

„Dat wij een stuk van de stad moeten verbranden, vooral de voorstad."

„Op deze wijze zullen de menschen niet meer van ons gaan houden. Neen Uliaris, dan schelden zij ons zeker uit voor Barbaren. Ik weet een beter middel. Zij lijden honger. Ik heb gisteren vier scheepsladingen olie, koren en wijn naar binnen kunnen brengen. Die zal ik verdeelen."

„Olie en koren, goed voor mijn part, maar wijn niet. Dien eisch ik op voor mijn Gothen, zij drinken al zoo lang citroenwater."

„Goed, dorstige held; je zult den wijn krijgen."

„Is er nog geen boodschap van Ravenna gekomen of van Rome?"

„Geen enkele. Mijn vijfde bode is gisteren vertrokken."

„God houwe onzen koning neer. Totila ik geloof niet dat wij levend uit deze stad zullen komen."

„Ik ook niet," zei Totila rustig en bood zijn gast een beker wijn aan. Uliaris zag hem aan. Hij dronk en zei: „Blonde jongen, je bent echt evenals je Caecuber en zou ik omkomen als een oude beer onder veertig honden, dan zal het mij toch een plezier zijn, dat ik je zoo goed heb leeren kennen, jou en je wijn."

Met deze ruwe vriendelijkheid steeg de grijze Goth op het dek. Totila zond de menschen die in het kasteel waren wijn en koren en zij smulden heerlijk er van.

Toen echter Uliaris den volgenden morgen uit den toren van het kasteel keek, wreef hij zijn oogen uit. Want op den heuvel van de schans wapperde de blauwe Gothische vlag!

Totila was in den nacht in den rug van de vijanden geland en had de schans in korte spanne tijds ingenomen.

Over deze nieuwe brutaliteit raakte Belisarius nog meer in woede. Hij zwoer dat hij aan deze vermetele daden tegen elken prijs een einde zou maken. Het trof zeer goed dat de vier schepen, die hij uit Sicilië verwachtte, in den omtrek van Neapolis gekomen waren. Hij gaf bevel dat zij dadelijk de haven van Neapolis moesten binnen dringen om die zeeroovers hun handwerk af te leeren. Denzelfden avond kwamen de vier machtige trirenen trots aanvaren en bleven bij den ingang van de haven voor anker liggen. Belisarius zelf

snelde met zijn gevolg naar de kust en was blij, de zeilen door de avondzon verlicht te zien. „De opgaande zon zal ze trots die waaghalzen de haven van de stad zien binnen varen," zei hij tot Antonina, die hem vergezelde en keerde op zijn schreden naar de legerplaats terug.

Nog had hij den volgenden morgen zijn veldbed niet verlaten of Prokopius zijn geheimschrijver, stond voor hem en las hem het ontwerp van een bericht van Justinianus voor, toen plotseling Chanaranges, de Pers, aanvoerder van de lijfwacht verscheen en uitriep:

„De schepen veldheer, zijn genomen!"

Woedend sprong Belisarius op en riep uit:

„Die dat bericht komt brengen, moet sterven."

„Beter zou het zijn," meende Prokopius, „dat diegenen die het gedaan hebben zouden sterven."

„Wie was het?"

„Ach, Heer, de jonge Goth met zijn schitterende oogen en zijn lichtblonde haren."

„Totila," zei Belisarius, „weer Totila."

„De bemanning lag deels aan het strand bij mijn voorposten, deels slaap-dronken onder dek. Plotseling, om middernacht, werd het overal levendig alsof honderd schepen uit de diepten van de zee te voorschijn waren gedoken."

„Honderd schepen? Tien notedoppen heeft hij."

„In een oogenblik, lang voor dat wij hulp van het strand konden zenden, waren de schepen geënterd, de bemanning gevangen genomen, terwijl een der trirenen, waarvan het ankertouw niet zoo gemakkelijk was los te hakken in brand gestoken en de andere drie naar Neapolis gevoerd werden."

„Zij zullen geen plezier hebben van hun overwinning, die Barbaren en zij zullen gaan begrijpen wie Belisarius is."

Weldra verscheen in de tent van den opperbevelhebber een man, die trots zijn borstpantser dat hij droeg, meer op een geleerde als op een soldaat geleek. Het was Martinus, de groote mathematiker. Hij had een vreedzame zachte natuur, die langen tijd in de stille studie van Euclides zijn heil had gevonden. Hij kon geen bloed zien en geen bloemen plukken. Maar zijn mathematische en mechanische studie had hem op een dag er toegebracht een nieuw werptuig met een vreeselijke slingerkracht zoo in het voorbijgaan uit te vinden. Hij deelde zijn plannen mede aan Belisarius voor wien hij nu elk jaar een nieuw oorlogswerktuig moest maken.

„Martine, circeltrekker," riep deze hem toe, „nu moet je je kunst vertoonen. Hoeveel katapulten, hoeveel ballisten en slingerwerktuigen hebben wij nog in het geheel?"

„Driehonderdvijftig heer."

„Goed. Verdeel ze over onze geheele belegeringslinie. Ten noorden van de Porta Capuana en bij het kasteel moeten muurbrekers tegen de wallen gezet worden. Zij moeten neerstorten als waren zij van diamant. In het midden gedeelte van het leger moeten de werptuigen zoo gezet worden, dat zij de straten der stad kunnen bereiken. Al het mogelijke moet gedaan worden en er mag geen oogenblik rust genomen worden gedurende vierentwintig uur. Laat de troepen elkaar aflossen en zet alle werktuigen in beweging."

„Alle heer?" zei Martinus, „ook de nieuwe? De pyroballisten en de vuurwerktuigen?"

„Ja, die vooral?"

„Maar heer, dat is vreeselijk. Gij kent hun ontzettende uitwerking nog niet."

„Wel, dan wil ik ze eens leeren kennen en probeeren. Kom, voorwaarts, Martinus, in een uur moet geheel Neapolis in brand staan."

„Wanneer het dan moet, dan zal het zoo gauw mogelijk gebeuren," zuchtte de mathematiker. „Ik heb een handigen man meegenomen, die ons goede diensten kan bewijzen en den arbeid vereenvoudigen zal. Hij is een levend plan van de stad. Mag ik hier hem brengen?"

Belisarius wenkte en de wacht riep een kleinen, Joodsch uitzienden man binnen.

„Zoo, Jochem, bouwmeester," zei Belisarius, „ik ken je nog wel uit Byzantium. Ken je Neapolis goed? Van buiten en van binnen?"

„Van binnen en van buiten als mijn beurs."

„Goed, dan moet je de werptuigen tegen de wallen richten en in de stad. De huizen van de vrienden van de Gothen moeten het eerst vernietigd worden. Doe je best, anders word je gespietst. Vooruit."

Nu begon in het geheele leger een vreeselijke drukte, die de vernietiging van de stad voorbereidde. De Gothische wachters op de tinnen zagen beneden hoe de zware werptuigen met twintig tot dertig paarden, kameelen, ezels en ossen bespannen, langs de muren werden getrokken en over de geheele linie werden verdeeld.

Bezorgd kwamen Totila en Uliaris op de wallen en trachten maatregelen te nemen om het gevaar te keeren. Zakken met aarde werden naar de muren gesleept, waar deze bedreigd werden, bradende fakkels werden in gereedheid gebracht, die de werptuigen, wanneer zij naderden in brand moesten steken, kokend water, pijlen en steenen werden zoowel voor de trekdieren als voor de bedienende mannen klaar gezet. En reeds lachten de Gothen over de laffe vijanden, toen zij bemerkten dat de werktuigen verder dan den gewonen afstand bedroegen en geheel buiten het bereik van de belegerden stil hield. Totila echter lachte niet. Hij schrok toen de Byzantijnen rustig hun dieren voor hun werptuigen uitspanden.

„Wel nu," spotte de jonge Agila, die naast Totila stond, „willen zij ons op zoo'n afstand beschieten? Dan zouden zij nog beter dadelijk van Byzantium uit over zee het kunnen probeeren, dat was nog veiliger."

Hij had nog niet uitgesproken toen een steen van ongeveer veertig pond de tinnen waarop hij stond verpletterde. Martinus had de draagkracht van de ballisten verdrievoudigd. Totila zag in dat zij niet meer in staat ware zich tegen de vijanden te verdedigen en zich door de steenen moesten laten neerschieten. Verschrikt sprongen de Gothen van de wallen en zochten beschutting in de straten, de huizen, de kerken. Tevergeefs. Duizenden en duizenden pijlen, speren, zware balken, steenen, steenen kogels suisden en floten om hun hoofden heen. Heele rotsblokken kwamen aangevlogen en vlogen krakend door het houtwerk der sterke daken, terwijl in het noorden den stormram onophoudelijk tegen het kasteel donderde. Terwijl door de dichte hagen der schoten de lucht letterlijk verduisterd werd, ontstond er een oorverdoovend lawaai door het kletterend neervallen der steenen, het kraken der balken, het instorten der tinnen en de smartkreten der gewonden.

Vol ontzetting vluchtte de angstige bevolking in de kelders en gewelven van hun huizen, Belisarius en de goden om strijd vervloekend. Maar nog had de arme stad het ergste niet ondervonden. Op het marktplein, het forum van Trajanus, dicht bij den haven stond een huis, een soort van scheepsarsenaal vol met droog hout, werk, vlas, teer en dergelijke dingen. Opeens kwam suizend en rookend een zeldzaam gevaarte aansuizen, trof het houtwerk en een oogenblik nadat het

gevallen was, sloegen de vlammen, fel oplaaiend, te voorschijn en verspreidden zich met een snelheid van den wind. Met gejubel begroetten de belegeraars den dwarrelenden rookwalm en schoten ijverig in de richting van het brandende huis om het blusschen te verhinderen. Belisarius kwam naar Martinus toe en riep uit:

„Goed. Wie heeft dat schot gedaan?"

„Ik," zei Jochem, u zult nu wel tevreden over mij zijn. Pas op. Ziet gij daar rechts van het brandende huis dat hooge gebouw met de beelden op het platte dak? Dat is het huis van Valerius, den trotschen vriend van het volk van Edom. Pas op. Dat gaat in brand en suizend vloog een brandende pijl door de lucht. Kort daarop sloeg een tweede vlam uit de stad ten hemel. Weldra stonden vier, zes, tien huizen in verschillende deelen der stad in lichte laaie.

„Water," riep Totila uit, die door de brandende stad naar de haven snelde. „Op, burgers van Neapolis, bluscht de huizen. Ik kan geen Goth van de muren missen. Haalt bakken uit de haven naar alle straten. De vrouwen in de huizen. Wat wil je meisje? Laat mij gaan. O, ben jij het Mirjam. Jij hier onder pijlen en vlammen? Ga, wat zoek je?"

„Ik zoek u," sprak het meisje. „Schrik niet. Haar huis brandt, maar zij is gered."

„Valeria, om Gods wil. Waar is zij?"

„Bij mij. In onzen toren; daar is zij veilig. Ik zag de vlammen opslaan uit het huis en rende er naar toe. De vriend met den zachten stem droeg haar uit het huis en wilde met haar naar de kerk gaan. Ik riep hem aan en bracht hen bij mij onder dak. Zij bloedde. Een steen had haar aan den schouder gewond, maar zij is buiten gevaar en wil u zien en daarom ben ik u komen zoeken."

„Dank kind, maar kom vlug van hier."

Snel greep hij haar beet, tilde haar op het zadel en bevend sloeg het meisje haar beide armen om zijn hals. Hij hield met de linkerhand het breede stalen schild over haar heen en rende door de rookende straten naar de Porta Capuana.

„Oh, nu te sterven, te sterven aan zijn borst of met hem," bad Mirjam.

In den toren vond hij Valeria uitgestrekt op Mirjams bed met Julius en haar slavinnen om zich heen. Zij was bleek en wat verzwakt door bloedverlies, maar zeer rustig. Totila snelde naar haar toe. Met kloppend hart stond Mirjam bij het

venster en keek zwijgend naar de brandende stad. Nauwelijks had Totila zich overtuigd, dat de wonde niet veel beteekende of hij sprong op en riep uit:

„Zij moet weg. Dadelijk. Dit oogenblik nog. Belisarius kan elk oogenblik de stad bestormen. Ik heb al mijn schepen nogmaals met vluchtelingen gevuld. Zij gaan naar Cajeta en van daar verder naar Rome. Ga dan naar Taginae, waar jullie nog landgoederen hebt. Je moet weg. Julius zal je begeleiden."

„Mijn vriend," zei Valeria, „de geluksster van onze liefde is voor altijd uitgebluscht. Nauwelijks heeft mijn vader den eed voor Gods troon medegenomen of Neapolis valt, de derde stad van het rijk."

„Heb je geen vertrouwen meer in mijn zwaard?"

„Ik vertrouw jullie zwaarden wel, maar niet jullie geluk. Met de neervallende balken van het huis van mijn vader, zag ik de pijlers van onze hoop eveneens ineen storten. Leef wel. Ik zal gehoorzamen. Ik ga naar Taginae."

Totila en Julius gingen met de slavinnen naar buiten om een plaats in een der trirenen te verzekeren.

Valeria stond op. Mirjam kwam naar haar toe om haar sandalen aan de voeten te binden.

„Laat maar meisje. Ik wil niet hebben, dat je mij dient," sprak Valeria.

„Ik doe het graag," zei de ander fluisterend. „Maar vergun mij een vraag", en vol kracht vestigde zij haar schitterende oogen op de rustige gelaatstrekken van Valeria. „Gij zijt mooi en trotsch, maar zeg mij: Hebt gij hem lief? Hoe kunt gij anders hem nu verlaten? Hebt gij hem werkelijk lief met alle verteerende liefde? Houdt gij van hem als . . ."

Toen drukte Valeria het mooie gloeiende hoofd van het meisje aan haar borst. „Als gij? Neen, lieve zuster, schrik niet. Ik heb al lang vermoed uit hetgeen hij over je vertelde en ik heb het direct gezien toen ik je zag. Wees niet bezorgd; ik zal je geheim bewaren. Ween niet lief kind. Ik houd nog veel meer van je ter wille van deze liefde. Ik begrijp alles."

Zij omhelsde haar en zei:

„Vaarwel Mirjam, denk aan dit oogenblik. Denk aan mij als aan een zuster en heb dank voor deze schoone liefde, waarvoor je alles hebt opgeofferd."

Mirjam had gebeefd als een kind dat ergens op betrapt wordt. Maar de edele taal overweldigde haar, gloeiende tranen

stortte zij en heftig drukte zij het hoofd aan de borst van haar vriendin.

Toen kwam Julius binnen om Valeria te halen. Zij moesten scheiden. Alleen een snellen blik dorst Mirjam op den Romein te werpen. Valeria stond op als in een droom en zag om zich heen. Aan het venster in een vaas stonden donkerroode geurige rozen. Zij kuste ze, verborg ze aan haar borst, zegende met kleine handbewegingen de vertrouwde plaats die haar tot asyl had gediend en volgde dan snel besloten Julius, die haar in een draagstoel naar de haven bracht, waar zij nog even afscheid nemen kon van Totila, voordat zij met Julius het schip besteeg. Weldra ging dit de haven uit. Totila zag hen na met droomerige oogen. Op eens wenkte de trouwe Thorismuth hem uit zijn gepeins.

„Kom veldheer," riep deze hem toe, „ik zoek u overal. Uliaris wil u spreken."

Totila herstelde zich en keerde zich om, om Uliarius te zoeken. Deze deelde hem mede, dat hij tijd gewonnen had en zoo juist een wapenstilstand van drie uur om met Belisarius te onderhandelen had aangenomen.

„Ik geef mij nooit over, maar wij moeten even tot rust komen om onze muren te herstellen. Hebt gij nog geen bericht van den koning gekregen?"

„Geen."

„Vervloekt. Meer dan zeshonderd van mijn Gothen zijn door die helsche werktuigen buiten gevecht gesteld. Ik kan de belangrijkste posten niet meer bezetten. Als ik maar vierhonderd man had."

„Nu," zei Totila peinzend, „die kan ik je verschaffen. In het Castellum van Aurelius op den weg naar Rome liggen vierhonderd Gothen. Zij hebben verklaard, dat zij van koning Theodahad het onzinnige maar strenge bevel hadden gekregen Neapolis niet bij te staan. Maar in dezen nood wil ik er zelf gedurende den wapenstilstand naar toe gaan en zal al het mogelijke doen om hen te halen."

„Ga niet. Gij komt eerst na afloop van den wapenstilstand terug en de straatweg is dan niet meer vrij en je komt er niet door heen."

„Ik kom er door met list of geweld. Houd het nog uit tot k terug kom. Thorismuth mijn paard."

Terwijl Totila en Thorismuth de Porta Capuana door gingen, was de oude Isak naar zijn torenkamer teruggekeerd om van

zijn dochter wat eten en drinken te krijgen. Toen Marjam wijn en brood had gebracht, liep haastig iemand de trappen op en plotseling stond Jochem voor hun oogen.

„Jij hier," riep de oude man uit.

„Ik kom nog eenmaal de hand van je dochter vragen, vader Isak voor het laatst in dit leven."

„Het is op het oogenblik geen tijd om aan trouwen te denken," zei Isak wrevelig. „De stad brandt; de straten zijn vol dooden."

„Waarom brandt de stad? Waarom liggen de straten vol dooden? Omdat de mannen van Neapolis het houden met het volk van Edom. Geef mij je kind, vader Isak en ik red jullie beiden," en hij greep naar Mirjam's arm.

„Liever sterf ik," riep deze met afkeer uit.

„Je liet je wel redden door dien blonden Christen. Ik zal dien kerel met zijn blonde haar door de straten laten sleepen en in zijn gezicht spuwen."

„Ga weg, zoon van Rachel," riep Isak uit. „Ik zie dat je het met de vijanden houdt. Maar ik zeg je, dat nog menigeen van jullie zal vallen voordat de muren zullen bezwijken."

„Misschien," grijnsde Jochem, „vliegen wij er overheen als vogels door den lucht. Mirjam, ik vraag je nogmaals, laat de menschen hier en ga met mij mee," en weer greep hij naar haar hand. „Ik zal je liefde vergeven als je mijn vrouw wordt."

„Jij, mij vergeven? Mijn liefde? Vergeven? Wat zoo hoog boven jou kruiperigen worm staat? Ga weg; weg van mij."

„Dat is te veel, dat is te veel. Nooit zal je mijn vrouw dan worden," riep Jochum uit. „Je zult je krimpen in mijn armen en dien Christen wil ik het bloedende hart uitrukken, dat het stuiptrekken zal van wanhoop. Tot ziens."

Hij ging het huis uit en was weldra uit de stad verdwenen.

Intusschen verliep het laatste uur van den wapenstilstand. Reeds ging de zon onder. De Gothen deden hun uiterste best, verwoeste muren weer te herstellen. De zandlooper was voor de derde maal leeg, toen Belisarius voor zijn tent zijn legeraanvoerders bijeen had geroepen, wachtende op het teeken van overgave van het kasteel van Tiberius.

„Ik geloof het niet," fluisterde Johannes tot Prokopius.

„Het is ook beter, dan kunnen wij de geheele stad eerst plunderen."

Opeens verscheen op de tinnen van het kasteel graaf Uliaris

en slingerde hooghartig zijn speer tusschen de wachtende voorposten. Belisarius sprong op.

„Zij willen hun eigen ondergang. Goed dan zal het ook gebeuren. Op veldheeren, op voor de bestorming. Degeen die het eerst onze vaan op de wallen plant, geef ik een tiende van den buit."

Iedereen stormde naar zijn plaats gedreven door eerzucht en hebzucht. Juist bevond Johannes zich in de nabijheid van de vernielde bogen der waterleidingen, welke Belisarius onbruikbaar had laten maken om de belegerden zonder drinkwater te laten, toen een zachte stem hem riep. Reeds begon het te schemeren, zoodat hij nauwelijks den man herkende.

„Wat wilt gij, Jood?" riep Johannes uit, „ik heb geen tijd. Nu komt het er op aan. Ik wil het eerst in de stad zijn."

„Dat kunt gij ook, heer, zonder moeite wanneer u mij volgt."

„Jou volgen? Ken je een weg over de muren door de lucht."

„Neen, maar onder den muur door den grond en ik zal hem u laten zien, wanneer gij mij duizend solidi schenkt en mij een meisje als bruid belooft, dat ik van u vragen zal."

Johannes bleef staan.

„Wat je wilt, zul je krijgen. Waar is de weg?"

„Hier," zei Jochem en sloeg met de hand op de steenen.

„Wat, de waterleiding? Hoe weet je dat?"

„Die heb ik zelf gebouwd. Een man kan er gebukt doorheen loopen; er is geen water in. Ik kom juist uit de stad langs dezen weg. De waterleiding mondt uit in een ouden tempel bij de Porta Capuana. Neem dertig man en volg mij."

Johannes keek hem scherp aan.

„En wanneer je mij verraadt?"

„Ik zal tusschen uw zwaarden loopen. Wanneer ik lieg, kunt gij mij neerstooten."

„Wacht!" riep Johannes en snelde weg.

„Ik kom nog eenmaal de hand van je dochter vragen, vader Isak."

DRIEENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Kort daarop verscheen Johannes weer met zijn broeder Perseus en ongeveer dertig vastberaden Armeensche soldaten, die behalve hun zwaarden, korte handbijlen droegen.

„Wanneer wij binnen de stad zijn," zei Johannes, „rukt gij, Perseus, het invalpoortje open, rechts van de Porta Capuana op hetzelfde oogenblik dat de anderen onze vlag op de muren ontplooien. Op dit teeken zullen de Hunnen naar de uitvalpoort rennen. Maar wie bewaakt den toren bij de Porta. Want dien moeten wij hebben."

„Isak, een groot vriend van de Edomieten, deze moet vallen."

„Hij zal vallen," sprak Johannes en trok zijn zwaard. Voorwaarts!"

Hij was de eerste, die in de gang van de waterleiding kroop. „Jullie beiden, Paukaris en Gubazes neemt dien Jood in het midden. Op de eerste verdachte beweging, steekt gij hem neer."

En zoo, nu eens op handen en voeten kruipende, dan weer gebukt in het rond tastende in volslagen duisternis, kropen en slopen de Armeniërs hem na, zorgvuldig vermijdend eenig lawaai met de wapens te maken. Plotseling riep Johannes uit: „Ik zie een ster."

„Dat is het licht van Neapolis," zei de Jood. „Nog maar een paar ellen."

Johannes stootte met zijn helm aan de wortels van een hoogen olijfboom, die zich in het Atrium van den tempel bevond en over den ingang heen hing. Wij kennen dezen boom. Terwijl hij uitweek voor de wortels, stootte hij met zijn helm luid kletterend tegen den zijwand. Verschrikt stond hij stil.

„Wat was dat?" vroeg boven hem een heesche stem. „Wat speelt die wind toch in die oude groeve."

Het was de weduwe Arria.

„O God," zei zij, terwijl zij voor het kruis in den tuin neer knielde, „Verlos ons van al het kwaad en laat de stad niet ondergaan, totdat mijn Jucundus terug is gekomen. Laat hem toch weer van denzelfden weg terugkomen, waarlangs hij eens verdwenen is." En zij keerde zich naar het hol. „O donkere gang, waarin mijn geluk is verdwenen. Geef mij hem weer terug. God, laat hem toch weer langs dezen weg terugkomen."

De biddende oude vrouw keek met haar half blinde oogen naar beneden. Zij zag plotseling uit de gang een vage mannegestalte, haar gelaat helderde op en met een overgelukkig gevoel breidde zij haar armen uit.

„Jucundus," riep zij. Het was haar laatste ademtocht. Reeds had de Byzantijn zijn zwaard in haar hart gestoken; zonder een kreet met een glimlach op de lippen zonk zij neer op het bloemenbed, de bloemen van Mirjam. Johannes keerde zich om en hielp snel zijn broeder Perseus, den Jood en de eerste drie soldaten.

„Waar is het poortje?"

„Hier, ik zal het open maken." Perseus wees de soldaten aan, die met hem mede gingen.

„Waar is de trap naar den toren?"

„Hier," zei Jochem.

Het was de trap, die naar de vertrekken van Mirjam leidde. Hoe dikwijls was Totila niet naar boven geslopen.

„Stil, het is de oude man."

Werkelijk het was Isak. Hij had boven lawaai gehoord en kwam met fakkel en speer de trap af.

„Wie is daar beneden? Ben jij het Mirjam? Wie komt daar?" vroeg hij.

„Ik, vader Isak," antwoordde Jochem, „ik wilde jullie nogmaals vragen," en hij ging stil als een kat de trap een eindje op. Maar Isak hoorde wapengekletter.

„Wie is daar bij je?" riep hij en kwam den hoek om, terwijl hij het schijnsel van de lamp voor zich uithield. Hij zag de gewapende mannen achter Jochem knielen.

„Verraad, verraad," riep hij, „sterf schandvlek der Hebreërs" en woedend stootte hij Jochem, die niet achteruit kon, de breede speer in de borst, zoodat deze omtuimelend naar beneden viel.

„Verraad," riep hij nog eens uit, maar dadelijk daarop stootte Johannes hem neer, sprong over zijn lijk, liep naar de

tinnen van den toren en ontplooide de vlag van Byzantium. Beneden klonken bijlslagen. Het poortje viel en met gillende jubelkreten kwamen de Hunnen bij duizenden de stad binnen. Een deel stortte zich moordend in de straten; een andere groep vernielde de naastbijzijnde poorten, waardoor zij hun broeders buiten in de stad verschaften.

Snel kwam de oude Uliaris met zijn hoopje mannen uit het kasteel gerend. Hij hoopte nog in staat te zijn de binnentredende soldaten te keeren. Maar tevergeefs; een werpspeer maakte een einde aan zijn leven, en om zijn lijk vielen vechtend de tweehonderd trouwe Gothen, die nog bij hem waren gebleven.

Toen de keizerlijke vlag op de wallen van de stad wapperde, stonden ook de burgers van Neapolis op. Zij ontwapenden de weinige Gothen in de straten en zonden een gezantschap naar Belisarius om hem geluk te wenschen, te danken en hun stad in zijn genade aan te bevelen. Deze reeds omgeven door zijn schitterenden staf de Porta Capuana binnen. Maar zijn majestueus voorhoofd was gerimpeld en zonder zijn roodgevlekt paard in te houden, sprak hij:

Neapolis heeft mij vijftien dagen opgehouden, anders zou ik al lang voor Rome hebben gelegen, misschien zelfs voor Ravenna. Vijftien dagen lang heeft een handvol Barbaren uw lafheid en uw slechte gezindheid beheerscht, de straf voor deze vijftien dagen zal bestaan in vijftien uren plunderen, zonder moord, de inwoners zijn krijgsgevangenen van den keizer . . . zonder brandstichting, want de stad is een vesting van Byzantium. Waar is de aanvoerder van de Gothen? Dood?"

„Ja," zei Johannes, „hier is zijn zwaard. Graaf Uliaris is gevallen."

„Dien bedoel ik niet," sprak Belisarius, „ik bedoel den jongen, Totila. Wat is er van hem geworden? Hem moet ik hebben."

„Heer," sprak een der Neapolitanen, de rijke koopman Asclepidotos naar voren tredend, „Wanneer u voor mijn huis en voor mijn opslagplaatsen een uitzondering maakt bij het plunderen, wil ik het u wel zeggen."

Maar Belisarius gaf een wenk. Twee Moorsche ruiters grepen den sidderenden man vast.

„Rebel, wil je mij nog voorwaarden stellen? Spreek op of ik zal je zoo lang laten folteren, dat je vanzelf spreekt."

„Erbarmen, genade," riep de verschrikte kerel, „de zeegraaf is met een paar ruiters gedurende den wapenstilstand de stad uitgereden om versterking te halen van het Castellum van Aurelianus. Hij kan elk oogenblik terugkeeren."

„Johannes," riep Belisarius uit, „deze man weegt tegen geheel Neapolis op. Wij moeten hem vangen. Heb je, zooals ik bevolen heb, den weg naar Rome bezet en de poorten ook?"

„Niemand heeft in die richting de stad kunnen verlaten," sprak Johannes.

„Vooruit, dan snel! Wij moeten hem binnenlokken. Zet de Gothische banier op het kasteel van Tiberius en op de Porta Capuana en plaats de gevangen Neapolitanen weer gewapend op de wallen. Wie hem zou waarschuwen zelfs maar met een blik van de oogen is een kind des doods en trek mijn lijfwacht Gothische wapenrusting aan. Ik zelf wil er bij zijn. Driehonderd man in de nabijheid van de poort. Men laat hem rustig binnen en zoodra hij de valdeur achter zich heeft, laat men die zakken. Ik wil hem levend vangen; hij mag niet ontbreken in mijn triomftocht in Byzantium."

„Laat mij dat ten uitvoer brengen, veldheer," smeekte Johannes. „Ik heb nog een oude schuld met hem te vereffenen en hij snelde terug naar de Porta Capuana, liet de lijken en alle sporen van den strijd opruimen en nam toen verschillende maatregelen. Opeens kwam een gesluierde gestalte naderbij.

„Om Godswil," vleide een lieve stem, „laat mij gaan. Ik wil alleen zijn lijk, pas toch op, o zijn witte baard, o mijn vader."

Het was Mirjam, die door het lawaai van de plunderende Hunnen uit de kerk naar huis was gegaan en met de kracht van de vertwijfeling schoof zij de speren achteruit en nam het bleeke hoofd van Isak in haar armen.

„Weg meisje," riep een zeer lange Bajuvaar, een huurling van Byzantium, Garizo, „houd ons niet op. Wij moeten alles opruimen hier. In het graf met den Jood."

„Neen, neen," riep Mirjam en stootte den man terug.

„Vrouw," riep deze toornig uit en hief een bijl op. Maar terwijl zij de armen beschermend over het lijk van haar vader hield en met glinsterende oogen opkeek, bleef Mirjam zonder eenigen vrees te toonen, staan. Als verlamd hield de soldaat op.

„Je bent moedig, meisje," zei deze, terwijl hij de bijl liet zakken, „en je bent schoon ook. Wat kan ik voor je doen? Het is een genot om je te zien."

„Wanneer de God van mijn voorvaderen je hart heeft ontroerd," verzocht Mirjam met bewogen stem, „help mij dan het lijk in den tuin brengen. Het graf heeft hijzelf sedert langen tijd gemaakt, naast Sara mijn moeder met het hoofd naar het oosten."

„Goed," zei de Bajuvaar en volgde haar. Zij droeg het hoofd en hij pakte het lijk bij de knieën. Na een paar schreden was zij in den kleinen tuin. Onder den treurwilg lag een steen, de man schoof dezen weg en zij lieten het lijk met het gezicht naar het oosten in het graf zakken. Zonder woorden, zonder tranen, staarde Mirjam in de groeve. Zij voelde zich nu zoo arm en alleen. Door medelijden bewogen, schoof de Bajuvaar zachtjes den steen over het graf.

„Kom," zei hij.

„Waarheen?" vroeg Mirjam met doffe stem.

„Waarheen wil je?"

„Dat weet ik niet. Heb dank," sprak zij en nam een amulet van haar hals en gaf het hem. Het was van goud, een gouden munt uit den tempel van Jerusalem afkomstig.

„Neen," zei de man, terwijl hij het hoofd schudde. Hij nam haar hand en legde die op zijn oogen.

„Zoo " zei hij, „dat zal mij mijn leven lang goed doen. Ik moet nu weg. Wij moeten den graaf vangen, Totila, leef wel."

Deze naam deed Mirjam opschrikken. Zij wierp nog een blik op het stille graf en sloop uit het tuintje. Zij wilde de poort uit, en den straatweg opgaan. Maar de valdeur was naar beneden gelaten en er stonden mannen met Gothische helmen en schilden bij de poort. Verwonderd zag zij om zich heen.

„Is alles klaar?" vroeg Chanaranges.

„Alles, hij is zoo goed als gevangen."

„Luister eens, paardengetrappel. Zij zijn het! Terug, vrouw."

Buiten renden eenige ruiters den straatweg af naar de poort.

„Open de poort," riep Totila uit de verte.

Thorismuth spoorde zijn paard aan.

„Ik weet het niet, maar ik vertrouw het niet erg. De straatweg was uitgestorven, evenals de legerplaatsen aan den anderen kant, ik heb nauwelijks een paar wachtvuren zien branden."

Langzaam ging de valdeur in de hoogte en Totila wilde juist zijn paard de sporen geven toen zich voor den hengst

een vrouw wierp, die uit de groep soldaten te voorschijn kwam.

„Vlucht," riep zij uit, „overal zijn vijanden, de stad is gevallen"; maar zij kon niet eindigen. Een lansstoot doorboorde haar borst.

„Mirjam," riep Totila ontzet uit, terwijl hij zijn paard terughield. Maar Thorismuth, die toch al argwaan had, hieuw met zijn zwaard door het hekwerk het touw, waarmede de valdeur op- en neerging, doormidden zoodat zij dreunend voor Totila's voeten neerviel. Een hagel van speren en pijlen werd door het hekwerk naar buiten geschoten.

„Naar boven, het hekwerk. Naar buiten op hen los," beval Johannes van binnen. Maar Totila week niet van zijn plaats.

„Mirjam, Mirjam," riep hij in diepe smart uit. Nog eenmaal sloeg zij de oogen op en met een blik vol smart en vol liefde, keek zij hem aan. Deze blik zei hem alles en drong diep door in Totila's hart.

„Voor jou," bracht zij met groote moeite uit en viel daarop achterover. Daarbij vergat hij Neapolis en het doodsgevaar.

„Mirjam," riep hij nogmaals, beide handen naar haar uitstrekkend.

Een pijl raakte de schoft van zijn paard. Bliksemsnel sprong het edele dier achteruit. Het hekwerk ging langzaam naar boven. Thorismuth pakte Totila's teugel, keerde het paard om en gaf het een slag met den botten kant van zijn sabel, zoodat het wegrende.

„Weg heer," riep hij uit, „het moeten vlugge lui zijn die ons inhalen."

In snellen draf keerden de ruiters langs de Via Capuana, die zij afgekomen waren, terug. Johannes volgde hen een klein eindje, daar hij het niet waagde, in de duisternis van den nacht zich verder op een onbekenden weg te begeven. Weldra kwamen zij de bezetting tegen van het kasteel van Aurelianus. Zij maakten halt op een heuvel, van waar men de stad met haar tinnen en de schijnsels van de Byzantijnsche wachtvuren op de wallen zag liggen. Hier kwam Totila wat tot zich zelf en ontwaakte uit zijn smartelijke verdooving.

„Uliaris," zuchtte hij, „Mirjam, Neapolis, wij zien elkaar nooit weer terug," en hij wenkte om op te breken naar Rome. Maar van dat oogenblik af, was een schaduw gevallen in het hart van den jongen Goth. Door het heilige recht van de

smart had Mirjam voor altijd een plaats in zijn hart veroverd.

Toen Johannes met zijn ruiters terugkeerde van zijn vruchteloozen tocht, riep hij van zijn paard springend met woedende stem uit:

„Waar is de vrouw, die hem heeft gewaarschuwd? Werp haar voor de honden," en hij snelde naar Belisarius om hem kennis te geven van het mislukte plan. Maar niemand wist waar het lijk van het mooie meisje gebleven was.

„De paarden moesten haar vertreden hebben," meende de menigte.

Maar een wist beter, Garizo, de Bajuvaar; deze had haar tijdens de verwarring zachtjes als een slapend kind in zijn sterke armen naar het tuintje gedragen, had den steen van het nauwelijks gesloten graf geschoven en de dochter zorgvuldig naast haar vader gelegd. Hij legde haar met het gezicht naar het oosten, plukte vervolgens een roos en legde deze op haar borst. Zoo hield hij den geheelen nacht de wacht over het graf en 's morgens bij het opgaan van de zon ging hij heen.

VIERENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De inneming van Neapolis had eenige dagen na de vergadering te Regeta plaats gevonden. Reeds bij Formiae ontmoette Totila zijn broeder Hildebad, dien koning Witichis met een paar duizend manschappen onmiddellijk had afzonden om de bezetting van de stad te versterken, tot hij zelf met een groot leger kon komen om haar te ontzetten. Zooals de dingen nu stonden konden de beide broeders niets anders doen dan terugtrekken naar de hoofdmacht te Regeta, waar Totila zijn treurige tijding omtrent de laatste stonden van Neapolis mede kon deelen. Het verlies van de derde stad van het rijk moest wel een verandering brengen in het geheele oorlogsplan der Gothen.

Witichis had een wapenschouw gehouden in Regeta. Er waren ongeveer twintigduizend man. Hij begreep wel dat het onmogelijk was met zoo weinige manschappen Belisarius, die over meer dan honderdduizend soldaten beschikte in het open veld te ontmoeten. Een tijd lang hoopte hij, dat de geweldige vestingwerken in Rome, het trotsche werk van Cethegus, het tegen de Byzantijnsche overmacht zou kunnen houden, maar weldra moest hij ook deze gedachte laten varen. De bevolking van Rome telde, dank zij den prefect, meer mannen die geoefend waren in den wapenhandel, dan sedert eeuwen het geval was. Elk oogenblik overtuigde zich de koning er van, welke stemming er bij deze menschen heerschte. Nauwelijks verborgen zij hun haat tegen de Barbaren. Het bleef niet bij vijandelijke en hoonende blikken, reeds konden de Gothen slechts sterk gewapend of in troepen in de straten verschijnen. Dagelijks vond men wachten, op afgelegen plaatsen door dolkstooten, die in den rug waren aangebracht, vermoord. En Witichis zag zeer goed in, dat deze elementen door de sluwe en machtige hoofden van den Romeinschen adel en de Romeinsche geestelijkheid opgezet waren. Hij begreep, dat zoodra Belisarius voor de muren verscheen, het

volk van Rome zich zou vereenigen met de belegeraars om de kleine Gothische bezetting te onderwerpen. Daarom had Witichis het moeilijke besluit genomen Rome en zelfs geheel midden Italië op te geven en zich terug te trekken in het sterke Ravenna, alle Gothische strijdkrachten om zich te verzamelen en dan met een even sterk leger de vijanden op te zoeken. Dit besluit kostte hem echter zeer veel moeite, want ook Witichis bezat denzelfden strijdlust als de andere Germanen, en het druischte rechtstreeks tegen zijn moedig karakter in om inplaats van frisch er op los te gaan, terug te trekken om zich zoo beter te kunnen verdedigen. Het was niet zeer roemrijk voor den koning, die om zijn dapperheid juist op den troon van den laffen Theodahad was gezet, wanneer hij zijn regeering met een schandelijke vlucht begon.

Op een nacht liep hij in zijn tent te Regeta met een bezwaard gemoed heen en weer. Snelle schreden naderden, de voorhang van de tent werd opgelicht:

„Op, koning der Gothen," riep een hartstochtelijke stem, „er is geen tijd om te slapen."

„Ik slaap niet, Teja. Sedert wanneer ben je terug? Wat breng je voor nieuws?"

„Ik ben zoo juist hier teruggekomen. Ik ben nog nat van den nachtelijken dauw. Maar voor alles, zij zijn dood."

„Wie?"

„De verrader en de moordenares."

„Wat? Heb je ze beiden omgebracht?"

„Ik breng geen vrouw om. Theodahad, de lafhartige koning, ben ik twee dagen en twee nachten gevolgd. Hij was op weg naar Ravenna en had een grooten voorsprong, maar mijn haat was nog sneller dan zijn doodsangst. Reeds bij Narnia heb ik hem ingehaald; twaalf slaven begeleiden zijn draagkoets. Zij hadden niet veel lust hun leven voor den ellendeling te laten. Zij wierpen hun fakkels neer en zijn weggesneld. Ik trok hem uit zijn draagkoets, drukte hem zijn eigen zwaard in de hand, maar hij viel neer en smeekte om zijn leven, terwijl hij trachtte mij intusschen een verraderlijken stoot toe te brengen. Toen sloeg ik hem als een offerdier neer in drie houwen. Een voor het rijk, twee voor mijn ouders, en aan zijn gouden gordel heb ik hem opgehangen aan een dorren eikeboom; daar kan hij blijven hangen als aas voor de vogelen des hemels, ter waarschuwing voor alle koningen der aarde".

„En wat is er met haar gebeurd?"

„Zij heeft op een verschrikkelijke wijze haar einde gevonden," sprak Teja huiverend. „Toen ik naar Rome kwam, wist men mij alleen te zeggen, dat zij den lafaard niet had willen vergezellen en hij moest alleen vluchten. Gothelindis riep echter de Cappadocische lijfwacht te zamen en beloofde hen gouden bergen, wanneer zij zich aan haar zijde schaarden en met haar naar Dalmatië zouden gaan, om zich in het sterke Salona te verschansen. De huurlingen aarzelden en wilden eerst het goud zien. Gothelindis beloofde hen om het te gaan halen en sedert dat oogenblik was zij spoorloos verdwenen. Toen ik weer in Rome kwam, was zij echter gevonden. Zij had zich gewaagd in de Catacomben alleen zonder gids om den schat, die daar begraven was, te halen. Zij moet in dit labyrinth verdwaald zijn en kon den ingang niet meer vinden. Soldaten, die haar zochten, troffen haar nog levend aan. Haar fakkel was niet uitgebrand, maar nog heelemaal heel. Zij moet dus dadelijk nadat zij in de gewelven was gekomen, uitgegaan zijn. Waanzin sprak uit haar blikken. Lange doodsangst en wanhoop hebben eindelijk de booze vrouw vernietigd. Zij stierf toen zij het daglicht zag.

„Verschrikkelijk," riep Witichis uit.

„Rechtvaardig," zei Teja.

Voordat hij nog verder kon spreken, kwamen Totila, Hildebad en andere Gothische leiders de tent binnen.

„Weet hij het?" vroeg Totila.

„Nog niet." zei Teja.

„Opstand," riep Hildebad.

„Opstand?"

„Op, koning Witichis, verdedig uw kroon. Leg den knaap het hoofd voor de voeten."

„Wat is er gebeurd?"

„Graaf Arahad van Asta, de ijdele dwaas is opgestaan. Dadelijk nadat gij tot koning waart gekozen is hij naar Florentia gegaan, waar zijn oudere broeder, de trotsche hertog van Tuscië, Guntharis woont en heerscht, waar de Wölsungen vele aanhangers hebben. Zij hebben de Gothen overal opgeroepen om de koningslelie te beschermen, zooals zij Mataswintha, de erfgename van de kroon noemen. Zij hebben haar als koningin uitgeroepen. Zij was juist in Florentia en viel daardoor in hun macht. Men weet niet of zij de gevangene van Guntharis is of de vrouw van Arahad. Men weet alleen

dat zij Avaarsche en Gepiedische slaven heeft aangeworven en dat verder de geheele aanhang van de Amalers met hun familie en gevolg tot steun der Wölsungen gewapend is. Zij noemen u den boerenkoning en willen Ravenna innemen."

„Oh, zend mij naar Florentia met drieduizend man," riep Hildebad woedend uit, „ik wil die koningin der Gothen met haar adellijken minnaar in een vogelkooi gevangen nemen."

Maar de anderen zetten bezorgde gezichten.

„Het ziet er donker uit," sprak Hildebad.

„Belisarius met zijn honderdduizend manschappen voor ons, in den rug het valsche Rome, onze geheele legermacht nog vijftig mijlen verwijderd en nu nog de broederoorlog en het oproer in het hart van het rijk. De bliksem moge in dit land slaan!"

„Maar Witichis bleef ernstig en kalm als altijd. Hij streek met de hand over het voorhoofd.

„Het is misschien wel goed zoo. Er blijft ons geen keuze over. Nu moeten wij terug."

„Terug," riep Hildebad woedend uit.

„Wij mogen geen vijanden in den rug hebben. Morgen breken wij op en gaan" . . .

„Naar Neapolis," vroeg Hildebad.

„Neen, terug naar Rome en verder naar Florentia en Ravenna. Het vuur van den opstand moet gebluscht zijn eer het nog aan het gloeien is. Op, veldheeren," besloot Witichis, terwijl hij zijn helm opzette, „en gij Totila, gaat met een belangrijke zending naar den Frankenkoning naar Gallië. De overigen gaan terug naar hun legers om de legerplaatsen op te breken en met zonsopgang rukken wij op naar Rome.

VIJFENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Enkele dagen later op den avond dat de Gothen Rome binnen trokken, vinden wij de jonge ridders Lucius en Marcus Licinius, Piso den dichter, Balbus, den vechter, Julianus den jurist, bij Cethegus, den prefect, in vertrouwelijk gesprek bij elkaar.

„Dit is dus de lijst van de aanhangers van den toekomstigen Paus Silverius, die mij het meest wantrouwt. Is zij volledig?"

„Dat is zij," riep Lucius Licinius uit. „Het is een heel offer, dat ik u breng, veldheer. Wanneer ik dadelijk, zooals het hart mij drong, Belisarius had opgezocht, dan zou ik nu reeds Neapolis mede belegerd en bestormd hebben, inplaats van hier de priesters te bespieden en de plebejers af te richten en te leeren marcheeren."

„Zij leeren het toch nooit," meende Marcus.

„Geduld," zei Cethegus zonder op te kijken van de papyrusrol, die hij in de hand hield. „Gij zult nog lang genoeg met deze Gothische beren moeten vechten. Vergeet toch niet, dat de strijd slechts middel is en geen doel."

„Dat weet ik niet," merkte Lucius op met twijfelachtige stem.

„Vrijheid is het doel. Vrijheid eischt macht," zei Cethegus. „Wij moeten deze Romeinen meer aan schild en zwaard gewennen, anders . . ."

De ostiarius meldde een Gothischen krijger. Wrevelig keken de jonge Romeinen op.

„Laat hem binnen komen," sprak Cethegus.

Een jonge man in bruinen mantel kwam binnen. Hij was als Gothisch soldaat gekleed en had een Gothischen helm op het hoofd. Hij wilde zich aan de borst van den prefect werpen.

„Julius," sprak deze koel, achteruitgaande, „hoe vinden wij u terug? Zijt gij reeds heelemaal een Barbaar geworden? Hoe zijt gij in Rome gekomen?"

„Mijn vader, ik heb Valeria onder Gothische bescherming hier gebracht. Ik kom uit het rookende Neapolis."

„Zoo," zei Cethegus. „Heb je met je blonden vriend tegen Italië gestreden? Dat staat den Romein goed. Niet waar, Lucius?"

„Ik heb niet gevochten en zal niet vechten in dezen oorlog. Wee over den man, die hem heeft doen ontbranden."

Cethegus keek hem met koude blikken aan.

„Het is beneden mijn waardigheid en boven mijn geduld een Romein de schande van zulk een houding voor te houden. Jammer dat mijn Julius zulk een afvallige is. Schaam je voor je kameraden. Ziet, Romeinsche ridders, hier is een man zonder verlangen naar de vrijheid, zonder toorn tegen de Barbaren!"

Maar kalm schudde Julius het hoofd.

„Gij hebt de Hunnen en Massageten van Belisarius nog niet gezien, die u de vrijheid moeten brengen. Waar zijn de Romeinen, waarover gij spreekt? Heeft Italië zich reeds bevrijd? Kan het nog opstaan? Justinianus strijdt tegen de Gothen, niet wij. Wee het volk, dat bevrijd wordt door den tyran!"

Cethegus gaf hem in stilte gelijk, maar hij wilde zulke woorden niet goedkeuren tegenover vreemden.

„Ik wil met dezen philosoof afrekenen en laat mij weten, wanneer bij de vrome broeders iets gebeurt."

De krijgstribunen vertrokken, na eerst een verachtelijken blik op Julius geworpen te hebben.

„Ik zou niet graag willen hooren, wat deze van je zeggen, merkte Cethegus op, hen nakijkende.

„Dat blijft mij hetzelfde. Ik handel volgens mijn eigen inzichten, niet volgens die van anderen."

„Dat is een man geworden," zei Cethegus tot zichzelf.

„En omdat ik dezen oorlog naar mijn innigste en beste overtuigingen vervloek, ben ik hier gekomen om u te redden en te ontvoeren uit deze atmosfeer, uit deze wereld van valschheid en leugen. Ik smeek u, mijn vriend, mijn vader, volg mij naar Gallië."

„Dat is niet kwaad," glimlachte Cethegus. „Italië zou ik opgeven op hetzelfde oogenblik, dat de bevrijders komen? Weet wel, dat ik het ben geweest, die ze heeft geroepen. Den strijd, dien gij vervloekt, heb ik ontketend."

„Dat dacht ik wel," zei Julius op treurigen toon. „Maar wie bevrijdt ons van de bevrijders? Wie brengt dezen strijd ten einde?"

„Ik," spak Cethegus kalm en groots en gij, mijn zoon, moet mij daarbij helpen. Julius, je vaderlijke vriend, dien jij voor zoo'n koud en nuchter mensch houdt, heeft ook enthousiasme, al is het dan ook niet voor meisjesoogen en Gothische vrienden. Laat dat jonge spel. Je bent een man geworden. Breng nog wat vreugde in mijn eenzaam leven en wees mijn metgezel van mijn strijd en erfgenaam van de overwinning. Het gaat om Rome, vrijheid en macht, jongeling. Kunnen deze woorden je nog ontroeren? Bedenk wel," zoo ging hij in gloed gerakend voort, „dat deze Gothen, deze Byzantijnen — ik haat ze even-zeer als jij — elkander uitputten en op de puinhoopen van hun macht zal Italië, Rome, zich in zijn oude heerlijkheid verheffen. Op den heuvel van het Capitool trone weer de heerscher van het oosten en het westen, een nieuwe Romeinsche wereldheerschappij, grootscher dan je Cesaristen voorvaderen het ooit hebben kunnen droomen, brengt weer tucht, zegen en eerbied over de aarde."

„En de beheerscher van dit wereldrijk, heet . . ."

„Cethegus Cesarius en na hem Julius Montanus! Op, Julius, je bent geen man, als dat doel je niet aantrekt."

Julius sprak op een toon van bewondering:

„Het duizelt mij. Het doel is hoog als de sterren, maar uw wegen zijn niet recht. Ja, wanneer zij rechtvaardig waren, dan zou ik met u samen gaan. Ja, roep de Romeinsche jeugd te wapen, roep de beide legers der Barbaren toe: Ontruimt het heilige Latium. Voer een openlijken oorlog tegen de Barbaren en tegen den tyran en ik wil aan uw zijde staan en vallen."

„Gij weet dat dat onmogelijk is."

„En daarom is ook het doel onmogelijk."

„Dwaas, ziet gij niet in, dat het zeer gewoon is om uit goede grondstof een beeld te vervaardigen, maar dat het goddelijk is uit het niets, alleen uit eigen scheppingskracht, een nieuwe wereld te voorschijn te roepen."

„Goddelijk? Door list en leugen? Neen."

„Julius."

„Laat mij open spreken, daarvoor ben ik hier gekomen. Wat Grieken, Gothen en Romeinen over u fluisteren, strekt nu niet om mij zacht voor u te stemmen."

„Wat fluisteren zij?" vroeg Cethegus trots.

„Ik kan het niet alles gelooven, maar alles wat in deze tijden voor verschrikkelijks heeft plaats gegrepen, de dood

van Athalarik, Camilla, Amalaswintha, de landing van de Byzantijnen, bij dat alles wordt gij genoemd als daemon, die al dit kwaad te voorschijn roept. Zeg mij eenvoudig, dat gij vrij zijt van al deze duistere . . ."

„Knaap," riep Cethegus uit, „wilt gij mij de biecht afnemen? En mij ondervragen alsof ik voor het gerecht stond. Begrijp eerst het doel, eer gij de middelen beoordeelt. Denkt gij dat men de wereldgeschiedenis uit rozen en leliën kun maken. Wie het groote wil, moet het groote doen, al vinden de menschen het ook slecht of goed."

„Neen, driemaal neen, roept mijn geheele hart u toe. Hier scheiden onze wegen."

„Julius, ga niet. Je versmaadt wat nog nooit aan een sterveling is aangeboden. Laat mij een zoon hebben, waarvoor ik en wien ik de erfenis van mijn leven wil achterlaten."

„Er kleeft bloed en leugen en vloek aan en al moest ik ze reeds vandaag aanvaarden, dan zou ik haar niet willen hebben. Ik ga heen. Ik wil niet, dat ik mijn achting voor u geheel verliezen moet, maar vanneer eens de dag komt, en hij zal komen, dat gij een afschuw zult krijgen van al dit bloed en van het doel zelf, dat zulke daden eischt, roep mij dan, dan kom ik bij u, waar ik ook ben en zal u ontworstelen en loskoopen uit de duivelsche machten, al moest ik er mijn leven als prijs voor geven."

Er lag een spottende glimlach op de lippen van den prefect, maar hij dacht: „Hij houdt nog altijd van mij. Goed ik zal hem roepen. Wanneer het werk klaar is. Laten wij zien of hij zich dan nog verzet of een troon van een wereldrijk afslaat."

„Wel," zei hij, „ik zal je roepen, wanneer ik je noodig heb, leef wel," en met een koele handbeweging liet hij den opgewonden Julius vertrekken."

Maar toen de deur achter hem toegevallen was, nam de ijskoude prefect een klein relief van gedreven brons uit een doosje, bekeek het langen tijd en wilde er een kus op drukken. Maar plotseling vloog weer dien spottenden trek om zijn lippen:

„Schaam je voor Ceasar, Cethegus," zei hij en legde het medaillon weer in het doosje. Het was een beeld van een vrouw, die zeer veel op Julius geleek.

ZESENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Ondertusschen was het donker geworden. De slaaf bracht een bronzen lamp binnen. Het was Corintisch werk, een adelaar, die in den snavel den zonnebal droeg, en was gevuld met Perzische welriekende olie.

„Buiten staat een Gothisch soldaat, heer. Hij wil u spreken. Hij ziet er zeer onaanzienlijk uit. Moet hij zijn wapens afleggen?"

„Neen," zei Cethegus, „wij vreezen de Barbaren niet. Laat hem binnen komen."

De slaaf ging heen en Cethegus legde de rechterhand aan den dolk, dic hij in de plooien van zijn tunica had. Een statige Goth kwam binnen met de kap van zijn mantel over het hoofd geslagen, hij wierp deze achteruit. Cethegus kwam verwonderd een schrede nader.

„Wat brengt u tot mij, koning der Gothen?"

„Zachtjes," sprak Witichis, „niemand hoeft te weten, wat wij beiden bespreken. Gij weet, dat sedert gisteren en vandaag mijn leger van Regeta Rome is binnen getrokken. Gij weet echter nog niet, dat wij morgen Rome weer zullen ontruimen."

Cethegus keek verbaasd op.

„Dat bevreemdt mij, de stad is sterk."

„Maar niet de trouw van de Romeinen. Beneventum is reeds overgeloopen naar Belisarius. Ik heb geen lust vertreden te worden tusschen Belisarius en u."

Voorzichtig hield Cethegus zijn mond. Hij wist niet, waarheen dit gesprek ging.

„Waarom zijt gij gekomen, koning der Gothen?"

„Niet om te vragen hoe en hoe ver men de Romeinen kan vertrouwen, ook niet om te klagen, dat wij ze zoo weinig kunnen vertrouwen, hoewel zij toch door Theoderik en zijn dochter met weldaden overladen zijn. Maar om eenvoudig en eerlijk een paar dingen met u in orde te brengen, die zoowel in uw belang als in het mijne zijn."

Cethegus verwonderde zich. In de fiere openhartigheid van dezen man lag iets, wat hij benijdde. Gaarne zou hij het veracht hebben.

„Wij zullen Rome verlaten en dan zal Belisarius binnen komen. Daar kan ik niets aan doen. Men raadde mij echter aan, de hoofden van den adel als gijzelaars mede te nemen.

Cethegus schrok en had moeite dit te verbergen.

„En u voor allen, den princeps senator."

„Mij?" glimlachte Cethegus.

„Maar ik zal u hier laten. Ik weet het wel. Gij zijt de ziel van Rome."

Cethegus sloeg de oogen neer. „Ik neem dat orakel aan," dacht hij.

„En daarom laat ik u hier. Honderden die zich Romeinen noemen, willen dat de Byzantijnen hun meesters worden. Gij wilt dat niet."

Cethegus zag hem vragend aan.

„Bedrieg mij niet. Ik kan niet met kunstgrepen omgaan, maar mijn oogen doorzien het karakter van de menschen. Gij zijt te trotsch om Justinianus te dienen. Ik weet dat gij ons haat, maar gij houdt ook niet van deze tyrannen en zal hen niet langer dulden, dan noodig is. Daarom laat ik u hier. Verdedigt gij Rome tegenover de tyrannen. Ik denk, dat gij te veel van deze stad houdt."

Er lag iets in dezen man, dat Cethegus bewondering afdwong.

„Koning der Gothen," zei hij, „gij spreekt open en krachtig als een koning. Ik dank u. Men zal niet van Cethegus zeggen, dat hij de taal der Gothen niet verstaat. Het is zooals gij zegt. Ik zal Rome met al mijn krachten Romeinsch houden."

„Goed," zei Witichis, „ziet, men heeft mij gewaarschuwd voor uw listen. Ik weet veel van uw listige plannen en ik vermoed er nog meer, maar ik weet, dat ik tegen valschheid geen wapenen heb. Gij zijt geen leugenaar. Ik wist dat een manlijk woord op u een onweerstaanbare macht uitoefende, en vertrouwen ontwapent een vijand, die een man is."

„Gij hebt veel achting voor mij, koning der Gothen. Ik wil u waarschuwen. Weet gij, wie de grootste vrienden van Belisarius zijn."

„Dat weet ik. Silverius en de priesters."

„Juist, en weet gij, dat zoodra de oude paus Agapetus gestorven is, hij den bisschopsstoel van Rome zal bestijgen?"

„Dat heb ik vernomen. Men raadde mij aan hem ook als gijzelaar mede te nemen. De Italianen haten ons reeds genoeg. Ik wil mij niet in dit wespennest steken. Ik ben bang voor martelaars."

Cethegus zou echter graag van den priester af zijn en merkte daarom op: „Hij kan gevaarlijk worden op den Stoel van Petrus."

„Laat hem maar gaan. Het bezit van dit land wordt niet beslecht door priesterkunsten."

„Wel nu," sprak Cethegus, terwijl hij hem de papyrusrol liet zien, „ik heb hier de namen van zijn grootste vrienden bij elkaar."

Hij wilde hem de lijst opdringen en hoopte dat de Gothen zoo zijn gevaarlijke vijanden als gijzelaars zouden mee nemen. Witichis wees het aanbod af.

„Laat dat. Ik wil in het geheel geen gijzelaars hebben. Wat voor nut heeft het hen het hoofd af te slaan. Gij zult mij door uw woord borg staan voor Rome."

„Hoe meent gij? Ik kan Belisarius toch niet afweren."

„Neen, dat kunt gij niet. Belisarius zal komen, maar wees er zeker van, dat hij ook weer weg zal gaan. Wij Gothen zullen deze vijanden overwinnen, misschien eerst na moeilijken strijd, maar in elk geval zal dit gebeuren. Dan echter zal er een tweede strijd om Rome plaats grijpen."

„Een tweede," vroeg Cethegus, „en met wie?"

Maar Witichis legde zijn hand op zijn schouder en keek hem met oogen als van de zon aan.

„Met u, prefect van Rome."

„Met mij?" en hij wilde glimlachen, maar kon niet.

„Verloochen niet, wat u het leven is. Dat is uwer niet waardig. Ik weet het voor wie gij deze toren en schansen rondom deze stad hebt gebouwd. Niet voor ons en evenmin voor de Grieken; doch voor uzelf. Blijf rustig. Ik weet wat gij wilt of ik vermoed het. Geen woord. Zouden Grieken en Gothen om Rome strijden en Romeinen niet? Maar luister. Ons beider volk mag niet door een tweeden oorlog, die nog lang duren kan, lijden. Als wij de Byzantijnen verslagen hebben, en uit Italië hebben geworpen, dan Cethegus, wil ik u afwachten voor de muren van Rome, niet om onze volkeren ten slachtbank te voeren, maar voor een tweegevecht. Man tegen man, gij en ik, en wij zullen het lot van Rome beslissen."

Zonder spot sprak Cethegus onder den indruk van de groot-

heid van Witichis: „Gij droomt als een Gothische knaap."

„Neen, ik denk en handel als een Gothische man. Cethegus, gij zijt de eenige Romein, dien ik het waard vind, om zoo tegen te spreken. Ik heb u zien vechten in den oorlog tegen de Gepieden. Gij zijt mijn zwaard waardig. Gij zijt ouder dan ik, wel nu, ik geef u het schild voor."

„Gij zijt een vreemd volk, Germanen," zei Cethegus onwilkeurig. „Welke fantasieën."

Nu echter fronste Witichis het voorhoofd.

„Fantasieën? Wee over u, wanneer gij niet in staat zijt, datgene te begrijpen waarover ik spreek. Wee over u, wanneer Teja gelijk heeft. Hij lachte om mijn plan en zei: „Dat begrijpt de Romein niet," en hij raadde mij aan u mede te nemen als gijzelaar. Ik dacht dat gij grooter waart. Maar weet wel, Teja heeft uw huis omsingelt en wanneer gij zoo slecht en laf zijt om mij niet te begrijpen, dan voeren wij u mede uit Rome. Schande over u! Dat men u dwingen moet tot eer en grootheid."

Dat maakte Cethegus woedend. Hij voelde zich beschaamd. Dat ridderlijke was hem vreemd en het ergerde hem, dat hij het niet kon bespotten. Het ergerde hem, dat men hem met geweld tot iets drong, dat men zijn vrije keuze wantrouwde. Woedende haat tegen de minachting van Teja en tegen de brutale openhartigheid van den koning vervulde hem. Al deze indrukken worstelden in hem en graag had hij den dolk in de breede borst van den Germaan gestoken. Zoo even nog, zou hij uit milddadig eergevoel in vollen ernst zijn woord gegeven hebben, nu ging een gevoel van leedvermaak door hem heen. Zij hadden hem niet vertrouwd, de Barbaren. Zij hadden hem geminacht, nu zouden zij bedrogen worden. Met een scherpen blik kwam hij naar voren en vatte de hand van den koning.

„Aangenomen," zei hij.

„Aangenomen," sprak Witichis, hem de hand drukkend. „Ik verheug mij dat ik gelijk heb gekregen en Teja niet. Vaarwel, bewaar Rome voor ons. Ik zal het terugeischen in eerlijken strijd en hij vertrok.

Witichis verzamelde den volgenden dag nog eenmaal het volk, den Senaat en de geestelijkheid van de stad bij de thermen van Titus. Vanaf de hoogste treden van de marmeren trap van dit trotsche gebouw hield de koning een eenvoudige

toespraak tot de Romeinen. Hij verklaarde dat hij voor korten tijd de stad zou ontruimen en terug zou komen. Hij herinnerde aan het zachte bestuur der Gothen, aan de weldaden van Theoderik en Amalaswintha, spoorde hen aan moedig weerstand te bieden tegen Belisarius, indien deze op de stad afkwam, tot de Gothen hen zouden ontzetten. De legionaren, die weer aan de wapens gewoon waren en de sterke muren maakten het mogelijk lang tegenstand te bieden. Tenslotte eischte hij van hen den eed van trouw en liet hen nogmaals plechtig zweren de stad op leven en dood tegen Belisarius te verdedigen. De Romeinen aarzelden wat hun gedachten waren reeds in het leger van Belisarius en voor een meineed deinsden ze terug.

Plotseling weerklonk een dof plechtig gezang dat van de Sacra Via kwam. Langs het slavische amphitheater trok een groote processie van priesters die psalmen zongen en wierookvaten zwaaiden. 's Nachts was paus Agapetus gestorven en in allerijl had men Silverius, den Archidiaken tot zijn opvolger benoemd, en plechtig kwam de schare priesters nader. De onderscheidingsteekenen der bisschoppelijke waardigheden van Rome werden vooruitgedragen en eenige knapen zongen met klare stem eenvoudige gewijde liederen. Eindelijk naderde de draagstoel van den paus, open, breed, rijk verguld, in den vorm van een schip. Langzaam liepen de dragers op de maat van de muziek omringd door het volk, dat den zegen van den nieuwen bisschop vroeg. Juist wilde Silverius de verzamelde menigte toespreken, toen de arm van een torenlangen Goth over de leuning van de draagkoets werd gestoken en den bisschop aan zijn met goud geborduurden mantel trok. Ontstemd op deze oneerbiedige wijze gestoord te worden, keerde Silverius het strenge gezicht naar den Goth, die nog eens aan zijn mantel trok, terwijl hij hem zei: „Kom priester, ge moet naar den koning."

Silverius had het passender gevonden, wanneer de koning naar hem toe was gekomen en Hildebad scheen iets dergelijks op zijn gelaat te lezen, want hij riep uit:

„Er is niets aan te doen, berust nu maar", en daarmede drukte hij een van de priesters, die de draagkoets op zijn schouders hield op den grond en zuchtend steeg Silverius uit en volgde Hildebad de trap op. Toen hij bij Witichis aangekomen was, greep deze zijn hand en met hem tot aan den rand van de trap gaande, sprak hij:

„Mannen van Rome, de priesters hebben dezen tot bisschop gekozen. Ik keur deze keuze goed. Hij moge paus zijn zoo gauw hij mij gehoorzaamheid heeft gezworen en ik ook u den eed van trouw heb afgenomen. Zweer, priester."

Een oogenblik slechts was Silverius van zijn stuk gebracht, maar hij herstelde zich dadelijk weer en wendde zich met een zalvenden glimlach tot den koning en tot zijn volk.

„Beveelt gij?"

„Zweer," riep Witichis, „dat gij in onze afwezigheid alles zult doen deze stad voor de Gothen te behouden. Voor ons aan wie gij zooveel te danken hebt. Ons tot elken prijs hulp te verleenen en onzen vijand schade toe te brengen. Zweer trouw aan de Gothen!"

„Ik zweer," zei Silverius zich tot het volk keerende, „en nu eisch ik, die de macht heb zielen te binden en los te maken, dat gij Romeinen omringd door Gothische wapens in gelijken zin zult zweren als ik gezworen heb."

De priesters en eenige der voornaamsten schenen verstaan te hebben, en hieven zonder bezwaar de vingers in de hoogte. Toen bedacht zich de menigte ook niet langer en over de plaats weerklonk de kreet:

„Wij zweren trouw aan de Gothen."

„Dat is goed, priesters van Rome," zei de koning, „wij vertrouwen op uw eed. Leef wel. Rome zal ons weldra weerzien," en hij ging de breede trap af gevolgd door Teja en Hildebad.

„Ik ben alleen maar nieuwsgierig . . .", zei Teja.

„Of zij hun eed houden," meende Hildebad.

„Neen, in het geheel niet, maar hoe zij hem zullen breken. De priesters zullen er wel wat op vinden," en met vliegende vaandels trokken de Gothen af door de Porta Flaminia, de stad overlatende aan den paus en aan den prefect, terwijl Belisarius snel opmarcheerend langs de Via Latina naderde.

ZEVENENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

In de stad Florentia heerschte een groote militaire drukte. De poorten waren gesloten. Op de tinnen en op de muren liepen talrijke wachters heen en weer. In de straten kletterden reusachtige Gothen en huurlingen met hun wapenen. Want de Wölsungen, Guntharis en Arahad, hadden zich meester gemaakt van de stad en haar tot de hoofdversterking gemaakt van den opstand tegen Witichis.

In de prachtige villa, die Theodahad in de voorstad aan de oevers van den Arnus, echter nog binnen de omringde muren der stad had gebouwd, woonden de twee broeders. Hertog Guntharis van Tuscië, de oudste, was een gevreesd krijgsman en sedert jaren graaf van de stad Florentia. Rondom deze stad lagen de goederen van het machtige adellijke geslacht, die bewaakt werden door duizenden colonen en onderhoorigen. Zij hadden in deze stad en omgeving een macht zonder grenzen en hertog Guntharis was ook besloten om hiervan ter dege gebruik te maken. In volle wapenrusting, den helm op het hoofd, schreed de statige man wrevelig door de kamer met marmeren wanden, terwijl zijn jongere broeder in een sierlijk gewaad zonder wapenen zwijgend en peinzend tegen een citroenhouten tafel leunde, die bedekt was met brieven en dokumenten.

„Neem toch een besluit, vooruit, mijn jongen," zei Guntharis, „dit is mijn laatste woord. Vandaag moet je nog het jawoord brengen van het koppige kind of ik ga er zelf heen om het te halen. Maar laat zij dan oppassen. Ik weet beter dan jij om te springen met de grillen van zoo'n meisje."

„Dat zul je niet doen, broeder."

„Ik zal het wel doen. Denk je dat ik mijn hoofd zou wagen en het geluk van mijn huis in gevaar brengen, ter wille van jouw smachtende zachtheid? Nu of nooit is er een kans om de Wölsungen eindelijk de eerste plaats bij het volk te geven, die hun toekomt en waarvan de Amalers en de Balthen hen

eeuwenlang hebben afgehouden. Wanneer de laatste Amalerdochter je vrouw wordt, dan kan niemand je meer de kroon betwisten en mijn zwaard zal haar beschermen tegen den boerenkoning Witichis, maar het mag niet zoo lang meer duren. Ik heb nog geen bericht van Ravenna, maar ik vrees, dat deze stad alleen Mataswintha en niet ons, dat wil zeggen niet ons alleen, zal bijvallen. Wanneer deze stad in onze handen valt, hebben wij Italië, vooral nu Neapolis en Rome verloren zijn. Daarom moet ze je vrouw worden voordat het ruchtbaar wordt, dat zij eigenlijk meer onze gevangene dan onze koningin is. Zoek haar op en tracht haar voor je te winnen goed- of kwaadschiks. Ik ga de wachten op de muren versterken en als ik terugkom wil ik het antwoord hebben."

Hertog Guntharis ging heen en zuchtend ging zijn broeder naar den tuin om Mataswintha op te zoeken.

De tuin was door een zeer bedreven vrijgelatene uit Klein-Azië in een lusthof herschapen, aan den achterkant was hij afgesloten door een soort bosch; er waren geen bloembedden of terrassen en het wonderlijke groene gras was hier nog blijven staan. Langs deze met bloemenpracht bezaaide oevers, midden door dichte Oleanderboschjes, slingerde een heldere beek met zacht kabbelende golfjes. Dicht bij den rand van de beek had zich op het weelderige gras een jeugdige vrouwengestalte neergevlijd. Zij had haar gewaad van haar rechterarm teruggeslagen en scheen nu eens met de golfjes dan weer met de knikkende bloemen, die aan den oever stonden, te spelen. Dicht achter haar knielde een jong meisje in Moorsche slavenkleeding, dat ijverig bezig was een krans te vlechten, die nu bijna af was. Eindelijk was de sierlijke krans klaar en met lachende oogen drukte zij hem op het prachtige gloedroode haar van haar meesteres en dan keek dan over haar schouders om haar blik te ontmoeten. Deze had niet bemerkt, dat haar hoofd met bloemen getooid werd. De kleine scheen dit minder aangenaam te vinden en zij riep, de lippen een weinig krullende, op eenigszins spijtigen toon uit:

„Maar meesteres, waar denkt u toch weer aan? Bij wie bent u?"

Mataswintha sloeg haar glinsterende oogen op.

„Bij hem," fluisterde zij.

„Blanke godin, dat kan ik niet langer verdragen," riep de kleine uit, terwijl zij opstond. „Dat is te veel. Ik sterf bijna van jaloerschheid. Niet alleen vergeet u mij, maar ook uw

eigen schoonheid voor een onzichtbaren man. Kijk toch eens in de golven en zie hoe mooi uw haar tegenover de donkere viooltjes en anemonen uitkomt."

„De krans is erg mooi," zei Mataswintha, terwijl zij hem afnam en zachtjes op de golven legde. „Welke heerlijke bloemen. Groet hem van mij."

„Ach, mijn arme bloemen," riep de kleine uit, terwijl zij ze nakeek, maar zij durfde niets meer te zeggen. Zij legde haar hoofdje tegen de borst van haar meesteres.

„Gij zijt mijn gazel," zei deze, „en hebt een hart van goud. Ik zal je alles vertellen, wat niemand weet, behalve ik zelf. Luister naar mij. Mijn jeugd was vreugdeloos, zonder eenige liefde en toch verlangde mijn jonge ziel naar zachtheid, naar liefde. Mijn arme moeder had erg verlangd naar een jongen, een erfgenaam voor den troon en ook zeker verwacht en met tegenzin, met koelheid en hardheid behandelde zij het meisje. Na den dood van mijn vader was ik zeer verdrietig en toen men mijn moeder had gezegd, dat ik voortdurend op zijn graf was en verbood mij er naar toe te gaan. Eens verraste zij mij weer op het graf en sloeg mij. Ik was toen geen kind meer. Zij bracht mij naar het paleis terug, vermaande mij en dreigde mij voor immer te verstooten en toen ik wegging, vroeg zij den hemel, waarom hij haar met zulk een kind gestraft had. Dat was te veel. Verlaten en ellendig besloot ik weg te loopen van zulk een moeder en ergens heen te gaan, waar niemand mij kende. Ik wist niet waarheen. Het liefste was ik in het graf van mijn vader gegaan. Toen het avond was geworden, verliet ik heimelijk het paleis; ik ging nog een keer naar het graf van mijn vader om afscheid te nemen. Reeds flikkerden de sterren aan den hemel. Nu verliet ik den tuin, liep door het paleis, den straatweg op, de stad door naar de Aventijnsche poort. Gelukkig was ik door de wacht gekomen en nu liep ik buiten in het donker een eind den weg op. Hier ontmoette ik iemand in krijgsgewaad. Toen ik hem voorbij wilde gaan, liep hij plotseling naar mij toe, keek mij in het gezicht en legde zijn hand zachtjes op mijn schouder.

„Waar gaat gij zoo laat in den nacht naar toe, jonkvrouw Mataswintha?"

Ik beefde onder zijn handen. Ik barstte uit in tranen en snikkend riep ik: „Ik ben wanhopig, ik weet niet waar naar toe."

De man pakte mij aan en zag mij zoo vriendelijk, zoo zacht en zoo vol zorg aan, droogde mijn tranen met zijn mantel

en sprak op een toon van groote goedheid: „En waarom? Wat kwelt u dan toch zoo?" Toen ik den klank van zijn stem hoorde, voelde ik mij verdrietig en toch blij en toen ik in zijn vriendelijke oogen keek, was ik niet meer in staat mijzelf te beheerschen.

„Omdat mijn eigen moeder mij haat, omdat er geen liefde voor mij op de wereld is."

„Kind, kind, je bent ziek," zei hij. „En je spreekt domheden. Kom met mij weer terug. Wacht maar, je zult nog een koningin der liefde worden." Ik begreep hem niet, maar ik hield ontzettend veel van hem voor deze woorden en deze zachtheid. Vragend, vol verwondering en hulpeloos zag ik hem in het gezicht. Ik beefde en sidderde. Hij werd er door geroerd of hij dacht dat het de koude was en deed zijn warmen mantel af, sloeg hem om mijn schouders en bracht mij langzaam naar het paleis terug langs de uitgestorven straten door de stad naar het paleis. Willoos, hulpeloos, duizelig als een ziek kind, liep ik hem achterna, met het hoofd, dat hij zoo zorgvuldig had ingepakt, tegen zijn borst leunend. Hij zei niets, droogde mij nu en dan de tranen, en onopgemerkt, naar ik geloofde, bereikten wij de deur van de paleistrap. Hij opende haar, schoof mij zachtjes naar binnen, drukte mijn hand en zei: „Goed zijn en rustig. Uw geluk zal weldra komen en de liefde ook. Hij legde zijn hand op mijn hoofd, sloot toen de deur achter mij en liep de trap af.

Ik kon nu niet verder gaan. Mijn voeten weigerden den dienst en mijn hart klopte. Toen hoorde ik ineens een ruwe stem.

En hij antwoordde: „Ben jij het Hildebrand? Verraad haar niet. Het was Mataswintha, zij was verdwaald in den nacht in de stad en vreesde dat haar moeder boos zou zijn."

„Mataswintha," zei de ander, „die wordt dagelijks schooner." En mijn bevrijder zei . . .

Zij hield op, terwijl een vlammend rood over haar wangen vloog.

„Verder dan," zei de kleine, „wat zei hij?"

„Zij wordt de schoonste vrouw op aarde."

„Dan heeft hij de waarheid gezegd", zei de kleine weer, „daar hoeft u toch geen kleur voor te krijgen. Dat is toch zoo. Maar ga verder, wat gebeurde er toen?"

„Ik ging naar mijn bed en weende tranen van droefheid, geluk en liefde, alles door elkaar. Dien nacht ging een nieuwe

wereld en hemel voor mij open. Hij was goed voor mij, dat voelde ik en hij noemde mij schoon. Nu wist ik dat ik schoon was, en ik vond het heerlijk en ik wilde ook schoon zijn voor hem."

„Maar vertel eens meesteres, wanneer hebt gij hem weergezien of gesproken? Uw liefde kan toch niet alleen van zulken karigen kost leven?"

„Ik heb hem nooit weer gesproken en gezien heb ik hem nog een keer op den dag dat Theoderik gestorven was; toen had hij het bevel over de paleiswacht. Bij deze gelegenheid vernam ik van Athalarik zijn naam. Want ik zou het niet gewaagd hebben, daarna te vragen uit vrees, omdat mijn vlucht en mijn geheim verraden zouden worden. Hij was niet aan het hof, en wanneer hij daar verscheen, was ik op een buitenverblijf."

„Dus gij weet niets van zijn leven of zijn verleden?"

„Hoe zou ik dat te weten hebben kunnen komen? Gloeiende schaamte zou mij verraden hebben. Liefde is de dochter van het zwijgen en van het verlangen. Maar van zijn of onze toekomst weet ik iets."

„Van de toekomst?" lachte Aspa, de slavin.

„Tegen den tijd van den zonnestilstand kwam altijd de oude Radroen aan het hof en kreeg van koning Theoderik vreemde kruiden en wortels, die hij haar liet brengen uit Azië of van den Nijl. Dat was haar eenige loon, dat zij bedongen had, toen zij hem eens als knaap zijn verdere leven had voorspeld en alles was uitgekomen. Zij maakte zalven en brouwde dranken. Men noemde haar de boschvrouw, maar zachtjes zei men: Wala, de tooverheks. Zij kwam echter steeds weer aan het hof en iedereen liet zich door haar de toekomst voorspellen. Op een keer wilde ik mij ook de toekomst laten voorspellen, en vroeg haar of zij stil bij mij wilde komen in mijn vertrekken en beloofde haar goud en andere dingen, wanneer zij mij de toekomst zou willen zeggen. Maar zij lachte en haalde een barnsteenen fleschje te voorschijn en zei: „Niet voor goud, maar voor bloed. Bloed van een rein koningskind bezit groote macht, en zij prikte mij in den linkerarm en ving het bloed op in een barnsteenen fleschje. Toen keek zij in mijn beide handen en zong toonloos: „Dien gij hoog draagt in het hart, die geeft aan u het grootste geluk en de grootste vreugde, brengt u de vreeselijkste smart, maar hij wordt niet uw echtgenoot," en daarmede was het afgeloopen."

„Dat is een weinig troostrijke voorspelling, voor zoo ver ik het kan begrijpen."

Je kent de spreuken van de oude niet; zij was altijd zoo duister. Voor alle mogelijke gevallen voegde zij een bedreiging aan de belofte en ik houd mij aan het licht en niet aan het donker."

Plotseling hoorde men snelle schreden van de villa komen.

„Oh," riep Aspa uit, „daar komt uw minnaar aan. Arme Arahad, dat is alles vergeefsche moeite."

„Ik wil vandaag een einde maken aan het spel," zei Mataswintha, terwijl zij opstond en op haar voorhoofd en in haar oogen lag een toornige strengheid, dat duidelijk liet zien, dat zij het bloed der Amalers had. Het was een zeldzaam mengsel van opflikkerenden hartstocht en wegsmeltende zachtheid. Ondertusschen kwam graaf Arahad te voorschijn en boog met een blos op zijn wangen voor de schoone vrouw en zei:

„Ik kom, koningin . . ."

Maar barsch viel zij hem in de rede:

„Hopelijk, graaf van Asta, om aan dit spel en deze leugen een einde te maken. Ik kan het niet langer verdragen. Uw broeder overvalt mij plotseling; terwijl ik weerloos en vervuld met diepe smart om mijn moeder in mijn vertrekken ben, noemt hij mij in een adem zijn koningin en gevangene en houdt mij wekenlang in een onwaardige gevangenschap. Hij geeft mij het purper en neemt mij de vrijheid af. En daarna komt gij en vervolgt mij met uw onophoudelijk aanzoek, dat toch nooit tot iets zou leiden. Toen ik vrij was, heb ik u versmaad. Gelooft gij, omdat het kind der Amalers nu in gevangenschap is, dat ik aan uw verzoek zou voldoen? Gij zweert dat gij van mij houdt; wel, heb dan achting voor mij en laat mij vrij of sidder, wanneer mijn bevrijder komt," en dreigend liep zij naar den jongen man, die van schrik geen woord meer uit kon brengen.

Opeens verscheen Guntharis met haastige schreden en fonkelende oogen.

„Op Arahad," riep hij uit. „Maak een einde er aan. Wij moeten weg en dadelijk. Hij nadert met een groote macht."

„Wie?" vroeg Aharad haastig.

„Hij zegt dat hij haar komt bevrijden. Hij heeft overwonnen, die boerenkoning en onze voorposten bij Castrum Sivium geslagen."

„Wie?" vroeg Mataswintha vurig.

„Nu," antwoordde Guntharis boos, „je mag het wel weten. Wij kunnen het toch niet meer verborgen houden. Graaf Witichis van Faesulae."

„Witichis," jubelde Mataswintha met glinsterende oogen, terwijl zij diep ademhaalde.

„Ja, de rebellen van Regeta hebben hem tot koning der Gothen uitgeroepen en daarbij het recht van den adel heelemaal vergeten. Ik zou het u reeds lang gezegd hebben, toen ik u reeds voor het eerst als koning begroette, maar in uw vertrekken was zijn marmerbuste met een krans er om heen, dat vond ik verdacht. Later begreep ik het; het was een Areskop."

Mataswintha zweeg en trachtte haar gezicht dat het een hoogen blos overtrokken was, te verbergen.

„Wij moeten weg. Wij moeten voor hem in Ravenna komen. Florentia, de vesting houdt hem wel een oogenblik op. Intusschen komen wij te Ravenna. Op koningin, ik laat uw wagen in orde brengen en in een uur gaat gij naar Ravenna te midden van onze soldaten," en de twee broeders gingen heen.

Met vlammende blikken keek Mataswintha hen na.

„Breng mij maar weg, gevangen en geboeid. Zooals een adelaar uit de hoogte zal mijn koning u neerstorten en mij uit uw handen redden. Kom, Aspa, de bevrijder nadert."

ACHTENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Nauwelijks hadden de Gothen den rug toegekeerd aan paus Silverius, of deze riep de voornaamsten van de priesters, adel, beambten en burgerij van de stad in de thermen van Caracalla op om over het welzijn van de stad van den heiligen Petrus te spreken. Ook Cethegus was uitgenoodigd en verschenen.

Silverius stelde eenvoudig voor, daar nu eindelijk het geschikste oogenblik was gekomen, het juk der ketters af te werpen, een gezantschap naar Belisarius te zenden en hem en zijn leger de bescherming van de kerk en de rechtgeloovigen tegen de wraak der Barbaren te verzekeren. Het gewetensbezwaar van een jongen priester en een eerlijken smid wegens den eed, dien zij gisteren hadden afgelegd, ruimde hij uit den weg door zich glimlachend te beroepen op zijn apostolische macht om te kunnen binden en te ontbinden. Ook wees hij erop, dat de eed gedaan was toen zij omringd waren door Gothische wapenen. Daarop werd het voorstel met algemeene stemmen aangenomen en de paus zelf, Scaevola, Albinus en Cethegus werden als gezanten gekozen.

Cethegus echter nam hier geen genoegen mede. Zwijgend had hij de beraadslaging aangehoord en zich van stemming onthouden, nu stond hij op en sprak:

„Ik verzet mij tegen het besluit, niet om den eed. Ik heb daarvoor geen apostolische macht noodig, ik heb niet gezworen. Maar ter wille van de stad. Zonder noodzakelijkheid mogen wij ons niet prijs geven aan den rechtmatigen toorn der Gothen, die wel weer eens terug kunnen komen en die dan zoo'n afvalligheid niet zullen verontschuldigen, ook al beroepen wij ons op de apostolische vrijspraak. Laat Belisarius ons smeeken of dwingen, want wie zich wegwerpt, wordt met de voeten vertreden."

Silverius en Scaevola wisselden veelbeteekenende blikken.

„Zulk een gezantschap," zei de jurist, „zou den keizer

zeker wel bevallen. Maar dit kan aan het besluit niets veranderen. Gaat gij dus niet mede naar Belisarius?"

Cethegus stond op.

„Ik ga naar Belisarius, maar niet met ulieden," en hij ging weg.

Toen alle overigen de thermen verlaten hadden, sprak de paus tot Scaevola: „Nu is de maat vol. In bijzijn van getuigen heeft hij zich tegen de overgave verklaard en nu gaat hij zelf naar het hol van den leeuw. Hij zal er echter niet meer uitkomen. Gij hebt toch de aanklacht opgesteld?"

„Reeds lang. Ik vreesde dat hij de stad met geweld zou nemen en nu gaat hij naar Belisarius. Hij is verloren, de hoogmoedige."

„Amen," zei Silverius. Maar hij vergiste zich de heilige vader. Ditmaal zou de hoogmoedige nog niet verloren zijn.

Cethegus was dadelijk naar zijn huis gesneld, waar de Gallische wagen reeds voor stond.

„Wij gaan dadelijk weg," riep hij den slaaf toe, die op het voorste paard zat. „Ik moet even mijn zwaard halen."

In het vestibulum ontmoette hij de Liciniërs, die hem met ongeduld verwachtten.

„Vandaag komt de dag," riep Lucius hem tegen, „waarop gij ons reeds zoo lang hebt gewezen."

„Wanneer zult gij bewijzen, dat gij vertrouwen hebt in onzen moed, onze geschiktheid en onze trouw?" vroeg Marcus.

„Geduld," zei Cethegus, terwijl hij vermanend met zijn vinger wenkte. Hij liep naar zijn kamer en kwam weldra terug, zijn zwaard en verschillende dokumenten onder zijn rechterarm en een verzegelde rol onder zijn linkerarm. Zijn oogen tintelden van vreugde.

„Is de buitenste ijzeren deur van de Moles Hadriani klaar?" ovreg hij.

„Klaar," antwoordde Lucius Licinius.

„Is het koren uit Sicilië in het kasteel geborgen?"

„In orde."

„Zijn de wapens verdeeld en zijn de schansen van het Capitool af, zooals ik bevolen heb?"

„Zij zijn af," antwoordde Marcus.

„Goed. Neem deze rol en doe alles precies woord voor woord, wat erin staat, zoodra paus Silverius de stad verlaten heeft. Het gaat niet slechts om mijn leven en het uwe. Het

gaat om Rome. De stad van Caesar zal uw daden zien. Tot weerziens."

Met een glimlach, zooals zelden op zijn gelaat te vinden was, sprong Cethegus in zijn wagen.

„Heilige vader," zei hij bij zichzelf, „ik heb nog een rekening met u te vereffenen, sedert de vergadering in de Catacomben. Nu zullen wij dat in orde maken . . . De Via Latina af," riep hij den slaaf toe en laat de paarden zoo hard draven als zij kunnen."

De prefect had een voorsprong van meer dan een dag op het veel langzamer reizende gezantschap en hij had dezen voorsprong ook wel noodig. Hij had in zijn onvermoeibaren geest een plan uitgewerkt, om andanks de landing van Belisarius in Italië toch heer en meester van Rome te blijven en dit plan ging hij nu met al zijn voorzichtigheid ten uitvoer brengen.

Nauwelijks kon hij het oogenblik afwachten, dat hij bij de voorposten der Byzantijnen bij Capua aankwam, waarvan de aanvoerder, Johannes, hem door eenige ruiters en zijn eigen jongeren broeder Perseus naar het hoofdkwartier liet brengen. Toen hij in de legerplaats aangekomen was, vroeg Cethegus niet naar den veldheer, maar liet zich dadelijk naar diens secretaris Prokopius brengen.

Prokopius was zijn studiemakker geweest en had samen rechten met hem gestudeerd. Deze twee bijzondere menschen hadden zich zeer tot elkander aangetrokken gevoeld, maar het was niet de vriendschap, welke de prefect voor alles bij dezen man bracht. Prokopius was de beste kenner van Belisarius politieke verlangens en ook de vertrouwde van zijn plannen voor de toekomst.

Met vreugde ontving Prokopius zijn jeugdvriend. Nadat Cethegus door een zorgvuldig bad zich weer hersteld had van het stof en de vermoeienissen van de reis, maakte zijn gastheer, voordat zij in zijn tent aan tafel gingen, met hem een ronde door de legerplaats en toonde hem de belangrijkste groepen, afdeelingen en de kwartieren van de bekendste aanvoerders, terwijl hij met een paar woorden hun eigenaardigheden en hun verdiensten teekende.

Prokopius kende hen allen, was karig met zijn lof, maar kwistig met hatelijke, hoewel altijd geestige gezegden.

Toen zij bij het kwartier van Martinus, den vreedzamen stedenverbrander, waren aangekomen, vroeg, Cethegus, terwijl hij bleef staan:

„Van wien is die zijden tent met die gouden sterren en purperen wimpels? De wachters schijnen wel gouden schilden te dragen."

„Daar," zei Prokopius, „daar woont onze onoverwinnelijke kostbaarheid, de opperpurperslakken-intendant van het rijk, prins Areobindos."

„Dat is de neef van den keizer, niet waar?"

„Ja, hij heeft de nicht van den keizer, Projecta, getrouwd; dat is zijn eenige en hoogste verdienste. Hij is hier naar toe gezonden met de keizerlijke garde om ons te ergeren en er voor te zorgen, dat wij niet zoo gemakkelijk de overwinning zullen behalen. Hij is de gelijke van Belisarius, doch weet net zoo veel van oorlog voeren als Belisarius van purperslakken en hij moet stadhouder van Italië worden."

„Zoo," sprak Cethegus.

„Hij wilde bij het opslaan van de legerplaats, dat zijn tent aan de rechterzijde van Belisarius zou staan. Wij hebben echter niet toegegeven."

„En wie bevindt zich in die bonte tent, daar achter het kwartier van Belisarius? Wie woont daar?"

„Daar," zuchtte Prokopius, „daar woont een zeer ongelukkige vrouw, de gemalin van Belisarius, Antonina."

„Is zij ongelukkig? Die gevierde vrouw? De tweede keizerin Waarom?"

„Dat kunnen wij hier in de open legerplaats niet zoo gemakkelijk over spreken. Kom mee naar binnen in mijn tent. De wijn zal nu wel genoeg afgekoeld zijn. "

NEGENENVIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

In de tent lagen sierlijke kussens van het veldbed rondom een lage bronzen opengewerkte tafel, die Cethegus zeer bewonderde.

„Die heb ik buit gemaakt in den Wandalen-oorlog. Het is Afrikaansch werk, ik nam ze mee uit Carthago en deze witte kussens lagen eens op het bed van den koning der Perzen. Ik heb ze in den slag bij Dara buitgemaakt."

„Gij zijt een practische geleerde geworden," glimlachte Cethegus, „en heel wat anders dan vroeger in Athene."

„Dat hoop ik," sprak Prokopius en sneed zelf, daar hij zijn slaaf had weggezonden, de dampende hertebout voor. „Gij moet weten, ik wilde philosoof van beroep worden een wereld-wijsgeer. Drie jaren hoorde ik de Platonici, Stoici en Academici in Athene, en studeerde mij ziek en dom. Maar het bleef niet alleen bij de philosofie. Volgens de loffelijke gewoonte van onze eeuw, had ik er ook nog theologie bij genomen. Een heel jaar lang heb ik er over na moeten denken of Christus, als God de Vader, ook de Vader was van zijn eigen maagdelijke moeder en dus zijn eigen grootvader kon zijn. En onder dergelijke studie dreigde mij van nature niet te verachten gezond karakter mij te begeven. Tot mijn geluk werd ik doodziek en de geneesheeren verboden mij in Athene te blijven en een boek in handen te nemen. Zij zonden mij naar Klein-Azië. Ik redde alleen een Thucydides in mijn reistasch en deze Thucydides heeft mij gered. Ik las en las op deze vervelende reis zijn heerlijke geschiedenissen van de daden der Hellenen in oorlog en vrede en met verwondering ontdekte ik, dat het doen en laten der menschen, hun hartstochten, deugden en misdaden eigenlijk veel interessanter waren dan alle formulen of figuren der heidensche logica, om van de Christelijke logica nog maar te zwijgen, en toen ik te Ephesus aangekomen was en door de straten slenterde, kwam ik plotseling tot een wonderlijk inzicht. Want ik

wandelde over een groot plein; daar voor mij stond de kerk van den Heiligen Geest, en gebouwd op de puinhoopen van den ouden Diana-tempel. Aan de linker zijde ontdekte ik het vervallen altaar van Isis en aan den rechter kant stond het bedehuis van de Joden. Plotseling begreep ik het. Al deze menschen geloofden dat zij het bij het ware hadden. Zij alleen wisten het rechte van het Hoogste Wezen en dat is toch onmogelijk. Het Hoogste Wezen heeft, zooals het schijnt, heelemaal niet noodig om door ons gekend te worden. Ik, in zijn plaats, zou het ook niet noodig vinden en het heeft de menschen geschapen opdat zij zullen leven, goed zullen handelen, genieten, en dit is eigelijk alles waarop het aankomt en indien iemand wil denken en onderzoeken, dan moet hij het leven en doen van de menschen bestudeeren.

„Toen ik daar stond, hoorde ik opeens trompetten, een krachtige stoet ruiters kwam voorbij. Aan de spits zat op een prachtig paard een schoone sterke man, die er uitzag als een oorlogsgod. Hun wapenen schitterden en de vanen wapperden terwijl de paarden sprongen en ik dacht bij mijzelf: „Deze weten waarom zij leven en hebben geen philosoof noodig om hen te vragen."

„Terwijl ik met verwonderde oogen naar de ruiters keek, sloeg een burger van Ephesus mij op den schouder en sprak:

„Gij schijnt niet te weten, wie dat is en waarheen zij gaan. Het is de held Belisarius en hij gaat naar Perzië om oorlog te voeren."

„Goed," zei ik, „vriend, dan ga ik mee," en zoo gebeurde het op hetzelfde oogenblik. Ik werd weldra de raadgever en secretaris van Belisarius. Sedert dien tijd heb ik een dubbel beroep, overdag maak ik wereldgeschiedenissen of help ze maken en 's nachts schrijf ik ze."

„En wat vindt gij den besten arbeid?"

„Wel, vriend, jammer genoeg het schrijven en het schrijven zou nog beter zijn, wanneer de geschiedenis beter was. Want meestal ben ik het heelemaal niet eens met hetgeen wij doen en doe alleen mede, omdat het toch beter is dan niets te doen en te philosofeeren. Breng den Tacitus, slaaf," riep hij buiten de tent.

„Den Tacitus?"

„Ja, vriend, van Livius hebben wij nu al genoeg gedronken. Gij moet namelijk weten, ik noem mijn wijnen naar gelang van hun historisch karakter."

Bijvoorbeeld. Dit geheele stuk wereldgeschiedenis, dat wij nu opvoeren, deze Gothenoorlog is heelemaal niet naar mijn smaak. Narses heeft gelijk. wij hadden eerst de Perzen moeten bestrijden, en daarna de Gothen moeten aanvallen."

„Narses? Wat doet mijn kloeke vriend Narses tegenwoordig?"

„Hij benijdt Belisarius en maakt zich zelf wijs, dat het niet zoo is, en dan maakt hij allerlei oorlogsplannen. Ik wed, dat hij Italië reeds veroverd heeft, voordat wij geland zijn."

„Ge zijt geen vriend van hem. Het is toch een groote geest. Waarom stelt ge Belisarius boven hem?"

„Dat zal ik u zeggen," sprak Prokopius, terwijl hij den Tacitus inschonk. „Het is mijn ongeluk, dat ik geen geschiedschrijver van Alexander of Scipio geworden ben. Mijn geheele hart verlangt, sedert ik de philosofie en de theologie er aan gegeven heb, naar menschen van vleesch en bloed en nu heb ik een afkeer van uitgedroogde keizers, bisschoppen en veldheeren, die alles met hun verstand willen doen. Wij zijn een ineengeschrompeld geslacht geworden. De tijden der heroën liggen achter ons, alleen Belisarius is nog een hero uit den ouden tijd. Hij kon nog wel met Agememnon voor Troje liggen en hij is niet dom, maar heeft verstand. Maar alleen het natuurlijke verstand van het edele wild, om zijn buit te bemachtigen en zijn handwerk uit te voeren. Het handwerk van Belisarius is held te zijn, en ik heb plezier in zijn breede borst en zijn fonkelende oogen, in zijn sterke beenen, waarmede hij de wildste paarden dwingt te doen wat hij wil. En ik juich, want het is mij een vreugde, wanneer zoo nu en dan de blinde lust om er op los te slaan zijn veldheersplannen doortintelt."

„Nu," meende Cethegus, „bij de Gothen vindt men dezelfde vechtersbazen."

Prokopius knikte langzaam. „Dat kan ik niet ontkennen, dat ik ook groot plezier heb in die Gothen, maar zij zijn te dom."

„Hoe zoo? Waarom zijn zij te dom?"

„Zij zijn dom; inplaats van eenvoudig langzaam stap voor stap in vereeniging met hun geelharigen broeders tegen ons op te trekken — zij zouden onweerstaanbaar zijn geweest — begeven zij zich zonder overleg geheel alleen in dit Italië, werken zich vast, evenals een stuk hout midden in het gloeiende vuur. Daarom zullen zij ondergaan. Zij zullen verbranden, dat zul je zien".

„Ik hoop het nog te zien", zei Cethegus. „En wat dan?"

„Ja," antwoordde Prokopius verdrietig, „Wat dan? Dat is juist het vervelende. Dan wordt Belisarius stadhouder van Italië, want met den slakkenprins duurt het geen jaar en hij verliest zijn beste krachten, terwijl er volop arbeid is bij de Perzen, en ik zal als zijn geschiedschrijver alleen maar te schrijven hebben, hoeveel vaten wijn wij jaarlijks naar binnen zullen werken".

„Als de Gothen dus overwonnen zijn, wilt gij Belisarius weer uit Italië hebben?"

„Natuurlijk. Zijn lauwerkransen groeien in Perzië, even-als de mijne. Ik heb al lang over een middel nagedacht om hem hier vandaan te krijgen".

Cethegus zweeg. Hij verheugde zich zulk een belangrijke bondgenoot voor zijn plannen gevonden te hebben.

„En zoo wordt dus de leeuw Belisarius door zijn verstand Prokopius beheerscht?" vroeg hij.

„Neen," zuchtte Prokopius, „veel meer door zijn onverstand. Door zijn vrouw Antonina."

„Waarom hebt gij haar zoo even ongelukkig genoemd?"

„Omdat zij half en met zichzelf voortdurend in strijd is. De natuur heeft van haar een brave trouwe vrouw gemaakt, en Belisarius houdt van haar met de volle kracht van zijn heldenziel. Toen is zij aan het hof gekomen van de keizerin Theodora. Deze schoone duivelin is van nature even loszinnig als Antonina deugdzaam is. Deze circusdeerne heeft zeker nog nooit gewetenswroeging ondervonden, maar ik geloof niet, dat zij een eerzame vrouw in haar nabijheid kan verdragen. Zij rust niet tot het haar gelukt is door haar heilig voorbeeld de genotzucht van Antonina op te wekken. En nu heeft deze gewetenswroeging over het spel met haar vereerders, want zij houdt van haar man. Zij aanbidt hem."

„Hoe komt het dan dat een held als Belisarius haar niet genoeg is?"

„Juist omdat het een held is. Hij vleit haar niet, al houdt hij nog zoo veel van haar. Zij kon het niet aanzien, dat de minnaars van de keizerin zich afsloofden met verzen, bloemen, geschenken, terwijl zij zelf zulke huldeblijken moest ontberen. IJdelheid is haar val geworden. Maar zij voelt zich heelemaal niet gelukkig te midden van al deze veranderingen."

„En vermoedt Belisarius dus iets?"

„Niets. Hij is de eenige in het geheele Romeinsche keizer-

rijk, die niets weet van hetgeen hem het meest aangaat. Ik geloof dat het zijn dood zou zijn en ook daarom mag Belisarius hier niet stadhouder van Italië worden. Alleen in den oorlog, in het leger houdt hij zich goed en daar ook alleen komt de ware grootheid van hem tot haar recht."

„Nu," zei Cethegus, „weet ik genoeg hoe de dingen hier staan, laat ik open met je spreken. Gij wilt Belisarius na zijn overwinning weer Italië doen verlaten. Ik ook. Gij om Belisarius en ik terwille van Italië. Gij weet, ik was altijd al een republikein."

Prokopius schoof zijn beker ter zijde en zag zijn gast bedenkelijk aan. „Dat zijn alle jonge menschen tusschen de veertien en een en twintig, maar dat gij dat nog zijt, is zeer, zeer onhistorisch. Uit dit Italiaansche gepeupel, onze dierbare bondgenooten, tegen de Gothen, wilt gij burgers van een republiek maken. Zij zijn nergens anders goed voor dan voor tyrannie."

„Daar wil ik niet over strijden," glimlachte Cethegus, „maar voor uw tyrannie wil ik mijn vaderland bewaren."

„Dat kan ik niet ontkennen," zei Prokopius, „de zegeningen van onze heerschappij zijn nogal drukkend."

„Een Romeinsche stadhouder onder de bescherming van Byzantium is voorloopig voldoende."

„O ja en die zal dan Cethegus moeten heeten."

„Wanneer het moet zijn, is dat goed."

„Hoor eens," sprak Prokopius ernstig, „ik waarschuw je slechts voor een ding. De lucht te Rome wekt fiere plannen op. Als heer van Rome is men niet graag de tweede op aarde en geloof den historicus, de wereldheerschappij van Rome heeft afgedaan."

Cethegus werd wrevelig. Hij dacht aan de waarschuwing van koning Theodahad.

„Historicus van Byzantium, ik ken Rome beter dan gij, laat mij u thans inwijden in onze Romeinsche geheimen, en stel mij in de gelegenheid morgen vroeg een onderhoud te hebben met Belisarus voordat het gezantschap van Rome aankomt."

En nu begon hij den verbaasden Prokopius in vlugge trekken een beeld te geven van de geheime geschiedenis der laatste tijden en van zijn plannen voor de toekomst."

„Bij de schim van Romulus," riep Prokopius uit, toen hij had geëindigd, „gij maakt nog altijd wereldgeschiedenissen

aan den Tiber, hier is mijn hand. Mijn hulp hebt ge. Belisarius zal overwinnen, maar niet in Italië blijven heerschen. Laten wij daarop nog een kruik Sallustius drinken."

Den volgenden dag verkreeg Cethegus door Prokopius een onderhoud met Belisarius en was met de uitkomst zeer tevreden.

„Nu, hebt gij hem alles gezegd?" vroeg de historicus.

„Alles juist niet," zei Cethegus met een fijn glimlachje, „er moet altijd nog iets te vertellen overblijven."

ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Spoedig heerschte een buitengewone opschudding in de legerplaats. Het bericht van de aankomst van den Heiligen Vader deden duizenden soldaten uit eerbied, bijgeloof of nieuwsgierigheid uit hun tenten komen.

Omgeven door een schitterend gevolg van geestelijken naderde de Paus de tent van den veldheer. Een groote massa volk kwam achter hen aan, maar zoodra de Paus met Scaevola en Albinus den ingang van de nauwe legerstraat achter zich hadden, versperden de wachten met gevelde lansen den weg en lieten noch priesters, noch soldaten volgen. Glimlachend keerde Silverius zich tot den aanvoerder en hield een schoone rede over den text: Laat de kleinen tot mij komen en verhindert hen niet.

Maar de Germanen schudden hun ruige hoofden en keerden hem den rug toe. De Gepieden verstonden geen ander Latijn dan de commando's. Silverius glimlachte opnieuw, zegende nogmaals zijn getrouwen en trad toen bedaard de tent binnen. Belisarius zat op een veldstoel, waarover een leeuwenhuid lag uitgespreid, aan zijn linkerzijde zat de schoone Antonina op een pantervel. Belisarius stond op, toen de Paus binnenkwam. Deze liep zonder zich te buigen recht op hem af en legde hem — hij moest zich daar eenigszins voor uitrekken — zegenend zijn beide handen op zijn schouders. Hij wilde hem zachtjes op zijn knieën drukken, maar vast als een eik bleef de veldheer rechtop staan en Silverius was genoodzaakt hem staande den zegen te geven.

„Komt gij als gezant van de Romeinen," begon Belisarius.

„Ik kom," viel Silverius hem in de rede, „in naam van den heiligen Petrus, als bisschop van Rome om u en keizer Justinianus mijn stad over te geven. Deze goede menschen," ging hij verder op Scaevola en Albinus wijzende, „hebben zich bij mij aangesloten als de ledematen aan het hoofd."

Wrevelig wilde Scaevola hem in de rede vallen, — zoo

had hij zijn bondgenootschap met de Kerk niet opgevat, — maar Belisarius legde hem het zwijgen op.

„En daarom heet ik u welkom in Italië en Rome, in naam van den Heer. Trek binnen de muren van de eeuwige stad ter bescherming van de Kerk en de rechtgeloovigen. Maak daar den naam des Heeren en het kruis van Christus groot en vergeet nooit dat het de Heilige Kerk was, die u den weg heeft gebaand en u het pad geëffend heeft."

En hierbij reikte hij hem de sleutels van de Asinarische poort toe.

„Ik zal het niet vergeten," sprak Belisarius en wenkte Prokopius, die de sleutels uit de hand van den Paus nam.

„Vertel eens, heeft de keizer vijanden in Rome?"

En toen sprak Silverius met een zucht: „vraag mij dat niet veldheer, hun netten zijn verscheurd, wij hebben ze onschadelijk gemaakt en het is niet de roeping van de Kerk ze aan te klagen, maar wel te verontschuldigen en alles ten beste te keeren."

Cethegus zuchtte.

„De Kerk dorst niet naar bloed."

„Maar zij moet den arm der wereldlijke gerechtigheid niet in zijn werk belemmeren," sprak Scaevola en de jurist deed een stap voorwaarts en reikte Belisarius een papyrusrol over.

„Ik klaag aan, Cornelius Cethegus Caesarius, prefect van Rome, wegens majesteitschennis, en opstand tegen keizer Justinianus. Dit geschrift bevat de aanklacht en de bewijzen. Hij heeft de regeering van den keizer voor tyrannie uitgemaakt hij heeft zich verzet tegen de landing van de keizerlijke troepen en hij heeft ten slotte nog voor enkele dagen ervoor gestemd om de poorten van Rome niet voor u te openen."

„En welke straf vraagt gij?" vroeg Belisarius, terwijl hij het geschrift inkeek.

„Volgens de wet den dood," sprak Scaevola.

„En zijn goederen vervallen eveneens volgens de wetten," zei Albinus half aan den fiscus half aan den aanklager."

„En zijn ziel aan de barmhartigheid van God," besloot de bisschop van Rome.

„Waar is de aangeklaagde?" vroeg Belisarius.

„Hij beweerde, dat hij hier naar toe zou gaan, maar ik vrees dat zijn boos geweten zich daar wel tegen verzet heeft."

„Gij vergist u, bisschop van Rome," sprak Belisarius, „hij is reeds hier."

Bij deze woorden viel de voorhang op den achtergrond van de tent naar omlaag en voor de verbaasde aanklagers stond Cethegus, de prefect.

Verrast verhieven zij zich van hun zetels. Zwijgend met een vernietigenden blik trad Cethegus eenige schreden naar voren tot hij aan de rechterzijde van Belisarius stond.

„Cethegus heeft mij vroeger opgezocht, dan gij," ging de veldheer na een poosje verder, „en hij heeft u ook eerder aangeklaagd, gij staat hier als zwaar beschuldigd voor mij. Silverius verdedig u, verdedig u liever, alvorens gij zelf aanklaagt."

„Ik, beschuldigd?" glimlachte de Paus, „waar zou een aanklager of een rechter te vinden zijn voor den opvolger van den heiligen Petrus?"

„Ik ben de rechter in de plaats van uw Heer, den keizer."

„En de aanklager?" vroeg Silverius."

Cethegus wendde zich naar Belisarius en zei:

„Ik ben de aanklager. Ik klaag Silverius, den bisschop van Rome aan, dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan majesteitschennis tegen den keizer en hoogverraad tegen het Romeinsche rijk en ik zal mijn aanklacht dadelijk bewijzen. Silverius had het plan de heerschappij van de stad Rome en een groot deel van Italië aan de handen van keizer Justinianus te onttrekken en een priesterrijk te stichten in het vaderland van de Cesaren. En reeds heeft hij de eerste poging tot uitvoering van dit plan gedaan. Van dit waanzinnige of misdadige plan heb ik hier een verdrag — hier onder aan staat zijn handteekening, — dat hij met Theodahad, den laatsten vorst der Barbaren had gesloten.

„De koning verkoopt daarin voor duizend pond goud aan den heilige Petrus en zijn opvolgers voor eeuwig, in geval dan Silverius bisschop van Rome zou worden, de heerschappij van de stad en een gebied van dertig mijlen in den omtrek inbegrepen, alle hooge rechten als rechtspraak, wetgeving, bestuur, belasting, tollen en vorming van een leger.

Dit verdrag is volgens den datum drie maanden oud. Dus in hetzelfde oogenblik dat de vrome aartsdiaken achter Theodahad's rug om het leger van den keizer verzocht te komen, sloot hij achter den rug van den keizer een verdrag, dat deze van de vruchten van zijn inspanning zou berooven en den Paus voor alle gevallen beveiligen moest. Ik laat

het aan den plaatsvervanger van den keizer over, hoe hij deze handigheid verlangt te eeren."

„Dat is een schandelijk verraad!" riep Belisarius donderend uit. Hij sprong op en nam de oorkonden uit de hand van den prefect.

„Hier staat uw naam, priester, kunt gij dit ontkennen? Spreek, verdedig u," zei hij zich neerzettend.

„De aanklacht van dezen goddeloozen man," begon Silverius, „brengt alleen het recht van de heilige Kerk nog eerder aan het licht, dan dit in dezen onrustigen tijd nog genoeg zal moeten doen. Het is waar, ik heb dit verdrag met den koning der Barbaren gesloten."

Een beweging van schrik ging door de rijen der Byzantijnen.

„Niet om de wereldheerschappij en niet om een nieuw rijk te vestigen heb ik met den koning als toenmalig bezitter van de stad onderhandeld. Neen de heiligen zijn mijn getuigen, alleen omdat het mijn plicht was, een overoud recht van den heiligen Petrus niet te laten verdwijnen."

„Een overoud recht?" vroeg Belisarius ernstig.

„Een overoud recht," herhaalde Silverius, „dat de Kerk tot nu toe niet heeft laten gelden. Haar vijanden noodzaken haar echter om er in dit oogenblik mee voor den dag te treden. Weet dan, vertegenwoordiger van den keizer en hoort gij veldheeren en zwaardvechters wat de Kerk zich door Theodahad heeft laten schenken, is reeds sedert twee eeuwen haar eigendom. De Goth heeft dit bevestigd. Op dezelfde plaats waar de heiligschennende hand van den prefect dit document aangetroffen heeft, had hij ook de oorkonde kunnen vinden waarbij ons recht oorspronkelijk werd gewaarborgd. De vrome keizer Constantinus, die de eerste was van de voorvaderen van Justinianus, die de heilige leer aannam, heeft op verzoek van zijn zalige moeder Helena de stad Rome als haar rechtsgebied zoowel als de naburige steden en markten alle kroonrechten van een wereldlijk recht voor eeuwig en altijd aan den heiligen Petrus geschonken, ten einde de kerk in staat te stellen haar wereldlijke macht beter te zien handhaven. Deze schenking is door een wettige oorkonde met inachtneming van alle vormen vastgelegd, de vloek van de hel moge iedereen treffen die haar durft bestrijden."

De rede werd door den bisschop met alle krachten die in hem waren uitgesproken en met alle wereldlijke rhetorica.

Belisarius, Prokopius en de veldheeren, die zoo even nog het streng vonnis over den verradelijken priester wilden uitspreken, voelden zich op dit oogenblik zelf als het ware veroordeeld, maar Cethegus met een fijn nauw merkbaar spottend lachje om de dunne lippen, maakte een buiging en begon aldus:

„De aangeklaagde beroept zich op een oorkonde, ik geloof dat ik hem in groote verlegenheid zou brengen, wanneer ik het bestaan van dit stuk in twijfel trok en van hem eischte dit stuk dadelijk te overleggen. Ik wil echter dezen man, die zich het hoofd der Christenkerk noemt, niet op deze wijze behandelen. Ik geef toe, dat de oorkonde bestaat."

Belisarius maakte een beweging van spijt.

„Maar nog meer. Ik heb den Heiligen Vader de moeite bespaard hetgeen hem nog al moeilijk zou hebben gevallen om het stuk te vertoonen. Ik heb het zelf in mijn tempelschennende hand meegebracht," en hij trok een vergeeld perkament uit zijn overkleed tevoorschijn, en zag glimlachend naar het gelaat van den Paus en naar dat van Belisarius en scheen zich met de spanning die op hun gelaat te lezen stond zeer te vermaken.

„Ja, nog meer, ik heb deze oorkonde vele dagen met vijandelijk onderzoekende oogen en door scherpzinnige juristen, zooals ik het nu eenmaal niet ben, letter voor letter laten onderzoeken, tevergeefs. Zelf de scherpzinnigheid van mijn vereerder en vriend Scaevola kon niet het minste gebrek vinden. Alle vormen van het recht alle clausulen zijn met de hoogst onaanvechtbare zekerheid, bij deze schenkingsacte haarfijn in acht genomen. Inderdaad, ik zou graag den protonotarius van keizer Constantinus gekend willen hebben, hij moet een jurist van den eersten rang geweest zijn."

Hij hield op. Spottend liet hij zijn oog over het gelaat van Silverius gaan, die zich het zweet van zijn slapen wischte.

„Welnu," zei Belisarius, ten zeerste opgewonden, „de oorkonde is dus heelemaal in orde en heeft deze dus bewijskracht?"

„Jawel," zuchtte Cethegus, „de schenking is geheel en al in orde, alleen jammer ...."

„Wat?" viel Belisarius hem in de rede.

„Alleen jammer, dat ze valsch is."

Aan alle lippen ontsnapte een kreet. Belisarius en Antonina sprongen op. Alle aanwezigen liepen naar den prefect toe, alleen Silverius deed een stap achteruit.

„Valsch?" vroeg Belisarius, met een uitroep die als een juichtoon klonk.

„Prefect — vriend — kunt gij dit bewijzen?"

„Anders had ik mij er wel voor behoed om dit dat beweren. Het perkament waarop de schenking geschreven staat, vertoont alle sporen van hoogen ouderdom, de breuken, de wormsteken, de vlekken, alles wat men maar verlangen kan is aanwezig, zoodat het zelfs nu en dan zeer moeilijk is de letters te erkennen. Het is een echt perkament uit den ouden tijd van de door Constantinus opgerichte en nog heden bestaande perkamentfabriek van Byzantium. Maar het is niet iedereen bekend en het schijnt ook helaas den heiligen bisschop ontgaan te zijn, dat op deze perkamenten beneden links van den rand het jaar van de vervaardiging werd aangegeven door vermelding van de consuls in nauw merkbare letters door middel van een stempel. De oorkonde zou zooals de text beweert vervaardigd moeten zijn in het zestiende jaar van de reeering van Constantinus. In hetzelfde jaar dus, toen hij den Heidenschen tempel liet sluiten en een jaar na de verheffing van Constatinopolis tot hoofdstad. Zeer juist noemt zij dan ook de ware consuls van dit jaar Dalmatius en Xenophilos. Maar nu is het werkelijk slechts door een wonder te verklaren, ofschoon God de Heer dit wonder wel tegen zijn eigen Kerk heeft gedaan, dat men in het jaar driehonderd vijfendertig na de geboorte des Heeren, reeds zoo nauwkeurig wist, wie na den dood van keizer Justinus en koning Theoderik consul zouden zijn, want ziet, hier onder aan den rand van het stempel staat — de schrijver heeft het niet eens gezien, en het is ook zeer moeilijk waar te nemen, wanneer men het perkament niet tegen het licht houdt, en hij heeft blindelinge drie kruizen erbij gezet; ik heb echter deze kruisjes met mijn, hoe heet het ook weer, tempelschennende hand uitgewischt en zie hier staat nu duidelijk gestempeld: VI Indictie: Justinianus Augustus alleen consul in het eerste jaar van zijn bestuur."

Silverius wankelde. Hij hield zich vast aan den stoel, dien men voor hem had klaar gezet.

„Het perkament van de oorkonde, waarop de protonotarius van keizer Constantinus voor twee honderd jaar de schenking neerschreef, is dus een jaar geleden te Byzantium een ezel van de ribben getrokken."

Hij reikte Belisarius de oorkonde toe.

„Dit is een heel stuk wereldgeschiedenis, wat wij daar beleven," zei Prokopius tot zich zelf.

„Het is waar!" riep Belisarius vroolijk uit, „Wat hebt gij daarop te antwoorden, bisschop van Rome?"

Moeilijk had Silverius zich iets hersteld. Hij zag het gebouw van zijn leven voor zijn oogen in elkaar storten en met half vragenden stem, antwoordde hij:

„Ik heb deze oorkonde in het archief van de kerk voor eenige maanden gevonden. Indien het waar is, wat gij zegt, dan ben ik even goed bedrogen als gij."

„Wij zijn echter niet bedrogen," glimlachte Cethegus.

„Ik wist niets van de stempeling af. Ik zweer het bij de wonden van Christus."

„Dat geloof ik wel zonder dezen eed, heilige Vader," viel Cethegus hem in de rede.

„Gij moet toegeven," zei Belisarius terwijl hij opstond, „dat deze zaak het strengste onderzoek . . ."

„Ik verlang dit, want het is mijn recht," zei Silverius.

„Gij zult uw recht krijgen, twijfel daar niet aan! Maar ik durf het niet wagen hier recht te spreken. Alleen de wijsheid van den keizer zelf kan hier het recht vinden."

Vulcaris, mijn trouwe Heruler, jou geef ik den persoon van den bisschop over. Je moet hem dadelijk op een schip naar Byzantium laten brengen."

„Ik teeken protest aan," sprak Silverius, „mij kan niemand richten dan een concilie van de geheele rechtgeloovige kerk. Ik verlang naar Rome terug tekeeren."

„Rome zult gij nooit weerzien. Kom leid hem weg, breng hem naar het schip door de achterdeur van mijn tent, niet door de legerplaats. Vulcaris denk er aan, dit is de gevaarlijkste vijand van den keizer. Je moet met het hoofd borg voor hem staan."

„Ik zal borg staan," sprak de reusachtige Heruler, die zijn gepantserde handen op de schouders van den bisschop legde.

„Kom mee, priester, naar het schip."

Silverius zag in, dat hij zich niet meer kon verzetten en gewillig ging hij met den wachter mede. Hij moest vlak langs Cethegus. Hij boog het hoofd. maar hij keek hem niet aan, maar hij hoorde wel, wat deze hem toefluisterde: „Silverius, dit uur is mijn vergoeding voor uw overwinning in de Catacomben. Nu zijn wij gelijk."

EENENZESTIGSTE HOOFDSTUK.

De held Belisarius was door de inspanning van zijn geest, door de snelle afwisseling van toorn, vrees, spanning en triomf in dit uur meer vermoeid, dan dat hij met helm en schild uitgerust een halven dag op het slagveld bezig was geweest. Hij verlangde naar ontspanning, eten en drinken en liet zijn aanvoerders vertrekken, van wie niemand zonder een woord van hoogachting aan den prefect de tent verliet. Deze zag zijn overwicht door Belisarius erkend. Het streelde hem niet weinig in een enkel uur den sluwen bisschop overwonnen en de trotsche Byzantijnen vernederd te hebben. Hij besloot echter dadelijk zijn zegepraal verder voort te zetten. Het geestelijk overwicht, dat hij op dit oogenblik ontegenzeggelijk op den held van Byzantium uitoefende, wilde hij nu met alle kracht aanwenden om den lang voorbereiden slag te slaan.

Ook op Antonina had hij grooten indruk gemaakt. De kerk had Belisarius en haar, Cethegus had haar, Belisarius en de kerk in de schaduw gesteld en daarmede ging onafscheidelijk het angstige gevoel gepaard, dezen man niet tot vijand en altijd tot vriend van haar gemaal te houden. Met neergeslagen oogen trad de schoone, anders zoo zelfbewuste vrouw, op Cethegus toe. Hij keek op. Zij kleurde en reikte hem haar bevende hand.

„Prefect van Rome," zei zij, „Antonina dankt u. Gij hebt u tegenover den keizer zeer verdienstelijk gemaakt. Wij zullen goede vrienden blijven."

Met verwondering zag Prokopius, die in de tent was achtergebleven, dit voorval. „Mijn Odysseus betoovert mijn toovenares Circe," zei hij tot zich zelf.

Cethegus bemerkte op hetzelfde oogenblik, toen deze vrouw voor hem boog, welke macht hij daardoor over Belisarius had gewonnen.

„Schoone magrista militum," zei hij, zich hoog oprichtende

„Deze vriendschap is de schoonste lauwerkrans van mijn overwinning en ik zal haar ook tegelijk op de proef stellen en verzoek u en Prokopius mijn getuigen en bondgenooten te zijn bij het gesprek, dat ik op dit oogenblik met Belisarius zal voeren."

„Op dit oogenblik?" vroeg Belisarius ongeduldig. „Laat ons eerst aan tafel gaan en den val van den priester vieren," en hij liep naar de deur.

Cethegus bleef rustig staan in het midden van de tent. Antonina en Prokopius waren zoo in den ban van den Romein, dat zij Belisarius niet durfden te volgen. Belisarius keerde zich om en vroeg:

„Moet het nu plaats hebben?"

„Het moet," zei Cethegus en bracht Antonina bij de hand naar haar plaats terug. Belisarius kwam eveneens terug en zei:

„Spreek dan, maar kort."

„Zoo kort mogelijk zal ik zijn, want ik heb altijd ondervonden, dat tegenover groote vrienden en tegenover groote vijanden oprechtheid de sterkste band en het sterkste wapen is, en volgens deze opvatting wil ik in dit uur handelen. Wanneer ik Rome onttrokken heb aan de heerschappij van den valschen priester, dan heb ik dat niet gedaan ter wille van den keizer."

Belisarius hoorde op..

Prokopius schrok over deze al te koene openhartigheid van zijn vriend en gaf een afkeurend teeken.

Antonina's scherpe oogen hadden dit bemerkt en het wekte haar wantrouwen op, toen deze twee mannen met elkander in verbinding schenen te staan.

„Neen Prokopius," zei hij tot verwondering van Belisarius, „onze vriend hier, zal weldra inzien, dat Cethegus niet de man is zijn eerzucht door een goedkeurend lachje van Justinianus bevredigd te zien. Niet voor den keizer heb ik Rome gered."

„Voor wien dan?"

„Voor Rome zelf. Ik ben een Romein. Ik houd van mijn eeuwige Rome. Het mag niet onderworpen worden aan de priesters, maar het mag ook niet de slavin van den keizer zijn. Ik ben een republikein," sprak hij trots, het hoofd achterover werpend.

Over Belisarius' gezicht vloog een glimlachje. De prefect scheen hem niet meer zoo belangrijk toe.

Prokopius zei, zijn schouders ophalend: „Onbegrijpelijk."
Maar deze vrijmoedigheid beviel Antonina.

„Ik heb leeren inzien, dat wij met het zwaard van Belisarius de Barbaren konden overwinnen en ook heb ik bemerkt, dat de tijd nog niet heelemaal rijp is om mijn droombeeld van republikeinsche vrijheid te verwezenlijken. De Romeinen moeten eerst weer Cato's worden. Dit geslacht moet uitsterven en ik moet erkennen, dat Rome voorloopig slechts onder het schild van Justinianus beschermd kan worden tegen de Barbaren. Daarom willen wij ons onder dit schild buigen ..... voorloopig."

„Dat is niet kwaad," dacht Prokopius, „de keizer moet hen zoo lang beschermen, dat zij sterk genoeg zijn om hem tot dank te verjagen."

„Dat zijn droomen, prefect," sprak Belisarius op medelijdenden toon, „maar wat zijn de praktische gevolgen daarvan?"

„Deze. Dat Rome niet met gebonden handen onvoorwaardelijk aan de willekeur van den keizer uitgeleverd mag worden. Justinianus heeft niet alleen Belisarius tot dienaar. Denk eens aan, wanneer de hartelooze Narses zijn opvolger zou worden. Daarom zal ik de voorwaarden noemen, waarop de stad van Ceasar u en uw leger binnen zijn muren op zou nemen."

Maar dat was Belisarius te veel. Woedend sprong hij op. Zijn gezicht gloeide, uit zijn oogen sprak vuur.

„Prefect van Rome," riep hij met een brullende stem uit. „gij vergeet u zelf en uw plaats. Morgen trek ik met mijn leger van zeventig duizend man naar Rome. Wie zal mij verhinderen de stad binnen te trekken zonder eenige voorwaarden?"

„Ik," zei Cethegus kalm, „neen Belisarius, ik spreek geen dwaze taal. Zie hier, dat is het plan van de stad en van de vestingwerken. Uw veldheersoogen zullen zonder twijfel beter dan de mijne hun sterkte kunnen bepalen."

Hij haalde een perkament te voorschijn en breidde dit over de tafel uit. Belisarius wierp een onverschilligen blik op het plan en zei:

„Dit is verouderd. Prokopius geef ons plan uit de capsula. Zie hier, deze grachten zijn gedempt, deze torens zijn gevallen. Hier zijn de muren neergehaald en deze poorten zijn onverdedigbaar. Uw plan vertoont alles nog in den tijd, dat

alles verbazend sterk was. Het is verouderd, prefect van Rome."

„Neen Belisarius, uw plan is verouderd. Deze muren, grachten en poorten zijn hersteld."

„Sedert wanneer?"

„Sedert een jaar."

„En door wien?"

„Door mij."

Getroffen zag Balisarius naar het plan.

„Prefect," zei hij eindelijk, „wanneer dat waar is, dan verstaat gij den oorlog en den vestingoorlog. Maar om oorlog te voeren, hebt gij een leger noodig, want met leege muren kunt gij niets verdedigen."

„Gij zult ze niet leeg vinden. Gij moet toegeven, dat meer dan twintig duizend man Rome, mijn Rome namelijk van dit plan, langer dan een jaar tegen Belisarius zullen kunnen houden. Goed. Weet dan, dat deze vestingwerken op dit oogenblik bezet zijn door vijfendertig duizend gewapende mannen."

„Zijn de Gothen terug?" vroeg Belisarius.

Prokopius trad vol verbazing een schrede nader.

„Deze vijf en dertig duizend man staan onder mijn bevel. Ik heb sedert jaren de reeds lang verzwakte Romeinen weer aan de wapenen gewend en hen onophoudelijk geoefend en ik heb nu dertig cohorten ieder bijna van duizend man, slagvaardig."

Belisarius hield zich zoo goed mogelijk in, en haalde verachtelijk de schouders op.

„Ik geef toe," ging Cethegus voort, „dat zulk een leger in het open veld een leger van Belisarius niet zou kunnen weerstaan. Maar ik verzeker u, dat zij achter deze muren zich uitstekend zullen houden. Verder heb ik uit mijn eigen middelen zeven duizend uitgelezen Isaurische en Abasgische huurlingen aangeworven en deze langzamerhand in kleine afdeelingen, zonder opzien te verwekken, naar Ostia, Rome en haar omgeving gebracht. Twijfelt gij? Hier zijn de lijsten van de dertig cohorten. Hier is het verdrag met de Isauriërs. Gij ziet duidelijk hoe de zaken staan. Of gij neemt mijn voorwaarden aan, en dan zijn deze vijfendertig duizend man de uwe, dan is Rome, mijn Rome, dit Rome op dit plan, waarvan gij zelf zegt, dat het verbazend sterk is, en Cethegus is ook de uwe, of wel gij verwerpt mijn voor-

waarden en dan is uw geheele zegentocht, winst, succes, hetwelk berust op snelheid van beweging, tot staan gebracht. Gij moet Rome belegeren, wat vele maanden kan duren, de Gothen hebben allen tijd zich te verzamelen. Wij roepen ze zelf terug; zij trekken met een drievoudige overmacht op om de stad te ontzetten en niets kan u van den ondergang redden dan een wonder."

„Of uw dood op dit oogenblik, duivel," donderde Belisarius, en trok, daar hij alle zelfbeheersching verloren had, zijn zwaard uit de scheede. „Grijp den verrader! Op Prokopius. In naam van den keizer grijpt den verrader. Hij zal op dit oogenblik nog sterven. Verschrikt en besluiteloos kwam Prokopius tusschen beide, terwijl Antonina haar echtgenoot in de armen viel. Zij trachtte zijn rechterhand vast te houden.

„Hebt gij met hem een bondgenootschap aangegaan?" schreeuwde de woedende man. „Wachters komt binnen!"

Uit de beide deuren kwamen enkele lansdragers de tent binnen, maar Belisarius had zich reeds los gemaakt van Antonina en met de linker hand den sterken Prokopius als een kind ter zijde geslingerd. Met zijn zwaard stortte hij zich op den prefect. Maar plotseling hield hij op en liet zijn wapen zinken, dat bijna de borst van den Romein aanraakte. Want deze stond onbeweeglijk als een standbeeld, zonder een spier te vertrekken en koelbloedigen en doorboorenden blik op den woedenden man gericht, terwijl een minachtend glimlachje zijn lippen deed krullen.

„Wat beteekent deze blik en deze lach?" vroeg Belisarius, terwijl hij ophield.

Prokopius gaf den wachters een wenk weg te gaan.

„Medelijden met uw roem als veldheer, die door zoo'n geweldigen toorn voor altijd verloren zou gaan. Wanneer uw stoot getroffen had, waart gij verloren."

„Ik?" lachte Belisarius, „ik dacht wel,dat gij dan verloren zoudt zijn."

„En gij met mij. Gelooft ge, dat ik als een dwaas het hoofd in het hol van den leeuw had gestoken? Dat een held van uw soort het allereerst op den fijnen inval zou komen, zich door een zwaardstoot uit de moeilijkheden te redden, het was gemakkelijk vooruit te zien. Daartegen heb ik mij gewapend. Sedert vanmorgen is ten gevolge van een vergezegelde opdracht, die ik achter liet, Rome in handen van mijn trouwste vrienden. Het praalgraf van Hadrianus en het Capitool en

alle poorten en torens van de muren, zijn bezet door mijn Isauriërs en legionaren. Mijn tribunen, jongelingen die den dood niet vreezen, heb ik bevel achter gelaten, in geval, dat gij zonder mij voor Rome mocht verschijnen." Hij gaf Prokopius een papyrusrol en deze las:

„Aan Lucius en Marcus, de Liciniërs, Cethegus, de prefect. Ik ben gevangen, een offer van de tyrannie der Byzantijnen. Wreekt mij. Roept dadelijk de Gothen terug. Ik eisch het bij den door u afgelegden eed. Beter de Barbaren dan de beul van Justinianus. Houdt stand tot den laatsten man en verbrandt liever de stad dan haar aan het leger van de tyrannen te geven."

„Gij ziet dus," ging Cethegus verder, „dat mijn dood de poorten van Rome niet voor u zou open doen, inplaats daarvan ze voor altijd zou sluiten. Gij moet de stad belegeren of met mij onderhandelen."

Belisarius wierp een woedenden blik op Cethegus, maar moest toch tevens den dapperen man bewonderen, die hem te midden van zijn duizenden soldaten voorwaarden voorschreef. Hij stak zijn zwaard op, ging kwaad op een stoel zitten en vroeg:

„Wat zijn de voorwaarden voor de overgave?"

„Slechts twee. Ten eerste moet gij mij het bevel geven over een klein deel van uw leger. Ik wil voor de Byzantijnen geen vreemdeling blijven."

„Toegestaan. Gij zult als Archon tweeduizend man Illyrisch voetvolk krijgen en duizend Saraceensche en Moorsche ruiters. Is dat voldoende?"

„Volkomen. Ten tweede. Mijn onafhankelijkheid van den keizer en van u berust alleen op mijn heerschappij over Rome. Deze mag door uw aanwezigheid niet ophouden en daarom blijven de rechter Tiberoever met het praalgraf van Hadrianus en ook de linker, het Capitool en de vesting werken ten zuiden tot den toren van Paulus ingesloten, tot het einde van den oorlog toe in de handen van mijn Isauriërs en Romeinen. Gij zult het geheele overige gedeelte van de stad hebben van den linker Tiberoever, vanaf de Flaminische poort in het noorden, tot de Appische poort ten zuiden."

Belisarius wierp een blik op het plan.

„Dat is niet kwaad bedacht. Vanaf die punten kunt gij mij ieder oogenblik uit de stad gooien, of de rivier voor mij afsluiten. Dat gaat niet aan."

„Dan moet gij u maar gereed maken voor den strijd met de Gothen en met Cethegus voor de muren van Rome."

Belisarius sprong op.

„Ga heen! Laat mij alleen met Prokopius, Cethegus, en wacht mijn beslissing af."

„Tot morgen," zei deze, „met zonsopgang keer ik naar Rome terug met uw leger of alleen."

* * *

Enkele dagen daarna trok Belisarius met zijn leger door de Asinarische poort de eeuwige stad binnen.

Een eindeloos gejubel begroette den bevrijder, een regen van bloemen werd over hem en zijn echtgenoote, die aan zijn linker zijde een sierlijken witten telganger bereed, uitgeschud. Maar de gevierde man scheen niet erg vroolijk en wierp donkere blikken naar de muren en naar het Capitool, waarop de Romeinsche adelaars waren aangebracht, de vaandels van de stedelijke legionaren en niet de draken van Byzantium.

Aan de Asinarische poort had de jonge Lucius Licinius de voorhoede van het keizerlijke leger terug gewezen, en had niet eerder de zware valdeur laten ophalen, voordat naast Belisarius' paard, gezeten op zijn prachtigen hengst Cethegus, de prefect verschenen was.

Lucius verwonderde zich over de verandering, die met zijn wonderlijken vriend had plaats gehad. De koele strenge beslotenheid was verdwenen. Hij scheen jeugdiger en grooter. Een lichte glans der overwinning lag op zijn gelaat, over zijn houding en zijn geheele verschijning. Hij droeg een hoogen rijk vergulden helm, waarvan een purperen paardestaart op het pantser viel. Dit was een kostbaar kunstwerk uit Athene en vertoonde op alle ronde platen een fijn bewerkt relief van gedreven zilver, elk een overwinning van de Romeinen voorstellend.

De zegepralende uitdrukking op zijn gelaat, zijn trotsche houding en zijn schitterende wapenrusting overstraalde Belisarius, den keizerlijken magister militum evenals het schitterende gevolg van zijn aanvoerders, die onder aanvoering van Johannes en Prokopius achter hen aankwamen. Deze indruk was zoo overweldigend, dat bij het binnentrekken in de straten de menigte ook onder den indruk

kwam en de roep „Cethegus" weldra luider en luider weerklonk, dan de naam Belisarius.

Cethegus bracht den veldheer en zijn gemalin tot aan het paleis der Pinciërs, dat voor de ontvangst prachtig in orde was gemaakt. Hier nam hij afscheid om de Byzantijnsche aanvoerders zijn hulp te verleenen bij het inkwartieren der troepen in de huizen van de burgers en openbare gebouwen, terwijl een deel van hen voor de poorten in tenten werd ondergebracht.

„Wanneer gij uitgerust zijt van de vermoeienissen en van de eer, Belisarius, verwacht ik u en Antonina en de opperbevelhebbers voor den maaltijd in mijn huis."

Eenige uren later verschenen Marcus Licinius, Piso en Balbus om de uitgenoodigden af te halen. Zij vergezelden de draagkoets, waarin Antonina en Belisarius werden gedragen.

De legeraanvoerders gingen te voet.

„Waar woont de prefect?" vroeg Belisarius, toen hij in de draagkoets stapte.

„Zoolang gij hier blijft, overdag in het praalgraf van Hadrianus en 's nachts in het Capitool."

Belisarius schrikte.

De kleine optocht naderde het Capitool. Met verbazing liet de opperbevelhebber zijn oogen gaan over de versterkingen, die tweehonderd jaar in puin had gelegen en die nu tot een geweldige vesting versterkt was. Nadat zij langs den smallen en donkeren zigzagweg bij den engen toegang tot de vesting waren aangekomen, kwamen zij bij een geweldige ijzeren deur, die vastgesloten scheen alsof het oorlogstijd was.

Marcus Licinius riep de wachters aan.

„Het wachtwoord," sprak een stem van binnen.

„Caesar en Cethegus," antwoordde de krijgstribuun.

Toen gingen de deurvleugels open, een lange rij Romeinsche legionaren en Isaurische huurlingen werden zichtbaar; de laatsten waren geheel in ijzer gehuld tot de oogen en met dubbele bijlen gewapend. Lucius Licinius stond aan het hoofd van de Romeinen met getrokken zwaard in de hand. Sandil, de Isaurische hoofdman, aan het hoofd van zijn landslieden. Een oogenblik bleven de Byzantijnen aarzelend staan, overweldigd door den indruk van deze machtsontplooiïng van graniet. Plotseling werd het hel licht in deze ruimte; men vernam muziek achter uit de gang en begeleid door

fakkeldragers en fluitspelers, kwam Cethegus aan zonder wapenrusting, een krans op het hoofd, zooals de gastheer bij een feestmaaltijd gewend was te dragen en in een rijk kleed van purperen zijde. Glimlachend kwam hij naar voren en sprak:

„Welkom. De fluitspelers en het bazuingeschal verkondigen juist, dat dit het schoonste uur van mijn leven is, namelijk om Belisarius als mijn gast in het Capitool te kunnen ontvangen," en te midden van triomfgeschetter leidde hij de verbaasde Byzantijnen den burcht binnen.

TWEEENZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Terwijl dit alles bij de Romeinen en Byzantijnen plaats had, bereidde zich aan de zijde der Gothen belangrijke gebeurtenissen voor. Hertog Guntharis en graaf Arahad, waren snel van Florentia, waar zij een kleine bezetting hadden achtergelaten, met de gevangen koningin naar Ravenna opgetrokken.

Toen zij echter in de vlakke streek bij de zeevesting waren aangekomen en nog een halven dagmarsch van de poorten waren verwijderd, konden zij nog geen spoor ontdekken van het leger van den koning.

Guntharis gunde zijn zwaar vermoeide troepen het overige deel van den dag eenige rust. Hij zond slechts een kleine schare ruiters onder aanvoering van zijn broeder vooruit om de Gothen in de vesting hun aankomst te melden.

Maar reeds den volgenden morgen vroeg, kwam graaf Arahad met zijn sterk gedunde ruiterbende in de legerplaats terug.

„Bij het zwaard Gods!" riep Guntharis uit, „waar kom je vandaan?"

„Van Ravenna komen wij. Wij hebben al het mogelijke gedaan om de stad te bereiken en binnen gelaten te worden, werden echter vast besloten afgewezen, ofschoon ik mijzelf vertoond heb en den ouden Grippa, den graaf van Ravenna, heb laten roepen. Deze verklaarde trots, dat wij morgen zijn beslissing en die der Gothen te Ravenna zouden ervaren, en wij, even goed als het leger van den koning, waarvan de voorste troepen reeds in het zuid-oosten van de stad waren aangekomen."

„Onmogelijk," riep Guntharis woedend uit.

„Er bleef mij niets anders over, dan terug te trekken. Het bericht van de nabijheid van den koning hield ik voor een bedreiging van den oude, totdat wij plotseling door een troepje ruiters ten zuiden van de stad, dat onder bevel stond

van den zwarten graaf Teja, onder den roep van: „Heil Koning Witichis!" werden aangevallen en na een woedend gevecht teruggeworpen werden."

„Je spreekt wartaal," riep Guntharis, „hebben zij dan vleugels? Is Florentia dan weggeblazen?"

„Neen, maar ik vernam van Picentijnsche boeren, dat Witichis op den kustweg over Auximum en Ariminum naar Ravenna waren gesneld."

„En Florentia heeft hij achter zich gelaten? Dat zal hem slecht bekomen!"

„Florentia is gevallen. Hij zond Hildebad naar de stad, die haar stormenderhand geheel ingenomen heeft. Als een woedende stier rende hij zelf de Marspoort binnen."

Met een somber gelaat hoorde hertog Guntharis deze ongeluksboodschap aan, maar snel nam hij een besluit. Hij brak dadelijk met al zijn troepen tegen de stad op om deze door een snellen overval te verrassen. De overval mislukte, maar de opstandelingen hadden de voldoening te zien, dat de vesting, wier bezit aan den burgeroorlog een einde zou maken, ook haar poorten voor den koning niet opende.

Ten zuid-oosten voor de havenstad Classis had de koning zijn legerplaats opgeslagen.

De geoefende blik van hertog Guntharis bemerkte weldra dat de moerassen in het noord-westen een goede verblijfplaats aanboden en snel sloeg hij hier een goed versterkt kamp op.

Den volgenden dag gingen twee gezantschappen bestaande uit inwoners van Ravenna en Gothen de noord-westelijke en de zuid-oostelijke poort van de vesting uit en brachten in het kamp der Wölsungen, evenals in het kamp van de koningsgezinden het noodlottige besluit van Ravenna. Deze boodschap moet wel zeer vreemd geweest zijn, want de beide aanvoerders Guntharis zoowel als Witichis hielden de mededeeling strikt geheim en zorgden er voor, dat geen woord er van onder de troepen bekend werd. De beide gezantschappen werden uit de veldheerstenten onder bedekking van de aanvoerders, die elk gesprek met de Gothen vermijdden naar de poorten van de stad teruggebracht.

Overigens was ook de uitwerking van de boodschap in de beide legerplaatsen zeer opvallend.

Bij de opstandelingen kwam het tot een heftigen strijd tusschen de twee aanvoerders en daarna tot een heftig gesprek

van hertog Guntharis met zijn schoone gevangene, die zooals het heette, door graaf Arahad voor den toorn van zijn broeder beschermd werd. Daarna verzonk het leger der opstandelingen in de rust der radeloosheid.

In het andere leger was de verschijning van den gezant uit Ravenna met goede gevolgen gepaard gegaan. Het eerste antwoord, dat koning Witichis op de boodschap gaf, was een algemeene stormaanval op de stad. Met verrassing hadden Hildebrand en Teja evenals het geheele leger het bevel vernomen. Men had gehoopt, dat de poorten van de sterke vesting vrijwillig zouden geopend worden. Geheel tegen de Gothische gewoonten en in strijd met den mededeelzamen aard, vertelde de koning niemand, ook zijn vrienden niet, wat de gezanten hadden geëischt.

Zwijgend het hoofd schuddend en met weinig hoop op succes rustte het leger zich tot dezen onvoorbereiden aanval uit. Zij werden met bloedige verliezen teruggeslagen. Vergeefs dreef de koning zijn Gothen opnieuw aan de steile bergwanden te bestormen. Vergeefs besteeg hij zelf driemaal het eerst de stormladders. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat hadden zij gevochten zonder eenige vordering te maken. De zeevesting bewaarde haar ouden roem van oninneembaar te zijn, en toen eindelijk de koning door een steen uit een slinger bedwelmd werd, zoodat men hem weg moest dragen, brachten Teja en Hildebrand de vermoeide troepen naar hun legerplaatsen terug.

Tegen den morgen kwam Hildebad met zijn manschappen van Florentia in het leger terug. Met smart en toorn vernam hij het bericht van de bloedige verliezen en wilde dadelijk den koning spreken. Maar daar deze nog bewusteloos lag, nam Teja hem in zijn tent en antwoordde op zijn wrevelige vragen.

Na eenigen tijd kwam de oude wapenmeester Hildebrand te voorschijn met een uitdrukking op zijn gezicht, die Hildebad deed schrikken en Teja haastig deed vragen:

„Wat is er met den koning? Sterft hij?"

De oude schudde verdrietig het hoofd.

„Neen, maar wanneer ik goed zie, zou het voor hem beter zijn, als hij stierf."

„Wat denk je? Wat vermoed je?"

„Stil," sprak Hildebrand treurig, terwijl hij ging zitten, „arme Witichis..," en hij zweeg.

„Nu," zei Teja, „wat is er dan?"

„Hij heeft geen wondkoorts meer dank zij mijn kruiden, en zal morgen weer zijn paard kunnen bestijgen. Maar hij sprak wonderlijke dingen in zijn verwarde droomen. Ik hoop voor hem dat het droomen zijn, anders wee den armen man."

Meer was er uit den gesloten oude niet te krijgen.

Na een paar uren liet Witichis de drie aanvoerders bij zich komen. Tot hun verwondering vonden zij hem in volle wapenrusting, hoewel hij op zijn zwaard moest leunen.

Achter hem op een tafel lagen zijn koninklijke kroonhelm en de heilige koningsstaf van wit esschenhout met gouden kogel.

De vrienden schrokken over de vervallen anders zoo rustige en manlijk schoone trekken. Hij moest innerlijk een zwaren strijd hebben. Deze krachtige eenvoudige natuur uit een stuk kon het twijfelen en wankelen van tegenstrijdige machten en plichten niet verdragen.

„Ik heb jullie laten roepen," zei hij met inspanning, „om mijn besluit in deze moeilijke omstandigheden mede te deelen. Hoe groot zijn onze verliezen van dezen stormaanval geweest?"

„Drieduizend dooden," zei Teja zeer ernstig.

„En meer dan zesduizend gewonden," voegde Hildebrand er aan toe.

Witichis drukte smartelijk de oogen toe en sprak:

„Er is niets aan te doen. Teja geef bevel voor een tweeden stormaanval."

„Hoe? Wat?" riepen de drie aanvoerders als uit een mond.

„Wij moeten Ravenna hebben."

„Wij zullen het niet met een stormaanval kunnen nemen," zei Teja.

„Dat zullen wij zien," zei Witichis.

„Ik lag voor de stad met den grooten koning," waarschuwde Hildebrand. „Zevenmaal bestormden wij haar tevergeefs en alleen door den honger konden wij na drie jaar de stad innemen."

„Wij moeten een stormaanval wagen," zei Witichis, „geef het bevel."

Teja wilde de tent verlaten, maar Hildebrand hield hem tegen.

„Blijf," zei hij, „wij mogen niets verzwijgen, Koning! De Gothen zijn ontevreden, zij zullen u vandaag niet volgen. Een stormaanval is onmogelijk."

„Staan de dingen zoo," zei Witichis bitter. „Onmogelijk? Dan is slechts één uitweg mogelijk. Ik zal doen wat ik gisteren van plan was en het is alleen jammer van het leven van de drieduizend Gothen. Hildebad neem de kroon en den staf, ga naar het kamp van de opstandelingen en breng ze aan den jongen Arahad. Hij moet met Mataswintha trouwen. Ik en mijn leger, wij begroeten hem als koning."

En uitgeput viel hij op zijn legerstede neer.

„Je spreekt weer als in ijlkoortsen," zei de oude.

„Het is onmogelijk," besloot Teja.

„Onmogelijk, strijd onmogelijk, en verloochening onmogelijk? Er blijft toch niets anders over dan de booschap uit Ravenna op te volgen?"

Eindelijk vroeg de oude man:

„Hoe luidt die boodschap? Misschien vinden wij nog een uitweg, acht oogen zien meer dan twee."

„Neen," zei Witichis, „hier is geen uitweg meer te vinden, anders had ik het toch al lang gezien. Ik heb alles overwogen. Daar ligt het perkament uit Ravenna, maar spreek er niet over tegen het leger."

De oude man de rol en las het volgende:

„De Gothenkrijgers en het volk van Ravenna aan graaf Witichis van Faesulae."

„Die brutale kerels," riep Hildebrand uit.

„Aan den hertog Guntharis van Tuscië en graaf Arahad van Asta. De Gothen en burgers van deze stad verklaren de beide legers voor hun poorten, dat zij, getrouw aan het doorluchtige huis der Amalers en gedachtig de onvergetelijke weldaden van den grooten koning Theoderik, bij dezen heerschersstam zullen volharden, zoolang nog een loot daarvan in het leven is. Daarom erkennen zij alleen Mataswintha als koningin der Gothen en Italianen en alleen voor haar zullen zij de stevige poorten openen en tegen ieder ander onze stad tot het uiterste verdedigen."

Hildebrand vouwde het perkament te zamen en zei:

„Ik begrijp het wel, wat de Gothen betreft, moet gij weten dat het geheele gevolg van Theoderik de bezetting van de stad vormt. Al deze mannen hebben den koning gezworen nooit een vreemden koning boven zijn geslacht voor te trekken. Ook ik heb dezen eed gedaan, maar ik heb daarbij altijd aan de speren, nooit aan het spinnewiel gedacht, nooit aan vrouwen, daarom moest ik indertijd voor Theodahad stem-

men en daarom kon ik na diens verraad Witichis huldigen. De oude graaf Grippa van Ravenna en zijn metgezellen, gelooven dat zij ook door een eed aan de vrouwen van dit geslacht gebonden zijn, en wees er zeker van dat deze grijze kerels, de oudsten van het Gothische rijk en de wapenbroeders van Theoderik, zich eerder in stukken laten hakken, man voor man, dan dat zij hun eed zullen breken, en bij Theoderik zij hebben gelijk."

„Mij blijven slechts twee wegen open," viel de koning hem in de rede, of de stad met geweld te nemen, of toe te geven. Het eerste hebben wij gisteren geprobeerd, en gij zegt dat wij het niet kunnen herhalen, dan blijft niets anders over dan toe te geven. Arahad mag de jonkvrouw trouwen en de kroon dragen, ik zal de eerste zijn die hem huldigen zal en met zijn dapperen broeder zijn rijk zal beschermen."

„Nooit," riep Hildebrand, „gij zijt onze koning en gij zult het blijven. Nooit zal ik mijn hoofd buigen voor dezen jongen melkmuil. Laten wij morgen naar de opstandelingen trekken, ik zal ze allen uit hun legerkamp verdrijven en het koningskind door wier hand wij als door een tooverslag de poorten kunnen openen, in onze tenten dragen."

„Wanneer wij haar hebben," zei Teja, „wat dan? Wij kunnen haar nergens voor gebruiken, wanneer wij haar niet als onze koningin begroeten. Wil je dat? Heb je niet genoeg van Amalaswintha en Gothelindis? Nogmaals een vrouwenheerschappij."

„God behoede ons daarvoor," zei Hildebrand lachend.

„Zoo denk ik er ook over," sprak de koning, „anders had ik al lang dezen weg ingeslagen."

„Laten wij afwachten en voor de stad blijven liggen totdat zij zich overgeeft."

„Dat gaat niet," zei Witichis, „wij kunnen niet wachten. In enkele dagen kan Belisarius voor deze heuvels staan en na elkander, mij, hertog Guntharis en de stad overwinnen. Dan is het gedaan met het rijk en het volk der Gothen. Er zijn slechts twee mogelijkheden, een stormaanval...."

„Onmogelijk," zei Hildebrand.

„Of toe te geven. Ga Teja, neem de kroon mede, ik zie geen anderen uitweg."

De beide jonge mannen beefden. Toen sprak met een ernstigen en treurigen blik vol liefde op den koning, de oude Hildebrand:

„Ik zie een uitweg, zeer smartelijk, maar de eenige, en gij moet hem aannemen. Witichis, al breekt je hart ook zevenmaal."

Witichis zag hem vragend aan, en Teja en Hildebad verwonderden zich over de weekhartigheid van den anders zoo steenharden grijsaard.

„Ga naar buiten," ging gij verder, „ik moet den koning alleen spreken."

DRIEENZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Zwijgend verlieten de beide Gothen de tent en gingen naar buiten, waar zij heen en weer liepen, om den uitslag af te wachten. Nu en dan drong Hildebrand's stem door de tent heen, die een lange rede tegen den koning scheen te houden, om hem over te halen en soms vernam men weer een uitroep van den koning. Opeens hoorde men het stemlawaai aan het begin van den weg, die door de legerplaats liep. Twee wachters deden vergeefsche moeite een sterken Goth tegen te houden die, met alle kenteekenen bedekt van een langen, moeilijken rit, met geweld tot de tent van den koning door wilde dringen.

„Laat mij los," riep hij, „goede vriend, of ik sla je neer."

En dreigend hief hij een geweldige strijdbijl in de hoogte.

„Het gaat niet, je moet wachten, de aanvoerders zijn bij hem in de tent.

„Al waren alle goden van het Walhalla te zamen met den Heer Christus bij hem in de tent, toch zou ik naar hem toe moeten. Vóór alles is de mensch vader en echtgenoot en dan koning, laat los!"

„Die stem ken ik," zei graaf Teja, naderbijkomende. „Wachis, wat doe je hier in het kamp?"

„O, heer," riep de trouwe knecht uit, „goddank dat ik u tref, zeg aan deze menschen dat zij mij los moeten laten, dan behoef ik ze niet neer te slaan, ik moet dadelijk naar mijn armen meester."

„Laat hem los, ik ken hem."

Teja schoof toen den knecht zonder verder te vragen in de tent en volgde hem met Hildebad. Daar troffen zij den ouden Hildebrand aan, kalm als het noodlot, terwijl hij op de legerstede van den koning zat, de kin met den geweldigen baard in zijn hand, terwijl hij deze op een steenen bijl liet rusten. Onbeweeglijk zat hij daar en liet zijn oogen rusten op die van den koning, die zeer opgewonden met haastige

schreden op en neer liep, en zoo van streek was, dat hij de binnenkomenden in het geheel niet bemerkte.

„Neen, nee, nooit," riep hij uit, „dat is wreed, misdadig, onmogelijk!"

„Het moet," zei Hildebrand, zonder zich te bewegen.

„Neen, zeg ik," riep de koning en keerde zich om.

Daar stond Wachis vlak voor hem. Verward staarde hij hem aan, en toen wierp de knecht zich luid schreiend voor hem op den grond.

„Wachis!" riep de koning verschrikt, „wat breng je voor nieuws? Je komt van haar, wat is er gebeurd?"

„Ach heer," jammerde deze, nog altijd op zijn knieën liggend, „ach heer, als ik u aanzie, wordt mijn hart verscheurd ik kan het niet helpen, ik heb wraak genomen naar mijn krachten."

Witichis pakte hem bij den schouders en riep:

„Spreek, mensch, wat was er te wreken, mijn vrouw?"

„Zij leeft, zij komt hierheen, maar uw kind . . ."

„Mijn kind," sprak hij verbleekend, „Athalwin, wat is er met hem?"

„Dood heer, vermoord."

Een smartkreet als van iemand die zwaar gewond is, kwam uit de borst van den ongelukkigen vader. Hij bedekte zijn gelaat met beide handen. Deelnemend traden Teja en Hildebad naderbij, alleen Hildebrand bleef onbeweeglijk en zag de groep strak aan. Wachis verdroeg de lange pauze van de smart niet. Hij zocht de handen van zijn heer. Deze liet ze nu van zelf zakken. Twee groote tranen liepen langs zijn bruine wangen. Hij schaamde zich er niet voor.

„Vermoord," zei hij, „mijn onschuldig kind, door de Romeinen."

„Die laffe duivels," riep Hildebad uit. Teja balde den vuist, en hij bewoog zijn lippen zonder eenig geluid te geven.

„Calpurnius?" vroeg Witichis met een blik op Wachis.

„Ja, Calpurnius, onze buurman Calpurnius. Het bericht van uw verkiezing was op het langdoed aangekomen, evenals de uitnoodiging voor uw vrouw en zoon om in het leger te komen. Hoe juichte de jeugdige Athalwin, dat hij nu een koningszoon geworden was, evenals Siegfried, die den draak versloeg. Hij wilde nu dadelijk op avonturen uit gaan en ook draken verslaan en wilde reuzen. Toen kwam de buurman uit Rome terug. Ik merkte wel, dat hij er nog somberden

uitzag dan ooit en paste goed op huis en stal, maar op het kind te passen, wie zou er aan gedacht hebben, dat het kind niet meer veilig was."

Witichis schudde smartelijk het hoofd.

„De knaap kon niet afwachten totdat hij zijn vader in het leger zou zien en al die duizenden Gothische krijgers, en dat hij veldslagen mee zou maken. Hij wierp zijn houten zwaard weg en zei: „Een koningszoon moet een zwaard van ijzer hebben, vooral in oorlogstijd."

„En ik moest een jachtmes voor hem zoeken en het slijpen. Dat was zijn zwaard en daarmee rende hij elken morgen vroeg uit huis. Wanneer zijn moeder vroeg: „waarheen ga je," dan lachte hij: „Op avonturen, lieve moeder," en rende het bosch in. 's Middags kwam hij terug, moe, met gescheurde kleeren en uitgelaten trotsch, maar hij zei geen woord erover, dat hij Siegfried gespeeld had. Ik had echter zoo mijn eigen gedachten en toen ik zelfs op een keer bloedvlekken op zijn zwaard bemerkte, ben ik hem nagegaan in het bosch. Het was waar, wat ik gedacht had. Eens had ik hem gewaarschuwd voor een hol in een rotskloof, dat steil over de beek hing, en waarin zich vele vergiftigde adders genesteld hadden, en nu dacht ik ineens aan die adders en ik sidderde dat ik hem een ijzer wapen had gegeven. Weldra vond ik hem in het bosch midden in de kloof onder struiken en kreupelhout, waaronder hij een groot houten schild vandaan haalde, dat hij zelf had vervaardigd en daar verborgen had. Een kroon was er nog kort geleden op geschilderd. Hij trok zijn zwaard en sprong met luide juichkreten in het hol. Ik riep hem en heb hem een standje gegeven. Hij zag mij echter fier aan. en zei: „Zeg het alleen maar niet aan moeder, want ik doe het toch, tot de laatste draak gedood is." Ik zei hem, dat ik hem zijn zwaard af zou nemen. „Dan vecht ik met het houten, wanneer je dat liever is," riep hij uit. „En welk een smaad zou dat zijn voor een koningszoon!" Den volgenden dag nam ik hem mee voor het vangen van de paarden op de weide, daar had hij veel plezier in en ten slotte dacht ik, wij breken toch gauw op. Maar op een morgen was hij toch weer weggeloopen. Ik ging alleen aan het werk. Op den terugweg ging ik langs de beek om hem op te zoeken, maar ik vond hem niet; alleen de koppel van zijn zwaard hing gescheurd aan de doornen en zijn houten schild lag vertrapt op den grond. Verschrikt keek ik om mij heen en zocht hem, maar in de

rotsen was niets te zien. Opeens ontdekte ik sporen van een man in het zachte zand. Ik volgde ze en ze brachten mij bij den steilen rand van de rots. Ik keek naar beneden, en daar beneden . . ."

Witichis wankelde.

„Och mijn arme meester, beneden aan den oever van de beek lag de kleine uitgestrekt. Hoe ik de steile rotsen ben afgekomen, weet ik niet. Ik was dadelijk beneden. Hij lag daar, het kleine zwaard nog vast in zijn hand, overal gewond door de uitstekende rotspunten en zijn blonde haren waren met bloed bedekt. Ik voelde het kleine hart nog slaan en met wat water kon ik hem nog bijbrengen. Hij sloeg de oogen op en herkende mij.

„Je bent naar beneden gevallen, mijn kind," klaagde ik.

„Neen," zei hij, „niet eraf gevallen, eraf gegooid."

Ontzet keek ik op. „Calpurnius," hijgde hij, „kwam plotseling tevoorschijn, toen ik op de adders los sloeg. Kom met mij mee, zei hij en hij greep naar mijn hand. Hij zag er boos en valsch uit. Ik sprong naar achteren. Kom, zei hij of ik bind je vast. Mij binden, riep ik uit. Mijn vader is koning der Gothen en ook van jullie. Waag het eens en raak mij eens aan. Toen werd hij erg woedend; hij sloeg mij met den stok en kwam naderbij. Ik wist echter dat onze knechten in de nabijheid aan het houthakken waren. Ik riep om hulp en week uit tot tot aan den rand van de rotsen. Verschrikt keek hij om zich heen, want de menschen moesten mij gehoord hebben. Hun bijlslagen hielden op. Plotseling sprong hij vooruit en zei: „Sterf kleine adder en stortte mij over den rand heen."

Teja beet op zijn lippen.

„De ellendelingen," riep Hildebad uit en Witichis slaakte een vreeselijken kreet.

„Maak het kort," zei Teja.

„Hij verloor weer zijn bewustzijn. Ik droeg hem in mijn armen naar huis naar zijn moeder. Nog eenmaal sloeg hij de oogen op, toen hij op haar schoot lag. Een groet aan u was zijn laatste snik."

„En mijn vrouw? Is zij niet waanzinnig?"

„Neen, heer, dat is zij niet, zij is van goud, maar ook van staal. Toen de knaap de oogen gesloten had, wees zij zonder een woord te zeggen naar het venster. Ik begreep haar. Daar stond het huis van den moordenaar, en ik wapende al de

knechten en voerde hen aan om wraak te gaan nemen. Ik legde den vermoorden knaap op uw schild en droeg hem in ons midden als de moordaanklacht. Ook Rauthgundis volgde het lijk met een zwaard in de hand. Voor de poort van de villa legden wij den knaap neer. Calpurnius zelf was gevlucht op zijn snelste paard naar Belisarius. Maar zijn broeders zijn zoon en twintig slaven stonden in den hof, zij wilden juist te paard stijgen en hem volgen. Driemaal riepen wij den moordroep en toen gingen wij er op los. Wij hebben ze allen verslagen en het huis hebben wij boven de bewoners in brand getoken. Rauthgundis heeft dit alles aangezien, terwijl zij bij het lijk de wacht hield, steunend op haar zwaard, en zonder een woord te zeggen. Den volgenden dag zond zij mij weg, om u op te zoeken. Zij is mij dadelijk gevolgd, toen het kleine lijk verbrand was en daar ik een dag verloren had, omdat de opstandelingen den naasten weg voor mij versperd hadden, kan zij dadelijk hier zijn."

„Mijn kind, mijn kind, mijn arme vrouw, dit is het eerste voordeel, dat deze kroon brengt," riep hij „en wilt gij nu nog doorgaan, ging hij voort, zich tot Hildebrand wendend, „van mij die vreeselijke dingen te eischen?"

Hildebrand stond langzaam op.

„Alles is te verdragen, wanneer het noodzakelijk is, ook de winter en de ouderdom en de dood. Zij komen zonder te vragen, zij komen en wij verdragen het, omdat wij moeten. Maar ik hoor vrouwenstemmen, laten wij gaan."

Witichis keerde zich naar de deur. Onder den voorhang van de tent stond zijn vrouw Rauthgundis in een grijs gewaad, met zwarte sluiers, terwijl zij een kleine, zwarte urn aan de borst drukte. Een uitroep van liefderijke smart en smartvolle liefde .... en de beide echtgenooten lagen in elkanders armen. Zwijgend verlieten de mannen de tent.

Terwijl de van hun kind beroofde ouders zich de volgende dagen aan hun stille smart overgaven, en Witichis nauwelijks zijn tent verliet, kwamen de voorposten van de koninklijke belegeraars en de wachters van de Gothische bezetting van Ravenna, door den wapenstilstand verschillende keeren in aanraking. Wederkeerig scholden zij elkaar uit, maakten ruzie en gaven elkaar de schuld van den burgeroorlog; de belegeraars verweten de bezetting dat zij op het oogenblik dat het rijk in de grootste moeilijkheden verkeerde, den konings-

burcht voor den gekozen koning der Gothen gesloten hielden. De bewoners van Ravenna verweten daarentegen Witichis dat hij de dochter der Amalers niet gunde wat haar toekwam. De oude graaf Grippa van Ravenna hoorde op een keer zoo'n gesprek aan, toen hij de ronde deed op de wallen. Plotseling kwam hij naar voren en riep tot de menschen van Witichis:

„Is het misschien ook edel en koninklijk gehandeld, dat hij, inplaats van antwoord te geven op onze billijke voorstellen als een razende storm laat loopen op onze stad? En toch zou het hem zoo gemakkelijk geweest zijn het Gothische bloed te sparen. Wij willen alleen dat Mataswintha koningin wordt, kan hij dan zelf geen koning blijven? Is het zoo'n groot offer met de schoonste vrouw van de wereld met vorstin Schoonhaar, die de zangers in de straat bezingen, troon en legerstede te deelen? Moeten daarom zooveel duizenden dappere Gothen sterven? Laat hij zoo maar doorgaan, dan kunnen wij zien wat eerder breekt, zijn eigenzinnigheid of deze rotsen."

Deze woorden maakten een geweldigen indruk op de Gothen, die voor de wallen stonden. Zij wisten geen antwoord te geven om hun koning te verdedigen. Van zijn huwelijk wisten zij niets af. Weldra vormden zich in de straat van het legerkamp, troepen die aanvankelijk zachter, later met luider stem de dingen bespraken en op den koning afgaven; het verlaten Rome, de smaad van de nederlaag van Ravenna, de smart om de gevallen broeders en de toorn over de geheimzinnigheid van den koning, dat alles werkte samen om een storm van verzet tegen den koning tevoorschijn te roepen.

* * *

De volksvergadering te Regeta had een wet uitgevaardigd tegen de Gothen die overliepen naar de Byzantijnen. Bij deze wet werden zij veroordeeld tot een smadelijken dood. Zulke gevallen kwamen weliswaar zelden voor, maar toch in streken waar weinig Germanen tusschen de dichte bevolking leefden en verscheiden gemengde huwelijken plaats hadden gevonden, was het toch meer dan eens gebeurd. De oude wapenmeester Hildebrand was fel gebeten op deze afvalligen, die zich zelf en hun volk onteerden. Hij had ook met kracht deze wet doorgezet. Toch had men haar nog

niet behoeven toe te passen, zoodat men er bijna niet meer aan dacht. Plotseling zou men echter op ernstige wijze aan het bestaan ervan herinnerd worden.

Belisarius zelf had Rome met zijn hoofdleger nog niet verlaten. Om meer dan een reden wilde hij deze stad tot steunpunt maken van zijn strijdplannen ten opzichte van Italië. Hij had echter de wijkende Gothen talrijke stroopende benden achterna gezonden om hen te vervolgen, te verontrusten en om vooral de vele kasteelen, burchten en steden in te nemen, waaruit de Italianen de Barbaren verdreven. En deze benden, aangemoedigd door het terugtrekken van de Gothen, waagden zich zeer ver in het land. Ieder ingenomen kasteel werd weder een uitgangspunt van verdere ondernemingen. Zulk een bende had ook onlangs het Castellum Marcianum ingenomen, dat bij Caesena zich in de onmiddellijke nabijheid van het leger van den koning zich op een rotspunt verhief, die boven een pijnboomenbosch uitstak. De oude Hildebrand, aan wien Witichis tijdens zijn verwonding het opperbevel had gegeven, was zeer vertoornd op de gevaarlijke vorderingen van den vijand en het verraad der Italianen en daar hij zijn soldaten niet tegen den hertog Guntharis of tegen Ravenna wilden laten strijden — hij hoopte nog altijd op een vreedzame oplossing — besloot hij tegen deze overmoedige benden geduchtig op te treden. Spionnen hadden bericht, dat den dag na Rauthgundis' aankomst in het leger de nieuwe Byzantijnsche bezetting van het Castellum Marcianum zelfs Caesena, deze blangrijk stad die in den rug van het Gothische leger lag, durfde te bedreigen. Woedend zwoer de oude wapenmeester deze overmoedigen te vernietigen. Hij zelf stelde zich aan het hoofd van een duizend soldaten, die in de stilte van den nacht terwijl zij stroo om de hoeven van hun paarden hadden gewikkeld, in de richting van Caesena optrokken. De overval gelukte volkomen. De wacht bij de poort werd verrast en de Byzantijnen die door een zulk een overmacht werden aangevallen, vluchtten naar alle kanten de bosschen in waar zij voor het grootste deel door de Gothen ruiters werden gevangen genomen. Hel verlichtten de vlammen het brandend slot; een kleine groep trok zich vechtend over het riviertje aan den voet van de rots terug. Hier was slechts een smalle brug en hier hield één enkele man de ruiters van Hildebrand tegen. Naar de schittering van zijn wapenrusting

te oordeelen moest hij een aanvoerder zijn. Deze lange, slanke en naar het scheen nog jonge man — zijn vizier was gesloten — vocht als een wanhopige en dekte daardoor de vlucht van zijn mannen. Reeds vier Gothen had hij neergeveld. Toen kwam de oude wapenmeester en hij zag een oogenblik den ongelijken strijd aan.

„Geef u over, dappere man," riep hij den eenzamen strijder toe, „ik schenk u het leven."

Met dezen uitroep kromp de Byzantijn ineen. Een oogenblik liet hij zijn zwaard zakken en zag den ouden man aan, maar op het zelfde oogenblik sprong hij woedend vooruit. Den voorsten aanvaller had hij met een geduchten houw den arm afgeslagen. Ontzet week de Goth achteruit. Hildebrand werd woedend.

„Er op los," riep hij vooruitspringend en geen genade meer, vel hem neer met de speren."

„Hij is tegen ijzer gewijd," riep een der Gothen, een neef van Teja. „drie maal heb ik hem al getroffen, hij is niet te verwonden."

„Denkt gij dat Aligern?" lachte de oude bitter. „Laten wij eens zien of hij ook tegen steen gewijd is en hij slingerde zijn steenen werpbijl — hij was bijna nog de eenige die zich van dit heidensche oude wapen bediende — gonzend naar den Byzantijn. De zware steenen bijl drong krakend door den trots gepluimden helm, en als door den bliksem getroffen viel de dappere strijder neer. Twee mannen sprongen dadelijk naar hem toe en maakten zijn helm los.

„Meester Hildebrand," riep Aligern verwonderd, „dat was geen Byzantijn."

„En geen Italiaan," zei Gunthamund, „kijk eens naar zijn blonde lokken."

„Het was een Goth," meende Hunibad.

Hildebrand kwam naderbij en schrok geweldig.

„Fakkels," riep hij uit, „licht!"

„Ja," sprak hij somber, terwijl hij zijn steenen hamer opnam, „dat was een Goth en ik, ik heb hem verslagen," voegde hij er aan toe met ijskoude kalmte, maar zijn vuist, waarmede hij zijn bijl omklemde, beefde.

„Neen," riep Aligern, „hij leeft, hij was slechts verdoofd, hij slaat de oogen op."

„Leeft hij?" vroeg de oude man, „dan wee over hem en over mij, maar neen, de goden der Gothen hebben hem in

mijn macht gegeven. Bind hem op het paard Gunthamund en wanneer hij vlucht, dan kost het jouw hoofd inplaats van het zijne. Op het paard naar huis."

Toen zij in de legerplaats aangekomen waren, vroegen de bewakers den wapenmeester wat zij voor den gevangene in gereedheid moesten maken.

„Voor vannacht een bos stroo en voor morgen de galg."

Na deze woorden ging hij de tent van den koning binnen, om hem verslag van zijn tocht te brengen.

„Wij hebben onder de gevangenen," besloot hij somber, „een overgeloopen Goth, hij moet hangen, voordat de zon morgen ondergaat."

„Dat is zeer treurig," zei Witichis zuchtend.

„Ja, maar zeer noodzakelijk. Ik zal morgen den krijgsraad bij elkaar roepen, wilt gij voorzitter zijn?"

„Neen," zei Witichis, „ik zal Hildebad sturen."

„Neen," zei de oude, „dat gaat niet, ik ben opperbevelhebber, zoolang gij in de tent ligt, ik eisch het voorzitterschap op als mijn recht."

Witichis zag hem aan.

„Gij ziet er boos uit en koel. Is het een oude vijand van uw familie?"

„Neen," antwoordde Hildebrand.

„Hoe heet die gevangene?"

„Evenals ik, Hildebrand."

„Gij schijnt dezen Hildebrand een vreeselijken haat toe te dragen, maar wees niet al te streng, vergeet niet dat ik gaarne genade verleen."

„Het welzijn der Gothen eischt zijn dood," zei Hildebrand, „en hij zal sterven."

VIJFENZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Den volgenden morgen vroeg werd de gevangene met bedekt hoofd naar de weide gebracht, waar de aanvoerders en een aantal soldaten aanwezig waren.

„Hoor eens," zei de gevangene tot een van zijn begeleiders, „is de oude Hildebrand op de gerechtsplaats?"

„Hij is het hoofd."

„Zij zijn Barbaren en blijven het. Bewijs mij een dienst vriend, ik schenk je daarvoor mijn purperen halsdoek, en ga naar den ouden man. Zeg hem dat ik weet dat ik sterven moet, maar toch moge hij mij en wat meer zegt, mijn geslacht, hoort gij, mijn geslacht de schande van de galg besparen. Laat hij mij daarom in het geheim een wapen zenden."

„De Goth Gunthamund ging Hildebrand opzoeken, die het gericht reeds geopend had. Dit ging zeer eenvoudig toe. De oude liet eerst de wet van Regeta voorlezen en dan door getuigen vaststellen hoe men zich van den gevangene had meester gemaakt en liet dezen daarna voorbrengen. Nog altijd was diens hoofd en schouders bedekt door den wollen zak. Voordat hij afgenomen werd kwam Gunthamund bij Hildebrand en fluisterde hem iets in het oor.

„Neen," zei deze het voorhoofd fronsend, „zeg hem dat de smaad die op zijn geslacht komt, zijn daad is en niet zijn straf," en op luiden toon ging hij verder:

„Vertoon het gelaat van den verrader. Het is Hildebrand, de zoon van Hildegis."

Een kreet van verwondering en schrik ging door de menigte.

„Het is zijn eigen kleizoon?"

„Gij moet niet verder gaan, gij zijt wreed tegen eigen vleesch en bloed," zei Hildebad.

„Alleen rechtvaardig tegenover allen," zei Hildebrand en stootte met zijn staf op den grond.

„Arme Witichis," fluisterde graaf Teja.

„Hildebad sprong echter op en ging naar de legerplaats toe.

„Wat kunt gij tot uw verdediging aanvoeren, zoon van Hildegis?" vroeg Hildebrand.

De jongen trad haastig naar voren, zijn gezicht rood van toorn, niet van schaamte, geen spoor van vrees kon men bij hem zien; zijn lange blonde haren fladderden in den wind. De menigte kreeg een gevoel van medelijden. Reeds het bericht van zijn moedigen tegenstand, dan de ontdekking van zijn naam en eindelijk zijn jeugd en schoonheid maakten een gunstigen indruk op hen.

Hij liet zijn oogen over de aanwezigen gaan, om ze eindelijk met een uitdrukking van trots op den oude gevestigd te houden

„Ik verwerp dit gericht, ik ben een Romein, geen Goth, mijn vader stierf vóór mijn geboorte, mijn moeder was een Romeinsche, de edele Cloelia. Aan den ouden Barbaarschen man heb ik mij nooit verwant gevoeld. Zijn strengheid heb ik veracht, evenals zijn liefde. Zijn naam heeft hij mij als kind opgedrongen en mij mijn moeder ontnomen. Ik ben van hem weggeloopen zoodra ik kon. Niet Hildebrand, maar Flavus Cloelius heb ik mij genoemd. Mijn vrienden waren Romeinen en Romeinsch waren mijn gedachten. Romeinsch was mijn leven, al mijn vrienden gingen over naar Belisarius en Cethegus. Moest ik achterblijven? Dood mij, gij kunt het doen en gij zult het ook doen, maar geef toe dat het een moord is en niet een gerechtelijke daad. Gij spreekt geen recht over een Goth, gij vermoordt een Romein, want Romeinsch is mijn hart."

Zwijgend en met gemengde gevoelens hoorde de menigte deze verdediging aan. Toen stond de oude man ten hoogste vertoornd op.

„Ellendeling," riep hij uit, „gij zijt de zoon van een Gotisch man, dat hebt gij toegegeven, gij zijt een Goth, en wanneer gij voelt als een Romein, verdient gij reeds daarvoor te sterven, Sajonen, weg met hem naar de galg."

Nog eenmaal naderde de gevangene den zetel van den voorzitter en riep uit: „Vervloekt gij beestachtig ruw volk, vervloekte Barbaren, en vooral gij, grijsaard met het wolfshart. Denk niet dat al deze woestheid en wreedheid u iets zal baten. Verdelgt zult gij worden uit het schoone land en geen spoor zal van u overblijven."

Op een wenk van den oude wierpen de gerechtsdienaren hem weder den kap over het hoofd en brachten hem naar

den heuvel, naar een sterken eikeboom, die van al zijn takken beroofd was geworden.

Plotseling hoorde men luide kreten en paardengetrappel. Een troep ruiters met de koninklijke banier, Witichis en Hildebad aan het hoofd kwamen nader.

„Houd op," riep de koning van verre, „spaar den kleinzoon van Hildebrand, genade, genade!"

Maar de oude wees naar den heuvel.

„Te laat," zei hij, „het is reeds gedaan met den verrader. Zoo gaat het een ieder die zijn volk vergeet. Eerst komt het rijk Witichis, en dan komen vrouw en kind en kindskinderen."

Groot was de indruk van deze daad van Hildebrand op het leger, nog grooter echter op den koning. Witichis gevoelde dat dit offer, den ijzeren oude versterkte en met het gevoel dat elke tegenstand veel moeilijker was geworden, keerde hij naar zijn tent terug.

En ook Hildebrand maakte gebruik van zijn voordeel. 's Avonds ging hij met Teja de tent van den koning binnen. Zwijgend zaten hand in hand de echtgenooten op het veldbed. Op de tafel voor hem stond de zwarte urn. De kleine bronzen lamp verspreidde slechts een flauwen schijn.

Toen Hildebrand den koning de hand reikte, keek deze hem aan. Een blik zei hem, dat Hildebrand met het vaste voornemen binnen was gekomen om zijn wil door te zetten tegen elken prijs. Alle aanwezigen schenen onder den indruk van een zielestrijd die hier zou gevoerd worden.

„Vrouwe Raunthgundis," begon de oude, „ik heb moeilijke dingen met den koning te bespreken, het zou u leed doen die te hooren."

De vrouw stond op, maar niet om weg te gaan. Door diepe smart en groote liefde voor haar echtgenoot hadden haar regelmatige vastberaden trekken een edele wijding gekregen.

„Spreek verder, Hildebrand, ik ben zijn vrouw en kan alles verdragen."

„Laat haar blijven," sprak de koning, „ben je bang haar in het gezicht te zeggen wat je wilt?"

„Bang zijn? Neen."

„Spaar haar," zei Witichis, terwijl hij den arm om zijn vrouw sloeg. Raunthgundis keek hem echter vastberaden aan.

„Ik weet alles mijn Witichis. Toen ik gisteravond door de legerplaats wandelde en niemand mij herkende, hoorde ik de soldaten aan de wachtvuren verwijtend over je spreken. Ik

luisterde en verstond alles. Ik weet nu wat hij van je eischt en wat jij weigert te doen."

„En je hebt mij niets gezegd?"

„Waarom? Ik weet toch dat je je vrouw niet zult verstooten, niet om een kroon en niet om een wonderlijk schoon meisje. Laat deze man dreigen, wie zal ons kunnen scheiden?"

Hildebrand, eenigszins onder den indruk van deze zekerheid, fronste het voorhoofd.

„Witichis, ik vraag je nogmaals, je weet hoe het hier staat, zonder Ravenna zijn wij verloren. Ravenna opent haar poorten alleen voor Mataswintha. Wilt gij haar hand aannemen?"

Witichis sprong op.

„Ja, onze vijanden hebben gelijk, wij zijn Barbaren. Daar staat voor dezen ongevoeligen ouden man een flinke vrouw, onovertroffen in trouw, rijk aan smarten. Vóór hem staat de asch van ons vermoord kind en hij wil den echtgenoot van zijn vrouw van deze asch wegroepen, om een nieuw huwelijk te sluiten? Neen nooit."

„Een uur geleden waren de vertegenwoordigers van het leger op weg naar uw tent," sprak de grijsaard. „Zij willen u tot datgene dwingen, wat ik eisch, met moeite hield ik hen terug."

„Laten zij komen," riep Witichis, „ze kunnen mij de kroon ontnemen, maar niet mijn vrouw."

„Wie een kroon draagt behoort aan zijn volk, niet aan zichzelf."

Witichis greep zijn kroonhelm en legde hem op de tafel voor Hildebrand.

„Neem hem terug," zei hij, laat koning zijn wie wil en laat die trouwen met Mataswintha."

„Gij weet dat dat onmogelijk is," zei Hildebrand, „wanneer gij weggaat, vallen wij uit elkaar als een bundel losgemaakte roeden."

„Vrouwe Rauthgundis wilt gij geen offer brengen voor ons volk," sprak Teja naderbij tredend.

„Ook jij, Teja, tegen mij, is dat je vriendschap?"

„Rauthgundis," sprak deze rustig, „ik stel je boven alle vrouwen en daarom eisch ik ook iets zeer hoogs."

Rauthgundis bleef stil en onbewogen.

„Ik houd van mijn volk," sprak zij „en sinds ik nog alleen deze lok heb van Athalwin, geloof ik dat ik mijn leven voor

mijn volk zou geven. Ik wil sterven, ja," riep zij, „maar leven en dezen man aan een ander zien toebehooren, neen."

„Een ander," riep Witichis uit, „wat zeg je? Weet gij dan niet dat mijn liefde voor deze vrouw en haar liefde voor mij nog het beste is wat de arme Witichis bezit? Zij is mijn goed gesternte, gij weet niet, dat gij het aan haar alleen te danken hebt, dat, wanneer er iets in mij is dat u bevalt. Aan haar denk ik temidden van het gevecht en haar beeld geeft mij nieuwe kracht, aan haar denk ik, aan haar kracht en haar vlekkelooze trouw, wanneer het er op aan komt in den raad het edelste tot stand te doen komen. O, deze vrouw is de ziel van mijn leven. Neem haar weg en een schaduw zonder geluk en zonder kracht is uw koning."

Hartstochtelijk sloot hij Rauthgundis in zijn armen. Zij was verschrikt.

„Dank, dank God, voor dit oogenblik," fluisterde zij, „nu weet ik, jouw hart en jouw ziel zijn voor eeuwig van mij."

„En blijven ook van jou," zei Teja zacht, „ook wanneer een ander zijn vrouw wordt. Zij deelt slechts zijn kroon, niet zijn hart."

Dat sloeg in bij Rauthgundis. Zij keek met groote oogen naar Teja. Hildebrand bemerkte dit en probeerde nu het het uiterste te doen.

„Wie kan en wie wil aan je liefde komen?" sprak hij. „Een schim zonder geluk en zonder kracht, dat zult gij worden, wanneer gij mijn voorstel verwerpt en je heiligen eed breekt, want een meineedige is nog minder dan een schim."

„Zijn eed," vroeg Rauthgundis bevend, „wat heb je gezworen?"

Witichis zonk neer op zijn legerstede met het hoofd in de handen.

„Wat heeft hij gezworen?" herhaalde zij.

Toen sprak Hildebrand langzaam, den nadruk op ieder woord leggend:

„Enkele jaren geleden sloot een man in het middernachtelijk uur met vier vrienden een bondgenootschap. Onder een heiligen eik werd het gras opengescheurd en hij deed een eed bij de oude aarde, het bruisende water, het flikkerend vuur en de lichte licht. En zij mengden hun rood bloed tot een broederbond voor altijd en eeuwig en alle dagen. Zij zwoeren den eed, om alles wat hun toebehoorde, zoon en

familie, lijf en leven, wapen en vrouw, voor het geluk en den roem van het geslacht der Gothen op te offeren, en wie van de broeders wilde weigeren den eed na te komen met alle offers, diens bloed zou ongewroken vloeien zooals het water in de graszoden trekt. Op zijn hoofd zouden de hemelgewelven neerdonderen en hem verpletteren, en wie zijn eed vergeet en weigert zich op te offeren voor het volk der Gothen, wanneer dit noodzakelijk is en een broeder hem daartoe vermaant, die zal voor eeuwig de duistere machten, die onder de aarde heerschen, ten prooi vervallen. Goede menschen zullen over het hoofd van den ellendeling loopen en eerloos zal zijn naam zijn, zoo ver de klokken der Christenen luiden en de heidenen offerdieren slachten, zoo ver de wind waait over de wijde wereld. Die eed werd in dien nacht door vijf mannen gezworen, door Hildebrand en Hildebad, door Totila en Teja. Wie was echter de vijfde? Witichis de zoon van Waltaris."

En snel ontblootte hij den linker arm van den koning.

„Zie hier Rauthgundis, het litteeken van de snede, het is nog niet verdwenen, maar de eed is reeds uit zijn ziel vervaagd, dat was zijn eed toen hij nog geen koning was; en toen duizenden Gothenmannen op het veld van Regeta hem op het schild hieven, toen heeft hij een tweeden eed gezworen: Mijn leven, mijn geluk, mijn alles wil ik wijden aan u, o volk der Gothen, dat zweer ik bij den hoogsten Hemelgod en bij mijn trouw. Nu, Witichis, zoon van Waltaris en koning der Gothen, ik herinner je in dit oogenblik en vraag je nogmaals, wil je je opofferen, zooals je gezworen hebt, je geluk, je vrouw aan het volk der Gothen. Kijk, ook ik heb drie zonen verloren voor dit volk en ik heb mijn kleinzoon, de laatste afstammeling van mijn geslacht opgeofferd voor de Gothen, zonder een spier te vertrekken. Spreek, wil je je eer houden of hem breken en eerloos onder de levenden en vervloekt onder de dooden zijn?"

Witichis kromp onder de woorden van den ouden man vol smart ineen.

Nu stond Rauthrundis op. Haar linkerhand legde zij op het hart van den man, haar rechter strekte zij met een afwijzend gebaar naar Hildebrand uit.

„Houd op, het is genoeg, hij zal doen wat gij begeert, hij zal niet eerloos zijn, noch zijn eed breken aan zijn volk ter wille van zijn vrouw."

Maar Witichis sprong op en omhelsde haar alsof men hem op hetzelfde oogenblik zijn vrouw wilde ontnemen.

„Gaat," sprak zij tot de mannen, „laat mij met hem alleen."

Teja wilde weggaan, maar Hildebrand aarzelde nog.

„Gaat heen, ik beloof het je," sprak zij, de hand op de marmeren urn leggend, bij de asch van mijn kind, bij zonsopgang is hij vrij."

„Neen," zei Witichis „ik verstoot mijn vrouw niet, nooit."

„Dat behoeft ook niet, ik ga zelf heen. Rauthgundis gaat heen om haar volk te redden en de eer van haar man. Ik weet dat je hart van mij blijft. Gaat heen, wat wij nu willen bespreken, behoeven anderen niet te hooren."

Zwijgend verlieten de mannen de tent, zwijgend gingen zij de legerplaats door.

* * *

Den volgenden morgen nog voor de hanen kraaiden, ging een gesluierde vrouw de legerplaats der Gothen uit. Een man, in een bruinen soldatenmantel liep naast haar en voerde het paard aan den teugel, telkens weer naar het gelaat ziende.

Op eenigen afstand achter hen reed een knecht met een pak op het zadel, waaraan de zware strijdbijl hing. Langen tijd vervolgden zij zwijgend hun weg; eindelijk hadden zij de hoogte in het bosch bereikt. Achter hen breidde de vlakte zich uit, waar het Gothische leger en de stad Ravenna lagen, vóór hen de straatweg, die naar de Via Aemilia naar het noord-westen voerde.

De vrouw hield de teugels in.

„De zon is opgegaan, ik heb beloofd, dat je dan vrij zou zijn. Leef wel Witichis."

„Loop niet zoo heen van mij," zei hij haar hand drukkend.

„Men moet zijn woord houden, vriend, het moet zoo zijn."

„Voor jou is het gemakkelijker weg te gaan, dan voor mij te blijven."

Zij glimlachte droevig.

„Ik laat mijn leven achter deze heuvelen, jij hebt nog een leven voor je."

„Wat voor een leven."

„Het leven van een koning voor zijn volk, waartoe je je verplicht hebt door je eed."

„Rampzalige eed."

„Het was goed hem te zweren en het is een plicht hem te

houden en je zult aan mij denken in de gouden zalen van Rome, zooals ik ook zal doen in mijn hut temidden van de rotsen."

„O, mijn vrouw, mijn vrouw," riep de ongelukkige man uit, terwijl hij haar met beide armen omhelsde en het hoofd op het zadel drukte. Zij boog haar hoofd over hem en legde haar hand op zijn hoofd.

Ondertusschen was Wachis naderbij gekomen. Hij zag de groep een poos aan en toen hield hij het niet langer uit. Zachtjes trok hij aan den mantel van zijn meester.

„Heer, pas op, luister, ik weet raad. Ga mee, zet u op mijn paard en rijd snel weg met vrouw Rauthgundis, ik kom later. Laat hen die u pijnigen, laat hen de kroon en het geheele rijk; het heeft u beiden geen geluk gebracht, zij meenen het niet goed met u. Wie wil een man en een vrouw scheiden voor een doode kroon? Nogmaals ga heen en ik zal later bij u komen in de rotsen, waar alleen adelaars en steenbokken u kunnen vinden."

„Moet je meester vluchten als een slaaf uit den molen? Leef wel, Witichis. Hier neem deze doos aan, daarin is een haarlok van ons kind en ook een van Rauthgundis, leef wel."

Hij richtte zich op en keek haar aan. Zij zette haar paard aan.

„Voorwaarts Wallada!" riep zij en reed weg. Wachis volgde haar in galop en Witichis stond onbeweeglijk hen na te zien. Bij de bocht van den weg hield zij stil, wuifde hem toe en was daarop verdwenen. Witichis luisterde als in een droom naar de hoefslagen van de wegrennende paarden. Eerst toen deze geheel ophielden, keerde hij zich om.